

Doktor yetiştiren kurumları da bitiriyoruz

Hüseyin Sümer 2008.02.26

Ankara'nın gündemi, Kuzey Irak'a yönelik kara hareketına kilitlenmiş durumda. Operasyonun ekonomiye etkileri daha sonraki günlerde ortaya çıkacak.

Biz çok çabuk sonuçlar beklemeye alışkın bir toplum olduğumuz için şimdiden, "piyasalar nasıl etkilenecek?" sorusunu sormaya başladık. Birileri global krizden beklenen etkiyi görmeyince, operasyonla birlikte, "ekonomik kriz ne zaman çıkacak" beklentisi oluşturmaya çalışıyor.

Oysaki bugünlerde küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmanın etkisiyle ABD ve Avrupalı dev bankalar zarar açıklarken Türk bankaları inadına kâr açıklıyorlar. Sektörün 2007 kârı yüzde 31 artarak yaklaşık 15 milyar yeni liraya çıktı. Geçen gün yaptığımız sohbet toplantısında Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan'ın vurguladığı gibi, 'içimizdekiler, dünyadaki krizlerden medet ummayı bıraksın, artık'. Bundan sonraki sürece bu gözle bakmakta fayda var.

Şimdi kara hareketinin piyasalara etkisini bir tarafa koyup bu haftanın diğer önemli gündemine dönelim. Maalesef Sosyal Güvenlik Reformu, her geçen gün inandırıcılığını kaybediyor. Bu kez de tasarıya son anda milletvekillerine maaş artışı sağlayan düzenleme eklendi. Umarım eklemeler sadece bununla kalır. Fakat asıl sorun, üç kurumun birleşmesiyle oluşturulan SGK'nin başına bir başkanın hâlâ atanmamış olması. Kurum üç aydır başkansız.

Malum geçen hafta, özel hastanelere yönelik çıkartılan yönetmelik için, 'Sağlık Bakanlığı ne yapmak istiyor?' demiştim. Bu kez, "Çalışma Bakanlığı ne yapmak istiyor?" diyebileceğimiz bir süreç işlemeye başladı.

Bugün sosyal güvenlik reformu, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülüyor. Burada doktor yetiştiren sistemi etkileyen önemli bir konu var. Yeni uygulama ile vakıf hastaneleri zor duruma düşürülüyor. Sosyal güvenlik reformunun 13. maddesinde yapılan bir düzenleme ile vakıf hastaneleri, kamu kapsamında değerlendirilerek hiçbir fark ücreti talep edemeyecekler. Tasarı bu haliyle yasalaşırsa, vakıf hastaneleri kamu hastaneleriyle aynı kefeye konulup "sıfır" fark alacaklar.

Kamu hastaneleriyle aynı sınıfta değerlendirilen vakıf hastaneleri, düzenlemenin kendilerini batıracağını savunuyor. Bu hastaneler, "Hem öğrenci hem de doktor yetiştiriyoruz; ama devlet bütçesinden kaynak alamıyoruz." diye tepki gösteriyorlar. Düzenleme bu haliyle geçerse vakıf hastaneleri kepenk kapatacak.

Sağlıkta doktor transferleriyle başlayan ve özel hastanelere fark sınırlamasıyla son bulan süreç şimdi de vakıf üniversitesi hastanelerini olumsuz etkileyecek noktaya geldi. Devlet bir taraftan 'doktor bulamıyorum' derken öte yandan da doktor yetiştiren bu vakıf hastanelerinin musluklarını kapatıyor.

Bu arada, geçen haftaki yazıma alınganlık gösteren doktorların had safhada olduğunu belirtiyim. Bana gönderilen tepkileri burada yayınlamak isterdim. İbretlik mesajlardı. Ben özel hastanelerin önünü kesen uygulamaya değinirken bir kısım doktorların, "sen bizim elimize düşersin.." tehditleri savurmasını anlamak gerçekten güç. Bir ekonomi yazarı olarak dev sektörde yaşananları görmezden gelemem. Hele hele 25 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşan özel sağlık sektöründen söz ediyorsak...

Durum meslek taassubu içinde hafife alınacak kadar basit değil. Sağlıkta bir dönüşüm yaşanacaksa bunları tartışıyor olmak gerekir. İtalya'dan doktor getirmek istenmiyorsa doktor yetiştiren sistemin önünü kapatmanın

bir anlamı yok. Bakalım bu kez 'bir kısım doktor' yazıdan nasıl bir anlam çıkartacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Burası İsrail, yarın ne olacağı belli olmaz

Hüseyin Sümer 2008.03.04

Önceki günkü sivillere yönelik soykırımı aratmayan füze saldırısı sadece Filistin'i değil tüm vicdanları yaraladı. Başta Türkiye olmak üzere ABD ve AB ülkeleri de saldırıyı kınadı.

Böylesine hararetin yükseldiği bir dönemde bir grup gazeteci ile birlikte İsrail'de bulunuyoruz. Zaman zaman, "Ne işimiz vardı?" dediğimiz anlar olsa da hayıflanmaların hiçbiri acımızı dindirmedi. Olayı bir İsrail karşıtlığı biçiminde değerlendirmek çok sıradan olur. Hangi millet ve dini temsil eden insan sivilleri hedef alan bir saldırıyı kabul edebilir ki? Aslında ülkeye, daha çok ekonomik gelişmelerden söz etmek için gelmiştik. Yılmazlar İnşaat ülkeye gelişinin 13. yılını kutluyordu. Fakat işin seyri birden değişti. Bu iş gezisini farklı kılan unsurlardan biri muhtemelen ilk defa bu kadar büyük bir medya grubunun bir anda ülkeye girmiş olması. İsrail tarafı daha önce böyle bir geziden haberdar edildiği için, günler önceden hazırlıklar yapıldı. O yüzden Çin işkencesini aratmayan gümrük kontrollerini çok çabuk atlattık.

İsrail denilince hemen akla Türk şirketi Yılmazlar geliyor. 1995 yılından itibaren inşaat sektöründe faaliyet gösteren şirket, İsrail'de çok hızlı biçimde büyüyen bir grup olmuş. Ülkenin birçok şehrinde yaptığı konutlar, iş merkezleri, altyapı inşaatları ve diğer binalar ile önemli bir yere ulaşmış. Tel Aviv, Kudüs, Hayfa başta olmak üzere, ülkenin en yüksek binalarını Türk bayrağı ile birlikte dikmişler. Yaptıklarını görünce, sanırsınız ki şirket patronu size, bol bol bu ülkeye yapılacak yatırımlardan söz edecek, ülkeyi methedecek. Hayır tam tersine, Yılmazlar Grup Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Reis Yılmaz İsrail'in son yıllardaki tutumundan rahatsız. Tabii bu arada hâlâ iş almasına da bir anlam verebilmiş değilim.

Tel Aviv'e indiğinizde etrafınıza baktığınızda gördüğünüz en yüksek binaların çoğunu bu şirket üstlenmiş. Yaklaşık olarak 1 milyar dolarlık bir taahhüt işini bitirmiş olmalarının verdiği rahatlıkla dikkatleri başka noktalara da çekmek istiyorlar. Burada bir barış rüzgârının esmesine önayak olup diğer yandan da Türk kamuoyunun dikkatlerini daha fazla bu tarafa kaymasını sağlamak.

Maalesef son olaylarla dikkatler kendiliğinden çekilmiş oldu. Şu an itibarıyla İsrail'in saldırılarında 100'den fazla Filistinli hayatını kaybetmiş durumda. Son yaşananlara Türkiye'nin de tepkisi sert oldu. Bizim de bu ülkede bulunduğumuz dakikalarda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, "İsrail'le ilgili ne yapılacaksa yapılmalı." şeklinde sert mesajını verdi. Bu ifadelerin kullanılmasında önceki günlerde bir İsrailli bakanın PKK'ya karşı orantısız güç kullanıldığını vurgulayan bir konuşma yapması tetikleyici oldu.

Sadece Türkiye değil, Beyaz Saray da Gazze'deki şiddetin bir an önce sona ermesini bekliyor. Ancak edindiğimiz bilgilere göre şimdi İsrail, Türkiye'ye vereceği cevabı hazırlamakla meşgul. Bu acıyı yaşamayan bilmiyor. İsrail'de iş yapan bir şirketi bile isyan ettiren aslında bu ülkenin son yıllarda izlediği politikaları oldu. Siz bu yazıyı okurken biz İsrail Büyükelçimiz Namık Tan'ın da yer alacağı resepsiyona katılmış olacağız. Diğer yandan bir aksilik çıkmaz ise çarşamba günü İsrail Dışişleri Bakanı Tzipi Livni, ismini çok iyi hatırladığınız eski IMF İcra Direktörü, İsrail Merkez Bankası Müdürü Stanley Fischer'la görüşmeler gerçekleşecek. Bu arada ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, İsrail-Filistin barış müzakerelerini desteklemek için Ortadoğu turuna çıkıyor.

Gördüğümüz gibi ekonomi odaklı bir gezi için geldiğimiz İsrail'den siyasi kararlarla dönmek üzereyiz. Öyle ya burası Ortadoğu, yarın ne olacağı belli olmaz.

Bir milyar dolarlık rant kime gitti?

Hüseyin Sümer 2008.03.11

Enerji, Ortadoğu'dan Afrika'ya, Kafkaslar'dan Balkanlar'a kadar geniş bir coğrafyanın bölgesel hegemonya mücadelesine sebep oluyor.

Söz konusu bölgelerde birçok askerî ve ekonomik kriz dinmek bilmiyor. Savaşın ana unsurunu enerji kaynakları ve enerji yollarının kontrol altına alınması oluşturuyor. Son yıllarda özellikle petrol ve doğalgaz boru hatlarını kendi topraklarından transit geçişi sağlayan Türkiye de bu mücadelenin içinde, artık.

Transit geçiş yapılan bu ülkede ne hikmetse bir türlü petrolün olup olmadığını bile bilemiyoruz. Yakın komşularında petrolü olan bir ülkede petrol bulunmayışına taa çocukluk yıllarından itibaren hep şüpheyle yaklaşıyoruz. Ders kitaplarında yazmasa bile bu işin altında bir bit yeniğinin olduğu bir şekilde empoze edilir. Gençlik dönemlerimiz, "Petrolün yerini aslında Amerika biliyor." diyerek geçti. Bu işin doğruluk derecesini bildiğimiz üst düzey yöneticilerle görüşmeye başladığımda ise işin bir vehimden ibaret olduğuna inandırıldım!

Nasıl oluyor da koskocaman ülkenin yetişkinleri, yeraltı hazinesinin varlığından haberi olmuyordu. Ya da haberleri var da çok basit menfaatler uğruna üzerine şal mı çekiliyordu?

Çocukluk yıllarımızdan bu yana işin doğruluk derecesi ile ilgili aslında çok fazla bir şey öğrenemedik. Bu işin en tepesindeki kişi olan Enerji Bakanı bile rüzgâra, güneşe yani yenilebilir enerjiye sinerji harcarken öğreniyorum ki, Türkiye bu söylenenlerde kapasitesinin tamamını kullansa bile ihtiyacının ancak yüzde 6-7'lerini karşılayabiliyormuş. Yetişkinler olarak yanıldığımızı bir kez daha fark ettim. Acil enerji ihtiyacı olan bir ülkenin yapması gerekenler sadece bunlarla sınırlı mı olmalıydı?

Kendimizi avutmayı bir kenara bırakıp bu konuda radikal kararlar almanın zamanı geldi geçiyor. Çevrecileri bir kenara bırakıp nükleeri bir an evvel faaliyete geçirmek gerekiyor. Enerji Bakanlığı olarak, yenilenebilir enerjiye ulaşmak için bütün imkanları seferber edeceksin, ihtiyacınızın sadece yüzde 7'sini karşılayacaksınız, olacak iş değil.

Bakın yeraltı kaynaklarına ulaşması gereken Türkiye nelerle uğraşıyor? Hatırlayın, Eskişehir'de bulunan linyit madenlerine sevinmeden üzerine Park Enerji gölgesi düşürmüştü. Meğer Maden Tetkik Arama Enstitüsü 20 dakikalık farkla ruhsatı kaçırmıştı. Ardından gelen gözaltı ve tutuklamalar...

Son günlerde MTA, maalesef maden ocaklarından çok skandallarla anılmaya başladı. Asıl bizi üzen, Türkiye'nin jeolojik yapısını, maden ve enerji kaynaklarını araştırmak üzere kurulan MTA gibi bir kuruma yazık edilmesi. Hatırlayın ilk süreç Konya'da, taş kömür diye gösterip yanlış analiz değerleri verilerek başlamıştı.

Eskişehir'de bor sondajları sırasında kesilen kömür damarı ile ilgili olarak yöneticiler basiretli davranmayıp söz konusu alanı hemen ruhsatlandırmadılar. Ve günah keçisi iki kişi seçildi. Ardından açığa alınan bir bürokratin o süreçte kapısının kırılması ise olayı esrarengiz bir boyuta taşıdı.

Dahası da var. Yakın zamanda, iki hafta boyunca Türkiye için stratejik önem arz eden bir madenle ilgili olarak her türlü araştırma, inceleme ve etütler yapıldı. Bu stratejik maden için veriler, rezervler ve yatakları yerler belirlenerek haritalara aktarıldı. Koordinatları belirlenerek alanlar ruhsata dönüştürülmek üzere birilerine verildi. Bütün bunlar MTA'nın 16 bin raporu içinden çıkartılarak hazırlandı.

Şimdi sorarım size, milyar dolarla ifade edilen bu rant haksız biçimde kamunun elinden kaçırılarak kime peşkeş çekildi?

İşte MTA'nın acilen medyaya yansımayan bu ve benzeri olayları deşifre etmesi gerekiyor. Aksi halde BOTAŞ'ta yaşananlar gibi bu sürecin ardı arkası kesilmez. Ne can bırakır ne mal ve bir gün herkesi yer, yutar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Krizi çıkaranlar hesabını verecek mi?

Hüseyin Sümer 2008.03.18

AK Parti'nin kapatılması için Yargıtay Başsavcısı'nın Anayasa Mahkemesi'ne müracaat ettiği dakikalarda ilginç bir diyaloga şahit oluyoruz.

Kürt kökenli iki vatandaşımız kendi aralarında gülüşerek, "Biz DTP'nin kapatılmasını beklerken AK Parti'yi kapatıyorlar." diyor. Belli ki bu iki vatandaş gibi tüm Türkiye yaşananlara çok şaşırdı. Artık bu mücadele hiç kimseye yabancı gelmiyor. Özellikle sokaktaki vatandaş için ideolojik bağlantılardan ziyade cebi daha önemli hale geldi. İnsanlar sadece partinin kapatılmasıyla ilgilenmiyor, bu sürecin kendi işlerini nasıl etkileyeceğini merak ediyor.

Kapatma davası, bir sürü soru işaretini de beraberinde getirdi. Örneğin ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın ifadesiyle, henüz seçimin mürekkebi kurumadan Ergenekon tutuklamalarından hemen sonraya denk geldi. İşin özü global piyasalardaki dalgalanmadan sonra şimdi de ekonomiye bir darbe daha vurulmak istendi. Oysa Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek'in ifadesiyle Türkiye, önemli bir transformasyon yani dönüşüm geçiriyordu.

Hazımsızlık da zaten buna. Ancak statüko bu dönüşüme karşı çıktı. Oysa halk bu mücadelenin derinliklerinden çok fazla bir şey anlamıyor ya da merak etmiyor. Artık tepelerde birilerinin rant mücadelesi içinde olduğu gerçeği kimsenin gözünden kaçmıyor. 'Sadece statükoyu muhafaza etmeye çalışanlar, acaba neleri gizliyor?' şüphesi insanların akıllarını kurcalıyor. O nedenle açılan parti kapatma davası onlar için bir statükonun korunmasından öte birçok kara deliğin de üzerine şal çekilmesi şeklinde yorumlanıyor.

27 Nisan bildirisi üzerinden henüz bir yıl geçmeden sermaye sahipleri bir kez daha şaşırdı. Ne güzel, global krizin hasarlarını azaltmaya çalışıyorduk. Hatta dünyanın en değme ekonomistleri bize 'doğru yoldasınız' mesajı verdiği bir anda.

Geçtiğimiz haftalarda eski IMF Başkan Yardımcısı şimdiki İsrail Merkez Bankası Başkanı Stanley Fischer'la görüşmemi Zaman'ın manşet haberinde okumuştunuz. 2001 krizi öncesi Türkiye'ye 'hasta adam' diyen Fischer, "İçeride sorunlarınız olabilir. Ama dışarıdan bakıldığında itibarınız çok yükseldi." ifadesini kullanmıştı. Küresel dalgalanmaya rağmen Türkiye, yatırım için iyi bir fırsata dönüşmüşken bir kez daha hırpalandı.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, her yerden dayak yediklerini, ancak kimin vurduğunu bilmediklerini söylemeye başladı. Türkiye İhracatçı Birlikleri (TİM) Başkanı Oğuz Satıcı ise görünmeyen bir elin Türkiye'ye girerek 'akıl tutulması' meydana getirdiği tepkisini veriyordu. Görüldüğü üzere ne halk ne sermaye grupları parti kapatma davasının nedenini anlamış değil.

Hafta sonundan bu yana herkes aynı soruyu sordu: Döviz ne olur, 'kara pazartesi' yaşanır mı? Panik havasında kimi yatırımcı borçlarını sayarken, kimisi de pozisyonunu nasıl belirlemesi gerektiğini merak ediyordu. Evet

insanlarda bir panik oluşturdu Yargıtay Başsavcısı.

Fakat panik olmayanlar da vardı. Anayasa Mahkemesi'ne müracaatın yapıldığı dakikalarda şirketin müdürü, patronunu heyecanlı biçimde arıyor: "Efendim elimizde önemli miktarda YTL var, hemen döviz alalım mı?" Patron, "Kardeşim piyasalarda panik oluşturmayın, döviz ihtiyacımız yok, YTL'de kalın." mesajı veriyor. Bunu bana anlatan, şirketin patronu. Artık insanlar krizi fırsata dönüştürmek yerine istikrarlı bir piyasa istiyor. Hatırlayın Merkez Bankası eski başkanlarından Gazi Erçel'in durumunu. Devalüasyonu bir gün önceden bildiği için Halkbank'ta bulunan 52 bin YTL ile döviz alarak 31 bin YTL kazanmıştı.

Evet Türkiye çok değişiyor, dönüşüyor. Algılamalar, ticaret biçimi ve hayat tarzları... Bundan niçin rahatsızlık duyalım ki? Geçen günlerde Zaman'da çıkan haberi fark etmişsinizdir. Ödölünü almak yerine Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne gönüllü hasta tedavi etmeye giden bir doktor. Öte yandan Kurban Bayramı'nda bir grup gönüllü doktorun Güneydoğu çıkarmasını hatırlayın.

Arada bir cuma akşamlarına denk getirilen dayağa rağmen Türkiye nekahete girse de dönüşmeye devam ediyor. Hem de krizlerden medet ummadan, dövizini düşünmeden, fakir fukaranın yardımına koşarak. Tıpkı Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Hindistan kadar olamadık

Hüseyin Sümer 2008.03.25

Hindistan deyince gezi sayfalarından çok şey okumuşsunuzdur. Ancak orayı görmeden neler yapacağınızı kestirmek mümkün olmuyor. Bunu anlamak için bu ülkeye gidip görmek gerekiyor.

Öncelikle yatırım fırsatlarının çok bakir olduğu 1 milyar 300 milyonluk dev bir coğrafya. Kast sistemi de aynı zamanda sosyal yaşamının yanı sıra kendi ekonomisini de şekillendirmiş.

Dünyanın diğer ülkelerinin fakirlerinin aksine buradaki insanlar hallerinden pek şikâyetçi değil. Mutlaka önceki hayatlarında bir günah işlemişler ki bugünkü durumdalar! Çünkü inançları böyle söylüyor. Onun için zenginler, fakirlerin bu hallerine acıyıp onlara yardım elini uzatmamış. Bu yüzden zenginlerle fakirler arasındaki uçurumun hissedildiği başka bir ülke bulamazsınız.

Doğruysa, 300 milyon nüfus bir milyon doların üzerinde bir gelire sahipken bunların 20 bini milyar dolarlık servete hükmediyor. Diğer yandan Eski Delhi sokaklarına indiğinizde fakirliğin ne olduğunu sadece görmüyorsunuz, aynı zamanda içinize kadar hissediyorsunuz. Bu nedenle Hindistan'dan öğreneceğimiz çok şey var, aslında.

Global krizlerden en az etkilenen bir ülke. Çin, ihracata dayalı büyüme yaşadığı için göbeği Amerikan ekonomisine doğrudan bağlı. Gerçi Çin, Amerika'da yaşanan krizi Merkez Bankası'nda bulunan 1 trilyon doların üzerindeki rezervle bir şekilde aşabilme şansına sahip. Ancak ticaretinin yüzde 56'sını AB ülkelerine yapan Türkiye için aynı durum söz konusu değil. Krizden doğrudan etkilenen ekonomiler için Hindistan gibi ülkeler fırsat. O nedenle şimdiden Amerikan şirketleri gözünü buralara dikmiş durumda.

Henüz Wal-Mart gibi dünya devleri mağazalarını açmış değil. Ancak hazırlıklar tam gaz gidiyor. Bu dünya devi, 2011 yılına kadar 3 bin mağaza planlarını şimdiden yaptı. Öte yandan Cadbury, Nestle, Kraft, Wrigleys ve Perfetti gibi gıda devleri fabrikalarını buralara dikmiş. Neden mi? Küresel krizin etkilerinden kurtulmak için.

Avantajlar bu ülkede bol. Öncelikle anayasa, temel hakları garanti altına almış. 18 temel dile sahip çok dilli bir toplum. Dünyada İngilizce konuşabilen vasıflı işgücüne sahip ikinci ülke. 894 milyar dolarlık gayri safi yurtiçi hasılası olan bu ülke için Goldman Sachs, 2050 yılında 27 trilyon dolarlık bir GSYH tahmininde bulunuyor. Çalışma ücretleri çok düşük. Aylık 50 dolara insan istihdam etmek mümkün. O yüzden şimdiden Yeni Delhi'ye yakın Rudrapur'da Elvan Gıda bir çikolata fabrikası için atağa geçmiş durumda.

Başta TUSKON üyeleri olmak üzere 100'ün üzerinde işadamı bu gezide yer aldı. İlk olmasına rağmen görüşmelerden ciddi sonuçlarla Türkiye'ye döndü. Bütün Hindistan'da Türkiye'den giden sadece 150 civarında Türk yaşıyor. Evet bütün dünyaya yayılan Türklerin burayı henüz keşfetmemesi çok ilginç değil mi? Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, "Hüseyin Bey burada bir Türk lokantası bile çok ciddi iş yapar." diyor.

Nükleer teknolojide çok önemli bir yeri olmasına karşılık ülke, gelecek yatırımlara aç. Yani piyasa o kadar boş ki ne getirip satsanız mümkün. Ancak rekabet edilebilecek ürünler ve yatırımları önceden araştırmanız gerekiyor.

Doğu Türkistanlı bir Türk aile Çin zulmünden kaçıp Bombay'a geliyor. Türklüklerini unutacaklarını düşünerek 1987 yılında bu kez Türkiye'ye yerleşiyorlar. Oğulları Mustafa Ohunbay, malları satmak için Bombay'a geldiğinde ise bir daha geri dönmüyor. Çünkü buradaki yatırım fırsatlarını keşfediyor. Şimdi ortağı Savaş Ünal'la birlikte Moonlight şirketi adına önemli miktarda ticaret yapıyor. Sizin anlayacağınız Hindistan'a giden bir daha geri dönmüyor.

Keşmir meselesini bir kenara bırakacak olursak bizdekinin aksine bu ülkede binlerce din ve farklı ırk sorunsuzca bir arada yaşıyor. O yüzden Kürt, Alevi başörtülü ayrışmalarına Hindistan'dan bakınca bana çok bir şey ifade etmedi. Anlayacağınız bir Hindistan kadar olamadık...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TOBB Başkanı siyasete girecek mi?

Hüseyin Sümer 2008.04.01

Ankara'da 24 saatin çok uzun bir süre olduğu söylenir. Ülkenin hiçbir yerinde zamanın bu kadar yavaş işlediğini göremezsiniz.

İşte dün neyle yattık, bugün nasıl kalkıyoruz? Durum ortada. Anayasa Mahkemesi, AK Parti'ye kapatma davasına ilişkin iddianameyi kabul etti. Şimdi yeni senaryolar gündemde. O yüzden Ankara'da yaşayanlar, bir anlamda geniş zaman içinde birçok senaryoyu da yazar. Kısaca başkentte senaryosu olmayan sevilmez.

Hatırlayın, son günlerde gerilimin yatışması için TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu'nun "Herkes bulunduğu noktadan bir adım geri atsın." ifadesini. Geçen hafta en çok bir adım geri sözü tartışıldı. Bu ifade için Başkan'ın, Başbakan'ı kastettiği ve aralarının açıldığını söyleyenler oldu. Başbakan'ın Sofya'dan bir adım geri lafına cevap vermesi ile iplerin iyice koptuğu tezi sürülüyor.

Senaryoyu yazarlar da son zamanlarda Hisarcıklioğlu'nun Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e daha yakın bir görüntü verdiğinden yola çıkıyor. O yüzden AK Parti çevrelerinde kendisinden bir siyasi hamle yapabileceği beklentisi oluşturulmuş durumda. Durum bu olunca doğal olarak bütün gözler Başkan Hisarcıklioğlu'na çevriliyor. Bu da 'Başkan parti mi kuruyor; siyasete mi ısınıyor?' sorularını akla getiriyor.

Acaba Hisarcıklioğlu neyi kastetmişti? Başbakan'la aralarında ipler gerçekten koptu mu? Ben de bunu öğrenmek için TOBB Başkanı ile konuştum. Gerçekten Başbakan'a 'bir adım geri at mı' dediniz? Hisarcıklioğlu,

"Konuşmamın bütünlüğü içerisinde birçok kimse sadece bu cümlemi çekip yorumladı. 'Herkes elini bir adım ileri uzatsın' da diyebilirdim. Biz Meclis Başkanı ve Cumhurbaşkanı'na giderek görevimizi yaptık. Herkesi sağduyuya davet ettik." dedi. Başkan, uzlaşma aradıklarını ve bu konuda sivil toplum olarak gerekli görüşmeleri yaptıklarını söylüyor. "Yoksa herkese kavga etsinler deseydim daha mı iyi olurdu?" diyerek uzlaşma çağrılarına yanlış mana yükleyenlere çok üzüldüğünü belirtiyor.

Anayasa Mahkemesi'nin AK Parti'nin kapatılma talebini kabul etmesiyle birlikte konu daha da önem kazandı. 'Parti kurma ya da siyasete atılmak için çalışma yapıyor musunuz?' dediğimde ise, "Oda başkanı olduğumdan bugüne bana hep aynı yaftayı taktılar. Her zaman parti kuruyor, siyasete giriyor dediler." Kendisi için 'parti kurma çalışması yapıyor' diyenleri ispata çağıran Başkan, bunu iddia edip de delil göstermeyenler için sert ifadeler kullandı. Hatırlıyorum, benzer ifadeleri 2005 yılında yine bana açıklamıştı. O günlerde de Başkan'ın siyasete gireceği yaygarası kamuoyunda ön plandaydı. Başkan'la konuşmamızda anladığım, ortada düpedüz Başbakan Erdoğan ile sivil toplumun arasının açılması için kurulmuş bir tuzak var. Kendisi 2009 yılına kadar TOBB başkanı olarak görevinin başında duracağını söylüyor. Hatta bundan sonra da bir kez daha seçilmek için adaylığını koyacak. Kazandığında ise 2013 yılına kadar bulunduğu koltukta oturmaya devam edecek. Kendi ifadesiyle, "2013'ten sonra kader bize ne gösterir bilemeyiz."

Görüldüğü gibi Hisarcıklıoğlu, seçildiği takdirde 2013 yılına kadar mevcut koltuğunda oturacak. Söylediği yıla kadar da siyasi parti kurmayacak ya da bir siyasi oluşumun içinde yer almayacak. Hele hele ortada uluslararası bir kriz varken ve herkes ekmek derdine düşmüşken böyle iddiaların dolaşması onu çok kırmış. Karşımda, "Artık ekonomiye dönmek lazım. Hiç kimsenin ülkeyi krize sürüklemeye hakkı yok; ekonomimiz bozulursa biz ne yaparız?" diyen bir Başkan duruyor. Sizin de fark ettiğiniz gibi Başkan, kendini ifade ediyor, ancak birileri kamuoyuna olayı farklı yansıtıyor. Anayasa Mahkemesi'nin AK Parti'yi kapatma müracaatını kabul ettiği böyle bir ortamda geliştirilen senaryolara bir cevap olsun istedim. Gördüğünüz gibi Ankara'da 24 saat çok uzun bir süre...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kapatma davası ekonomiyi kamçıladi

Hüseyin Sümer 2008.04.08

Krizleri yaşaya yaşaya şerbetlendik mi ne? Düne kadar anayasa kitapçığının atılmasıyla tepetaklak giden piyasalardan bugün artık hiçbir tepki gelmiyor. İktidardaki partiye açılan kapatma davası, küresel piyasalardaki gelişmelerden daha fazla etkilemedi döviz ve borsa cephesini. Bunun için üzülenlerden değilim, elbet. Ancak bugünlerde kriz beklentisi ile dövize yatırım yapanların kafası çok karışık.

Düne kadar ufacık bir esintinin borsayı yerlerde süründürdüğü, şirketlerin değerlerinin neredeyse sıfırlanma noktasına geldiği günleri görenler için şu yaşananlar gerçekten çok şaşırtıcı oldu. Niye olmasın ki; 14 Mart'ın hemen sonrasında birçok yatırımcı YTL'sini bozdurarak milyonlarca Euro ve dolar satın aldı. Büyük balıklar için ise durum çok daha farklı. Kulağıma gelenlere göre, milyarlarca dolar ve Euro'ya dönüş yapanlar oldu. Ne demek istediğimi anladınız. Düşünün bir kez, 1 milyar dolar yatıran bir adam için AK Parti'nin kapatılması ya da ülkenin krize girmesinin ne önemi var?

Aslında ben son günlerde ülke gündeminde olan Ergenekon çeteleşme olayına bu gözle bakıyorum. Hatırlayın, 'ülkede bir ekonomik kriz oluşturalım, sonrasında da zaten AK Parti yıkılıp gider' mealinde yapılan telefon görüşmelerini. Ben işin ekonomik kısmındayım. Siyasi anlayış olarak bir araya gelmesi mümkün olmayan birçok kişi gözaltına alındı ya da ifadesine başvuruldu. Peki sizce de mantıklı değil mi benim aklıma gelenler?

Tabii burası Ankara olunca, bu tür senaryoların yazılması normal. Çok büyük nakit parası olan insanlardan söz ediyorum. Bu kişiler için iktidarda ha AK Parti olmuş ha CHP veya yeni bir oluşum, hiç fark etmiyor. Tek hedef, kaostan kazanılan servet. Onlar için bu kadar basit bir hedef, bizim gibiler için maalesef kriz oluyor.

Tabii bir tarafta bunlar yaşanırken öte yandan reel sektör ekonomide yeni bir durgunluk yaşanmaması için çaba sarf ediyor. Bir anlamda onlar gidişatı tersine çevirmek için zirve üstüne zirve yapıyor. Dün Anadolu İşadamları Federasyonu (ANFED) Başkanı Doğan Kaynak, 12-13 Nisan tarihlerinde ticaret zirvesi yapacaklarını duyurdu. Ekonomik durgunluğa meydan vermemek için Ankara merkezli ANFED, başta kendi üyeleri olmak üzere 10 bin kişinin gelmesini bekledikleri bir ticaret zirvesi organize etmiş. 1994 ve 2001 yıllarına bakıldığında, 'son krizde testten iyi geçtik' diyen ANFED Başkanı Kaynak, meydana kriz tellallarına bırakmayacaklarını söylüyor.

Evet, ülkede kriz tellallarının olduğu kesin. Cuma günü Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek'le görüşmemizde benzer ifadeleri ondan da duydum. Bakan özellikle kredi derecelendirme kuruluşu Standard and Poors'un Türkiye'nin ülke notunu durağandan negatife düşürmesini aceleci davranmakla suçladı.

Şimdi ekonomideki hasarı azaltmak için ANFED gibi kuruluşlar var gücüyle mücadele ediyor. Ancak bu konuda hükümetin de kendini bırakmaması gerekiyor. Onun için Bakan Şimşek'e sorduk; 'Var mı piyasaları rahatlatacak haberleriniz?' diye.

Varmış. Anlaşıldığı kadarıyla başta GAP'a yapılacak yatırımlar olmak üzere önümüzdeki günlerde il il sanayi envanteri çalışmaları hızlanacak. Bu envanter, özellikle reel sektör için ilaç hükmünde bir çalışma. Yatırımcıların algılamasının bu çalışmadan sonra değişeceğini şimdiden söyleyebilirim.

Son gelişmelere bakıldığında hükümet ekonomi cephesindeki çalışmalarını hızlandırdı. Bugün Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında Ekonomi Değerlendirme Toplantısı yapılırken hafta sonu da Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan, Antalya'da iş dünyasının önde gelen isimleriyle bir araya geliyor. Bu hareketliliği görünce AK Parti'ye açılan kapatma davasının ekonomiyi kamçıldığını fark ettim. Şerden hayır çıkar sözü bu olsa gerek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

6 ay içerisinde bir çalkantı olur mu?

Hüseyin Sümer 2008.04.15

Yurtdışında yaşanan ekonomik gelişmelerin faturası yavaş yavaş bizleri de etkisi altına almaya başladı. Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi atmosferin de etkisiyle durgunluk önce zihinleri, sonra da ekonominin aktörlerini tutsak etmiş görünüyor. Bu sonuca nereden mi varıyorum? Anlatacağım.

Gazeteci merakıyla kime soru yöneltmeye kalksam karşımdaki benden daha hızlı davranıyor. Düne göre yöneltilen soruların biçiminin bile değiştiğini fark ediyorum. 'Siyasetin hali ne olacak?'la başlayan meraklı ifadelerde ekonomi artık ikinci plana itilmiş. Yani insanlar ekonominin kötüye gideceğinde adeta hemfikir olmuşlar. Dolayısıyla moraller iyi değil.

Hafta sonu Antalya'da Ela Quality Resort'teydim. Otelde yaşanan heyecana yakından şahit oldum. Henüz ikinci yılı olmasına karşılık adeta insanlar bütün toplantı rezervasyonlarını Ela'ya yaptırmış. Bir organizasyon var ki bu çok önemliydi. Türkiye, sanayi politikalarını oluşturmak için 150 önemli beynini 'Sanayi Stratejisi Arama Konferansı'nda buluşturdu.

Ne aradıklarını merak ettiniz değil mi? Evet onlar Türkiye'nin sanayi vizyonu için toplanmışlar. Katılımcılar çok renkliydi. Türkiye'nin en üst düzey bürokratlarından iş dünyasının ve sivil toplum örgütlerinin tepe yöneticilerine kadar hazırıldılar. Beyin fırtınası şeklinde geçen konferansa TESK, TİSK, TOBB, MÜSİAD, TUSKON, TİM, İTKİB, Set-Bir, TÜGİK, Deniz Ticaret Odası, İTO ve ASO başkanları katıldı.

Hepsinin de başkanlar düzeyinde iştirak ettiği toplantıda bir kısmıyla konuşma fırsatım oldu. Gerçekten ekonominin aktörlerinin bile artık önlerini görmediğini, hemen hemen herkesin AK Parti'yi kapatma davasını bekler halde olduğunu fark ettim. Özellikle İTO Başkanı Murat Yalçıntaş beni epeyce hayrete düşürdü. 'Dünyadaki ekonomik kriz ve iç siyasetteki gelişmeler sebebiyle iyimser olamıyorum.' diyen başkan, önlem alınmadığı takdirde 6 ay içerisinde bir çalkantı bekliyor.

Evet, her şey zihinlerde biter demiştim. İş dünyasının öncelikle zihnen diri olması gerekiyor. İşin en kolayı, çözümün olmadığını söyleyip moral bozmak. Ancak başka bir patron da tüm bu olumsuzların aksine ilginç bir yorum yaptı. "AK Parti her zaman kazançlı çıkmayı bildi. Bu gelişmeler de geçer, krizsiz atlatırız." deyiverdi.

Evet iş dünyasının ve bürokratların kafası çok karışık; İTO Başkanı Murat Yalçıntaş'ın dediği gibi, karpuz gibi ikiye bölünmüş durumda.

Bir taraftan bu bölünmüşlüğü gidermek, diğer taraftan da durgunluk beklentisini aşmak için kamu ve özel sektör el ele vemiş yeni arayışlar içinde. Özellikle sanayi politikasının belirlenmesi için hemen hemen herkes seferber olmuş. Mayıs ayı içerisinde dünyada başarılı olmuş kişiler, patronlarca davet edilip Türkiye'nin geleceği masaya yatırılacak.

Belki de ilk kez Türkiye, kendi insanının sinerjisiyle bu kadar güvendiği bir sürece hazırlanacak. Ülke insanının bilgi birikimi, inovasyonundan yararlanmayı düşünmesi hem bu kişileri onore edecek hem de bütün küreyi etkisi altına alan krize bir çare olabilecek. Türkiye'nin yaşanması muhtemel bir ekonomik çalkantıya kendi insanıyla birlikte çözüm üretmesini bütün dünya piyasalarına örnek olabilecek davranış olarak değerlendiriyorum. Krizlerin fırsata dönüşmesi bu olsa gerek.

Antalya'ya giderken, 'Orada ne yapacaksınız?' diyenlere, 'iş toplantısı' olduğunu söylemiştim. Müstehzi bakışlardan hiç hoşlanmamıştım! Ancak görüldüğü üzere henüz sezonun yeni açıldığı Antalya'ya insanlar sadece deniz, güneş, kum için gelmiyor. Ülkenin geleceğine ilişkin kararların alındığı toplantı turizminin de önemli olduğunu hatırlamak gerekiyor.

Şimdilik Antalya toplantısı bir ateşin ilk kıvılcımları. Karpuzun çatlayıp çatlamayacağını göreceğiz. Türkiye ya bu krizi fırsata dönüştürecek ya da yine büyük bedeller ödeyeceğimiz bir süreci yaşayacağız. Tercihimizi yapıp, sonuçlarına katlanacağız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şener parti lideri olacaksa Hisarcıklıoğlu ne yapacak?

Hüseyin Sümer 2008.04.22

Dünyada petrol fiyatları rekora koşuyor. Türkiye'de ise petrolün yanı sıra pirinç almış başını gidiyor. Ankara senaryoları da kulaktan kulağa yayılıyor.

Meğer Türkiye'de kuraklık pirince vurmuş. Bundan sonraki süreçte işler çok zor olacakmış. Yapmayın Allah aşkına, olsa olsa geçen yıl yaşanan kuraklığın etkileridir bunlar. Hem mevsim yaz; ne oluyor da pirincin fiyatı

üç katlanıyor? Kim bu yaz gününde, "pirinç yoksa aç kalırım" diyebilir? Onun için yazılan senaryolarla enflasyonu körüklemeyi bırakalım, işimize bakalım.

Bereket bu konuda başta Tarım Bakanlığı, Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) aracılığı ile piyasayı dengeledi de işin gerçek yüzü ortaya çıktı. Ah hükümet bir de şu sıcak paracılara yönelik dengeleme politikası geliştirse de pirinç rantiyecileri gibi sermaye rantçılarına da bir ders verilmiş olsa. Bakın o zaman elinde nakitle ortada gezen insanlar nasıl da yatırıma dönmek zorunda kalacak.

Birileri pusuya yatmış, rant kovalıyor. Gazetelere bakın, çok değil daha düne kadar Merkez Bankası (MB)'nın faizleri düşürmediğinden söz eden aynı kişiler, bu kez faiz artırımından bahsediyor. İnanılacak gibi değil. Birilerinin film çevirdiği ortada.

Bir el var ki artık ekonominin aktörlerini de etkisi altına alıyor. Başrol oyuncularını artık siyasete de müdahil olmaya başladı, son günlerde. Yakın geçmişe bir göz atın. ANAVATAN ve DYP'nin birleşmesi gündeme geldiğinde ortaya çıkan isimleri düşünün. İsim transferlerini hatırlayın. O günlerde bu gazla yola çıkan ATO Başkanı Sinan Aygün, Demokrat Parti'den siyasete girmek istedi. Çok uzun kalmadı ve yakın çevresine, "Nereden bulaştım bu iş!" diyerek istifa ediverdi.

Hatırlayın merkez sağda lider arayışlarında ekonominin en büyük temsilcilerinden TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu öne çıkarıldı. Şimdi de Abdüllatif Şener, yeni bir siyasi oluşumun aktörü olarak karşımızda duruyor.

Şener AK Parti'nin kuruluşunda yer aldı; geldiği noktaya bakın! Hem de eski Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti ile aynı çatı altında oturuyor. Türkiye'nin en etkili isimleri ya TEPAV'da bulunuyor veya TOBB Üniversitesi'nde ders veriyor. Zaten Hisarcıkloğlu'nun siyasete gireceğine inananlar onun TEPAV'da kabineyi oluşturduğunu iddia etmiyor mu?

Tabii benim anlamadığım hususlar da var. Şimdi Şener ile eski MB Başkanı ne kadar örtüşüyor? Oysa başbakan yardımcısı iken Şener, Serdengeçti'yi bulunduğu koltukta istemiyordu. Bunu, içinde bulunduğum dar çerçeveli sohbet ortamlarında dile getirmişti. Hatta uyguladığı para politikaları nedeniyle ithalatçı kesimlerin sözcülüğünü yaptığını bile söylemişti.

O günlerde makamında otururken, "Siyasetten yoruldum artık köşeme çekilmek istiyorum." lafını, Şener söylemişti. Tabii o zamandan bu yana dinlenmiş olabilir diyebilirsiniz. Ancak TEPAV ve üniversitede bulunan isimlerin tamamının homojen olduğunu söylemek çok kolay değil. Hem faraza, parti lideri Hisarcıkloğlu olacaksa Şener ne yapacak? Zaten siyasette en önemli ikinci koltukta oturuyordu. Peki Şener, parti lideri olacaksa Hisarcıkloğlu nasıl konumlanacak? Birinci adam koltuğunda güçlüyken niçin belirsiz bir ikinci adamlığa oynasın?

İTO Başkanı Murat Yalçıntaş'ın kriz uyarılarını da birileri farklı yorumlamış. Başbakan ile İTO Başkanı'nın arasında iplerin koptuğunu söyleyenler oldu. Ne kadar doğru olduğunu şimdiden bilmek zor. Ancak Yalçıntaş'ı bulunduğu koltuğa Başbakan'ın taşıdığını herkes biliyor.

Bence bu tür senaryoları bilerek yazanlar var. Peki işin aktörleri niçin itiraz etmiyor? Ben Hisarcıkloğlu'nun bu senaryolara gülüp geçtiğini biliyorum. Bazı aktörler ise konuşulanları ciddiye alıyor. Şimdi ayıkla pirincin taşını dediğinizi duyar gibiyim. Bedava Türkiye gündemini kim işgal etmek istemez ki?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Maliye'de kavun karpuz tartışması

Hüseyin Sümer 2008.04.29

Yıllardır KİT'lerin hantallığından ve kamunun yavaş işlemeden söz ederiz. Kamu deyince kafamız öyle allak bullak olur ki, bir işimiz düşmesin diye çok didiniriz. Bu imajın yıkılması için son yıllarda peş peşe reformlar yapılıyor.

Sosyal güvenlikteki 'tek çatı'nın benzeri bu kez Maliye'de tartışılıyor.

Malum, kamu deyince hafızalarımızda en başta hastane kuyrukları ve yanlış tedavi sonucunda ölen insanların izleri vardır. O yılların etkisi ile olsa gerek, 15 yıllık meslek yaşamımda kamu hastanesiyle yakın temasım 2 yıl önce Ankara'da başladı. Ve böylece kafamdaki kötü imaj yıkıldı. 'Bunu kim başardı?' diyeceksiniz. Hemen cevabını vereyim. Bu algılamamı Ulus Devlet Hastanesi değiştirdi. Değişimin dinamitini de bir dostumun tavsiyesi ile tanıştığım Başhekim Opr. Dr. Uğur Yıldız ateşledi. Onun sayesinde bir devlet hastanesinin sıcaklığını 2 yıldır hissediyorum. Başhekim de bunu hastane çalışanlarına verdiği sinerji ile oluşturmuş. Demek ki istendiğinde sağlık personeli ile hasta ilişkilerinde ciddi revizyon yapılabilirdi. Tabii ki bunda SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'nın tek çatı altında birleştirilmesinin de etkilerini küçümseyemeyiz.

Benzer bir durum e-devlet uygulamalarında yaşanıyor. Bazı kurumlar bir arpa boyu yol almazken kimileri AB ülkeleriyle at başı gidiyor. Özellikle SSK'da elektronik devletin çok iyi uygulandığını görmek mümkün. Nedeni de ilgili kurumlarda bu işi üstlenen teknik ekibin işlevsel programlar üretmesi ve oradaki yöneticilerin pratik uygulamaları.

Görüldüğü üzere Türkiye, Avrupa Birliği sürecinde reformları hayata geçirmek amacıyla büyük adımlar atıyor. Artık düzenleyici bir devlet çağında yaşıyoruz. Avrupa Birliği de bir tür düzenleyici devlet modeli etrafında yapılıyor. Onun için kamu kurumu da olsanız, orayı mevcut hantallığından kurtarabilmek şart.

Şimdi en yeni uygulamayı hükümet, Maliye Bakanlığı'nda gerçekleştirmek istiyor. Vergi denetim sisteminin daha iyi işletilebilmesi için, gelirler kontrolörleri, hesap uzmanları ve maliye müfettişlerini bir çatı altında birleştirme kararı aldı.

Hazırlanan tasarıyla tüm denetim elemanları tek kurul altında toplanacak. Bakanlık bünyesinde 127 maliye müfettişi, 300 hesap uzmanı ve 316 gelirler kontrolörü olmak üzere toplam 743 denetim elemanı bulunuyor.

'Tek çatı' formülü iki hafta önce Bakanlar Kurulu'nda imzaya açılmasına rağmen kurulları birleştirmeye yönelik çalışma şu günlerde ciddi biçimde tartışılıyor. Kavganın ateşini gelirler kontrolörlerine mülakat şartı getirilmek istenmesi ateşledi.

Hazırlanan tasarı ile, "Gelirler başkontrolörleri ve gelirler kontrolörleri atanmadan üç ay süreyle meslekî uyum eğitimine ve mülakata tabi tutulurlar." hükmü getiriliyor. Kontrolörler ise kendilerinin de hesap uzmanları ve maliye müfettişleri ile aynı konumda olduğunu, yeterlilik sınavlarından geçtiklerini, yeni bir mülakata gerek olmadığını ifade ediyor.

Kısaca gelirler kontrolörleri, birleşmenin tüm kurullar için aynı düzeyde olması gerektiğini vurguluyor. Maliye koridorlarında "Ya biz kavun karpuz muz, istediklerini seçip istemediklerini seçmeyecekler" demelerinin nedeni bu.

Maliye Teftiş Kurulu, Hesap Uzmanları Kurulu ve Gelirler Kontrolörleri Kurulu, Maliye'nin vergi inceleme ve denetimi yaptığı üç değerli kurumumuz. Verimlilik getirmek için bu kurumların arasına 'nifak' tohumları ekmenin bir anlamı yok. Ayrılık ve gayrılıktan verimli bir kamu reformu beklenemez. Amaç güçlü bir denetim

mekanizması oluşturmaksa, bunu sınıfsal bir ayrımcılığa gitmeden yapmakta yarar var. Tabii Maliye Bakanlığı ne şiş yansın ne de kebab diye düşündüğü için işin içinden çıkmakta zorlanıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başkanı 26 yıllık arkadaşı yaktı

Hüseyin Sümer 2008.05.06

Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek, geçen hafta, cari açığın 39,2 milyar dolardan 50 milyar dolara çıkacağını açıkladı.

Ardından Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz, enflasyon hedefinin revize edileceği sinyalini verdi. Yetmedi hafta sonu Bakan Şimşek ve Maliye Bakanı Kemal Unakıtan bir araya gelip bu kez Faiz Dışı Fazla'nın (FDF) ulusal gelire oranını yüzde 3,5'e düşürdüklerini açıkladılar. Dolayısıyla ekonomide üçüncü büyük revizyon da yapılmış oldu.

Bütün bu gelişmeler çok hızlı gerçekleşti. Her şey AK Parti'ye açılan kapatma davası ile birlikte ivme kazandı. Bütün kafalar karıştığı gibi rakamlar da değişmeye başladı. En çok merak edilen soru ise 'Parti kapatılınca ne olacak?' Öyle anlaşıyor ki, AK Parti'nin kapatılacağına herkes inanmış durumda. İnanmayan tek kişi var, o da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan. Ankara'da birçok bürokrat mevcut durumun nereye gideceğini merak ediyor. Evet, başkentte bürokratlar işleri iyice yavaşlattı. Yeter ki bürokrasi puslu hava görmesin. Anında frene basıyor. Kapatma davası ile birlikte yavaş yavaş çıkan yabancı paranın yanı sıra daha önce yatırım kararı alan birçok firma da son günlerde sırta kadem bastı. Düne kadar, 'ekonomik veriler iyi ama vatandaşa tam yansımadı' derken bu kez artık rakamlar da kapatma davası karşısında eriyor.

Devlet Bakanı Şimşek ve Maliye Bakanı Unakıtan, faiz dışı fazla hedefini 0,7 puan indiriverdi. Hükümet böylesine bir ortamda her ne kadar kabul etmek istemese de, ekonomiyi gevşetmiş ve para musluklarını açmış görünüyor. Bu konuda IMF de ikna edildi. Artık gözler, büyümeye feda edilen enflasyona çevrilmiş durumda. Şimdi de Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz, enflasyon hedefini yukarı çekme sinyali verdi. MB, 2008 yılı için yüzde 4 olarak koyduğu hedefin iki katını aşarak 9,3'e çıkacağını tahmin ediyor. Yüzde 4'lük hedefin revize edilmesi konusunda henüz bir karara varılamadı.

Peki bu pergel niçin bu kadar açıldı? Aslında iki yıldır enflasyonu ıskalayan Merkez Bankası'nın son açıklaması enflasyonla mücadelede havlu attığının ilanıdır. Bu, enflasyon hedeflemesi rejiminin iflasının açıkça itirafıdır. Bu konuyu daha iyi anlamak için bir önceki başkan Süreyya Serdengeçti dönemine göz atmakta fayda var. Hükümetin Avrupa Birliği'ne katılım öncesi hazırladığı 3 yıllık ekonomik program ve 3 yıllık bütçeye paralel olarak ortaya koyduğu rakamlar gelinen süreci özetliyor, aslında. Dönemin MB Başkanı Serdengeçti, 2006'da yüzde 5 olarak hedeflenen enflasyonu 2007 ve 2008 için yüzde 4 olarak belirlemişti.

O günlerde MB, enflasyon hedeflerini çok düşük tutmuş ve kamuoyunda da tartışmaya sebep olmuştu. Şimdi fatura mevcut başkana kesilmiş durumda. Bu nedenle Durmuş Yılmaz'ın işi çok zor. Şu anda ben, enflasyonda teslim bayrağını çeken başkanın 26 yıllık mesai arkadaşı Serdengeçti'nin ne yaptığını merak ediyorum. Serdengeçti, sinyal veren küresel piyasalardaki dalgalanmayı öngörebilseydi bugün halefi Durmuş Yılmaz geri adım atmak zorunda kalır mıydı?

Bu sorunun cevabını vermek zor değil. Şimdi toplumun önde gelen isimleri enflasyonda gelinen noktaya isyan ediyor. Bunlardan birisi Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir. Başkan, yüksek çıkan nisan ayı enflasyon verilerini değerlendirirken suçun Merkez Bankası'nda aranması gerektiğinin altını çiziyor. Bankanın

enflasyonla mücadelede ne yazık ki düzenli bir geri çekilme yerine, bozguna uğramış bir ordu gibi panik içinde kaçmayı tercih ettiğini vurguluyor.

Tabii Durmuş Yılmaz da gelinen süreçten memnun değil. O nedenle kendisini savunmak adına, 'hedef enflasyona değil enflasyon tahminimize bakın' derken 26 yıllık arkadaşı Serdengeçti'ye de sesleniyor. Oysa MB'nin, koyduğu hedeflerde yere sağlam basması ve gerçekçi hedefler koyması gerekirdi. Aksi takdirde Merkez Bankası güvenilirliğini yitirecektir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bankalar pusuya mı yattı?

Hüseyin Sümer 2008.05.13

Dünya enflasyonlu bir hayata doğru hızla yol alıyor. Büyüme rakamları küçülüyor, faizler yükseliyor. Küresel ekonominin lokomotif durumundaki ülke ve bölgeler yükselen enflasyonla boğuşuyor. Şimdi AK Parti'ye ne olacak belirsizliği ile birlikte bu küresel olumsuzluklara direnen Türkiye de kısıpaca sokulmaya çalışılıyor. Hem de 6 yıl içinde enflasyonun iki haneli rakamlarından tek haneye, faizlerin gecelik bini gördüğü günlerden 16'lı rakamlara indiği bir anda.

Şimdi ekonomik verilerde yaşanan olumlu süreç kesintiye uğramış görünüyor. Küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmaya parti kapatma davasının eklenmesiyle Türkiye ekonomisi sancılı günlere sokuldu. Pusuda yatan menfaat grupları, yurtdışında yaşanan ekonomik gelişmeleri de ardına alarak Türkiye'ye hançer vurmak için zaman kolluyor. Hakim güç, rüya gibi geçen 6 yıllık dönemin geride bırakıldığına dair ipuçları veriyor. Ardı ardına gelen olumsuz haberler ülkede hepimizin canını sıkıyor. Özellikle gıda ve petrol fiyatları inanılmaz biçimde artıyor. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan bile, "Düşük enflasyon, yüksek büyüme beklemeyin." diyorsa, gelinen noktayı siz düşünün. Her ne kadar Cem Boyner gibi umutlu olanlar, "Neler gördük... Türkiye bunu da aşacak." dese de canımızı sıkkan gelişmelere gebe olacağız beklentisi, umutları iyice söndürüyor. Bir de bütün bunların üzerine finans sektörü tuz biber ekince işin şekli değişiveriyor. Ne demek mi istiyorum? Hemen aktarayım.

Bakın Toplu Konut İdaresi (TOKİ) Başkanı Erdoğan Bayraktar'ın açıklamalarına. Finans sıkıntısını giderebilmek için TOKİ öncelikle bankalarla masaya oturmak istemiş. Bayraktar, öncelikle bankalara, Türkiye'de geçerli olan faizin yarısı olan yüzde 7-8 oranını teklif edip 'Birlikte iş yapalım.' demiş. Kâr edince de yüzde 10-12 pay önermiş. Fakat istediği krediyi verecek banka bulamayınca radikal bir kararla kaynak dönüşünü hızlandırmak amacıyla borcunu erken ödeyene yüzde 25 indirim uygulaması başlatmış. Malum bankaların mevduata verdiği faiz yüzde 14-18, devlet iç borçlanma senetlerinin yıllık getirisi yüzde 16-19 arasında değişirken Toplu Konut İdaresi'nin borcunu erken ödeyene yüzde 25 indirim uygulaması, bankalara verilen tepkinin bir sonucu.

Benzer olayı geçtiğimiz günlerde Petkim'i satın alan Turcas-Socar ortaklığı yaşadı. Uzun süre bankalardan kredi arandı. Uzun aramalardan sonra gelinen noktada iki yerli bankadan oluşan konsorsiyumla kredi paketi üzerinde anlaşma sağlandığı açıklandı. Turcas Petrol Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Aksoy, "Finansmanın yüzde 70'ini kredi ile karşılamak için yola çıktık, ancak yüzde 50'sini veriyorlar." demişti.

Şimdi bütün bu yaşananlardan sonra yine 'Bankacılık sektörü ne yapıyor?' sorusu akıllara geliyor. Tabii ki her önüne gelene kredi vermesini kimse öneremez. Ancak geçmişte yapılan hatalar umarım tekrarlanmaz. En son yaşanan olayı hepiniz biliyorsunuz. Özel bankalar, Sabah-atv satışında da Çalık Grubu'na kredi vermeye

yanaşmamıştı. Ancak sebepleri üzerinde hiç durulmadı. Amacım bağcıyı dövmek değil, iş işten geçmeden eşeğin aklına karpuz kabuğunu düşürmek.

Malum geçen hafta BDDK Başkanı Tevfik Bilgin de, "Türkiye'de bankacılık sisteminde, mevduattaki vade uyumsuzluğu önemli risk alanlarından birisi olarak görülüyor." demiş ve bankaları uyarmıştı.

Biz yıllarca geçmişte yapılan bankacılık sistemine eleştiri getirdik. Fırsatçı bankacılık döneminin geride kaldığını, sektörün Türk şirketlerinin yanında olması gerektiğini vurguladık. Özellikle bugünlerde mali piyasalarda önemli bir transformasyon yaşanıyor. Bu süreçten uzun dönemde olumlu veya olumsuz bir şekilde etkileneceğiz. HSBC Bank Genel Müdürü Piraye Antika'nın ifadesiyle, 'bizi dalgalı bir denizin beklediği' muhakkak. Ancak bu dalgada kimin pusu kurduğunu bilmek hepimizin hakkı olmalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akaryakıta hükümet ayarı

Hüseyin Sümer 2008.05.27

1 Ocak 2005 tarihinden itibaren akaryakıt ürünlerinin fiyatlarının serbest kalmasıyla birlikte oluşacak rekabetin tüketicinin cebini rahatlatacağını bekliyorduk. Ancak beklenen gerçekleşmedi. Bugün itibarıyla dünyada petrolün varil fiyatının artmasıyla birlikte vatandaşın da canı yanmaya başladı. Sadece vatandaş değil, şirketler de enerji maliyetlerinin etkisiyle pazardaki rekabet avantajını kaybetmeye başladı. Peki dünya piyasalarında fiyatlar artarken iç piyasada elimizden bir şey gelmez mi? Bu fiyatlar aşağıya çekilemez mi?

Bu konuya geçmeden önce fiyat serbestliğinin bizdeki yansımalarına bir göz atalım. Malum 2005 tarihinden itibaren her şirket kendisine göre rakam belirleyip sonrasında tavan fiyatını Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na (EPDK) bildirecekti. Neticede fiyat rekabetinin hem tüketiciye hem de şirketlere avantajlar sağlaması bekleniyordu. Fiyatın aşağı çekilebilmesi için akaryakıt şirketlerine başka avantajlar da sağlandı. Nedir bu?

Öncelikle şirketler istediği ülkelerden akaryakıt ithalatı yapabilecekti. Bu çok önemli bir avantaj. Şimdi gelinen noktada şirketler ucuz akaryakıt ithalatına başlamalarına rağmen ürünü kaçta aldıklarını kimseye açıklamadılar. Kaç lira kâr ettiklerini sır gibi sakladılar. Hadi diyelim ki ticari sır. Peki ne oldu da EPDK'ya bildirdikleri rakamların hepsi de birbirine yakın oldu.

2005 yılına kadar yüzde 6 ile 8 arasında değişen kârlar şimdi 13'lere çıktı. Tabii bu rakam LPG'de yüzde 30'ları buluyor. 46 dağıtım şirketinin 7 tanesi neredeyse piyasanın yüzde 90'ını elinde tutuyor. "Petrol Sanayicileri Derneği (PETDER) üyelerinin kendileri ortak fiyat mı belirliyor?" sorusu kafaları karıştırıyor. Madem serbest piyasa oluştu, niçin pompa fiyatlarında bunu göremiyoruz.

2005 yılına kadar fiyatları devlet belirliyordu. Serbest piyasa şartları oluşunca şirketler kârlarına kâr kattılar. Hatırlayın o günlerin gazete haberlerini. Firmalar, dağıtım payına 2 cent zam yapılması için sanatçılara Başbakan'ın önünde göbek attırmıştı. Tabii bu kez akaryakıt şirketleri sevinçten göbek atıyor.

Şimdi promosyona ağırlık veren şirketler, fiyatta rekabete yanaşmak istemiyor. Firmalar sadece promosyonda rekabet yapmayı yeğliyor. Demek ki istendiğinde bu fiyatların aşağı çekilmesi mümkün. Aslında kafaların karışmasına neden olan 'fiyat anlaşması' için Rekabet Kurumu'nun acilen konunun üzerine gitmesinde fayda var. Zaman'ın enerji muhabiri İsmail Altunsoy'un konuyu kamuoyuna taşımasına kadar hiç kimsenin olaydan haberi yoktu.

Haziran 2006'da konu bir şekilde yine gündeme gelmişti. O günlerde Başbakan Erdoğan, "Akaryakıt şirketleri çok zam yapıyor; şayet bu işin önü alınmazsa devlet olarak tekrar bu işe gireriz." sözünden hemen sonra TPPD (Türkiye Petrolleri Petrol Dağıtım) şirketi kuruldu. Şu anda bu şirket diğerlerine göre 7 kuruş ucuza akaryakıt satıyor.

Peki bundan sonra ne olacak? Bugüne kadar şirketler, fiyatta rekabetin oluşmamasına gerekçe olarak vergilerin çok yüksek olmasını gösteriyor. Şimdi bu soruna hükümet el atmış durumda. Dünyada petrol fiyatlarının hızla yukarı yönde tırmanmasından sonra hükümet kanadında konu tartışılıyordu.

Gelinen noktada söyleyeceklerim otomobil firmalarını da yakından ilgilendirecek. Akaryakıttan ÖTV'nin indirilmesi konuşuluyor. Peki bu durumda Maliye'nin kaybı nasıl karşılanacak sorusunun cevabı da hazır. Bu konuda otomobillerden alınacak ÖTV'nin artması öngörülüyor.

Şayet dağıtım firmaları bu gazla gider, dünya petrol fiyatları da artmaya devam ederse hükümetin elinde hazır bir reçete var. Bakalım bu gelişmelere Rekabet Kurumu nasıl dahil olacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aman ha telefonu açık unutma!

Hüseyin Sümer 2008.06.03

Hafta sonu Türkiye'nin en büyük sivil toplum örgütünün olağan genel kurulu vardı. Geçmiş yıllardaki görüntülerden hatırlarsınız, bu toplantılara katılmak için parti liderleri adeta sıraya girerdi.

Nedeni de siyasi partilerin Anadolu'nun elit seçmen kitlesine buradan mesaj vermek istemesi. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği genel kurullarının siyasi partiler için böyle bir önemi vardır. Aynı zamanda Anadolu burjuvazisiyle iletişimin doğrudan kurulduğu yerdir, burası.

O yüzden TOBB'dan verilen mesajlar son yıllarda daha fazla önem kazanmaya başladı. Önceki yıl CHP lideri Deniz Baykal, DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın el ele verdiği görüntü Türkiye'yi heyecanlandırmıştı.

Özellikle ticaret yapan insanların en fazla üzerinde durduğu konu istikrar olunca bu fotoğrafların değeri de yüksek oluyor. O yüzden 63. genel kurulda verilen 'huzur' mesajının ticarete ve ihracata doğrudan etkisi bulunuyor. Hâlâ el ele verilen o görüntülerin hafızalarda kalmasının nedeni de 'huzurun' sağlanamayışından.

Kulislerde görüştüğüm oda başkanları bir kez daha aynı görüntünün oluşmasını istiyordu, aslında. Anadolu sanayicisi ve tüccarı CHP liderinin her şeyi unutup bu görüntüyü bir kez daha vermesini umut etti. Ancak istekleri umuttan öteye geçemedi. '2 yılda ne olmuştu da CHP lideri insan içine çıkamaz hale gelmişti?'

TOBB'un önceden getirdiği standartlar gereği seçimlerde yüzde 7 barajını aşan parti liderleri davet ediliyor. Dolayısıyla muhalefetten MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile CHP lideri Baykal da davet edilenler arasında yerini aldı. Bu yıl MHP, genel sekreter yardımcısı düzeyinde katılırken CHP'den ses seda çıkmadı. Tabii bu da odalarda siyasi tabanı olan parti taraftarlarını küstürmüş, meydan yine iktidar partisine kalmıştı!

Odalar, Türkiye'nin mozaiği; TOBB ise Anadolu sermayesinin temsilcisi. Son yıllarda TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu'nun çabaları, Anadolu sermayesinin cesaretini her geçen gün artırdı. Süreç rahmetli Turgut Özal'la başladı. Müteşebbis olmayı Özal'dan öğrenen Anadolu, Tayyip Erdoğan'la birlikte dışarıya yatırım yapmaya başladı.

Bugünlerde CHP'nin TÜSİAD'ı bile yanına alamaması en çok kendi taraftarlarını kızdırıyor. Bütün bunlara rağmen TOBB Genel Kurulu'nda solcusundan milliyetçisine, liberalinden muhafazakârına kadar herkesi aynı havuzda gördük. Ancak hepsinin de ortak kaygısı, istikrar ve huzurdu. Ömründe 'hiç çek senet yazmayanların' ülkeyi krize sokmaya haklarının olmadığı vurgusu ağırlıktaydı.

Anadolu başkanları Türkiye gündemini çok yakından takip ediyor. Kayseri Sanayi Odası Başkanı Mustafa Boydak, Merkez Bankası Başkanı'ndan memnun. Bugüne kadarki politikalarından da şikâyetçi olmayanlardan. Genel kurulda Hisarcıklioğlu'nun vurgularına baktığımızda artık insanların yeni krizlerin doğmasını istemediğini görüyoruz. Siyasette yaşananların üzerine bir daha Merkez Bankası gibi yeni sorunların çıkmasını istemiyorlar. Ta ki mayıs ayı ihracat rakamının rekor kırdığı bir ortamda.

Genel kurulun en ilginç tarafı Anadolu sanayicisi ve tüccarının esprileri gündemdeki konulardan seçmesiydi. Malum CHP Genel Sekreteri Önder Sav'ın kendi kendini dinlettiği ortaya çıkınca CHP'ye sessizlik çökmüştü. Erdoğan'la yüzleşmekten çekinen Baykal'ın TOBB Genel Kurulu'na gelmediği aşikâr; bu nedenle yoğun seyahat gerekçesini göstermişti. Başkanlar, Önder Sav'ın telefonunu açık bırakmasından mülhem, "aman ha telefonu açık unutma" esprileri kulislerde bolca yapıldı.

Kuliste konuştuğum başkanların bir kısmı da AK Parti'nin kapatılmayacağına kesin gözüyle bakıyor. Bu konuda gerekçelerini söyleyemeseler de gidişatın bu yönde olduğu noktasında ısrarcı olanlar çoğunlukta...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mahalle baskısının maliyeti...

Hüseyin Sümer 2008.06.10

Anayasa Mahkemesi'nin başörtüsü kararı, AK Parti'nin kapatılması senaryolarını tekrar gündeme taşıdı. Şimdi Ankara'da, 'parti kapatılırsa' üzerine kurulan mahalle baskıları konuşulmaya başlandı.

Bu tür puslu havaların iyi koklanması gerektiğine dikkat çekenlerdenim. Özellikle böyle dönemlerde para hareketlerini yakın takibe almakta fayda var. Fırsatçılar, bu tür puslu havaları sever. Geçmiş, bunun zengin örnekleriyle dolu.

Böyle kritik dönemlerde kim olduğunu sonradan öğrendiğimiz, zenginliğinin nereden geldiğini bilemediğimiz bir düzine insanla tanıştık. Onun için bazıları Ankara'da bürokratların elini kolunu bağlayıp çaresizliğe itmek için ellerinden geleni ardına koymuyor. Adeta mahalle baskısı uygulayarak kendi emellerine dolaylı biçimde ulaşmak için onları sindirmenin yollarını arıyorlar.

Baskı o noktaya ulaştı ki, artık toplumsal zararı tespit etmek de güçleşti. Geçen hafta Ankara'da çok önemli bir projenin açılışı gerçekleştirildi. İşçi Bulma Kurumu, Türkiye'nin istihdam haritasını çıkardı. Türkiye'de 191 mesleğin bitme noktasına geldiği tespiti, üzerinde durulması gereken bir konuydu. Hele hele üniversiteye giriş sınavının yaklaştığı haftada konunun önemi daha da artıyor. Meslek seçimi yapacak genç beyinlerin çok yakından takip etmesi gereken bir konu.

İşgücü piyasasında mevcut durumu ve değişimleri tespit ederek, bunların işgücü ihtiyacı üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak amacıyla yola çıkan çalışmada 81 ilin röntgeni çekildi. Bu çalışmanın asıl amacı, Türkiye'nin hangi ilinde ne tür nitelikte eleman arandığıydı. Türk işverenin ve işçinin karnesi de ortaya çıkmış oldu. İşte biz şimdi Türkiye'de bu çalışmanın sonuçlarını tartışıyor olmalıydık.

Puslu havadan beslenenler, özellikle Türkiye'de işsiz olan ve tüm işverenleri yakından ilgilendiren bu konuyu Anayasa Mahkemesi'nin başörtüsü kararı altında yok ediverdi. En önemli yaramız mahalle baskısına uğradı.

Evet Türkiye'de bürokratlar her zaman baskı altına alınmak istenir demiştim. Tabii puslu havayı sevenler, iş yapmak isteyenlere bu tür baskıları sıkça yapar. Benzer olayı geçtiğimiz günlerde yaşadık. Hatırlayın Toplu Konut İdaresi (TOKİ)'nin iştiraki Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı, Ali Sami Yen Stadi'nin yanındaki eski likör fabrikası ihalesini yaptı. İhaleye Kiler Grubu, verilebilecek en yüksek teklifi yani 295,7 milyon YTL önerdi. İhaleye başka katılan olmayınca bir kesim, 'AK Parti'ye yakın bir grup ihaleyi aldı' şeklinde aleyhte yayınlar yapmaya başladı. O günlerde TOKİ Başkanı Erdoğan Bayraktar, dost toplantılarında, 'Araziyi çok iyi sattık, kimse o parayı bir daha vermez.' demişti. Ancak mahalle baskısından da çekindiği için ihaleyi iptal etmek zorunda kaldı. Geçtiğimiz günlerde yapılan ikinci satışta başka katılan olmayınca Kiler, ihaleye girmedi ve arazinin satışı gerçekleşmedi.

Oysaki dünyanın en büyük uluslararası gayrimenkul fonları, yatırım şirketleri, gayrimenkul yatırım ortaklıkları en cazip arazi peşinde koşar. Çok uluslu proje geliştirme şirketleri, cazip olan her türlü projeye bol bol para döker.

Erdoğan Bayraktar, bugün için o fiyata bir daha müşteri bulamayacağını en iyi bilen kişi. Çünkü kendisi devlet adına arsa alıp üzerine konut yapıp satan birisi. Buna rağmen ihaleyi iptal etmek zorunda kalması ise Türkiye'nin mahalle baskısında kaybettiği rakamın sadece küçük bir kısmı oldu. Malum eski likör fabrikasının arazisi için geçen hafta tekrar ihaleye çıkıldı. Sonuç, ihaleye katılan olmadı.

... Ve Türkiye'de puslu havayı sevenler bir kez daha mahalle baskısı arkasına gizlenip ülkenin kaybetmesine seyirci kaldı. Tahmin ediyorum ki; mahalle baskısı bundan sonra da devam edecek, ülkeye maliyeti her ne olursa olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anadolu krizi kartla çözdü! Bakalım Ankara neyle çözecek...

Hüseyin Sümer 2008.06.17

Hafta sonu Ankara'nın gergin ve sıcak havasından uzaklaştım. Önce İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeyinde ve Batı Karadeniz'in geçiş alanında bulunan Çankırı'ya sonrasında da Karadeniz Bölgemizde yer alan Kastamonu'ya uğradım. Bu iki Anadolu şehrinin işadamları ve esnafıyla birlikte olduk. Tahmin edersiniz ki herkes gibi onların da ilk merak ettiği konu, AK Parti'nin durumunun ne olacağı.

Artık Anadolu sermayesi gerçekten de çok dinamik. Siyasi gelişmeleri yakından takip etmelerinin ilk nedeni, yapacakları yatırımların boşa gidip gitmeyeceğine yönelik kaygıları. O yüzden siyasetle yakından ilgilenmekte kendilerini haklı buluyorlar. Kulakları sürekli olarak Ankara'dan gelecek iyi bir haberde. Asıl gündemleri ise ekonomideki durgunluk.

Piyasalarda yaşanan durgunluğun miktarını ölçmek için Anadolu'nun sesine kulak vermek gerekir. Zaten biz de onların sesini duymak için öncelikle Çankırı'ya uğrayıp sonrasında da Kastamonu İşadamları Derneği'nin (KİAD) organize ettiği toplantıya iştirak ettik. Davet KİAD Başkanı Mustafa Verep'ten geldiği için Zaman'ın Reklam Grup Başkanı Hakan Dikmen ile birlikte önce biz anlattık, onlar dinledi.

Konferans için ayrılan salonun tamamı, bizleri çok dikkatli dinleyen insanlarla doluydu. Gözleri çıkmak çıkmak bu insanlara bir şeyler anlatmak gerçekten de çok zevkliydi. Bizlerden giden mesaj onlar için çok önemliydi. Çünkü ekonominin rotasını çok merak ediyorlardı. Tabii biz gazeteciler önce anlatırız sonra da dinlemeyi pek severiz. Bu toplantı sonrası gerçekleşti.

Bu kez onlar anlattı, biz dinledik. Merak edilen konuların başında dövizin nereye gideceği geliyordu. Tabii bu yatırımcılar için çok önemli bir merak. Çünkü dövizde pozisyon alan birçok kimse 'acaba bozdurayım mı?' telaşı içinde. Ee tabii faizlerin nereye gideceği de. Bu konuda Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun açıklayacağı faiz kararı Anadolu sermayesini de yakından ilgilendiriyor.

Tabii buralarda durgunluk şikayeti yükseliyor. Siyasi belirsizlik ticareti sınırlarken, önünü göremeyen kimi işadamları ödemelerini ve yatırımlarını erteliyor. Bu durumun nakit sıkıntısı oluşturduğu ve küçük esnafın kredilerle ayakta kalmaya çalıştığı ifade edilirken, belirsizliğin dağılmasıyla birlikte işlerin açılacağı da umut ediliyor. Türkiye'nin bir yol ayrımında bulunduğu işaret eden işadamları, gelecekle ilgili umutlarını ise koruyor.

Petrolün varil fiyatının her geçen gün rekor kırması buraları da etkilemiş. Anadolu sermayesi de yaşananlardan kurtulmak için devamlı surette arayış içinde. Özellikle Çankırı'da parası olanlar, hangi ülkelere gidebileceklerini merak ediyorlardı. Bu dinamik yapının siyaseti ve ekonomiyi yönetenlerden beklentisi de yüksek. Esnaf ve vatandaş had safhada nakit sıkıntısı yaşıyor. Hatta bununla ilgili Kastamonulu bir yatırımcımız önemli açıklamalarda bulundu.

Hatırlayın geçen ay Anneler Günü ile ilgili gazetelerde çıkan haberleri. Anneler Günü'nde yapılan alışverişte en büyük payı kuyumcular almıştı. Burada ilginç biçimde en fazla alışverişin yapıldığı şehirler içine İstanbul ve Ankara'nın hemen arkasından Şanlıurfa ile Kastamonu'nun yer alması tesadüf değilmiş. Bu iki kentin alışveriş cirosunun Ankara ve İzmir'i geçip İstanbul'a yaklaşması meğer gerçek değilmiş. Özellikle Kastamonu'da vatandaş ve bazı esnaf, kredi kartlarından mücevherat almış gibi gösteriliyormuş. Bankaya gitmektense insanlar bu tefecilere gidip altın alışverişi yapmış gibi Visa ya da Master kartlarından para çektirip nakit alarak borçlanmaya başlamış.

Gördüğünüz gibi Ankara karışsa kriz çıksa da gözünü sevdiğim memleketimde her zaman çare bulunuyor. Şimdilik Anadolu yaşadığı krizi Master ve Visa ile çözmüş. Bakalım Ankara kendi krizini hangi kartla çözecek?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ankara'ya bu yıl da yaz gelmedi

Hüseyin Sümer 2008.06.24

Geçen yıllara inat, başkent Ankara hareketli bir hayat sürüyor. Siyasetin kalbinde, muhtemel gelişmelere paralel kalp atışları bir hızlanıp bir yavaşlıyor. Belirsizlikler uzadıkça havanın sıcaklığını da bir tarafa itmiş durumdayız. Hele böylesi haziran günlerinde kendimizi tatile vermek varken... Ne oldu da siyaset havadan daha sıcak hale geldi?

Hatırlayın, geçen yıl bu vakitler seçim atmosferine girmiştik. Bizden istenen, partilerin seçim mitinglerine katılmaktı. Anadolu'nun değişik kentlerini bu vesileyle bir kez daha görme fırsatım oldu. Yazın kavurucu sıcaklarında doğru düzgün tatil yapamamıştık.

Hele o 2007'nin Temmuz sıcaklarında, "Millet Antalya'ya, Bodrum'a giderken biz Çorum'a gidiyoruz..." hayıflanmasında bile bulunmuştum. Ankara'daki arkadaşlarla birlikte, artık gelecek yıl sakın sakın tatilimizi yaparız demiştik. Cumhurbaşkanı seçimi, erken seçimler derken bütün hayallerimizi 2008'e erteledik.

Kendimizi mi kandırıyoruz, henüz bilmiyorum. Sadece biz değil, erken seçim ihtimaline karşılık bütün belediyeler ve partilerin taşra teşkilatlarını da hareketli günler bekliyor. Bu bağlamda hükümet, akaryakıttan alınan ÖTV'nin bir kısmını belediye gelirlerine aktarmayı düşünüyor. Konu Meclis'in gündemine gelecek.

Anlaşıldığı üzere, bu yıl da siyaset fena halde ısındı. Bu olumsuz gelişmelerden ekonomi de payını alıyor. Şimdi hangi esnafla karşılaşsam hep aynı soruya muhatap oluyorum: "Siyaset ne zaman soğur, ekonomi ne zaman açılır?" Tabii bu sorunun cevabını vermek çok kolay değil. Ancak çarkları yavaşlayan ekonomiyi yeniden hareketlendirmek için Anayasa Mahkemesi'nin insafına bırakılan partinin bakanları da boş durmuyor.

Geçen günlerde Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren, ekonomi bürokratlarından, hafta sonu izinlerini iptal etmelerini istedi. Böylece milletvekillerinden sonra ekonomi bürokratlarının izinleri de tatile çıktı! Aralarında kamu bankalarının yer aldığı, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve GAP İdaresi gibi kuruluşların üst yöneticilerinin izinleri DAP, KOP ve DOKAP sebebiyle rafa kalktı.

İşte 'Ekonomi nereye gidiyor?' sorusunun cevabını hükümet üyeleri bulmaya çalışıyor. İlkine geçtiğimiz günlerde Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ile Başbakan Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde start verildi. Bu kapsamda devletimiz önümüzdeki yıldan itibaren Güneydoğu bölgemize yılda 3 milyar dolarlık kaynak aktaracak. GAP'ın 5 yıllık süre içinde büyük ölçüde tamamlanarak, planlanan yatırımların bir an önce hizmete sunulması amaçlanıyor.

Hükümet, yaşanan sıkışıklığı partisinin kapatılma davası arasında çözüm aramaya devam ediyor. Şimdi ise sırada Doğu Anadolu Projesi (DAP), Konya Ovası Projesi (KOP) ve Doğu Karadeniz Kalkınma Projesi (DOKAP) başta olmak üzere öncelikli bölgesel ekonomik kalkınma ve sosyal gelişme projelerinin hızlandırılması yer alıyor. Buna göre projelerin uygulanmasında ilgili tüm taraflar arasında etkin bir eşgüdüm sağlanacak ve başta valiler olmak üzere, yerel yöneticiler çalışmaları hızlandırmaya yönelik gerekli önlemleri zamanında alacaklar.

Başbakan Erdoğan, başta KOP olmak üzere bölgesel kalkınma projelerinin hayata geçirilmesi için çalışmaların hızlandırılması talimatı verdi. İşte bu sebeplerden dolayı Devlet Bakanı Ekren, ekonomi bürokratlarının izinlerini kaldırdı. Amaç iç piyasada ekonomide yaşanan sıkışıklığı biraz olsun rahatlatmak.

Görüldüğü üzere Ankara'da sadece biz değil, ekonomi bürokratları da tatilini ertelemiş vaziyette. Bu yıl da Ankara'ya yaz gelmedi; bakalım gelecek bahara ne olacak!?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Viva İspanya, viva Türkiye

Hüseyin Sümer 2008.07.01

Beş gündür İspanya'dayız. Amacımız İspanya ile Türkiye arasındaki ticaret bağlarının artmasına tanıklık etmek. İspanya'nın kupayı aldığı Euro 2008'e denk gelmesi için tuzu biberi oldu.

Faşist kral Franko'nun 3 F formülü bugün ülkenin kurtuluşu olmuş. O dönemde Franko, "Fado, Fiesta ve Futbol" formülüyle ülkeyi daha kolay idare edebileceğini düşünür. Gelineen noktada ülke eğlence ve futbol sayesinde

ayakta duruyor. Barcelona ve Real Madrid gibi dev kulüplerin oluşturduğu futbol endüstrisi kentlere hayat veriyor.

Tabii benim konum futbol değil. Ancak İspanya'nın bugünkü halini görünce yarınların Türkiye'sini hayal etmek durumunda kaldım. 1 trilyon 226 milyar dolarla dünyanın dokuzuncu büyük ekonomisi kişi başına düşen milli gelirden 36 bin doları çoktan geçmiş. Evet İspanya, tıpkı Türkiye gibi Avrupa Birliği'nin en hızlı büyüyen ülkesi. O kadar çok benzerliklerimiz var ki, ortak noktamız sadece Akdeniz çanağında olmakla sınırlı kalmıyor. Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen'in de dediği gibi Türkiye, İspanya'yı 5 yıl geriden takip ediyor. Örneğin beş yıl önceki ihracat ve ithalat rakamları bizimle üç aşağı beş yukarı aynı. Bugün ihracatta geldiği nokta 285 milyar dolar. Tabii Türkiye ile bir benzerlik de ithalatın (442 milyar) fazla olması. Dış ticaret dengesi açık veriyor. Şu anda ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük açık veren ülkesi olmasına rağmen moraller bozulmuş değil.

İspanya'nın kalkınma ve istihdam alanında gösterdiği başarının temelinde yılda 60 milyar dolarlık yabancı sermaye yatırımlarının payı çok büyük. Tabii, son on yılda görülen ekonomik başarının temelinde asıl AB fonları yer alıyor. Yedi yılda AB fonlarından 45 milyar Euro kullanmışlar. Kişi başına düşen milli gelirleri yükselince bu rakam önümüzdeki beş yılda 16 milyar Euro'ya indirilmiş. Tıpkı Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK Parti gibi Başbakan Luis Zapatero'nun PSOE hükümeti de seçimleri ikinci kez kazandı. Bu dönemde İspanya ekonomisi, son altı yılın en yüksek büyüme hızına ulaştı. Bizim ulusalcıların şaşıracağı bir rakam vereyim; 10 bin yabancı şirket İspanya'da faaliyette bulunurken Türk yatırımcılar henüz bir varlık gösterebilmiş değil.

Fakat 2007 yılının son aylarına gelindiğinde global dalganın her ülke gibi bu dev ekonomiyi de kısıpına aldığı görülüyor. Bugünlerde başta borsa olmak üzere inşaat firmaları önemli ölçüde kayıplara uğruyor. 2005 yılında yüzde 3,5 olan enflasyon şu anda 4,6'larda. Elektrik, benzin ve doğalgaz fiyatlarındaki artış yüzde 40'lara varmış vaziyette. Sizce de ilginç değil mi? Sözüme ettiğim gelişmeler bize ne kadar çok benziyor. İşte İspanya ile Türkiye, önce başbakanların kurduğu 'medeniyetler arası diyalog' köprüsünü şimdi ticaretle pekiştirmek istiyor. İçer kapanmak sorunu büyütmekten başka bir işe yaramıyor. Bu nedenle İspanyol bakan ve ticaret heyeti ile yapılan görüşmeleri takip ederken onların da Türkiye'den yeni şeyler öğrenmeye çalıştığına şahit oldum. Onlar bizim üzerimizden Orta Asya ve Ortadoğu'da ortaklıklar kurmaya çalışırken bizi de çok iyi oldukları Latin Amerika bölgesinde işbirliği yapmaya çağırdılar. Özellikle dünyada başarılı olduğumuz müteahhitlik deneyimlerimizi çok iyi biliyorlar.

Tabii biz bunları başkent Madrid'de konuşup görüşürken futbol ülkesinde Türkiye-Almanya milli maçı hazırlıkları yapıyordu. İspanyollar, Almanya karşısında Türkiye'yi tuttular. Real Madrid'in o ünlü Barnebeau Stadı bizim için inlerken 'viva (yaşasın) Türkiye' sesleri gökyüzüne yükseliyordu. Bir kez daha futbolun iki ülkeyi yaklaştırdığına şahit oluyorduk. Futbolun etinden, sütünden yararlanmasını bildiği İspanya'nın bizden, bizim de onlardan öğreneceğimiz çok şey var. Bu gelişmelerden sonra bize 'viva İspanya viva Türkiye' demekten başka bir şey kalmıyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İp cambazlığı mı zor, TOBB başkanlığı mı?

Hüseyin Sümer 2008.07.08

Geçen haftaya, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu'nun Ergenekon soruşturmasında tutuklanan Sinan Aygün ile ilgili yaptığı basın açıklaması damgasını vurdu.

Toplantıdan sonra Başkan, Zaman'a yaptığı açıklamada, her ne kadar "Darbelere karşıyım, o açıklamayı yapmak zorundaydım." demiş olsa da hafızalarda kalacak olan cümlesi, "Aygün, darbe günlerini hatırlatan bir şekilde gözaltına alındı." olacak.

Henüz soruşturması bitmeden yaptığı açıklama ile ilgili değişik kesimlerden gelen eleştiriler, Başkan'ı sıkıntıya sokacak gibi duruyor. Gözaltına alınanlar arasında yakın çalışma arkadaşı Ankara Ticaret Odası (ATO) Başkanı Sinan Aygün de olsa tepkisinin dozajı bu denli beklenmiyordu. Hisarcıklioğlu, sıradan biri değil. Çok önemli bir koltuğu dolduruyor, iş dünyasında 365 oda ve 1 milyon 300 bin işadamını temsil ediyor. Başkan rahatsız olsa da, adı siyasi senaryolarda sıkça anılıyor. Söylediklerinin bir hayli ses getirmesi, çıkışlarının merak uyandırması bu yüzden. Bu aralar kendisine, 'Demokrasi, Aygün'ün gözaltına alınmasından daha mı az değersiz?' sorusu yöneltiyor. Konuşmasını gerçekleştirdiği gün CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın TOBB binasının önünden görüşme yapamadan geriye dönmesi de gözlerin bir kez daha Başkan'a çevrilmesine sebep oldu. Geri dönüşü içine sindiremeyen Baykal'ın, Hisarcıklioğlu için, "Siyasete yeni yaklaşmakta olduğu için telaşlıydı." demesi, Başkan'ı kızdırdı. CHP liderine, imalı biçimde, "Her ay düzenli yaptığım siyasete girmeyeceğim." açıklamasıyla cevap yetiştirdi.

Öte yandan geçen ay yapılan TOBB Genel Kurulu'nu da unutmamak gerekir. İş dünyasının bir anlamda düğünü, bayramı olan bir günde muhalefet liderinin gelmeyişi iş dünyası unutmadı. Ergenekon soruşturmasını, "... Bunlar masal, geri zekalılar bile inanmaz." biçiminde yorumlayan Baykal, ATO Başkanı'nın gözaltına alınmasını, kişilik haklarına darbe olarak gören Hisarcıklioğlu'nu bir an kendisine yakın hissetti. TOBB Başkanı'nın tam da açıklamayı yaptığı gün Baykal'la aynı karede olmak istememesi normal. Başkan'la görüşemeyen Baykal'ın iletişim kazasına kurban edildiğini de not etmek gerekir.

Peki TOBB Başkanı, tartışmalara neden olan Aygün ile ilgili açıklamayı niçin yapma gereği duydu? Her ne kadar tarzları farklı olsa da Hisarcıklioğlu, şirketlerinin Ankara'da bulunması nedeniyle ATO'nun üyesi. Aygün de TOBB Ticaret Odaları Konsey başkanı. Her ne kadar bazı şirketlerde ortaklıkları olduğu vurgusu sıkça yapılsa da yaşama ve siyasete bakış açılarında ciddi ayrılıklar var. Buna rağmen Başkan'ın sözlerini unutmak istemeyen kişiler çok. O yüzden her fırsatta Başkan'ın önünde duracak bu ifadeler, onu zora sokacak gibi duruyor.

Yakın çevresinden edindiğim bilgilere göre, ATO üyelerinin de etkisiyle açıklama gerekliydi. Öyle ki bazı üyeler kendisine "Yürüyüş yapıp dükkan kapatacağız" diyorlardı. Bir anlamda tabanın tepkisini yumuşatmak amacıyla bu açıklamayı gerekli gördüğü söylenebilir. Anti-demokrat hiçbir oluşumu destekleyemeyeceğini vurgulayan Hisarcıklioğlu, Aygün için ısrarla, "Suçluysa tutuklanır, bizim diyeceğimiz bir şey olamaz." dese de bulunduğu konum itibarıyla bütün dengeleri gözetmek zorunda.

Görüldüğü üzere TOBB gibi dev bir kurumun başında olmak, bu sorumluluğu bütün üyeleri memnun edecek biçimde sürdürmek çok ince bir sanat. Hem politize olmayacaksın hem de siyasetçilere işini yaptırmayı bileceksin. Tam bir ip cambazlığı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yurtdışına çıkın ufkunuz açılsın

Hüseyin Sümer 2008.07.29

Biraz olsun rahatlamak, Anayasa Mahkemesi'nin AK Parti'nin kapatılması istemiyle açılan davayı görüşmeye başlaması gibi konuları bir kenara bırakıp, beş günlüğüne de olsa Türkiye'den uzak kalmak biz gazeteciler için çok lüks bir durum.

Ancak zaman zaman da bunu yapmak gerekiyor. Yurtdışına çıktığınızda içeride süren hengame, birilerinin ülkeyi gerisin geriye çekmek istemesi gibi konular anlamını yitiriyor. Dışarıda yeryüzündeki fırsatlardan her gün uzak kaldığınızı daha fazla hissediyorsunuz.

Onun için gündemin içinde boğulanlar bir yana ben ısrarla, "Yurtdışına çıkın, ufkunuz açılır." diyenlerdenim. Bu seyahatler özellikle yatırımcılar için müthiş iş fırsatları doğuruyor. Hiç ummadığınız ülkelerde bir sürü iş bağlantısının sizi beklediğini görünce içim gidiyor. Biz Pakistan'a TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu'nun önderliğinde çeşitli oda başkanlarının yer aldığı bir grup işadamı ile geldik.

Amaç, dönem başkanlığını Hisarcıklioğlu'nun yürüttüğü Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ticaret ve Sanayi Odası (EİT TSO)'na üye 10 ülkenin temsilcileri ile bir araya gelmek. İşadamları, örgütün daha aktif hale gelmesi için ticaretin şart olduğuna inanıyor. Özellikle Hisarcıklioğlu'nun başkanlığında teşkilat, başta iki ülke arasındaki ticaretin artırılması ve Afganistan-Pakistan barışına katkı için çalışmalarına hız vermek istiyor.

Bu ülkede Türklere çok fazla önem veriliyor. Verilen değeri anlamak zor değil. Tıpkı bir devlet adamına yapılan protokolle karşılanan Hisarcıklioğlu, daha sonra şubat ayında seçilen Pakistan Başbakanı Yusuf Rıza Gilani tarafından da Islamabad'daki konutunda kabul edildi.

İkili arasında süren görüşmelerin tamamına şahit olan iki gazeteciden birisi olarak, özellikle dünkü ABD Başkanı Bush ile yapacağı görüşmenin hemen öncesinde Pakistan Başbakanı Gilani'nin bizim heyeti kabul etmesini Türkiye'ye verilen önemin bir göstergesi olarak algılamak lazım.

Bu iki kardeş ülke arasındaki ticaretin çok zayıf olduğunu söylememe gerek bile yok. Bütün çaba iki ülkedeki ticareti artırabilmek için. Fırsatlar ise daha çok Türk yatırımcılarından yana duruyor. Peki diyebilirsiniz, güvenlik ne olacak? Burada yaşayan, henüz üç yıl önce gelen Pakistan'ın ilk Türk kadın girişimcisi Ayfer Kurklu, başından geçenleri anlatınca gerçekten bu ülkede Türklere verilen ayrıcalığı daha iyi anladım. Kısacası, bu ülkede Türkler için güvenlik sorun değil.

Türkiye açısından da Pakistan, Müslüman ülkeler arasında en sıkı müttefik. Ancak ülkemizin Pakistan'la ekonomik ilişkileri siyasî ilişkilerin düzeyini yansıtmaktan uzak. Yaklaşık 315 milyon dolarlık ithalatımıza karşı 187 milyon dolar civarındaki ihracatımız mevcut.

Ee gelelim yatırımlara. Öncelikle enerji alanında önemli girişimcilere ihtiyaç var. Burada işler bizdekinden daha farklı. Devlet, kaynağı ayırdıktan sonra projelerin ihalesine çıkıyor. Devlet cebine 5 milyar doları koymuş, enerji için Türk yatırımcılarını bekliyor. Diğer yandan başbakanları Gilani'nin de açıkladığı gibi şehir içi ulaşımında kullanılmak üzere 40 bin otobüs alınacak. Bunların yanında sadece Karaçi'de 1 milyon konut müteahhitleri bekliyor. Toplu konutlar ve altyapı yatırımları için Asya Kalkınma Bankası'ndan kredi temin eden Pakistan, Türk müteahhitlik firmalarının ihalelere girmesini istiyor.

Tabii şunu da unutmamak gerekir ki, iki ülke arasındaki ticaretin önündeki en büyük engel vize ve kara taşımacılığı. "Pakistan'da daha çok Türk girişimci görmek istiyoruz." diyen Gilani, hemen konuyla ilgileneceklerini ve mutlaka kolaylığın sağlanacağı müjdesini de verdi. Gördüğümüz üzere beş günlüğüne ülkeden ayrılmak hiç de fena değilmiş. Yatırım fırsatlarını duyunca siz de benim gibi düşünmüş olmalısınız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doğalgaz zammının düşündürdükleri...

2007 yılının 22 Temmuz'undan bu yana bir türlü iki yakamız bir araya gelmedi. Siyasi belirsizlikler en başta moral gücümüzü, sonrasında da ekonomik yapımızı bozdu. İki ayağımız bir pabuçta koşturduğumuzdan ne çalışmalarımızdan zevk alabildik ne de yapılanlar içimize sindi.

Anayasa Mahkemesi'nin 'AKParti kapatılmadı' kararından sonra başta Borsa olmak üzere piyasaların coşmasına BOTAŞ'ın freni yetiştii. Malum 1 Ağustos tarihinden itibaren BOTAŞ, doğalgaza ortalama yüzde 18 civarında zam yaptı. Halkın algılaması, "Hükümet sevincini zamlarla paylaştı." şeklinde oldu.

Beş yıl enerji fiyatlarını yükseltmeyen AK Parti hükümeti, uluslararası piyasalarda petrol fiyatlarında meydana gelen artışı sene başından itibaren elektrik ve doğalgaza toplamda yüzde 50'ye varan oranda yansıttı. 62 aydır enerji sektöründe zammın alışkın olmayan halkın, son 8 ayda gelen zamlarla şoke olması çok normal. Şimdi vatandaş ve sanayici karakış gelmeden kara kara düşünmeye başladı.

Oysaki madalyonun bir de öteki yüzü var. Bu zamlara rağmen hâlâ Avrupa'da en ucuz doğalgazı Türkiye kullanıyor. Öncelikle hükümetin zammın gerekçelerini vatandaşa doğru anlatması gerekiyor.

Malum biz Mavi Akım'dan dolayı Rusya'dan yüksek fiyata gaz almaya devam ediyoruz. Ta ki enerji alanındaki ikinci büyük prestij yatırımı kabul edilen Şahdeniz'in tam olarak devreye girmesine kadar da bu böyle devam edecek.

Proje ile Rusya ve İran'ın verdiği fiyatların neredeyse yarısı kadar bir maliyetle gaz alımı sağladığı için Enerji Bakanlığı'nın da pazarlık masasındaki eli güçlenecek.

Tabii zamlarda işin görünen tarafında Enerji Bakanlığı olduğu için gözler doğal olarak Hilmi Güler'e çevriliyor. Fiyat artışlarının müsebbibi olarak bakan gösteriliyor. Oysa Hazine'nin uzun zamandır BOTAŞ'a zam baskısı yaptığı biliniyor.

Son günlerde hükümet, dünya piyasalarında artan enerji fiyatlarını halka yansıtmak için 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren Yüksek Planlama Kurulu kararı ile yeni bir uygulamaya geçti. Buna göre Enerji KİT'lerinde maliyet bazlı fiyatlandırma mekanizmasına start verilmiş oldu. Doğalgaz zamları da bu çerçevede yapıldı. Yeni sisteme göre fiyat ayarlamaları, doğalgaz için her ay, elektrik için yılda üç kez uygulanacak.

Gerçekten de hükümet elektrik ve doğalgaza zam yapmamak için çok direndi. Bu noktada hem vatandaşın hem de sanayicinin daha ucuz enerji tüketebilmesi amacıyla doğru bir politika güttü. Özellikle 2001 krizinden sonra ne vatandaşın ne de sanayicinin yaşayacak hali kalmamıştı. Bu kriz sonrası Türkiye için çok büyük bir avantaj oldu. 62 ayda enerji fiyatlarına zam yapmayarak sanayi ve konutlara devlet 20 milyar dolarlık bir katkı sağladı. Peki artık her şey yoluna girdi mi?

Tabii ki hayır. Ancak dünya piyasalarında petrol fiyatlarındaki artıştan dolayı artık hükümetin de dayanacak gücü kalmadı. Zamlardan sonra bile BOTAŞ'ın sattığı gazdan kâr ettiği söylenemez.

Peki enerji sektöründe zamdan başka neler oluyor? Şimdi piyasaya çıkmak isteyen dört şirket var. Shell'in piyasaya kısmen girmesine karşılık Enerco, Bosphorus Gaz ve Avrasya Gaz piyasanın yeni aktörü olmak için hazır. Bu firmalar piyasada fiyat rekabetinin oluşmasını bekliyor. Örneğin Enerco, BOTAŞ'tan 2,5 milyar metreküp kontrat devraldı. Diğerleri de benzer kontratlara imza attı.

BOTAŞ'ın yaptığı zamlar bize yüksek gelmesine karşılık bu firmalar mevcut fiyatların hâlâ az olduğunu düşünüyor. Gerçek maliyetlerle fiyatların belirlenmediği, BOTAŞ'ın rekabeti engellediği görüşündeler. Öte yandan serbest piyasada hâlâ sorunlar yaşanıyor. Gaz ithalatının serbest bırakılacağı konuşuluyor. Peki madem

ithalat serbest bırakılacaksa kontrat devirleri neden yapıldı? Zamlar kadar bu soruların cevabının da halka doğru anlatılması gerekiyor. Aksi durum, başta Enerji Bakanlığı olmak üzere hükümeti zora sokar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş uzarsa Türkiye kaybeder

Hüseyin Sümer 2008.08.12

Tam kendimizi Çin'deki olimpiyatlara hazırlamış şu yazın rehavetini başta millilerimiz olmak üzere dünya sporcularının görsel şovlarıyla süslemek istemiştik. Her ne kadar saat farklarından dolayı birçok ülke canlı izlemek yerine özet görüntüleriyle yetiniyor olsa da olimpiyat ateşi, Gürcistan-Rusya savaşı ile içimizi ısıtacağına yakıverdi.

Şimdi serseri bir ateş çocukların hayatını bir bir alıyor. Oysa olimpiyat heyecanı vatandaşlar gibi dünya liderlerini de heyecanlandırmıştı. Başta ABD Başkanı George Bush ile Rusya Başbakanı Vladimir Putin'i Çin'e götürdü.

Fakat Gürcistan lideri Mihail Saakaşvili'nin hesapsız hareketi Rusya'yı haklı pozisyona taşımasına engel olamadı.

Peki savaştan bize ne? Öncelikle savaş ırk ve din farkı gözetmeksizin modern dünyanın hiç istemediği bir hak alma biçimi, artık. Öncelikle hiç kimse sebepsiz yere çocukların, kadınların ve genç delikanlıların ölmesine göz yumamaz. Bir de bunların üstüne, Türkiye'nin Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) gibi bir projede yer alması söz konusu ise durum bizi yakından ilgilendiriyor demektir.

Bu nedenle Türkiye, Hazar petrollerini ülkemiz üzerinden dünya pazarlarına açan ve yüzyılın projesi olarak adlandırılan BTC projesinin tehdit altında olmasına seyirci kalamaz. Türkiye, her yıl bu boru hattından geçen petrolden dolayı Hazine'sine yaklaşık olarak 1,5 milyar dolar gibi bir para koyuyor.

Savaşın, dünyada petrol fiyatlarının 116 dolarlara gerilediği bir döneme denk gelmesi kafaları tekrar karıştırıyor. Zaten Rusya, BTC gibi dev bir projenin içinde olamayışından ciddi biçimde rahatsızdı.

Küreselleşen dünyada, sürekli artmakta olan enerji talebi, tüm ülkelerin yalnızca ekonomik değil aynı zamanda stratejik politikalarını da şekillendiriyor. İşte bu konjonktürde, Türkiye çabalarını, Hazar Havzası zengin hidrokarbon rezervlerini Batı piyasalarına taşıyacak ekonomik, güvenli ve çevreye duyarlı taşıma sistemlerinin geliştirilmesine odakladı. BTC de Rusya'ya rağmen bu çabaların sonucudur.

Bakü'den başlayıp, Ceyhan'da son bulan bu boru hattı ile başta Azeri petrolü olmak üzere bölgede üretilecek petrollerin Ceyhan'a taşınması bütün dünyayı yakından ilgilendiriyor.

Doğu-Batı Enerji Koridoru'nun en kritik ayağını oluşturan BTC ile hem Türkiye'nin jeopolitik öneminin artması hem de Azerbaycan ve Gürcistan'ın siyasi ve iktisadi istikrarına katkısı amaçlanıyordu. Proje ile, Azerbaycan, dünya genelinde sayılı üreticiler arasına girerken, Gürcistan da en önemli geçiş ülkesi olarak ön plana çıktı.

Şimdi bizim Kafkasya'da gerçekleşen bu savaştaki kaygımızı anlamışsınızdır. Konu sadece Türkiye'yi değil, aslında tüm Avrupa ve dünyayı da yakından ilgilendiriyor.

Kafkasya'daki çatışmaları yakından izleyen ve ateşkes sağlanmasında rol oynamak isteyen AB, geçen hafta sonundan bu yana Rusya'yı uyaran mesajlar veriyor. Verme nedenlerinin en başında ise Avrupa'ya petrol ulaştıran BTC'nin bu işten zarar görmemesi.

Her ne kadar Rusya, Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattını bombaladığı iddialarını şimdilik yalanlıyor olsa da endişeler bitmiş sayılmaz.

Bu endişelerden dolayıdır ki Azerbaycan, Gürcistan'ın iki limanından yaptığı sevkiyatını durdurdu. Bundan sonra Avrupa'ya petrol ihracı Bakü-Novorossiisk boru hattıyla Rusya üzerinden devam edecek.

Gerçi BTC ham petrol boru hattı, Ceyhan ve Bakü'de bulunan yüksek teknolojiye sahip kontrol odaları ile 24 saat gözetleniyor. 1.076 kilometresi Türkiye'de olmak üzere, toplam 1.776 kilometre uzunluğundaki hattın güvenliğine büyük önem veriliyor.

Ancak bu savaş hali. Ne olacağı belli olmaz. Rusya'nın zaten BTC'den rahatsızlığı da düşünülecek olursa kaygılanmamak mümkün değil. Her ne kadar hükümet üyeleri, Rusya'nın boru hattını vuramayacağına inansa da savaşın uzaması durumunda Türkiye kaybedenler safında yer alabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şubat soğuğu oda başkanlarını üşütecek

Hüseyin Sümer 2008.08.19

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı 365 oda ve borsanın yeni başkanı şubat ayında belli olacak. Seçimler şubatta, ancak hesaplar şimdiden başladı.

Bilindiği üzere seçimlerin bu yılın ekim ayında başlayıp kasımda tamamlanması gerekiyordu. Ancak 2009 yılının Ocak ve Şubat aylarına ertelendi. İki ay içerisinde bütün il ve ilçelerdeki oda ve borsa seçimleri bitecek.

Mayıs ayında ise TOBB başkanı ve yönetimi belli oluyor. Tabii bütün gözler bu kez TOBB başkanlık seçimlerine çevrilecek. Malum, geçtiğimiz zaman içinde gözler ekonominin en önemli kurumunun başında olmasından dolayı Rifat Hisarcıklioğlu'na çokça çevrildi. Her parti kuruluşunda, haberi olmadığını söylese de, önce onun ismi zikredildi.

Türkiye'nin dünyanın sayılı ekonomileri arasına girmesinde etkili kurumların başında geliyor odalar. Özel sektör öncülüğünde rekabete açık serbest piyasa ekonomisi odalarca yönlendirilerek uygulanıyor. Türkiye'nin ticari kalbinin attığı yerlerde başkan olmak da çok kolay değil artık.

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ticaret ve ekonomi şekil değiştiriyor. Yeni genç vizyonerlere her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuluyor. 2009 yılında özellikle büyük illerdeki oda başkanlık seçimlerinin çekişmeli geçecek görünmesi bu yüzden. Beklentiler ve istekler her geçen gün artıyor.

Tabii oda başkanı olabilmek için öncelikle adayların kendi meslek komitesinden çıkması şart. Bunun yolu sandığa gitmekten geçiyor. Her ne kadar yüz binlerce üyesi olan bir odanın yarıdan azının sandığa gittiğini düşünecek olursak katılımın ne kadar az olduğu anlaşılmış olur.

Bugünlerde mevcut başkanlar kendi ekibinin meslek komitelerinden çıkması için ellerinden gelen her türlü gayreti gösteriyor. Bazı illerde kulağıma gelen bilgiler bu yönde.

Hatta Ankara Ticaret Odası (ATO), tüm odalar ve borsalar için getirilen yeni düzenlemeye göre meslek gruplarında değişikliğe gitti. Ancak işler öyle karıştı ki birçok kimse kendi komitesinde oy kullanamayacağını öğrendi.

Örneğin sağlık sektöründe faaliyet gösteren bir firma 'elektrikli ev aletleri' ve 'hırdavat' komitesine, konfeksiyon firması 'çiçekçilik' ve 'motorlu taşıtlar' komitesine yazdırıldı.

Her ne kadar itirazların 10 gün içinde yapılması gerekiyorsa da birçok kimse ya dikkate almadı ya da yaz tatili nedeniyle göz ardı etmek zorunda kaldı. Bütün bunlara rağmen ATO'nun gönderdiği listelere 4 bin itiraz geldi. İşin içine başka dengeler girince kafalar bulanıyor. Oysa 2004'te kabul edilen 5174 sayılı Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu ile meslek gruplarına AB standardı getirildi. NACE sistemine göre herkesin kendi sektöründe yer alması gerekiyor.

Bütün bunlara rağmen büyük illerde seçimler tam gaz gidiyor. Türkiye'nin en büyük odası olan İstanbul Ticaret Odası (İTO)'nda eski Başkan Mehmet Yıldırım'ın ekibinin de şimdiden çalışmalarını hızlandırdığını duyuyorum. Hatta Yıldırım'ın bıyıklarını kesmesinin altında seçimler yatıyormuş.

Meslek komitelerinde yapılan ayarlar TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nu da yakından ilgilendiriyor. TOBB başkanlığına aday olabilmek için öncelikle meslek komitesinden çıkmak şart. Aksi halde ne oda başkanlığına ne de TOBB'a aday olmak mümkün.

Odalarda başkanlar belli olduktan hemen sonra TOBB başkanı seçilecek. Dolayısıyla yeni adayların kendilerini anlatmak için çok uzun zamanları olmayacak. Çünkü şubattan hemen iki ay sonra TOBB başkanlık seçimleri başlıyor. Seçime gireceklerin öncelikle bulundukları oda yöneticiliğinden istifa etmesi gelecek. Hiç kuşkusuz en hareketli seçim, Ergenekon operasyonunda gözaltına alınan Sinan Aygün'ün başkanı olduğu Ankara Ticaret Odası'nda yaşanacak. Aygün'ün ATO başkanlığına aday olabilmesi için öncelikle 'İnşaat Malzemeleri Satıcıları Meslek Komitesi'nden seçilmesi gerekiyor.

Görüldüğü üzere odalarda seçim maratonu şubat ayı için yapılıyor. İnce hesaplar şimdiden başlamış durumda.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümet, sendikaların ayağına bastı

Hüseyin Sümer 2008.08.26

Bu yılki toplu görüşmelerde hükümet, ipleri iyiden iyiye eline alarak memur sendikalarını yalnız bıraktı. Bu hamle başta sendikalar olmak üzere birçok kesimi çok şaşırtmıştı.

Hükümetin toplu görüşmeleri beklemeden açıkladığı ek ödeme zamlarının arka planı çok geçmeden anlaşılmış oldu.

Meğer sendikalar kendi aralarında bile anlaşıyorlarmış. Neymiş efendim sendika üyelik ücretleri artmalıymış. Cukka memurun cebi yerine bazı sendikaların kasasına girmeliymiş!

Başbakan, ek zamları tek başına açıklayarak bir anlamda sendikaların oyununu bozmuş oldu. Oysa sendikalar, ücret artışlarının toplu görüşmelerden sonra birlikte açıklanmasını istiyordu.

Eğer ki zam toplu görüşmenin ardından gelseydi sendikaların başarısı olacaktı. Toplu görüşmelerin birinci gününde, 'ek ödeme zammını beraber belirleyelim' denmişti. Usta sendikacı Resul Akay'ın ifadesiyle, sendikalar konu mankeni durumuna düşürüldü.

Toplu görüşmeler sürerken yapılan ücret artışlarını sendikalar az mı buldu? Tabii ki hayır. Ancak zammı birlikte açıklamadıkları için mutsuzlar. Zaten birlikte hareket edecekleri bir menfaat birlikteliği de kalmamış görünüyor.

Kimisi memurun refahını düşünürken ötekilerin de kendi üyelik aidatlarını artırmak için masaya oturdukları anlaşıyor. Sendikaların kendi iç yapılarındaki çekişme ve mücadeleler, toplu görüşme toplantılarının sonuç alıcı nitelikten uzaklaştığını gösteriyor.

Görünen o ki hükümet ile sendikalar arasında başlayan toplu görüşme maratonu, memurun lehinde sendikaların aleyhinde işliyor. Memurun toplu görüşmelerden daha çok, maaşlara yapılan ek ödemelerle yüzü güldü.

Şimdi kendi aralarında yaptıkları konuşmalarda KESK, Memur-Sen ve Kamu-Sen'in yapılan zam miktarına sevindiklerini duyuyoruz. Ancak sevinmedikleri konu, 'by pass' edilmeleri.

Yıllardır Türkiye'de sendikal yapı kendi iç sıkıntıları ile gündeme geldi. İşçi ve memurun yanında olması gereken sendikaların birçok yöneticisi, hep lüks ve debdebeli yaşamlarıyla hatırlandı. Üye aidatlarıyla oluşturulan fonlar, sendika yöneticilerinin gücüne güç kattı.

Türkiye'de sendikacılığı anlamak gerçekten de çok kolay değil. Özellikle AK Parti döneminde geçmiş yıllardaki uzlaşmaz tutumu azalmış görünen sendikaların, hükümetle gizli pazarlıklar yaptığı bile söylenir oldu. Nedeni de ortada: AB sürecinde üye kayıtları meselesi.

Tabii birçok sendikayı ilgilendiren bu kayıt meselesinin üzerine hükümet bugüne kadar gitmedi. Şimdi, memurlar üzerinden kıyasıya bir rekabet yaşanırken hükümet, sendikalar yasası ile grev ve lokavt yasalarında değişiklik için bir tasarı hazırladı bile.

Değişiklikle örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller büyük ölçüde kaldırılırken sendikaların mali yönden denetimleri de yeminli mali müşavirler tarafından yapılacaktır.

Bugün sendikalar, hazırladıkları raporlarla, işsizlik konusunda ürettikleri projelerle ve çalışma yaşamının önünü açacak argümanlarla gündeme geliyor olmalıydı.

AB'ye girme sürecinde sendikal yapının da kendisini yenilemesi gerekiyor artık. Öncelikle kayıt sistemlerinden mezarlarda yaşayan kimselerin isimlerinin çıkartılması gerekiyor. Üye sayılarını artırmak adına yapılan bu ayak oyunları, işi mecrasından uzaklaştırıyor.

Hatırlayın yakın zamanda memur sendikaları çıkmış yüzde 60 zam istiyordu. Yani akılla, bütçeyle izahı olmayan bu talebe hangi memur inanır ki?

Tabii bu istekler toplum önünde de sendikaların inandırıcılığını yitirmesine neden oldu. Toplu görüşmelerde yaşanan kavgalar bize gösterdi ki, sendika yasası için geç kalındı. Bundan sonra 'hükümet sendikalar üzerinde ne gibi tasarruflar yapacak?' sorusu önem kazanıyor. Geç de olsa düğmeye basıldı denebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim Türkiye pazarını kaybetmek ister ki?

Hüseyin Sümer 2008.09.02

Her şey Rusya'nın bir aydır Türk TIR'larını gümrüklerde bekletmesiyle başladı. Bu uygulama neticesinde Türk mallarının gümrüklerdeki girişleri büyük ölçüde engellendi.

Beklemelerden dolayı rekabet avantajını önemli ölçüde kaybettik. Türkiye ise bu tavrın daha fazla sürmesini engellemek için zaman zaman devreye girse de bugüne kadar söz geçiremedi.

Geçen sürede Rusya'dan olumlu cevap gelmeyince dış ticaretten sorumlu Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, hiç beklenmedik biçimde bu ülkeden gelecek malların kırmızı hatta alınmasını teklif etti. Böylece iki ülke arasında soğuk rüzgârlar esmeye başladı. Çünkü Bakanlar Kurulu kararı çerçevesinde Türk ihrac ürünlerine uygulanan engellemelere karşı Türkiye de mütekabiliyet esası çerçevesinde Rus ürünlerine tedbir koymayacak.

Rusya'nın Türk mallarına uyguladığı zorluklar elbette bir ilk değil. Ancak bugün getirilen engellemelerin Kafkasya bölgesinde yaşanan sıcak gelişmelerin üzerine denk getirilmesi hem Türkiye hem de Rusya açısından önemli. Aslanan, bu konunun başka alanlara sıçramadan yine gümrüklerde çözülmesi.

Malum Rusya halen Gürcistan ile barış anlaşmasına imzaya yanaşmış değil. Kafkaslar'da başlayan sıcak savaşın ticari anlamda Türkiye'ye de sıçrama korkusu Rusya'yı sarmış durumda. Bu bağlamda sorun, bugün gelecek Rus Dışişleri Bakanı aracılığı ile çözüme kavuşturulmaya çalışılacak.

Kim Türkiye pazarını kaybetmek ister ki? Ne de olsa iki ülke arasındaki 27 milyar dolarlık ticaretin önemli bir kısmı Rusya'nın lehinde geliyor. Rusya'dan geçen yıl 23,5 milyar dolar ithalat gerçekleştiren Türkiye, sadece 4,7 milyar dolar ihracat yapabildi. İthalatın önemli kısmını ise doğalgaz ve petrol ürünleri oluşturdu.

Peki dünyanın en büyük doğalgaz ve ikinci petrol üreticisi konumunda bulunan Rusya ne demek istiyor?

Öncelikle bu sorunun cevabını ellerini vicdanlarına koyarak bu ülkeye ihracat yapan şirketlerin vermesi gerekiyor. Ancak şunu bilmekte fayda var. Son yıllarda Rus tarafı kendi ifadeleriyle, kayıt dışı ekonomi ile önemli ölçüde mücadele ediyor. Onların iddiasına göre, bizim ülkemizden giden malların bir kısmı gümrüklerde daha düşük beyan ediliyor.

Malum son yıllarda Rus pazarı özellikle enerji ve petrolde yaşanan fiyat artışlarından dolayı en fazla büyüyen ekonomilerin başında geliyor. Şu an dünya konjonktüründeki gelişmeler onların lehinde seyrediyor.

Ancak Rusya, Türkiye'siz nereye kadar gidebilir? Yarın Türkiye, İran alternatifinin yanında Şahdeniz hattından geçen gazın alım miktarını artırınca uzun vadede bu işten Rusya zarar görebilir.

Zaten Doğu-Batı Enerji Koridoru'nun en kritik ayağını oluşturan Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı ile bu ülkeye gol atılmıştı. Hazar Havzası zengin hidrokarbon rezervlerini Batı piyasalarına taşıyacak sistemlerin geliştirilmesiyle Rusya devre dışı bırakılmıştı.

Benzeri durum ucuz Azeri gazının Türkiye'ye taşınmasını öngören Şahdeniz Projesi'nde gerçekleştirildi. Şahdeniz'in devreye girmesiyle Türkiye, Rusya'nın verdiği fiyatların yarısı kadar bir maliyetle doğalgaz temin etme imkanına kavuştu.

Peki biz bu gelişmelerden nasıl ders çıkartmalıyız?

Ankara, Rusya'nın hamlelerine cevap vermek için çabalarken Rusya, her fırsatta elindeki enerji kozunu masaya koyuyor. Bu nedenle Türkiye'nin nükleer enerji santralini acilen gerçekleştirmesi gerekiyor.

Geçen hafta şirketlerin erteleme talebine olumsuz karşılık veren Enerji Bakanlığı'nın kararı bu yüzden çok önemli. Daha önce üç kez ertelenen nükleer santral ihalesinin Türkiye için önemi bazı marjinal gruplar karşı çıksa da her geçen gün artıyor.

Aslında Rusya'nın olumsuz tavrı kendisine de yarar sağlamaz. Birbirine muhtaç iki ülkenin iyi giden ilişkilerini baltalar ve Türkiye'yi alternatiflere yöneltir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekonomik istikrar yeterli mi?

Hüseyin Sümer 2008.09.09

Türkiye dünden itibaren okulların da açılmasıyla birlikte yaz tatilinden düzenli mesaili hayata geçmiş oldu. Geçen yıllara kıyasla başta siyaset, sivil halk ve biz gazeteciler olmak üzere bütün Türkiye sakin bir tatil geçirdi. Ancak tatil süresince görüştüğüm birçok yatırımcı işlerin de sakin geçtiğinden dem vurdu.

Gazeteci merakıyla kime soru yöneltmeye kalksam karşımdaki benden daha hızlı davranıyor. Düne göre yöneltilen soruların biçiminin değiştiğini fark ediyorum. 'Ekonominin hali ne olacak?'la başlayan sorularda siyasetin artık ikinci plana itildiğini görüyorum.

Gerçi bu tür soruları Türkiye'de yaşıyorsanız çok yadırgamazsınız. Bizde esnaf, işler iyi giderken de bu olumsuz cümleyi sarf ettiği için onun halini kendi ağzından öğrenmek çoğu zaman mümkün değildir. O yüzden adeta esnafla eşdeğer hale gelen, 'işler kötüye gidiyor' algısını tam olarak anlamak kolay değil.

Ama şu bir gerçek ki bugün artık bütün dünya birbirine aynı soruyu yöneltiyor: "Ekonomi nereye gidiyor?" Eskiden sadece bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin meselesi olan ekonomide yaşanan erozyon, geline nokta gelişmiş ülkelerin de baş belası haline geldi.

Özellikle dünyanın en büyük ekonomisinde başlayan gayrimenkul krizi ile ABD vatandaşları zor günler geçiriyor. En son ABD'de süren gayrimenkul finansmanı krizinde geline nokta piyasanın belirleyicisi konumundaki Fannie Mae ve Freddie Mac isimli iki mortgage şirketi artık devlet kontrolüne geçti.

Kriz sadece gayrimenkul ile yetinmiyor, mali kesime de sıçradı. Bir kasırga gibi önüne gelen her ülkeyi etkisi altına almaya hazırlanıyor. Onun için henüz, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere Türkiye'de de sular durulmuş sayılmaz. Yurtdışında yaşanan ekonomik gelişmelerin faturası bizleri de etkisi altına alıyor, artık.

AB ülkeleri de bu krizlerden etkilendiğine göre yansımaları bize ulaşıyor demektir. Bu nedenle hükümetin ekonomide makro ve mikro ölçekte tedbirleri acilen artırması gerekiyor.

Şimdi ekonomideki hasarı azaltmak için hükümetin tekrar elindeki ajandasına göz atmasında fayda var. Merkez Bankası'nın dövizdeki tutumu gibi özellikle ihracatçının çözüm beklediği önemli meseleler var. Cari açığı tetikleyen enerjide dışa bağımlılık sorununa önümüzdeki zaman diliminde çözüm üretilmesi, bu noktada stratejiler geliştirilmesi gerekiyor. Diğer yandan özelleştirmelere ivme kazandırılmalı.

Malum geçen günler içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, Tuzla tersanelerinde yaşanan işçi ölümleri üzerine ilginç bir açıklama yapmıştı. O açıklamasında, "Tuzla tersaneleri tahliye edilmeli, kapatılmalı." demişti.

Tabii bu açıklama o günlerde hepimizi şaşkına çevirdi. Malum Türkiye'de tersaneler, küçük tonajlı tanker inşasında dünyada birinci sırada yer alıyor. Geçen yıl aldığı 239 adet gemi ve yat siparişi ile Türk gemi inşa

sektörü dördüncü sıraya yükseldi.

Tam da AK Parti'nin kapatılmaması yönünde alınan karardan bu yana yabancıların Türkiye'ye iştahla baktığı bir döneme girilmişken yabancıyı ürkütücü açıklamalardan kaçınılmalı.

Dünya malî ve konut krizi ile boğuşurken Türkiye elini güçlendirmeli. En büyük amacımız ise bu esintileri fırtınaya dönüştürmeden atlatmak. Türkiye'nin, artık merkezî yönetimlerin ötesinde sorunlara çözüm üretebilme kabiliyetine kavuşması gerekiyor. Global krize karşı ne tür tedbirler alınması noktasında TÜSİAD ve TOBB gibi kuruluşların da projeler üretmesi gerekiyor.

Hatırlayın önceden birçok kimse, "Ekonomide cebimiz çok şişmiyorsa da istikrarın var olması yeterli." diyebiliyordu. Ancak durum çok değişti. İnsanların beklentileri de arttı, artık.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parlak günlerimize kim göz dikti?

Hüseyin Sümer 2008.09.16

Dünyada ilginç şeyler oluyor. Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek'in de bir dönem araştırma uzmanı olarak çalıştığı Merrill Lynch batma noktasına geldi.

Gerçi batmadan Bank of Amerika 50 milyar dolara satın almak için anlaşmak üzere. Ancak öncesinde kurban, bir dönem ABD'nin dördüncü büyük yatırım bankası olan Lehman Brothers oldu.

Diğer yandan sigorta devi American International Group (AIG) iflastan kurtulmak için 40 milyar dolar arıyor. Bir gecede iki piyasa devinin yıldızı sönerken üçüncüsü de yolda, kara deliğe dahil olmak için sırasını bekliyor. Yüz yılda bir yaşanacak finansal krizden söz ediyoruz. Peki bu durumda bizde neler oluyor?

Öncelikle şunu ifade etmekte fayda var. Hayatta herkesin yıldızının parladığı anlar mutlaka vardır. Kimi yerde ışık sönerken mutlaka diğer tarafta başka bir ışık yanıyor olabilir. Hatırlayın 2000'li yıllardaki Türkiye'nin yıldızı sönmüştü. Ekonomik olarak yerlerde gezen bu ülkenin insanları moral olarak da diplerde dolaşıyordu.

Bırakın büyüme rakamlarını telaffuz etmeyi 'Ekonomi ayakta kalacak mı, Türkiye borçlarını ödeyebilecek mi?' gibi sorulara muhatap oluyorduk. Mukayese etme açısından söylüyorum, bir öğretmenin cebine giren maaş 150 dolar seviyelerinde seyrediyordu. Bugün bin doların üzerinde olduğunu unutmayın.

O kâbus dolu günler gerilerde kaldı. Kara deliğe doğru kayan ülkenin yıldızı birden parlamıştı. 'Borcunu ödeyecek mi?' endişesini taşıyan ülkelerin yatırımcıları bu kez ya şirket alımı ya da doğrudan yatırım şekliyle ülkeye girmek için can attı.

Sonuçta, bölgesinde yaşanan bütün gelişmelerde 'varım' diyen bir ülke ortaya çıktı. Çünkü yıldızı parlamıştı bir kez. Şimdi ise dünyadaki krizi fırsata çevirme imkânı varken kendi bölgesinde yeni sorun sarmalı yaşıyor. Gürcistan ile savaşında Rusya, Türkiye ile karşı karşıya getiriliyor.

Henüz sular durulmuş sayılmaz. Ancak ardından Almanya'da görülen bir dava ortaya çıkıyor. Şimdi bu dava Türkiye'de en üst düzeyde tartışılıyor. Almanya'da yaşanan olaydan dolayı Türkiye Başbakanı ile en büyük

medya patronu karşı karşıya geldi.

Acaba neden? Mehmet Yılmaz dostumuzun, '... Almanya-Rusya-İran birlikteliğini dengeleyecek unsur ABD-İngiltere-Türkiye aksıdır.' tespiti buraya not etmeden geçemeyeceğim.

Bize düşen, gelişmeleri iyi analiz edip yeni sorunlara kapı açmak yerine fırsatları değerlendirmek. Amerika'da emlaktan sonra bankacılık krizi yaşanıyor. Tıpkı bizim 2000 ve 2001 yıllarında başımıza gelenler gibi orada mali piyasalar dalgalanıyor. Olay devlet müdahalesine kadar uzanmış durumda. Dünyada doların yanı sıra Avrupa para birimi Euro'nun da tahtı sallanıyor. Bu iki para birimi de tıpkı bir dönem TL'nin dramı gibi değer yitiriyor, itibar kaybediyor.

Türk parası uzun zamandır değer kazanıyor. Ancak biz bundan pek hoşnut değiliz! Avrupa ve Amerika değer yitirmelerden dolayı şok yaşarken, bazı kimseler paramız kıymetleniyor diye feryat ediyor.

Peki parlak günlerimize kim göz dikti acaba? Bize ne oluyor anlamak mümkün değil. Tecrübelerimizi dünyaya ihraç edeceğimiz bir dönemdeyiz. Oturup yeniden düşünelim.

Stefan Zweig'ın dediği gibi insan hayatına çok ender olarak bağışlanan o bir saniyelik büyük an, kendisinden faydalanmasını bilenlerin yıldızını parlatır. Ama kendisinden yararlanmasını bilmeyenlerden de öcünü alır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'dan ekonomiye küresel ayar

Hüseyin Sümer 2008.09.23

Global krizin etkileri bütün dünyayı sarmışken Türkiye'nin de buna kayıtsız kalması tabii ki düşünülemez. Bu konuda hükümetin bir dizi tedbir paketi hazırlığı içinde olduğunu Ankara kulislerinden biliyorduk.

Artık çalışmaların somut projelere dönüşmek üzere olduğunu Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın ağzından duymuş olduk. Dün medya karşısına çıkan Başbakan'ın yanında ekonominin koordinasyonundan sorumlu Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ve Dış Ticaret'ten sorumlu Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen de yer aldı.

Hiç kuşkusuz bu fotoğrafta gözler ekonominin ilintili olduğu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan'ı aradı. En dikkat çeken ise Tüzmen oldu. Malum son günlerde Rusya ile Türkiye arasında yaşanan gümrüklerle ilgili sorunda Başbakan ile arasındaki iplerin koptuğu zannediliyordu.

Özellikle kabine değişikliğinin yapılacağı söylentilerinin ayyuka çıktığı bir ortamda bu tür yorumların öne çıkmasını engellemek mümkün değil. Şimdilik işin bu kısmını toplantıda olmayan bakanlara ve Başbakan'a bırakalım.

Uzun süredir Aydın Doğan'a yönelik açıklamalarıyla gündemde olan Başbakan'ın dünya krizi nedeniyle basının karşısına geçmesi bu ayrıntılardan çok daha önemliydi. Erdoğan'ın verdiği mesajların detaylarını ekonomi sayfalarında okuyacaksınız.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, hükümetin küresel krizi es geçmeyip başından itibaren takip ettiğidir. Hükümetin, dünya piyasalarında yaşanan gelişmelere kayıtsız kalmadığı, Başbakan'ın toplantı öncesi iç siyasete dönük polemik oluşturacak soruları cevaplamayacağını söylemesiyle anlaşılmış oldu.

Erdoğan, küresel krizden dolayı Türkiye ekonomisi ile ilgili söyleyeceklerinin gümbürtüye gitmesini istemedi.

Bence diğer önemli bir konu da cari açığa yönelik konuşmasıydı. Özellikle açığı tetikleyen konuların başında enerji ithalatının geldiğini Başbakan'ın ağzından duymak, bu konuda alınacak tedbirlerin sinyalleri açısından altı çizilmesi gerekir.

Malum yarın nükleer enerji santrali ihalesi yapılacak. Daha önce ihale tarihinin ertelenmesi gündeme gelmişti. Ancak bu konuda hükümetin işi çok sıkı tuttuğu anlaşıyor. Öte yandan doğrudan gelecek yabancı sermaye noktasında hedeflerden sapma olur mu endişesi taşınyordu. Ancak Erdoğan'ın yıl sonu için 15 milyar dolarlık doğrudan yabancı sermaye girmesini beklediklerini açıklaması herhangi bir sapmanın olmayacağını gösteriyor.

Diğer yandan kulağımıza gelen bazı çalışmaları da Başbakan, basın açıklamasında üstü kapalı söylemiş oldu.

Hatırlayın, dünyada yaşanan finans krizinin ardından ekonomi ile ilintili kurumlar harekete geçirilmişti. Bu kapsamda öncelikle yakın geçmişte kamu harcamalarında bazı kısıtlamalara gidilmişti. Şimdi de sosyal güvenlik sisteminin en büyük açık kalemini oluşturan sağlık harcamalarında kemerler sıkılacak.

Malum geçen yıl yapılan sağlık harcamaları 19,8 milyar YTL iken bu rakamın bu yıl 25, önümüzdeki yıl ise 35 milyar yeni liraya çıkması bekleniyor.

Bu konuda SGK'nın ve ilgili kurumların bir çalışma içinde olduğunu biliyoruz. Bu yüksek rakamların önünü almak için Maliye, Hazine, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı harekete geçti. Sağlık harcamalarında ilk aşamada 2,5 milyar yeni lira tasarruf ön görülüyor.

Dünkü toplantıda Başbakan'ın dünyada yaşanan küresel krizi yakından izlediğine şahit olduk. Erdoğan, 6 yıldır uyguladıkları ekonomi programının başarılı olduğunu vurguluyor. Başarının kıstası olarak da bugüne kadar dünyada yaşanan krizlerden Türk ekonomisinin yara almadan çıkmasını gösterdi.

En önemli vurgu ise geçen yıl ABD'de başlayan konut krizinin Türkiye'ye sıçramamasıydı. Başbakan bu krizin TOKİ'nin 327 bin konutu yapmasıyla aşıldığını vurguladı. Şimdilik Türkiye mortgage krizini TOKİ ile aştı. Bakalım Başbakan'ın Türk ekonomisine uygulayacağı küresel ayar nasıl sonuç verecek, hep birlikte izleyip göreceğiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekonomi soslu bayram

Hüseyin Sümer 2008.09.30

Dünyada bankaların patır patır dökülmesinin ardından Amerika Birleşik Devletleri ile birlikte harekete geçen Avrupa Birliği ülkeleri de kendi içlerinde alınacak önlemlerle meşgul. O yüzden bu yıl Müslümanlar ecnebi memleketlerden gelen global krizin etkisi altında Ramazan Bayramı'na girmiş oldu.

Biz de bundan nasibimizi aldık. Türkiye'de her geçen gün yeni bir gündemle uyandığı için odaklandığımız konular her geçen gün değişiyor. Bugünlerde Ankara kulisleri, Ramazan Bayramı'nın gölgesinde alçak sesle yerel seçim hazırlıklarını mırıldanırken iş dünyası da ısrarla krize karşı alınması gereken önlemleri konuşuyor.

Yükselen teze göre; hükümet yerel seçimler nedeniyle kesenin ağzını açmıştı. Evet böyle bir gerçeklik ortadaysa artık global kriz kesenin ağzını kapatmış oldu; iyi de oldu. Bu konuda öncelikle kamuda hızlı bir tasarruf politikası uygulamasına geçildi. Başta sağlık harcamalarında açılan kesenin ağzı artık bundan sonra eskisi gibi geniş olmayacak. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), bu konuda elindeki denetim kozunu kullanacak.

Bir tarafta tasarruflar gerçekleşirken diğer yandan hükümet, gelirleri artırmak için kolları sıvadı. İlk planda Maliye Bakanlığı, vergi gelirlerini artırmak için gelir vergisi üzerine son rötuşlarını yapıyor.

Öte yandan hükümet, vatandaş ve esnafı rahatlatacak politikalarla krizden dirençli çıkmaya çalışıyor. Esnafa ve ihracatçıya yönelik "sıfır faizli kredi"ler bu açıdan çok önemli. Diğer yandan önümüzdeki günlerde vatandaşın cebini yakan telefon konuşmalarına yönelik ÖTV indirimi çalışmaları sürüyor.

Peki biz bu gerçeklerle krizi aşmaya çalışırken dünyanın en büyük ekonomisi nerede hata yaptı?

Orada tüm aksilikler ikiz kulelerin yok olmasıyla başladı. Artık o tarihten sonra Ortadoğulu vatandaşlar suçlu ilan edildi.

İsminin herhangi bir yerinde 'Ladin' geçen herkes terörist damgası yedi. Yetmedi, Usume'nin doğduğu memleketten üç göbek yakını beş göbek uzağından olan insanların Amerikan bankalarındaki hesapları takip altına alındı. McCarthy dönemindeki 'komünist avı' gibi neredeyse Müslüman olanların bütün servetleri takip edilirken borsadaki işlemleri gözlem altına alındı.

Görüldüğü üzere bu bayram biz Müslüman âlemi sevinirken Amerikalı dostlarımız ekim ayına pek mutlu giremediler. Ülkeyi etkisi altına alan Ikea Kasırgası, Manhattan'da Wall Street'te işsiz dolaşan banka çalışanlarından daha az haber oldu. Wall Street şimdi korku içinde. Manhattan'daki çınar ağacı ise olanları seyrediyor.

Peki böylesine dünyanın kendi içine gömüldüğü bir ortamda bizde neler oluyor? Neler olmuyor ki! Dünkü hatalardan ve ABD'den pek fazla bir ders alınmışa benzemiyor. Öncelikle 'Ramazan' olan bayramın adına ısrarla 'şeker' demeye çalışanlardan tutun da Körfez'den, Ortadoğu'dan kısacası Arap'tan gelecek parayı, 'hiç gelmesin daha iyi olur' diyenlere kadar.

Bir taraftan küresel diyeceksiniz öte yandan global oyunu mahalle maçına çevireceksiniz. İşte ABD bu tokadı mali piyasalarda yedi. Biz ise uzun süre fakir ülke olarak, dış yatırımlardan ve dış ilgiden mahrum yaşamak zorunda bırakıldık.

Şimdi ne oldu? Geçmişte olanı hep birlikte yaşadık. Sermayeyi yeşil, laik kesime ayırarak servet birikimlerinin önünü kestik.

Evet bu bayram günü, ekonomi soslu bir yazı iyi gider diye düşündüm. Çünkü artık bütün dünyada sistemler tekrar tartışılmaya başladı. Kapitalizmin kalesinde yapılan en küçük sermaye düşmanlığı, onlarda yüzyılda bir görülecek tsunami etkisi yarattı.

Şimdi bizler böylesine bayramların etrafında buluşmuşken bırakalım isim tartışmalarını. Hem sermayenin nimetlerinden hem de şu bayramın bereketinden yararlanmaya devam edelim. Ramazan Bayramı'nız kutlu olsun.

Krizi de aşarız, karakol da yaparız

Hüseyin Sümer 2008.10.07

İzmir'in Korucuk köyü sakinleri başta olmak üzere bayram tatili süresince gezip dolaştığım her yerde, "Dünya krizinden ne kadar etkileniriz?" sorusuna bolca muhatap oldum. Evet başta köylünün durumu ortada; ivedilikle bu kesimin sıkıntılarını iyice masaya yatırmak gerekiyor.

Ancak dünyanın buhranını genel olarak çözüme kavuşturmak mümkün değil. Öncelikle her sektörü ayrı ayrı ele alıp değerlendirmek gerekiyor. Sadece tarım kesimi deyip işin içinden çıkmak doğru çözüm yolu değil. Fındık, üzüm, çay, kiraz, vişne, zeytin vs. gibi ürün grupları tek tek değerlendirilip üzerinde çalışılmalı. İşte burada Tarım Bakanlığı'nın görevini yaptığını söylemek çok güç.

Gelelim krizin cebimizi nasıl etkileyeceğine... Köydeki, mahalledeki ve şehirdeki adam da aynı şeyi soruyor: Bu işten sade vatandaş olarak biz nasıl etkileneceğiz? Bu soruların cevabını kısaca verebiliriz: "Biz Türkiye'de yaşayanlar ne krizler gördük ve de üstesinden geldik..."

Şimdi aynı krizi tekrar aşamayacağımızı kimse söylemesin. Yeter ki bireysel ve kurumsal olarak tedbirlerimizi alalım. Bizim insanımız her türlü olumsuzluktan çözüm üretebilecek yetiye sahip. Dün telefonda arayan insanlar dünyadaki gelişmelerle ilgili sorular yönelttikten sonra, "...krize rağmen bu ülkede karakol yapılacaksa yardıma hazırız" demeyi de ihmal etmediler. Yeter ki tek vücut olalım; tıpkı Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi.

Bu ülke evladının krize rağmen yüzlerce karakol yapacak inancı ve parası var. Yeter ki sorunları çözmek için ortaya koyduğumuz bahaneler akli ve mantıklı olsun.

Bir de, "Bu dönemde paramızı nerede tutalım?" sorusu yöneltiliyor. Parası olanların bu dönemde riski dağıtmalarında fayda var. Bunun için döviz, YTL ve altın gibi üç farklı yatırım aracı riski dağıtmak her zaman en sağlıklı olanıdır. Zaten bizim gibi ülkelerde bu sorunu aşmanın yolları her zaman bulundu.

Bu nedenle özel sektörün öncelikle yurtdışına olan 112 milyar dolarlık borcunu vadesi gelmeden şimdiden planlaması şart. Önümüzdeki günlerin ne getireceğini kestiremeseler de, borçlarını ödeme konusunda tıpkı Türkiye'nin IMF'ye yaptığı gibi, "İstersek borcumuzun tamamını ödeyebiliriz" rahatlığında olmaları işlerini kolaylaştıracaktır.

Diğer yandan bizleri bekleyen sorunların en başında kredi kartları geliyor. Duyduklarıma inanamıyorum; köylerimize kadar kredi kartları sirayet etmiş durumda. Düne kadar bizim köylümüz elindeki olanla yetiniyordu. Şimdi hem emeklilik maaşını hem de tarladaki ürün gelirini alıyor. Yetmiyor bir de kredi çekiyor. Bu da yetmiyor, kredi kartıyla borçlanıyor.

Beyler, kendimizi kandırmayalım, bunun izahı "Vatandaş ne yapsın, cebinde parası yok" şeklinde basit olamaz. Bunun adı tamamen tüketim çılgınlığı, başka adı yok.

Unutmayalım, en zengin ABD'de bile ülke bütün kaynaklarıyla sorunlar yumağına çevriliverdi. Sorun neydi? Aşırı tüketim. Çözüm içimizde aslında, başka yerde aramaya gerek yok. Artık bu dönemde vatandaş olarak kredi kartımıza sahip çıkma zamanı.

Diyorlar ki, krizden fırsat çıkarmanın yolları tıkanı. Elbette böylesine karmaşık bir ortamdan sahile ulaşmak kolay değil. 2007 yılında ihracatımızın yüzde 56'sı AB, yüzde 4'ü de ABD'ye yapıldı. Dolayısıyla bizim firmalar

da krize gebe görünüyor. Ancak üç yıldır da vurguladığımız gibi açılımlarımız da zaten bu yönde oldu. Nedir bunlar? Afrika, Körfez ve Uzakdoğu pazarları. Dün bu açılımları görmeyenler, bugün de krizi fırsata dönüştüremeyeceklerine inananlar oldu.

İşin özü, artık ucuz borçlanmaktan medet umma dönemini sona erdiriyoruz. İhracat kalemlerini ve hedef pazarları zenginleştirip döviz açıklarımızı kapatıyoruz. Finans piyasalarında oyunun kurallarının yeniden yazıldığı bir ortamda bizim, tüketim davranışlarımızı tekrar gözden geçirmekten başka çaremiz kalmadı. Onun için kimse endişe etmesin. Krizi de aşarız, karakol da yaparız...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hasta adam iyileşti, bu kez IMF'ye dikkat edin

Hüseyin Sümer 2008.10.14

Global hastalık bütün organları etkisi altına almaya çalışırken, Türkiye tedavi yöntemleri üzerindeki çalışmalarına hız verdi.

Niye vermesin ki? Dünyanın en büyük kamulaştırılmasının yaşandığı kapitalizmin kalesinde işler rayından çıkmışken, bizde de aynısının olmaması için bir sebep mi var! Düne kadar banka operasyonlarının yapıldığı kriz ortamında dönemin IMF Başkan Yardımcısı Stanley Fischer, Türkiye'ye uyarı üstüne uyarılar çekiyordu.

Bankaların bir bir battığı bir ortamda kredi derecelendirme kuruluşları notumuzu düşürürken IMF de bunlardan geri durmuyor. Tıpkı Osmanlı'nın pay edilmesi dönemindeki gibi Türkiye için 'artık yolun sonuna geldiniz, hasta adam' ifadelerini kullanıyordu.

O günden bugüne hasta adam iyileşirken, şimdi teşhisi koyanlar sıtma mücadelesi veriyor. Bırakın krizi, ABD'nin kalesinde ekonominin manifestosunun yeniden yazılmasının gündeme geldiği bir ortamda uluslararası mali kuruluşların sesi soluğu çıkmıyor.

Tek ses dün açıklanan Nobel Ekonomi ödüllerinden geldi. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da aynı ödül bir Amerikalı bilim adamına, Paul Krugman'a verildi. Amerika'ya bu kadar ödül veriliyor ancak karşılığında ülke bir türlü krizden de kurtulmuyor. Bu da işin ayrı bir boyutu.

Tabii ki onlara da haksızlık yapmayalım. Bugünlerde işin nereye gideceğini göremeyen, bir dönem ekonomide burunlarından kıl aldırmayan adamlar, artık piyasaların onarım kısmı ile uğraşüyor. Gelişmiş ekonomiler, vatandaşların kredilerine devlet garantisi getiriyor. Hani kötü de yapmıyorlar. Bireyin haklarını korumak adına devlet imkanları seferber ediliyor! Ancak bizim krizimizde devletin banka yüklerini üzerine almaması için, 'aman ha..' dedikleri unutulmadı.

Bunları fark eden Hazine'den Sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek de iş dünyasının IMF ile anlaşma yapılması isteğine, "IMF ile anlaşma olmasına rağmen Türkiye 2001 yılı krizinden kurtulamadı." şeklinde tepki veriyor.

Kriz üzerinde yürütülen fikirler sadece tepkilerle sınırlı değil. Ankara, hummalı bir çalışma içinde olunca farklı görüşler de ortaya çıkıyor. Kimisi İşsizlik Fonu'nda biriken 30 milyar YTL'lik paranın bir şekilde sisteme dahil edilmesini gündeme getiriyor. Başka bir görüş de yurtdışından döviz getirmek için proje üretirken, Sanayi Bakanı Zafer Çağlayan da 'sektörel kriz gözlemevi' gibi işin içeriğinden çok çerçevesiyle ilgileniyor.

Finansal dalgalanma Türkiye'ye yaklaşırken en somut proje KOBİ'lere verilmesi öngörölen 'kriz kredisi' oldu. Bu hayata gezerse 2009 yılı bütçesine bir miktar ödenek konacak. Bankalar, bu ödeneği kullanarak ihtiyacı olan KOBİ'lere düşük faizli kredi verecek.

Bir taraftan reel sektörü korumak adına yapılan hamlelerin yanında Merkez Bankası da Türkiye'deki paraların yurtdışına gitmemesi için tedbir almakla meşgul. Bu konuda yurtdışındaki paraların ülkeye çekilmesi için gerekli yasal düzenleme yakında Bakanlar Kurulu'na sunulacak. Bu çok önemli bir adım. Yıllarca yurtdışına transfer edilen tasarrufları bu ülkede yatırıma dönüştüremedik.

Tabii asıl korkutucu ve merak edilen ise bir dönem yerlileri satın alan yabancı bankaların durumu. Acaba uzak diyarlarda yaşanan kriz, Türkiye'de bulunan yabancı bankaları nasıl etkileyecek? Yabancı bankaların finans krizini bahane ederek reel sektöre açtıkları kredileri vadesinden önce geri çağırmaya başladığına şahit olduk. Şimdilik BDDK, yabancıların kulağını çekti. Bu olaydan sonra bankaların 2000'li yıllardaki tavırlarına geri dönüp dönmeyeceği merak ediliyor.

Biliyorsunuz bankalar, o günlerde reel sektöre verdikleri kredileri vadesinden önce geri çağırarak kendi sonlarını batarak hazırlamışlardı. Şimdilik ilk cingözlük yabancılardan geldi. BDDK da onların bu isteğini geri çevirdi. Umarım yerliler de aynı tuzağa düşmez. Bence fırsatçılara söylenebilecek tek söz var; artık hasta adam iyileşti; fakat IMF'nin sıtmaya tutulduğunu unutmayın!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye yasak aşka 'evet' diyecek mi?

Hüseyin Sümer 2008.10.21

Hayatta 'dünyanın çivisi çıkmış' dedirtecek o kadar çok vakayla karşılaşırız ki; hepimizin etkilenme ve algılama sürecine göre bu ifadeler ağızımızdan dökölüveriyor.

Vurdumduymazlığın emaresi olan 'hiç şaşırmamak' ise çok daha tehlikeli. O yüzden biz hâlâ bu cümleyi sarf edebiliyorsak, içimizde kaybetmediğimiz iyi duygular var demektir.

Ne demek istiyorum? Çok şey. Dünyanın kocaman bir köy haline dönüşmesinden sonra kafalarımız iyice karıştı. Artık bu köyde herkes birbiri hakkında çok hızlı bilgilere ulaşıyor. Yani hiç kimsenin gizlisi mezara kadar gitmiyor. O yüzden iş çevirenlerin işi bu köyde epey zorlaştı.

Hatırlayın, geçen sene Dünya Bankası başkanı, kurumda çalışan sevgilisini terfi ettirmeyi düşünmüştü. Çok geçmeden bu olay köyün sakinleri tarafından duyulmuş ve Dünya Bankası Başkanı Paul Wolfowitz, mayıs ayında istifa etmek zorunda kalmıştı.

Şimdi benzer bir durum Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanı Dominique Strauss-Kahn için söyleniyor. Küresel krize karşı çözüm arayışlarını sürdüren ve sıkıntıya düşen ülkeler için can simidi olan IMF, şimdi başkanı üzerinden can çekiyor. Dünyanın en itibarlı kurumu bir taraftan ülkeleri krizden kurtarmak için anlaşmalar yaparken öte yandan aşk dedikoduları ile sarsılıyor.

Gerçi Amerikan toplumu bunu Enron tecrübesi (!) ile yaşamıştı. 2000 yılında Amerika'nın 500 şirketi içinde 7. sırada yer alan bu enerji devi ile ilgili çalışanların ağızından ilginç itiraflar yapıldı. İşin aslı ise firmanın zararda iken kendisini kârda gösterip borsadaki yatırımcıları dolandırmasıydı. Şirkette çalışanların anlattıklarına göre aşk ilişkileri ve sefahati dünyanın çivisi çıkmış dedirten cinstendi.

İlginçlikler, köyün mahallesinde de farklı şekillerde yaşıyor. Geçen günlerde Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) Başkanı'nın IMF ile en kısa sürede anlaşma imzalanması konusundaki açıklaması köyün sakinleri tarafından kuşkuyla karşılandı. TÜSİAD'a yönelik Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'dan sert bir açıklama geldi. Hepimiz şaşırдық, 'Acaba Türkiye'de IMF vurguncuları mı var?' diye düşündük.

Çünkü TÜSİAD'ın açıklamalarından sonra Türkiye'de bulunan yabancılar borsadan çıkmaya başladı ve ülkenin endeksi bir anda aşağıya doğru indi.

Gördüğünüz üzere bu köyde her şey çok hızlı gelişirken bir o kadar da çabuk değişiyor. Artık köyün itibarlı kurumlarının da çivisi çıkmış durumda; itibarları bir bir ayaklar altına alınıyor. Hatırlayın Merkez Bankası eski başkanlarından Gazi Erçel'in durumunu. Devalüasyonu bir gün önceden bildiği için Halkbank'ta bulunan 52 bin YTL ile döviz alarak 31 bin yeni lira kazanmıştı.

Yine o yıllara dönün. CHP liderinin bir basın açıklaması ile borsa düşüyordu. Öte yandan başbakanın konuşmasıyla borsa tavan yapıyordu. Çalışmak unutulmuş, iş ve yatırım yapmadan bir çift sözle birileri zengin oluyordu.

Köyün diğer mahallelerinde işler bundan farklı işlemedi. Piyasaların serseri çocukları olan hedge fonlar dünyayı sarıp sarmaladı. Çok avantajlı ülkelere yatırım götürmeden paradan para kazandılar. Dünyanın çivisinin çıktığı bir ortam oluşturuldu.

Şimdi bu köyün içinde konuşulanları çok iyi takip etmeli. Mahallede söylenen her sözün mutlaka bir karşılığının bulunduğu hatırlanmalı. O yüzden bunları deşifre edecek bir sistemin de var olduğu bilinmeli. Tıpkı dün başlayan Ergenekon davasında olduğu gibi.

O nedenle gerçek aşklarla sanal ilişkilerin iç içe olduğu bir dünyada yaşıyoruz, artık. Bu sebeple Türkiye'nin IMF ile aşk yaşamasını isteyenleri iyi takip etmek zorundayız. Önümüzdeki günlerde bakalım Türkiye, yasak aşkla öne çıkan IMF ile gerçek bir ilişki kurabilecek mi? Hep birlikte göreceğiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hani IMF çuvallamıştı?

Hüseyin Sümer 2008.10.28

Küresel krizin mali piyasalara zorunlu olarak getirdiği ayarla birlikte gelişmiş piyasalarda da önemli adımlar atıldı. Bir taraftan bankaların kurtulması için devletlerin, şirketlerin kasasına para aktarmaya başlaması bizim patronların da iştahını kabarttı.

Ne demek istediğimi anlamak için son günlerde bazı iş çevreleriyle Başbakan arasında süren kavganın nedenini iyi analiz etmemiz gerekecek.

Hatırlayın, TÜSİAD'ın hükümete, 'IMF ile anlaşma yapın' baskısını. Her ne kadar Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, "IMF'ye boyun eğip, yarınımızı karartmayız." dese de bu kavganın alevi sönecek gibi durmuyor. Bu tartışmalara son olarak Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz katıldı. Artık bir grup baskıya tahammül edemeyen Başkan bile, "...Türkiye Cumhuriyeti olarak bizim IMF'nin parasına ihtiyacımız yok." deyiverdi.

Bu tartışmalar beni 2000'li yıllara kadar götürdü. O dönemde TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan'ın "IMF çuvalladı" lafını hatırlatayım. O zamanlarda ortak kanaat şuydu; IMF'nin gösterdiği model yanlıştı ve duvara bindirmemizden bu kurum sorumluydu. Bugün ise birileri krizden kurtuluş olarak IMF reçetesine sarılıyor.

Peki ne oldu da TÜSİAD görüş değiştirdi? O günlerden bu yana işadamları derneğinin IMF konusundaki görüşlerinde bir farklılaşma olduğunu söylemeyin bana. Şimdi, Türkiye öyle bir tartışmaya çekiliyor ki, sadece IMF üzerinden sürmüyor, bu kavga. Bu aralar döviz üzerinden oynanan oyunlara da iyi bakmak gerekiyor.

Geçmiş yıllarda IMF, Merkez Bankası'nın piyasaya döviz vermesini engellemek için baskı altına almaya çalışırdı. Şu an itibarıyla IMF ile herhangi bir irtibatı olmayan Türkiye'nin Merkez Bankası'nın, 24 Ekim itibarıyla döviz satım ihalelerine başladığını hatırlatmak isterim. Bu arada not düşmeden de geçemeyeceğim; bugünlerde IMF'nin İstanbul'da her zaman ziyaret ettiği bazı kurumlarla görüşmezken, TÜSİAD üyelerini tercih etmesine ne diyeceksiniz? Tartışmanın bir başka boyutu da finans sektöründe sürdürülüyor. Bankaların kredi verirken temkinli davranması eleştiriliyor. 2000'li yıllarda bol keseden para dağıtmanın maliyetini çok ağır ödeyen bankacılık sisteminin bu kez yoğurdu üfleyerek yemesinde ne mahzur olabilir ki? Mutlaka herkes ayağını yorganına göre uzatmak durumunda. Kredi temin etmek isteyen şirketlerin de ödeyebilecekleri kadarını öngörüp bankacılık sistemine müracaat etmeleri gerekmiyor mu?

Bankalara da haksızlık yapmayalım. Geçen 2000'li yıllarda onların hatalı davranışları sonucu birçok şirket battı. O günkü krizi bankaların kredileri erken çağırmasının tetiklediğini unutmayalım. Bu kez hatayı, bol keseden dağıtılacak geri ödenmesi zor kredilere göz yumarak yapmayalım.

Şimdi herkes bir belirsizlik yaşıyor. Bu dönemde bir şeyler yapmak istiyorum diyenler daha fazla panik içinde. 'Kriz ortamında nasıl zengin olurum'un hesabını yapıyorlar. 'Daha fazla döviz alsam mı, yoksa borsaya mı girsem?' gibi sorularla çok muhatap oluyoruz. O yüzden bugün döviz ve borsa üzerinden risk alarak hamle yapmak isteyenlere bir çift sözüm var; 'sonuçlarına katlanamayacağınız adımlar atmayın'.

Kimse IMF ya da başka birilerinden medet ummasın. Öncelikle herkes kendi krizini kendisi yönetmek durumunda. Hepimiz kendi kişisel serüvenimizi bir daha gözden geçirmek durumundayız. Krizi ilk defa yaşamıyoruz. Her gün vardı, aslında. Bir dönem tekstilciler ağırlarken öte yandan aynı sektörde markalaşarak şirketin kasalarını dolduranlar da vardı. Konutta da benzer örnekler yaşandı. Türkiye'de hem kira hem de konut satışından kazandıklarıyla vergi rekortmeni olanlar şimdi düşük kârlara razı olmak zorunda kaldı. Otomotivde, inşaatta ve perakende sektöründe de aynı şeyleri gördük ve duyduk. O nedenle bugünleri yaşarken, birilerinin gazına gelmeden, 'benden sonrası tufan' diyenlerin ekmeğine yağ sürmeyelim. Laf ebeliği yerine alternatifler geliştirmeye çalışalım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gaz zammı ile bürokrasi, siyaseti köşeye sıkıştırdı

Hüseyin Sümer 2008.11.04

Krizi finanse etmek adına dünya devletlerinin kamu kaynaklarını seferber ettiği bir ortamda Türkiye'de neler oluyor? Tüm dünya krizle mücadelede vatandaş ve şirketleri rahatlatmak için 40 takla atarken bizde ilginç gelişmeler yaşanıyor.

Bir tarafta hükümet yatırım için önemli miktarda kaynak ayırırken, diğer taraftan reel sektörün ve vatandaşın belini büküyor.

Aynı anda hükümet, krizi kamu yatırımları ve sektör destekleri ile aşmak amacıyla gelecek yıl mahalli idareler ve yatırım işçiliği kapsam dışında tutulduğunda 23,3 milyar YTL'lik kaynak ayırdı. Ancak Botaş'ın konutlarda kullanılan doğalgaz fiyatına yüzde 22,5, sanayide ise yüzde 22 zam yapmasıyla kriz için alınan tedbir paketlerinin büyüğü de bozulmuş oldu. Bu ikircikli duruma kim olur veriyor anlamak mümkün değil.

Bakın, petrolün varili 150 dolardan 70 dolara indi. O zaman neden pompa fiyatları indirilmiyor? Aslında gaz zammıyla siyasetçi çaresiz bırakıldı. Bu konuda siyasetçiyi ikna edenler de doğal olarak bürokrasi. Hükümet açısından alınan bu karar ne siyasi ne de süren küresel kriz adına bir çözüm. Bir taraftan hastanelerin ve eczanelerin kapısını tüm vatandaşlarına açan devlet, öte taraftan tam da kış günü orta sınıfı niçin köşeye sıkıştırıyor ki?

Sadece sağlık harcamaları ile geçen yıl 20 milyar YTL'lik yükün altına giren devlet, zamdan dolayı doğalgazdan gelecek 700 milyona niçin tenezzül etsin? Sizce de bir gariplik yok mu?

Zammı onamayan Enerji Bakanı Hilmi Güler ise dün hesaplamanın nasıl yapıldığını formülleriyle açıkladı. Bir anlamda zammı savunmak zorunda kaldı. Bu, vatandaş nezdinde izahı mümkün olmayan bir açıklama. Halk formüle değil bir çırpıda gelen miktarın cebini ne kadar etkileyeceğine bakar.

Bu gelen zamlarla birlikte enerji politikalarımızın ne kadar da zayıfladığı ortaya çıkıyor aslında. Geline nokta da çözüm, vatandaşın cebinden alınarak bulunmuş görünüyor. Korkum odur ki, ileride verecek paramız olduğunda yakacak gazımız veya elektriğimiz olmayacak!

Hatırlayın geçmiş günlerde sessiz sedasız bir ihale gerçekleştirildi. Nükleer santral ihalesinin sessiz olmasının, yapılan mekânla da ironik bir ilişkisi vardı. Kurumun bodrum katında gerçekleştirilen ihaleye, teklif veren firma yetkilileri bile zor girebildi. Medya gerekli mevzisini zar zor alabildi. Tek bir teklif 'evet' derken diğerleri teşekkür edip, 'kusura bakmayın bu ihale sizin olsun' dercesine çekip gittiler. Olay medyada yer alırken sonrasında iç gündeme yani terör gibi konulara dalıp gidildi.

Çok geçmedi, ardından Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) başkanının istifa edeceği haberleri kulislere dolaştı. Neyse ki istifa sorunu, Enerji Bakanı Güler'in devreye girmesi sonucu çözüldü de konunun üstü kapatıldı.

Peki, bütün dünyanın yakından ilgilendiği böylesine önemli bir ihale sürecinde neler oluyordu? Özellikle son günlerde enerjiye yapılan orantısız zamlarla birlikte konunun önemi bir kat daha öne çıkıyor artık.

İhaleden teşekkür edip gitmenin arkasındaki gerçekler küresel kriz şeklinde cevaplandırılırsa hiç kimse bir sonuca ulaşamaz. Küresel kriz, işin makyaj kısmı bence. Daha mantıklı bir izahı varsa birileri çıkıp anlatsın, niçin teşekkür edildiğini. Ya da TAEK başkanının neden istifa etmek istediğini.

Henüz süreç bitmedi. İhaleyi kazanan firmaya nükleer santral yapma izni verilip verilmeyeceğini hep birlikte görüp izleyeceğiz. Oysa Mersin-Akkuyu'da kurulması planlanan santral için 24 Eylül'de yapılan ihalenin 15 gün içinde sonuçlanması gerekiyordu.

Küresel krizin tesirlerinden kurtulmak için çaba sarf eden hükümet üyeleri, kapalı kapılar arkasında neler olduğunu biliyor mu doğrusu çok merak ediyorum. Sakın bürokrasi, siyasetçiye 'gaz veriyor' olmasın.

İşsizlik Fonu her derde deva mı?

Hüseyin Sümer 2008.11.11

Bugünlerin moda cümlesi, "Krizde ne yapacağız?" Artık iki kişinin bir araya geldiğinde kullandığı cevabı belli olmayan soruya daha sık şahit olacağız. Bu tartışma süredursun, Türkiye krizi aşmanın yolunu da buldu.

Sabah uyanan, gözünü İşsizlik Fonu'na diyor. Her aklına gelen önce şu fondaki parayı bir görelim dercesine cümleye başlıyor.

Yalan da sayılmaz hani. Fon 37 milyar yeni liralık bir kaynakla iştah açıcı boyutlara ulaştı. Biriktirdiği parayla çok büyük bir ekonomik güce ulaşan fon, artık ekonomiyi iyi götürmek isteyenlerin kurtarıcı reçetesi. Fona prim yatıran işsizlere sadece 1,7 milyar yeni lira ödendi.

İşsizliğin had safhada yaşandığı bir dönemde ödenen bu para, fonun çapına göre çok düşük kaldı. Bu tür fonların çalışma tarzı bütün dünyada mevcut. Normalde, işsizlik artınca fon küçülmeye başlar. Ancak Türkiye'de bu böyle olmadı.

Bugüne kadar 1 milyon 200 bin kişinin derdine derman olmaya çalışan fondan daha çok nemalanan Hazine görünüyor. Şimdilik daha çok düşük faizli borçlanması sebebiyle en fazla borç veren kuruluş olan İşsizlik Fonu, adeta Hazine'nin güvencesi durumunda. Bilindiği üzere Hazine ROT (kamu kurumlarına rekabetçi olmayan teklif) alımlarla rekabet ortamına girmeden ortalama değerden borçlanma imkânına sahip oluyor.

Tabii haksızlık da yapmayalım. İşsizliğe karşı en büyük güvence olan fonun da çarçur edilmemesi gerekiyor. Her olduk olmadık yerde fonu gevşetip dağıtırsak, durum eski günlerdeki gibi olur. Bu fon Türkiye'nin sigortası belki de...

İşsizlik bütün dünyanın başına musallat olmuş bir bela. İşsizlik sigortası, Avrupa'da neredeyse yüz yıldır var. Türkiye'de ise yeni ve insani bir uygulama. Ancak fonda biriken rakamın büyüklüğü dolayısıyla her kesimin iştahının kabarması anlaşılır gibi değil. Konu işsizlik olunca tabii olarak bu paranın her derde deva olacağı zannediliyor. Patronlar 'bizi krizden çıkartın' deyip, gözlerini fona diyor.

Oysaki açık vermeyen ve yatırım araçlarıyla kâr eden bir fonumuz var. Kamunun elinde olup da bu kadar başarılı yönetilen başka bir kurum bulmak mümkün mü bilemiyorum. Açık vermeyen, kâr eden bir yer. Kimsenin sırtına yük olmadı.

Benim endişem ise bütün gözlerin dikildiği fonun akıbetinin ne olacağı. Çünkü geçmişin mezarlığında başarılı olmak için yola çıkan birçok ölü kurum var. Örneğin SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı yıllardır zarar ediyor.

Son yıllarda Türkiye'de sosyal sorumluluk çerçevesinde elle tutulur, gözle görülür adımlar atılmadı değil. En son, vatandaşın 'zorunlu tasarruf' dediği, Çalışanları Tasarrufa Teşvik Hesabı, ekonomide yeniden yapılanma çerçevesinde 1988'in Nisan ayında yürürlüğe girmişti. Benzer durum Konut Edindirme Yardımları için de söylenebilir.

İyi niyet kismete dönüşmedi. Amacına ulaşmayan kesintilere son verildi. Oysaki kuruluşları itibarıyla sağlam temeller üzerine oturtulmuşlardı ve vatandaşın menfaatine uygun çalışacaklardı. O yıllarda Türkiye için çok ümit vericiydiler. Ama ne oldu? Sadece kamunun başına sıkıntı değil, bütün milletin sırtında kambur oldular. Hepsi de açık veriyor, Hazine'nin sırtına yük oldular.

Halihazırda istihdamın artırılması için hükümetin elinde çok önemli bir kaynak bulunuyor aslında. Doğru kullanıldığında ve birilerinin de gazına gelmeden değerlendirildiğinde yarınlara garantisi. Ancak her uyananın da gözünü fona dikmesi doğru değil. Zaten buradan sosyal amaçlı aktarımlar yapılıyor. En son GAP'a 1,3 milyar yeni lira aktarıldı. Bunun yanı sıra işsizlerin eğitimine, iflas eden şirketlere, maaş ödeyemeyen işverene takviye yapılıyor. Bunu daha fazla sulandırmanın manası yok. Bırakalım bir kurum da açık vermeden yürüsün.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

IMF, havuzun suyunu dolduracak

Hüseyin Sümer 2008.11.18

Küresel malî kriz ortamında Türkiye'deki bankaların malî yapılarının oldukça güçlü olduğu sıklıkla vurgulanan bir konu.

Nedeni de, 2001 mali kriz sonrasında bankacılık kesiminin aldığı büyük yara sonrasında sistemin mukavemetinin artması. Ancak her şey krizsiz günlerdeki gibi iyi bir seyir içine gitmiyor. Geçen hafta BDDK Başkanı Tevfik Bilgin, hem sektöre hem de buradan nemalananlara yönelik önemli açıklamalar yaptı. Öyle ki birileri sektörün dengesini bozacak fısıltılar yayarak panik havası oluşturmaya çalışıyor. Finansın en büyük düşmanı fısıltı gazetesi. Yalan da olsa doğru da olsa işleri arapsaçına çeviriyor..

Hatırlayın, geçmişte fısıltı yüzünden batırılan bankaları. Mevduat sahipleri, paralarını batacak diyerek çekmeye gitti; neticede ortada bankalardan eser kalmadı. Sadece bankacılık için değil, aynı şey reel sektör açısından da geçerli. Yine bugünlerde, büyük bir şirketin batacağı fısıltısı üzerine bankalar, alacaklarının peşine düşerek şirketi zor duruma sokuyor bilgisi alıyorum. Gördüğümüz üzere fısıltıdan korkan bankalar bu tür haberlere daha fazla itibar ediyor. Bankacıların agresif davranması nedeniyle zaten BDDK Başkanı Tevfik Bilgin özellikle banka şube müdürlerini dikkatli davranmaları konusunda uyardı. Önceki günlerde Ankara'da Başbakan ve TOBB ile görüşen Bankalar Birliği yöneticileri, 'havuzda su kalmadı' diyerek kendi haklılıklarını anlatmaya çalıştılar. Kastettikleri dünya havuzunda da suyun kalmadığı yönündeydi. Kredileri bunun için geri çağırdıklarını savunuyorlar. İşin bankacılık kısmı böyle.

Şimdi havuzun dolması için Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, IMF başkanı ile anlaşma yapılacak sinyalini ABD'den verdi. Bu sinyal neticesinde Türkiye'ye gelmesi muhtemel paranın 10 ile 12 milyar dolar arasında olması bekleniyor. Tabii bu arada IMF başkanının ifade ettiği durumun boyutları ilerlemezse. Malum başkan, IMF'nin de zor durumda olduğunu ifade etti bizim Başbakan'a. Strauss-Kahn, kurumun gelecek altı ay içinde en az 100 milyar dolarlık ek kaynağa ihtiyacı olduğunu söylüyor.

Aslında IMF'nin tarihine bakıldığında karnesinin çok iyi olmadığı bir gerçek. Türkiye ile ilgili uygulamaları da çok parlak değil. Son iki stand-by'ı çıkartırsanız başarılı sonuç bulmak zor. 1999 sonunda Türkiye, yeni bir ekonomik program açıklarken, Dünya Bankası ve IMF'ye de başvurmuştu. Kimilerince bu başvuru eleştirildi. Sonradan globalleşme içinde bu kuruluşların onayı olmadan dış kaynak musluklarının açılmayacağı gerekçesiyle IMF'nin de rolü tekrar benimsendi. Benzer beklentiler bugün için de geçerli görünüyor.

Ancak programın ilk yıllarında çıkan Kasım Krizi, ardından da 2001 Şubat Krizi, her şeyin sil baştan hazırlanmasına yol açtı. Fakat burada şunu da hatırlatmadan geçmeyelim. Stand-by'lar boyunca IMF'nin ödemeler dengesi çıkışlı krizlerde hastayı iyileştirdiği görülüyor. Fakat karne, sermaye hareketlerinin sürprizleri

noktasında pek iyi değil. Yani IMF'nin krizleri öngöremediği anlaşılıyor. Aslında işe bir de prestij açısından bakmak gerekiyor. Dünyada itibarı sıfır olan bir kuruluş bu kez başarılı programlarla varlığını sürdürmek istiyor. Asya Krizi'nde kredibilitesini yitiren, Arjantin tecrübesiyle de neredeyse iflas eden bir IMF var ortada.

Türkiye, özellikle 2001 yılından bu yana IMF destekli ekonomik programlarda başarılı görüntü sergiliyor. Özellikle enflasyonu düşürme ve yüksek büyüme politikasında somut bir başarı örneği portresi çiziyor. Genel olarak bakıldığında IMF öldürmüyor, ancak hastayı iyi de etmiyor. Bakalım havuzun suyu dolacak mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özel sektör şov yapıyor, nefesini kesmeyin

Hüseyin Sümer 2008.11.25

Krizi fırsata çevirmek için reel sektör canhıraş biçimde çaba sarf ediyor. Bunun için özellikle yurtdışına açılım onlar için en önemli fırsat.

Türkiye'de özel sektör olmak hiç kolay değil. Hızlı hareket ve hamle yapılmadığı müddetçe birilerine yem olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaları mümkün. Bugünlerde onları bekleyen en büyük tehlike bankalar.

Reel sektörün çabalarını seyretmek için üç günlüğüne İtalya'nın Roma ile Fransa'nın Nice ve Cannes kentlerini ziyaret etme fırsatı buldum. Gidiş amacım Fransa'nın Cannes kentinde her yıl kasım ayında gerçekleştirilen Uluslararası Perakende ve Gayrimenkul Fuarı MAPIC'e katılmak.

Burada Türk firmalarının gösterdiği gayretleri gıpta ile izledim. Bu tür fuarlara gidince insan ister istemez Türk katılımcıları arıyor. İnsan kendi ülkesinin dışında Türklerin gücünü hissedince gerçekten daha mutlu oluyor. Bu davete icabet etmemin nedeni bu fuara bir Türk şirketi olan Rönesans İnşaat'ın sponsor olmasıydı.

Cannes deyince her nedense hepimizin aklına film festivali geliyor. Ancak bu dünyanın en önemli firmalarının yer aldığı bu küçük sahil kasabasında Türk firmalarının büyük şöleni vardı.

MAPIC'de Rönesans, Torunlar, Kiler, Multi Türk Mall, İstanbul Akvaryum Alışveriş Merkezi gibi 10 firma standıyla yer aldı. Fuarı önemli kılan ise bu uluslararası dev organizasyona bir Türk firması olan Rönesans İnşaat'ın sponsor olmasıydı.

Rönesans, Ankara merkezli bir firma olunca doğal olarak başkentten de katılımcılar yer aldı. Başta Ankaralıların yakından tanıdığı ünlü Hosta dönerlerinin sahibi Verdal Hosta diğer yandan yine Antares Alışveriş Merkezi'nin sahibi Namık Tanık gibi simaları da görmek mümkün oldu. Aslında bakan düzeyinde katılımın olması gereken Türk şovunda nedense sadece AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Şükrü Ayalan'ı görebildim. Tabii dünyada konut odaklı bir kriz olunca perakende ve gayrimenkul fuarına katılacak kişilerin seçimi de önemliydi.

Çünkü bu tür fuarlara dünyanın en önemli projeleri dahil oluyor. Kriz lafını buralarda duymak farklı oluyor. Geçen yıllara oranla firmalar daha az sayıda elamanla stant açmışlar. Nedeni de giriş ücretinin 1500 Euro olması.

Bilindiği üzere son yıllarda Türkiye'de alışveriş merkezi (AVM) yapma yarışı başladı. Özellikle bundan nasibini alanların başında Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerimiz geliyor. Fakat Cannes'da konuşulandan

anladığım kadarıyla bu modanın çok sürmeyeceği.

Bir an evvel AVM çöplüğüne dönüşmeden yeni konseptler üzerinde çalışmaların yürütülmesi gerekiyor.

Burada beni asıl sevindiren Türk firmalarının fuar kültürünün gelişmesi oldu. Tam ben fuarı izlerken Medical Park Tıbbi Yatırımcı Direktörü Özgür Dumlu Almanya'dan aradı: "Hüseyin Bey senin ne işin var Ankara'da?" diyerek. Çünkü Düsseldorf'taki tıbbi cihazlar fuarında 20'den fazla Türk firması kendi standı ile yer almış.

Gördüğünüz üzere krizden şerbetlenen şirketlerimiz soluğu yurtdışında arıyor. Neden aramasın ki? İçeride en büyük şirketlerin kredilerini bile bankalar geri çağırmaya başlayınca Başbakan Recep Tayyip Erdoğan bile dayanamadı. Başbakan taa Hindistan'tan gerekirse sizin oyununuzu kamu bankaları ile bozarım mesajı vermek zorunda kaldı.

Yazının başında da ifade ettiğim gibi bankalar günü gelmemiş kredileri geri çağırıyor. Bu konuda ilginç gelişmeler yaşanıyor. Bazı bankaların kredi alacaklarını yüzde 19'la satmaya başladıklarını duyuyorum. Sadece bankalar değil factoring şirketleri de reel sektörü köşeye sıkıştırmış durumda. Piyasada factoring şirketlerinin tahsilatçıları dolaşmaya başlamış. Bazılarının ellerine çekleri alıp vadesi gelmeden tahsilata gittiklerini öğreniyoruz.

Gördüğünüz üzere Türk firmaları bazı finans kuruluşlarının elinden kurtulmak için fuar fuar dolaşırken bizim bazı bankalar de bindikleri dalı kesmeye çalışıyor. Reel sektör ile onu finanse edenler arasındaki fark bu olsa gerek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reel sektörün paketi krize çare olacak mı?

Hüseyin Sümer 2008.12.02

Başbakan Tayyip Erdoğan, kriz için ekonomik paket bekleyenlere, 'İlla ki ambalajlı paket mi olacak? Biz uygulamaya başladık bile.' diyerek sert çıkmıştı.

Bu tepkinin nedeni, özel sektörün hiç açılmamış yaldızlı bir paket beklemesiydi. Erdoğan ise reel sektöre, 'el insaf, bugüne kadar açıklananlar neydi' demeye getiriyor.

Tabii yıllardır alıştık; olağanüstü hallerde üstü cilalanmış, ancak uygulanmayan paketleri görmeye. Bugüne kadar açıklanan paketlerle önce insanların ağzına bal sürüp sonra da acı biber çalınırdı. Her defasında dağ fare doğururdu. Nedense çok geçmeden alınan önlemlerin hepsi boşa giderdi.

Şimdi de bir paket kavgasıdır almış başını gidiyor. Oysa zaman, sivil toplum kuruluşlarından birlik örgütlerine, oradan reel sektöre kadar herkesin eteğindeki dökme zamanıdır. Başbakan'ın TOBB'un 1 milyon 300 bin üyesinin birer kişiyi işe alma teklifi bu açıdan çok önemliydi.

Maalesef işverenlerimiz her zaman kendini sağlama alma alışkanlığını sürdürüyor. Yıllardır kayıt dışı işçi çalıştırmanın altında yatan nedir? SSK primleri 5 puan indi. Çok da iyi oldu. Peki ama kaç kişiyi kayıt altına aldınız?

Kriz mi diyeceksiniz? Hiç kimse kusura bakmasın, ağlamaya alışmış bir patronaj anlayışından artık vazgeçmeliyiz. Bir yılı tamamlamadan işçileri çıkartıp tekrar işe alma cambazlıklarını bir kenara atmanın zamanı çoktan geçmiş olmalı.

İşveren azıcık keyfi kaçtığında başlıyor isteklerini sıralamaya. Mutlaka onların da haklı oldukları yönler var. Ancak bütün toplumun aynı gemide yaşadığı bilincini idrak etmesi gerekiyor.

Bakın şimdi ortada bir kriz rüzgârıdır esiyor. Kriz, sadece hükümetin değil, bütün hepimizin krizi olduğu zaman çözümü mümkündür. Şu anda kriz üzerinden her kesim farklı beklentiler içerisine girmiş görünüyor.

Oysa önceden krizlerden kurtulmak için devlet, kendisini koruma altına almaya çalışırdı. Halkın üzerindeki vergi yükünü artırmanın yollarını arardı. Hatta bu konuda yakın zamanda DİSK'in önerdiği servet vergisi isteği, beni eski günlere götürdü.

Hatırlayın, 1942 yılında, büyük kazançlar elde edenlerin servetlerinin önemli kısmını devlete aktarma gerekçesiyle Varlık Vergisi kanunu çıkarılmıştı. İnönü döneminde azınlıkları tasfiye etmek için uygulanan bir vergi olarak akıllarda kaldı. Verginin uygulanış biçimi, sanayicilerin gücünü kırdı. Benzer uygulamalar 28 Şubat sürecinde yaşandı. Yeşil sermaye denilerek birçok şirkete ömür biçildi!

Gördüğünüz gibi vergi koyma konusunda çok tecrübeli bir geçmişimiz bulunuyor. Devlet geleneğimizde var olan, başı sıkışınca vergi koyma huyu, zamanla hepimizin içine siniverdi. O boyutlara vardı ki itiraz edemeyecek kadar kanıksandı. Bu devlet geleneği zamanla şirketlere de sirayet etti.

Artık anlayışın değişmesi şart. Her ne kadar Başbakan'ın, TOBB üyelerinden birer kişiyi işe alması teklifi neticeye ulaşmamış olsa da Başkan Rifat Hisarcıklioğlu başka bir proje ile krize çözüm arıyor. Odalar ve Borsalar Birliği, kasasında tuttuğu 100 milyon YTL'lik bir kaynağı Halkbank'a aktararak elini taşın altına koymuş oldu. Mevduat olarak aktarılan bu kaynağın her ay tahakkuk edecek anapara ve faizleri, Halk Bankası bünyesinde bırakılacak ve kredi olarak tekrar kullanılacak.

Hisarcıklioğlu, bundan sonra da imkanları ölçüsünde Türk özel sektörünü desteklemeye devam edeceklerini söylüyor. TOBB Başkanı, krizden şikâyet edenlere de mazeret üretmek yerine, ellerindeki imkânları kullanmasını istiyor.

Bu önemli bir adım. DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, her ne kadar "Krizin bedelini ödemeyeceğiz!" dese de şimdi meslek kuruluşlarından sendikalara, oradan da reel sektöre kadar her kesimin elini taşın altına koyma zamanı. Bakalım reel sektörün paketi krize çare olacak mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İş dünyasının gözü IMF'de

Hüseyin Sümer 2008.12.09

Yılın son günlerinde Ankara'da siyaset ve ekonomi, hava durumu gibi bir ısınıp bir soğuyor. Türkiye, bayrama küresel krizin gölgesinde girdi. Her geçen gün yeni bir gündemle uyandığı için odaklandığımız konular her geçen gün değişiyor.

Bu günlerde Ankara, yerel seçim ve IMF hazırlıkları ile meşgul. Bayramlar daha sakindir başkentte. Siyaset, bayramda daha sönük geçtiğinden içi boşalıverdi şehrin. Biz gazeteciler için haber kaynakları yoktur, artık. Durgun ve sivil bir hava çöker siyasetin üzerine. Gerçek yaşamlar çıkar gün yüzüne. Ancak son küresel krizden bu yana Ankara'da hareket hiç bitmiyor. Küresel kriz nedeniyle reel sektörün beklediği paket henüz netlik

kazanmadığı için çalışmalar son sürat gidiyor. İş dünyasından finans sektörüne kadar kendilerine aktarılacak kaynağı büyük bir iştahla bekleyenler var.

Hükümet ise kesenin ağzını çok fazla açmak istemiyor. Sosyal Güvenlik Reformu'nun tamamlanması ile birlikte 2009'da sağlık harcamalarının 25 milyar YTL'ye ulaşacak olması hükümeti korkutmaya devam ediyor. Dolayısıyla piyasanın beklenti içine girdiği KDV indirimi kapısı da kapanmış oldu. Bu konuda son sözü Başbakan Recep Tayyip Erdoğan söyledi: "İndirim söz konusu değil."

Öyle anlaşıyor ki; bugünlerde hükümeti hem bütçe hem de IMF epeyce terletecek. Önceki yıllarda heyecanla süren bütçe çalışmaları, bu sene sessiz sedasız başladı. Yerel seçimlerin yaklaşması ise işin tuzu biberi oluverdi.

Şimdi gündemde IMF ile yakınlaşma var. Anlaşmada artık nihai aşamaya gelindi, son rötuşlar yapılıyor. Bu sefer ilişkide çok ironik gelişmeler yaşanıyor. Patronların istekleri 'IMF size kurban olsun!' dedirtecek noktaya ulaştı.

Daha dün kadar Uluslararası Para Fonu ile ilgili, TÜSİAD, 'IMF çuvalladı' eleştirisinde bulunurken ilginçtir bu kez patronlar kulübü söylem değişikliğine giderek, 'IMF'siz olmaz' demeye başladı. Diğer yandan KDV indiriminin yapılmasını istiyor. Fakat Fon tam aksi bazı kalemlerde Katma Değer Vergisi'nin artırılmasını ve kamu harcamalarının kısılmasını buyuruyor. Görüldüğü üzere TÜSİAD ile IMF arasındaki ilişki anlaşılabilir bir hale dönüşmüş durumda. Bu tartışmalara kredi derecelendirme kuruluşu Moody's de dâhil oldu. Türkiye'nin IMF ile anlaşmaması halinde 2009'da ekonomisinin durgunluk yaşayacağı kehanetinde bile bulundu.

İşin bu cephesinde tartışmalar sürerken öte yandan 2009'un 'seçim yılı' olması özelliğiyle de IMF, Türkiye'nin kontrolsüz harcamalar içerisinde olacağından korkuyor. Harcamaların kısıtlanması noktasında ipi elden bırakmak istemeden anlaşmayı bir an evvel sonlandırmak istiyor. Seçim ekonomisine alışkın Ankara bürokrasisi ise özellikle Kurban Bayramı ile birlikte çalışmalarını ara vermeden sürdürüyor. Muslukların ağzının açılıp açılmayacağı ise merakla bekleniyor.

Abi haliyle IMF heyeti, oldubitti ile karşı karşıya kalmamak için bütçenin Meclis'e sunulmadan önce son rötuşları yapıp anlaşmayı yılbaşına kadar tamamlamayı hedefliyor. Bayram mesaisi yetmeyip görüşmelerin uzaması halinde ise mutabakat metni Noel sonrasına kalacak. Görüşmelerde, 2009 bütçesinin yanı sıra enflasyondaki gelişmeler ile maliye politikası gibi konular da ele alınacak. Ankara, bütçe görüşmelerinin sürdüğü ortamda gerilen IMF ile sıkıntı yaşansın istemiyor. Buna rağmen gündem Fon ilişkileri, kriz gerginliği ve bütçe görüşmeleri ekseninde gidip geliyor. Yarından tez biz 2009 yılı bütçesinden tutun IMF ile anlaşmanın açıklanmasına kadar bir dizi haberi yazmaya devam edeceğiz. Bu sakın sivil bayramları yine unutacak, siyasetin merkezi Ankara, Türkiye'nin nabzını tutmaya devam edecek. Kurban Bayramı'nızı kutlar, kazasız mutlu bir bayram dilerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umut, fakirin ekmeği mi yoksa ballı böreği mi olacak?

Hüseyin Sümer 2008.12.16

Dokuz günlük bayram tatilinin ardından Ankara'da yoğun bir trafik başlıyor. TBMM Genel Kurulu, 2009 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nı yasalaştırmak için 12 gün sürecek çalışmasına bugünden itibaren start veriyor. Milletvekillerini Kurban Bayramı tatilinin ardından yoğun bir mesai bekliyor.

Meclis, bütçe görüşmelerinin yanı sıra 50 yıl önce düzenlenen, artık ihtiyaçlara cevap vermeyen Türk Ticaret Kanunu Yasa Tasarısı ile de mesai yapacak. Reel sektörün önünü açacak bu tasarının acilen yasalaşması gerekiyor. Hele hele krizden söz edildiği, reel sektörün içine kapandığı bir ortamda Meclis'in bu tasarımı kabul etmesiyle ticari yaşantımız sil baştan değişecek. Neden değişmesin ki? 50 yıllık yasa, bugüne kadar hangi ihtiyaçlarımıza cevap verebildi?

Yarım asırlık sürede, dünya ve Türkiye'de inanılmaz değişimlere tanıklık ettik. Bunlardan en önemlisi hiç kuşkusuz internet. Bugüne kadar adımların atılmaması Türkiye'nin ayıbtı. Reel sektörün geleceğe yönelik kurumların önünü açmaya yönelik hükümler içeren bu kanunu beklemeye hakkı var.

2000 yılından bu yana süren çalışmalar, 25 Kasım 2008 tarihinde Meclis Genel Kurulu'nda görüşülmeye başlanmıştı. Görüldüğü üzere milletvekillerimiz önümüzdeki günlerde çok önemli bir yasaya imzaya atmış olacak.

Ankara'yı sadece Meclis çalışmaları değil IMF ile ilgili sürdürülen görüşmeler de meşgul edecek. Ankara yılbaşına kadar silkelenip kendine geleceği günlere doğru hızla yol alıyor. Zaten bugünlerde atılacak adımlar çok önemli. Ocak ayının ortalarından sonra seçim atmosferi kendisini hissettirecek. İster istemez bir seçim rehaveti bürokrasiyi ve milletvekillerini saracak.

Onun için ekonomi yönetiminin ipleri gevşetmemesi gerekiyor. Ekonomi, rehavet kaldırmaz. Aslında dün açıklanan büyüme rakamları Türkiye'yi ufukta nelerin beklediğini, yol haritamızın nasıl şekilleneceği noktasında bizlere ipucu verdi.

Krizin cebimizden ne kadar çaldığı böylece ortaya çıkmış oldu. Dünya ekonomisini yerle bir eden krizin Türkiye'ye vereceği hasarın ne düzeyde olduğuna ilişkin önemli veriydi bu.

Kesintisiz 26 çeyrektir büyüyen Türk ekonomisi üçüncü çeyrekte de büyümesini sürdürdü; ancak kafalarda soru işaretleri bırakarak... Korkulan olmadı, büyüme eksiye dönmedi ancak bir resesyon emaresi de ortaya çıkmış oldu.

Fakat 27 çeyrek aralıksız büyüyen Türkiye ekonomisi, AK Parti iktidarı döneminde ilk kez küçülme korkusuyla karşı karşıya kaldı. Dokuz aylık büyüme rakamı yüzde 3 olurken 2008 yılının Ocak-Eylül döneminde, gayri safi yurtiçi hasılamız 731,2 milyar YTL'ye çıktı.

Şimdi resesyon ile karşı karşıya kaldığımızı söyleyebiliriz. Bu bir yavaşlamanın başlangıcı. Zaten sanayide ve inşaatla bir durgunluğun başgösterdiğini önceki verilerden okuyabiliyorduk. En önemli küçülmeyi inşaat sektöründe gördük. Bu sektörün büyüme hızı yüzde 4,3 gerilerken en fazla büyüme yüzde 7,3 ile gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetlerinde gerçekleşti.

Bunca zaman tarımda niçin gerekli revizyonları yapmadığımızın üzüntüsünü yaşamamız gerekiyor artık. Lokomotif sektörlerimizden bir tanesi olması gereken tarımda, her nedense istediğimiz verimliliği alamıyoruz. Biliyorsunuz otomotiv ve tekstil gibi lokomotif sektörlerde kan kaybımız devam ediyor.

O nedenle büyüme rakamlarını yukarılara çekebilmemiz için acilen taze kana ihtiyacımız var. Ekonomik yardım paketleri ile bir yere kadar hastayı yaşatabiliriz, ancak uyuyan güzellerle de ekonomiyi canlandırmak gerekiyor. Bu kesimin de çiftçi olduğunu artık hatırlamak şart.

Vatandaşın 7 yıldır süren zenginleşme süreci, yüzde 0,5 büyüme ile durgunluğa girmiş oldu. Bundan sonra gözler, alınacak tedbirlere ve son çeyrekteki büyümeye çevrilecek. Bakalım umut fakirin ekmeği mi yoksa ballı böreği mi olacak göreceğiz.

Özel hastaneler komaya mı giriyor?

Hüseyin Sümer 2008.12.23

Son günlerde küresel ölçekte yaşanan sorunların etkilerini konuşmaktan bize bile 'gına' geldi. Ancak kriz, 'Türkiye'yi es geçecek' derken arkasından yeni gelişmelerle, 'Acaba biz de o kocaman dalganın içine mi çekiliyoruz?' endişesini taşımaya başladık.

Netice-i kelam, biz istemesek bile kriz, yakamızı bırakacak gibi görünmüyor.

IMF, faiz indirimi, bütçe görüşmeleri ve seçim harcamalarından sektörel sorunlara pek fazla inemiyoruz. Şimdi de Uluslararası Para Fonu Başkanı Strauss-Kahn'ın, 'önümüzdeki sene dünya için kötü bir yıl olacak' sözleri yine bizleri bu sarmalın içine atıverdi. Sizin anlayacağınız dünya ekonomisini canlandırmak için 1,2 trilyon dolarlık yeni bir paket daha gerekli.

Türkiye'nin cebine koyacağı miktar da böylece ortaya çıkmış oluyor. Türk hükümetinin, GSYİH'nin yüzde 2'si olan yaklaşık 15 milyar dolarlık bir harcamayı gerçekleştirmesi gerekiyor. Eee, zaten bu konuda ortam da hazır; yerel seçim hazırlıkları sürüyor!

Bir taraftan piyasada harcama için teşvik yapılırken, öte tarafta ise bazı sektörler kan kaybetmeye devam ediyor. Otomotiv ve tekstilde yaşanan krizin temeli, küresel ölçekli gelişmelere endeksli iken, örneğin sağlık sektöründe yaşananlar, tamamen atılan kararsız adımlarla ilgili.

Ne demek mi istiyorum? Hemen aktarayım. Bugünlerde özellikle sağlık sektöründen çok kişiyle karşılaştığımdan, hemen hemen hepsi aynı konulara değinmeden geçmiyor. Ne zaman bizim sorunlarımızı aktaracaksınız(?) diyorlar. Haklılar... Sektörün batmasını beklemiyoruz, elbet.

Ancak yetkililerin de bu sese farklı açılardan bakmasında fayda var. Atılan her adımda hem vatandaşın hem de sektörün düşünülmesi gerekiyor. Fakat benim takip ettiğim kadarıyla sağlıkta, öncelikle çok önemli devrimlere imza atıldı. Ve vatandaşa bütün hastanelerin ve eczanelerin kapıları açıldı. Zaten, hükümet de bunun meyvelerini 22 Temmuz 2007 seçimlerinde yüzde 46,7 oy alarak topladı.

Şimdi ise sağlık sektöründe yatırım yapan hastane sahipleri, devlete olan güvenin sarsılmamasını istiyor. Son günlerde başta Anadolu şehirlerimiz olmak üzere birçok yatırımcı randevu talep edip dertlerini bu bağlamda bize aktarıyor. İstekleri ise; kendilerinin kollanıp korunmasından öte bir gerçeğin altını çizmek.

Özel hastaneler ve tıp merkezleri, global krizden ziyade yerelden kaynaklanan uygulamalar sebebiyle batma tehlikesi ile karşı karşıya kaldıklarını söylüyor.

Özellikle son 5 yıldır yeni yatırım yapan sektörün borcu 3 milyar dolara ulaştı. Yatırımcı, yüzde 30'luk fark sınırlamasının acil bir düzenleme ile değiştirilmemesi halinde birçok hastanenin kapanacağını ifade ediyor. Öte yandan katılım payı özellerin belini bükmüş durumda. Vatandaş devlet hastanesine gidince 3 YTL katılım payı kesilirken özellerden 10 YTL kesiliyor. Bu durumda hastalar özel hastanelere gitmekten vazgeçiyor. Sektör bu durumdan çok dert yanıyor.

Aslında hepimizin kafasını karıştıran adımlar sadece sağlık sektörünü değil vatandaşı da şaşırttı. Önce doktorlar için mecburi hizmet antidemokratik denilip kaldırıldı, ardından tekrar getirildi. Sonrasında yönetmelikler

değiştirilip özel hastane ve tıp merkezleri açılmasına kolaylık sağlandı, yatırımcılar buna göre pozisyon aldı. Birçok kişi elindeki fırsatları değerlendirip hastane ve tıp merkezi için arsa ve bina satın aldı.

Fakat 15 Şubat tarihinde yayımlanan bir yönetmelikle bu yerlere ruhsat verilmedi. O günlerde konuyla ilgili yazdığım bir yazıda, "Korkum özel hastanelerin krize girmesi." demiştim.

Şimdi de özel hastaneler, devlet fiyatlarının ancak yüzde 30'u kadar fark almalarının kendilerini zor duruma düşürdüğünü ifade ediyor. Bunu da 5 yıldızlı bir otel ile 2 yıldızlı bir otel odası fiyatının aynı olması mantıksızlığıyla açıklıyorlar. Onun için bu sese kulak vermek lazım. Aksi takdirde getirilen fark sınırıyla darboğaza giren özel hastaneler ve çalışanlarını karakiş kapıda bekliyor demektir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Manda yılından umutluyum

Hüseyin Sümer 2008.12.30

Yeni yıla sayılı günler kala herkesi doğal bir merak sarar. Bu merak bir sonraki yılın nasıl geçeceği ile ilgilidir. Yeni yıla ilişkin herkes bir kehanette bulunurken astrologların yorumlarını da sıkça duyuyoruz. Çin astrolojisine göre ise 2009, manda yılı olarak adlandırılıyor.

Yeni yılda herkesin iyilik beklentisi farklı farklı. Kimisi hasta olan yakını için sağlık temenni ederken bir başkası okulunu bitirip iyi bir işe yerleşme beklentisi içinde. Listeyi, evlenecek adayın kendisine uygun eş hevesi ya da bir başkasının anne, baba olma isteği şeklinde uzatmak mümkün.

Her şey bir yana, bütün bu temennilerin içinde en önemlisi, ülkenin huzurlu olması. Bu konuda birçok kimse farklı farklı kehanetlerde bulunuyor. Bu kehanetleri ti'ye alanlar da var. Mesela Uludağ Sözlük 2009 için şöyle diyor: "Mart ayında yerel seçimler olacaktır ve bir parti birinciliği kazanacaktır. Ayrıca irili ufaklı depremler de olacaktır."

Ama asıl önemlisi 2009 için bütün dünya ortak bir soruya cevap arıyor: Ekonomik kriz nasıl sonuçlanacak? Bu soru karşısında bu yıl astrologlar ikiye bölündü. Yeni yıl için kimi daha çalkantılı kimi ise daha olumlu bir tablo çiziyor.

Bana göre kehanet, umut beklentisi azalan ya da hiç beklentisi olmayan insanların işi. Onun için ekonominin kötüye gideceğine yönelik beklenti içinde olanların geçmişte de kötümser olduklarına şahit olduk. Ya tutarsa tarzında yapılan bu kehanetlerin reel bir tarafı yok aslında.

Sadece kehanetlerden nasiplenmek isteyenler var ortada. 2007 yılının 22 Temmuz'undan bu yana iki yakamızın bir araya gelmesini istemeyenler bulunuyor. Bunların ekmeğine küresel kriz de tuz biber ekince 'değmeyin keyfime' bir durum ortaya çıktı.

Siyasi belirsizlikler en başta moral gücümüzü, sonrasında da ekonomik yapımızı bozuyor. Küresel piyasalardaki mali kriz, IMF anlaşması ve yerel seçimler derken 2008 ekonomi açısından zor geçti. Yıla ABD merkezli mali krizin kötü etkileri ile başladık. Zaten olumsuz sinyaller, bir önceki yılda mortgage ile verilmişti. Kriz sadece gayrimenkul ile yetinmedi, mali kesime de sıçradı.

Kısaca 2008, global krizin Türkiye'yi ne kadar etkileyeceğini seyretmekle geçti diyebiliriz. Öte yandan başta TÜSİAD olmak üzere bazı büyük şirketler de IMF ile anlaşma yapılmazsa hapı yuttuk (!) diyerek geçirdi yılı.

Asıl üzerinde durulacak konulardan birisi de hükümetin 5 yıldır zam yapmamakla övündüğü elektrik ve doğalgaza gelen yüklü zamlar oldu. Toplum alışmadığı için elektrik ve doğalgaz fiyatlarının yüksek oranda artması vatandaşın canını yaktı.

Diğer yandan gaz ve elektrikte dışa bağımlı olan Türkiye, nükleer enerji ihalesini bir türlü sonuçlandıramadı. Her ne kadar yılın son günlerinde TAEK okey verse de ihaleyi alacak firma bir aksilik çıkmazsa kazmayı ancak 2009'da vuracak.

Peki 2009 nasıl geçecek? Bu konuda Türkiye, yavaş yavaş pişirilen yeni bir senaryo ile karşı karşıya. Özellikle bugünlerde puslu havayı sevenler tekrar ortaya çıkmış durumda. Kışın aşırı soğuğuna inat tekrar hararetli günlere doğru yol aldırılıyor Türkiye. Bütün dünyanın merakla beklediği, 'Ekonomik kriz nasıl sonuçlanacak?' sorusunun cevabı, puslu havayı sevenler için hiçbir şey ifade etmiyor.

Önceki yıl cumhurbaşkanlığı seçimi, erken seçim ve AK Parti'nin kapatılma davası derken çok karışık zamanlar geçirmiştik. Artık normal sürece girildi derken Türkiye tekrar kaosa sürüklenmek isteniyor.

Yerel seçimi fırsat bilenler yargı kurumları arasında kavgayı körüklüyor. Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve YSK merkezli tartışmanın içine itiliyor ülke.

Tekrar eski günleri hatırlamak istemiyorum. 2000'li yıllarda Türkiye'nin yıldızı sönmüştü. 2008 yılında ise global krizin de arkasına sığınıp ülkenin kara deliğe doğru kaymasını bekleyenler olmuştu. Peki ben ne mi düşünüyorum? Avrupa'nın altıncı büyük ekonomisi Türkiye'den umutlu olmak istiyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Krize bir bomba da siz atmayın

Hüseyin Sümer 2009.01.06

İsrail'in Gazze'de patlattığı bombalar yüzünden 2009'a içimiz acıyarak girdik. Oysa bizim gündemimizde IMF görüşmeleri ve bütçe disiplininin ne kadar taviz verileceği vardı. Fakat ne acıdır ki İsrail, hunharca gerçekleştirdiği katliamla bizi iç gündemimizden koparttı.

O nedenle 2009 yılı, başta Türkiye olmak üzere bütün insanlık için iyi başladı denemez. Ancak ne hikmetse Türkiye içinde de birbirini vurmak isteyenlerin olduğunu görünce insanın canı daha çok yanıyor. Israrla kriz çığırtkanlığı yaparak ateşe körükle gitme hastalığı maalesef bizi mahvediyor.

Bu bakış açısı ile ne hükümet sağlıklı adım atabiliyor ne de muhalefet gerçekçi açılımlarla ekonomide yol gösterici oluyor. Martta yapılacak yerel seçimler öncesi bel altı vuruşlarla toplum yine bir kırsırdöngünün içine sürüklenmeye çalışılıyor. Hatayı hangi belediyenin yaptığı değil, hangi partili belediyenin işlediği vurgusu üzerinde duruluyor.

Peki bu bakış açısının yansımaları nasıl olacak? Olacağı belli. Yine bazı ekonomik sorunların üzerine şal örtmek için, 'karşı savunma' harekete geçerek gerçeklikten uzaklaşılacak. Yandaş ve karşı medya tartışmaları içinde 2009'u yitirmek istemiyorsak analizleri de doğruca yerine koymamız gerekiyor.

Artık hep birlikte reel ekonominin bu işten nasıl kârlı çıkacağını konuşalım. Mesela otomotiv sektörü için bir ÖTV indirimi veya hurda teşviki mi gerekli? Ya da 2009 yılında yaşanması muhtemel büyüme hedeflerindeki düşüşün ne kadar işsizlik doğuracağını analizlerine bakmamız lazım.

Beyler 2008 ile ilgili neler söyleniyordu, neler. Çok kötü tablolar çiziliyordu. Kötü senaryolar gerçekleşmedi. Sadece global krizin Türkiye'yi ne kadar etkileyeceğini seyretmekle yetindik.

2008'in verileri, 2009'dan çok da umutsuz olmamamızı söylüyor. Öncelikle son açıklanan büyüme verileri eksi rakam bekleyenleri sükut-u hayale uğrattı! Geçen yılın 9 aylık büyüme oranı yüzde 3 olurken 2008 yılının Ocak-Eylül döneminde, gayri safi yurtiçi hasılamız 731,2 milyar TL'ye çıktı.

Hükümet, ihracatta geçen yıl için koyduğu 125 milyar dolarlık resmi hedefi 131,5 milyar dolara çıkartarak aştı. Demek ki bu cephede bir kriz yaşanmamış. 2009 yılı beklentileri ise 109 milyar dolarla sınırlandırıldı. Küresel krizin şiddeti açısından bakıldığında ihracatta çok büyük bir küçülme beklenmiyor.

Ancak şunu göz ardı da etmemek lazım. 2008'de Avrupa'ya ihracatı kriz nedeniyle sekteye uğrayan Türkiye'nin yüzünü, Körfez bölgesi gibi yeni alanlar güldürdü. Demek ki biz, 2009 yılı için ihracatı, Latin Amerika ve Kuzey Afrika gibi krizin ötesindeki destinasyonlara taşıdığımızda korkmamıza gerek kalmayacak.

Faiz cephesinde de benzer durum yaşandı. Yıl içinde yüzde 24'e kadar çıkan mevduat faizleri şu anda 16'ya kadar geriledi. Diğer taraftan enflasyon rakamları için de aynı şeyler söylendi. 2008 yılında çift haneyi katmerleyecek diyenlerin TÜFE yüzde 10,06, ÜFE ise yüzde 8,11'i görünce yüzleri büzüştü!

Ancak bazı tehlikeler de yok değil. Mesela son günlerde hükümet, bir türlü doğalgazda indirim yapamadı. Hazine cephesi, bu konuda kendi çalışmalarını bitirmesine karşılık indirim vatandaşa yansıtılmıyor.

Evet, eksiklikler ve hızlı hareket edilmeyen konular çok. Bunların en başında sağlık sektöründe yaşananlar geliyor. Eczanelerin ve hastanelerin vatandaşa açılması ile birlikte burada bir türlü konsensüs sağlanamadı. Ne kamu ne de sağlık hizmeti veren kurumlar birbirinden memnun. Bu konuda atılacak adımlar var. Fakat bürokrasinin mutabakat sağlayamaması nedeniyle işler gecikiyor.

Gelin kendimize bir iyilik yapalım. Bu günlerde içimizi acıtan yeterince bomba insanlık vicdanına atılıyor zaten. Bir de biz kendi kendimize haksızlık yapıp bu acıyı artırmayalım, krizin fitilini ateşlemeyelim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ankara, kazı ile kriz arasında

Hüseyin Sümer 2009.01.13

Bugünlerde Ankara, kazı çalışmaları ile almış başını gidiyor. Sokaklarda yürümekten korkar olduk. Nereye basarsak bir bomba çıkar endişesini ensemizde hissediyoruz.

Bu yetmiyormuş gibi terör örgütünün avukatlığına soyunanlara ne demeli, bilemiyorum. Muhtemelen onlar nereye basacaklarını çok iyi bildikleri için pek endişe taşımıyorlar. Ancak kazılar ile Türkiye, kötü siciliyle hesaplaşıyor.

Tabii ki Türkiye gündemi bunlardan ibaret değil. Küresel yıkımın etkilerini ne kadar hissedeceğimizi bilmiyoruz. Öte taraftan da yangına körükle gidenleri görünce hepimizi bir merak sardı. Kriz bacayı ne zaman saracak korkusu oluşturuldu.

Kırmızı ışığı görmeden frene bastık, şimdi de küçülen rakamları seyrediyoruz. Neredeyse krizi çıkaran Amerika kadar daralma korkusu yaşıyoruz.

Henüz ağır fatura ile yüzleşme olmadı. Ancak krizi bahane edip 'ensemizde boza pişirenler' var. Kriz tellalları ile hükümet, ifrat ve tefrit arasında gidip geliyor. Birisi her şey kötü olacak derken diğeri de güllük gülistanlık izlenimi veriyor. Hükümet, bu konuda bazı önleyici tedbirler alsa da cilalanmış paket olmadığı için bir türlü iş dünyasının gözüne giremiyor.

Öte yandan Yatırım ve İstihdamı Teşvik ile Türk Ticaret Kanunu Yasa Tasarısı gibi konular beklemede. Nasılsa krizi bir şekilde bertaraf ederim diye düşünen hükümet kanadı 3 maymunu oynuyor. Görmedim, duymadım, bilmiyorum diyerek tefrite kaçıyor.

Neredeyse dünyada kriz bitecek, biz hâlâ yeni paket ve yasaların çıkmasını bekliyoruz. Sözüm ona 'Kriz var mı?' sorusunun cevabını halen reel sektör de bulabilmiş değil. Bir kısmı, işler kötü diye bağırırken öte yandan Ülker Grubu Başkanı Ali Ülker gibi isimler de bizde kriz olmadığını, dışarıdan Türkiye'ye ithal edildiğini vurguluyor.

Aslında reel sektör kendi içinde bir mutabakata ulaşabilse hükümet de yol haritasını çizmek zorunda kalacak. Diğer taraftan krizin varlığından söz edecek olsak bile Türkiye, krizi teğet geçebilme yeteneğine sahip bir ülke.

Hatırlayın 4 yıldır bu aylarda Türkiye, doğalgaz krizini konuşur. Fakat ne hikmetse 'Rusya ile İran gazı kesti, kesecek' endişesini taşıırken bir bakıyoruz kış bitmiş. Bu konuda en şerbetli kişi ise Enerji Bakanı Hilmi Güler. Bakan, her yıl bir şekilde gaz krizini kapı dışarı etmeyi başarıyor.

Şimdi de fiyatları artırılan doğalgaz için şubat ayının gelmesi bekleniyor. Bu kez söz konusu indirim olacak. Tabii IMF ile görüşmelerin sürdüğü bir ortamda BOTAŞ ne kadar bir indirim yapabilecek, göreceğiz. IMF ile kavga ede ede masaya oturmayı başaran şerbetli ülke Türkiye, bu kez Uluslararası Para Fonu'nun gözünün içine baka baka ne kadar indirim gerçekleştirecek?

Şu ana kadar Türkiye'de su aktı, yatağını buldu. Ancak krizi aşmanın gerçekçi yolu, hükümet ile reel sektörün el ele vermesinden geçiyor. Artık reel sektör de kaçak güreşmeyi bırakıp elini taşına altına koymalı. Bu konuda reel sektörün notunun iyi olduğunu söyleyemeyiz.

Hatırlayın 2008'i. Kayıt dışı ile mücadele ilan eden Türkiye, maalesef bu konuda başarıya ulaşamadı. Nasıl ulaşsın ki? En çok kazandığını bildiğimiz sektörler ve meslek gruplarının 2008 yılı içinde verdiği gelir beyanları dudak uçuklatacak cinsten! Birçok meslek grubunun aylık ortalama geliri çalıştırdıkları asgari ücretlilerin bile altında seyrediyor.

Beyanlarına göre, bir kürkün 2 bin ile 25 bin TL arasında satıldığı ülkemizde, kürkçülerin aylık ortalama geliri 448 TL'de kalmış. 2008'de bin 742 sanatçı devlete 87,1 milyon TL bildirirken bu kişilerin aylık ortalama geliri 4 bin 168 TL'yi geçmemiş. Böyle kriz mi aşılır allah aşkına?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Düşük faiz ile yüksek kura yolculuk

Hüseyin Sümer 2009.01.20

Türkiye, içeride Ergenekon, dışarıda Filistin gündemine kilitlendi. Tüm bunların yanı sıra son 3-4 yıldır da AB süreci es geçildi.

Şimdi radikal bir karar alarak Avrupa Birliği ile müzakerelerden sorumlu devlet bakanı olarak Egemen Bağış'ı atadı. Biliyorsunuz bugüne kadar Ali Babacan hem Dışişleri Bakanlığı hem de AB ile ilişkileri götürüyordu.

Öyle anlaşıyor ki artık unutulmuş AB süreci tekrar canlanacak. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, bu değişimle yetinmedi. Şimdi de 5 yıl aradan sonra Avrupa Birliği'nin başkenti Brüksel'de temaslarda bulundu. Türkiye'deki son değişim ve gelişmeleri iyi takip etmek gerekiyor. Malum dün, ilk kez kurulacak olan nükleer santral ihalesi için son noktaya gelindi. Artık top Bakanlar Kurulu'nda.

Tüm bu gelişmeler olurken, bazı kurumların da değişime direnmemesi gerekiyor. Bakın Merkez Bankası'nın (MB) son günlerde aldığı kararlara. Düne kadar başta ihracatçı olmak üzere birçok kesim tarafından topa tutuluyordu. İşte bu banka, son zamanlarda aldığı önemli kararlarla adından söz ettirir hale geldi. Geçen hafta, herkesi şaşırtan bir adım atarak piyasaların en fazla 1 puanlık indirim beklediği bir ortamda 2 puanla her kesimi şaşırttı.

Faizler yüzde 13'e çekilirken adeta kriz ayarı yapıldı. Sürpriz bu hamle ile bütün piyasa beklentileri altüst oldu. Merkez deyince akıllara sadece faiz, döviz kuru ve enflasyon hedeflemesi gelsin. Aslında bu kurum, günlük yaşantımızı düzenleyen birçok alanda var.

Dolaşımdaki paranın şeklinden miktarına kadar bütün planları bu kurum yapıyor. Hele hele paradan 6 sıfır atılmasından sonra YTL'ye geçiş ve şimdi de tekrar piyasaya sürülen TL'ler hep onların çalışması. İlkokul ikinci sınıfa giden oğlum Engin bile piyasaya çıkan TL'lerden çok memnun. Harika tasarımı ve arka yüzüne konulan yeni ve eski neslin pek tanımadığı meşhur kişiler, şimdiden öğrencilerin merakla araştırdığı isimler arasına girdi bile.

İşte paraların tasarımına kadar önemli projelere imza atan kurum, faiz indirimi ile yeni değişimlerin de sinyalini vermiş oldu. Bankanın faiz indirim kararının kurlar üzerinde yükselişe neden olması beklenirken tersi bir hareketle dolar düşmeye başladı. Peki bu ne anlama geliyor, bir politika değişikliği mi söz konusu?

Hemen söyleyelim, yüksek faiz düşük kur politikasında değişiklik yapıldı. Düşük faiz, yüksek kur politikasına geçildi.

Hatırlarsanız faizler, 2002 yılı öncesine kadar piyasalarca belirleniyordu. Bu tarihten itibaren kur dalgaya bırakıldı ancak faizler kontrollü götürülmeye başladı. Dalgalı kura geçişle birlikte 2002 yılından itibaren artık piyasa faizlerinin belirlenmesinde Merkez Bankası başkanı söz sahibi oldu. 2006 yılından itibaren ise Para Politikası Kurulu (PPK) üyeleri devrede.

Peki bankanın bu indirimi ne anlama geliyor? Öncelikle Hazine'nin faiz gideri azalacak. Yani devletin borç ödeme miktarında bir düşüş olacak. Diğer taraftan Merkez'in kararı, bono ve tahvil faiz seviyesinde düşüşe yol açacak. Borçlanma maliyetinin aşağı gelmesi hisse senedi piyasası için de olumlu bir karar.

Öte yandan bankalar, reel sektöre daha ucuz kredi vermeye başlayacak. Sadece reel sektör mü? Tabii ki hayır. Bankalar en iyi müşterisi olan devleti kaybedecek. Devlet İç Borçlanma Senetleri'nin (DİBS) yerine bireysel kredilere ağırlık vermek zorunda kalacaklar.

Dolayısıyla bu durum vatandaşa da yansıyor. Bankalar, faiz indirim kararından sonra tüketicilere verdikleri bireysel kredi faizlerini aşağı yöne çekecekler.

Merkez'in aldığı bu karar, IMF ile anlaşma yapılacağına da açık bir sinyal oldu. Piyasalar buradan gelecek parayı hesap ederek özellikle dolar kurunda hissedilir bir artış yaşatmadı.

Bu değişimle Merkez, sadece reel sektörün borçlanması değil bütün vatandaşların hayatını kolaylaştırdı. Darısı direnç gösteren diğer kurumların başına...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tüzmen, hangi ülkenin bakanı?

Hüseyin Sümer 2009.01.27

40'ın üzerinde dünya lideri yarın İsviçre'nin Davos kentinde krizi masaya yatıracak. Daha doğrusu, 'Kriz Sonrası Dünyasının Biçimlendirilmesi'ni konuşacak.

Dünya Ekonomik Forumu, bilinen adıyla Davos Zirvesi, hiç bu kadar ilgi görmemişti. Bu yıl ilk kez 'rekor düzey' olarak kabul edilen sayıda devlet ve hükümet başkanı katılıyor. Türkiye'yi Başbakan Tayyip Erdoğan'ın başkanlığındaki heyet temsil ederken dikkat çeken isimler arasında Çin ve Rusya başbakanları da var.

Koca koca devlet adamlarının hepsi küresel kriz sonrasını masaya yatıracak. Görüldüğü üzere herkes krizin varlığından haberdar, ancak hiç kimsenin henüz bir reçetesi yok. O nedenle Türkiye de diğer ülkeler gibi çıkış yolları aramak zorunda. Bu konuda işadamlarımız hiç boş durmuyor.

Önceki hafta ülkemize Cibuti Cumhurbaşkanı İsmail Ömer Guelleh gelmişti. Bir akşam yemeğinde buluştuğumuz 500 bin nüfuslu ülkenin başkanı bile boş durmuyor, açılımlar arıyordu. O yemekte öğrendim, bu küçük ülke iş yapan Türk şirketinin olduğunu.

Dünyayı dolaşırken her havalimanında bir Çinliyle karşılaşmak beni çok şaşırtıyordu. Bir defasında Kuzey Irak'a iş gezisi için gittiğimde, burada bir Çinliyi görmeyeceğimden çok emindim. Peki ne mi oldu? Sabah kahvaltısında karşı masamda çekik gözlüyü görünce, bu girişimciliğe doğrusu bir kez daha pes dedim.

Şimdi görüyorum ki artık Türk girişimciler, Çinlileri şaşırtıyor. Afrika boynuzunun kıyısında yer alan Cibuti gibi adını duymadığımız birçok ülkede yatırım fırsatı kovalıyorlar.

Geçen hafta ise Nil Nehri'nin o uçsuz bucaksız kıyılarının birinde, Mısır'daydım. Yüz kişilik işadamı önce İskenderiye'de, ardından Kahire'de iş temalarında bulundu. Heyette Türk-Mısır İş Konseyi Eşbaşkanı Zuhail Mansfield'ın yanı sıra Mutlu Holding gibi Türkiye'nin tanınmış şirketlerinin yöneticileri de vardı. Bu insanların burada ne işi vardı Allah aşkına? Kim bunların aklını çelip buralara kadar getirmeyi başarmıştı! Sadece Mısır mı? Dün, İran'a yine bir grup işadamı gitti. Başlarında da Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen vardı.

Peki niçin bunları söylüyorum? Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Yusuf Engin, Mısır gezisi ile ilgili sert ifadelerin yer aldığı bir açıklama yaptı. Tüzmen'in, Mısır'ın değil Türkiye'nin bir bakanı olduğunu söyledi. Tekstil iş kolundaki önemli sendikalardan birinin bu çıkışı, muhtemelen sektörün olumsuz gidişatının yansımasıydı. Ancak bu açıklama bana çok ilginç geldi. Türk müteahhitlerinin Rusya'yı yeniden inşa etmesiyle övünüyoruz. Orada yaptıkları işler nedeniyle dünyanın önemli firmaları arasına girdiler. Diğer övünç kaynağımız ise Türkiye'ye gelen yabancı sermaye. Artık yatırımın nerede olduğu kadar sermayenin nereye döneceğı ile de ilgilenmeliyiz.

Hatırlayın, son yıllarda Türkiye, otomotiv üretiminde Avrupa'nın üssü haline geldi. Yüksek üretim kalitesi ve düşük maliyet gibi avantajlar dünya otomotiv devlerinin burada yatırım yapmasında etkili oldu. Avrupa ülkeleri

ağırlıklarını Türkiye'ye aktardı. Şimdi tekstil firmaları bazı fabrikalarını söküp Mısır'a götürmüş olabilir. Ancak benim konuştuğum firma sahiplerinin aktardıkları, Türkiye'deki fabrikalarını daha yeni ve üst teknoloji ile donattıkları yönündeydi.

Dünya liderlerinin bile kriz sonrasının ne olacağını bilmediği bir ortamda Türkiye krizi nasıl aşacak zannediyorsunuz? Körfez, Ortadoğu ve Afrika ülkeleri bizim için altın değerinde pazarlar. Bu pazarlar sayesinde ihracat rakamını 127 milyar dolarların üzerine çıkartmayı başardık.

Şimdi kendi ülkesinde rekabet edemeyen tekstilcinin, başka pazarlarda ucuz üretim yapıp işini büyütmesini teşvik etmek Tüzmen'i Mısır'ın bakanı yapar mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sabit pozisyonda gol yersiniz

Hüseyin Sümer 2009.02.03

Konu ekonomi olunca ister istemez kriz gündeme geliyor. Kriz deyince de hükümet yanlısı ve karşıtı olanlar hemen ikiye bölünüyor. Birileri krizi, 'o ne?' şeklinde anlamsızlaştırırken diğerleri de 'yandık, bittik kül olduk' şeklinde ötekileştirmeye çalışıyor. Adeta siyasal yaşama bakış ile kriz arasında bir korelasyon kuruluyor.

Yine mi bu konu diyenler için hemen hatırlatayım, dün sona eren Davos'ta bile dünya liderleri küresel krizi konuştu. O nedenle bugünlerde sık sık kriz ile ilgili toplantı ve seminerlere davet ediliyorum. Yine hafta sonu böylesi bir organizasyonun içinde yer aldım.

Proje koordinatörlüğünü Şanar Yurdatapan'ın yaptığı TEPAV ile TBMM/Forum Ortak Çalışma Grubu, 'Küresel kriz ve Türkiye'ye yansımaları' konulu toplantıyı Ankara'da organize etmiş. Tabii bu kez toplantı yeri Ankara olunca işin seyri değişti. Halk buluşmasından çok sivil toplum temsilcileri ve 4 gazetecinin yer aldığı çok katılımlı bir platforma dönüştü. Bize de katılımcı olmak düştü. Ancak katılımcılara bir şart konuldu: 'Önyargılar giremez.'

Ekonomist Eray Yücel'in sunumuyla başlayan programda AK Parti Aksaray Milletvekili Ruhi Açıkgöz, CHP İstanbul Milletvekili Esfender Korkmaz, DTP Siirt Milletvekili Osman Özçelik, MHP Antalya Milletvekili Mehmet Günal ile çeşitli meslek kuruluşu ve sivil toplum örgütü temsilcileri yer aldı. Beklenen, siyasal görüşlerden arınmış önyargısız bir tartışma ortamının gerçekleşmesiydi.

Bu konuda parti temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları beni pek şaşırtmadı. Önce CHP, MHP ve DTP liderlerini dinliyordum gibi geldi bana. O nedenle biraz temkinli davrandım. Ama yine de önemli laflar edildi.

'Önyargılar giremez' denilen toplantıya Kamu-Sen'den Memur-Sen'e, Kagider'den MÜSİAD'a, Barolar Birliği'nden TESK'e kadar farklı görüşlerde birçok sivil toplum kuruluşu da katıldı.

Bazı sivil toplum örgütlerinden gelen sorular siyasetçilerin söylemini aratmıyordu, önyargılardan arınmış değildi. Özellikle muhalefet vekillerinin krizle ilgili ifadelerinde bunu sıkça duyduk. CHP'den Esfender Korkmaz, mevcut ekonomi yönetiminin bu krizi çözemeyeceğini söyleyerek ilk önyargısını dile getirenlerden oldu.

MHP Milletvekili Mehmet Günal ise krizle ilgili tespitinde, 'iktidar olsaydık bu hale gelmezdik' kolaycılığına kaçtı. En gerçekçi söylemi DTP Siirt milletvekili Osman Özçelik yaptı: 'İktidara hazır olmadığımızı itiraf etmeliyim. AK Parti'den daha iyi idare ederiz dersem sizleri kandırmış olurum.'

Krizle ilgili reel tepkiyi Esfender Hoca verdi. Bir kurumun yönetim kurulu başkanı olduğunu da vurgulayan Korkmaz, Türkiye'de bin 700 kişiyi işten çıkartan bir banka ile kurumun ilişkilerini kesip hesaplardaki paraları çekmiş. O, krizde elini taşın altına koyanlardan olmuş.

Doğal olarak bütün sorular AK Parti Milletvekili Ruhi Açıkgöz'e geldi. Bir ara yoğun sorulardan sendelese de çok geçmeden toparlanmayı bildi. Krizle ilgili en önemli tespitini 4 saat süren konuşmaların sonunda yaptı: 'Bu kriz dünyadan gelen değil, Türkiye'nin krizidir.'

Muhalefetin eleştirilerine, 'Krizde sabit pozisyon alınmaz, aksi takdirde gol yersiniz' diyen Açıkgöz, yaşananları Türkiye'nin büyüme sancısı olarak değerlendirdi. Ona göre herkes büyüklüğünden fazla harcamak istediği için kriz yaşandı. Öte yandan Türkiye'nin IMF'nin kredisine değil akreditasyonuna ihtiyacı olduğunu vurguladı. Açıkgöz'e göre IMF'den para gelmesi de olur.

4 saat süren toplantı sonunda eve geldiğimde ben de 'Bu Türkiye'nin krizi, dünyanın değil. Sabit pozisyonda gol yersiniz. Tekstil ve inşaat sektöründe yaşananlar bireysel, esnafinki ise yapısal.' demeye başladım!

Sonuç olarak iktidar, muhalefet, sivil toplum ve medya, krizi bir kez daha masaya yatırmış oldu, bütün önyargılara rağmen...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ankara'da sıcak şubat

Hüseyin Sümer 2009.02.10

Bundan 6 ay önce şubat ayı soğuk geçecek demiştim, yanılmışım. Nasıl yanıldığımı anlatacağım. Ergenekon operasyonu kapsamında bir süre tutuklu kalan Sinan Aygün, serbest bırakıldıktan sonra çok fazla sesi çıkmamıştı.

Bu sessizlik kimsenin gözünden kaçmadı. Hatta başkanı olduğu Ankara Ticaret Odası'nın (ATO) 18 Şubat tarihinde yapılacak seçimlerinde tekrar aday olup olmayacağı merak ediliyor.

O nedenle şubat ayında 365 odada süren seçim heyecanı Ankara için bir başka önemli. Bu açıdan bakıldığında Ergenekon kapsamında içeri alınıp tekrar bırakılan bir ismin yeniden seçilip seçilmeyeceğine duyulan ilgi normal.

Emekli Orgeneral Hurşit Tolon Paşa'nın yargılanmak üzere serbest bırakılmasından sonra işin merak kısmı derinleşti. 'Daha önce serbest bırakılan Sinan Aygün tekrar başkan olabilecek mi?' sorusunun cevabı bu yüzden Ankara kulislerinde çokça konuşuluyor: 'Acaba Ergenekon sanıkları tekrar eski gücünü kazanabilecek mi?'

Bu nedenle olsa gerek ATO seçimlerinde kıran kırana bir mücadele var. Bu köşenin yazarı daha önce konuyu gündeme taşımıştı. Süreç, 7-8 ay öncesinden şirketlere gönderilen yazılarla başladı. Önce, mevcut meslek sahiplerinin işkolları değiştirildi. Ancak işler öyle karıştı ki birçok kimse kendi komitesinde oy

kullanamayacağını öğrendi. Sağlık sektöründe faaliyet gösteren bir firma 'hırdavat' komitesine, konfeksiyon firması 'çiçekçilik' komitesine yazdırıldı.

Oysa Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu ile meslek gruplarına AB standardı getirilmişti. NACE sistemine göre herkesin kendi sektöründe yer alması gerekiyor. Fakat bu sistem Ankara'da pek işlemedi. Bazı meslek birlikleri, kendi yandaşlarına bol bol şubeler kurdurmaya başladı.

18 Şubat tarihinde 64 komitede seçime gidilecek olan ATO'da, 3 Şubat itibarıyla 603 şube kuruldu. Seçime yaklaşıldıkça oy sayısını artırabilmek için bazı meslek komitelerinde rakamlar değişmeye başladı. Örneğin 320 şirketin bulunduğu Orman Ürünleri Meslek Komitesi'nde bir günde sadece bir şirket 82 adet şube kurarak rekor kırdı. Mevcut ATO yönetimin, meslek komitelerinde etkin olabilmek için kendine yakın firmalara bu işi havale ettiği iddia ediliyor.

Dün İsa Yazar imzasıyla Zaman'da okudunuz, şikâyetler üzerine Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) müfettişleri bu şirketlerin adresine gittiğinde karşılarına tarla çıktı. Daha öncesinde de Kuyumcu ve Mücevher Meslek Komitesi'nde başka bir kişi aynı adreste 40 tane şube kurarak farklı bir rekora imza atmıştı.

Seçimlere 8 gün kala Ankara Ticaret Odası'nda bunlar yaşanıyor. Bu acele niye? Tabii ki bunların sorumlusu şu anki mevcut yönetimden başkası değil. O nedenle öncelikle başta ATO başkanının acilen bir açıklama yapması gerekiyor.

Malum Aygün, geçen seçimlerde adaylığını İnşaat Malzemeleri Satıcıları Meslek Komitesi'nden koymuştu. Acaba orada da buna benzer olaylar yaşandı mı? Şimdi Ankara'da insanların bu konuda kafası epeyce karışık.

Bugünlerde Türkiye'nin birçok yerinde farklı zamanlarda oda seçimleri yapılıyor. Bunların bir kısmı şimdiden bitti. 365 oda başkanlarını seçtikten sonra mayıs ayında da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) başkanı seçilecek. O nedenle bu gelişmeler mevcut başkan Rifat Hisarcıkıoğlu'nu da yakından ilgilendiriyor. Hisarcıkıoğlu'nun tekrar aday olacağını kendisi daha önce açıklamıştı, zaten.

Fakat Ankara'da yapılan bu usulsüzlüklerle ilgili başkanın da müdahil olması gerekir. Onun için Ankara Ticaret Odası, diğerlerinden farklı. Hisarcıkıoğlu, Türkiye'deki bütün odaların başkanı, fakat şirketi Ankara'ya kayıtlı olduğu için seçimlere ATO kanatları altında girecek. Bu seçimlerde o da Sinan Aygün gibi Sıhhi Tesisat Malzemesi Satıcıları Meslek Komitesi'nden seçilmeye çalışacak.

Ben size daha öncesinden demiştim, 'şubat soğuğu oda başkanlarını üşütecek' diye. Gördünüz mü nasıl yanıldığımı! Ankara'da havalar mevsim normallerinin üstünde seyrediyor, şubat sıcak geçecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İşsizlik korkusu bacayı sardı

Hüseyin Sümer 2009.02.17

Her kiminle karşılaşısam aynı soruya muhatap oluyorum; 'Kriz ne zaman bitecek?' diye. Hafta sonu Egeli ve Batı Akdenizli patronların bir araya gelerek oluşturduğu ESİDEF'in Afyon'da düzenlediği arama konferansında da aynı soruyla karşılaştım.

Önce şunun altını çizelim; küresel kriz ile birlikte dünyanın dengesi bozuldu. Düne kadar tüm sorunlar az gelişmiş ülkelerin hanesine yazılırken bugün itibarıyla gelişmiş ülkelerin de bir meselesi var artık. Şimdi

küreselleşmenin etkisiyle biriken dertlere ortak çare aranıyor. 'Bugünlerde dünya en fazla neyi konuşuyor?' diye bir soru sorsam, aşağı yukarı hepimizin ortak cevabı belli; kriz.

Dünya ülkelerini sarsan depreme ilişkin olumsuz haberler önce enflasyon rakamlarından, sonra da büyümeden gelmeye başladı. Rakamlar dünya ekonomisinin bu yıl ortalama yüzde 0,5 oranında büyüyeceğini söylüyor. Bu rakam İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana öngörülen en düşük büyüme.

Artık ülkeler, eksi büyüme korkusu nedeniyle durgunluğa bile razı oldular. O nedenle eski yaşam alışkanlıkları da doğal olarak değişime gidiyor, gitmek de zorunda zaten.

Önümüzdeki dönemde lüks tüketim alışkanlıklarının yerini temel ihtiyaçlara bırakacağı bir trend bekliyor bizi. Bunun ilk sonucu vatandaşların seyahati, harcama kaleminden çıkartması olacak gibi görünüyor. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde ülkelerin turizm gelirlerinde tehlike sinyalleri gelebilir.

Öte yandan küçülmenin getirdiği işsizlik düne kadar sadece üçüncü dünya ülkelerinin sorunu olarak dururken şimdi gelişmiş ekonomilerin de baş belası oldu. O nedenle cuma günü ABD Senatosu'ndan geçen 787 milyar dolarlık ekonomiyi canlandırma paketine onay çıktı. Bütün gelişmiş ekonomiler bugün itibarıyla ekonomiyi canlandırmak için farklı farklı paket açıklamak zorunda. Ankara ise bu hafta "ekonomik krize önlem paketi" için fazla mesai yapacak. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa Tasarısı, TBMM Genel Kurulu'nun gündemini oluşturacak.

Diğer yandan küresel krizin süresi uzadıkça uluslararası örgütler de sürekli veri üretiyor. Merkezi Cenevre'de bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) işsizlik konusunda karamsar. Küresel mali kriz nedeniyle işsizliğin bu yıl da artacağı bekleniyor. Sizin anlayacağınız işsizlik önümüzdeki günlerde de dünyanın başına bela olmaya devam edecek.

Türkiye'ye bakan yönüyle, durumdan vazife çıkaranlar işsizlik rakamını artırıyor. Kriz tellallığı yapanlar, bahaneyle eleman çıkartma yolunu tercih ediyor. Nedeni ne olursa olsun TÜİK, bir önceki yılın kasım ayı verilerine göre işsizlik oranının 2,2 puanlık artışla yüzde 12,3 seviyesinde gerçekleştiğini söylüyor.

Şimdi bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de işsizlik korkusu bacayı sardı. Rakamlar sadece bizde yükselmiyor. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü OECD, temmuz ayında Paris'te yayımlanan 'İstihdam Perspektifleri' adlı yıllık raporunda, işsiz sayısının geçen yıl için 1 milyon, bu yıl için ise 2 milyona yakın artacağını öngörmüştü. Şimdi dünya bu olumsuz verileri alıyor.

İşsizlikle boğuşan sadece Türkiye değil. Özellikle İrlanda geçen yıl arka arkaya ikinci yıl en yüksek işsizlik oranına sahip ülkelerin başında geliyor. İspanya da bu konuda liderliği elden bırakmıyor. İşsizlik oranı yüzde 14,5 seviyelerinde seyrediyor. İşsizlik ortak Euro kullanan 12 AB ülkesinde de yüzde 8'in üzerinde seyrediyor.

Şimdi işsizliğin yanı sıra büyüme ve enflasyondan gelen kötü rakamlar Türkiye'deki krizi ne zaman bitirecek diye merak ediyoruz, öyle değil mi? Yeri gelmişken Afyon'da aradığımız konunun yanıtını soruyla verelim. Nasreddin Hoca'ya sormuşlar, 'Kıyamet ne zaman kopacak?' diye. 'Büyük kıyamet mi, küçük kıyamet mi?' demiş. Şimdi ben ESİDEF'çilere soruyorum: 'Siz büyük krizi mi yoksa küçük krizi mi kastetmişsiniz?'

IMF niçin Türkiye'nin peşini bırakmıyor?

Hüseyin Sümer 2009.02.24

IMF ile hükümet arasındaki görüşmeler tıkanıdı. Tıkanıklığın en önemli ayağını hükümetin büyümeye yönelik adımlarından taviz vermemesinin oluşturduğu biliniyor.

Dolayısıyla IMF'nin seçim arefesinde hükümetin bol keseden harcama yapmasını istemediğı, gazetelerde çıkan haberler arasında yer aldı. Hatta Para Fonu'nun, bazı kalemlerde vergi artışı istediğı bile söyleniyor. Bu istekler karşısında hükümet kanadı sessiz kalmadı. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, tıpkı Davos'ta İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'i terslediğı gibi IMF'ye de sert çıkış yaptı.

Peki bunca sertliğe rağmen IMF, niçin Türkiye'nin peşini bırakmıyor? İşte bu sorunun cevabı önemli. Aslında nceki gün Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek, Kolej Mezunları Derneğı'nde yaptığı konuşmada bazı ipuçları verdi. Şimşek, "Geldiğimiz noktada, IMF talebinin kökeninde özel sektörün döviz borçlarını çevirmesine ilişkin kaygılar var." deyiverdi.

Evet, IMF'nin ısrar etmesinin altında özel sektörün yabancı kuruluşlara olan borçları yatıyor. Sadece yabancı bankalara bankacılık sektörünün 2009 yılında 21 milyar dolar ödemesi bulunuyor. Öte yandan özel sektörün toplam dış borcunun ise 120 milyar doları bulduğu ifade ediliyor. Bu ne demek? Bilindiğı gibi özel sektörün son yıllarda, ülkenin büyümesinde çok önemli katkısı oldu. Bunu yaparken de yabancı ülkelerden büyük oranda borçlandı. Dolayısıyla başta Amerika ve Avrupa'da yaşanan kriz sebebiyle bu ülkelerdeki bankaların da işleri zorlaştı. Onlar da alacaklarının peşine düştü.

Şimdi o ülkelerin bankaları ve alacaklıları bu kez IMF'yi sıkıştırmaya başladı, Türkiye ile acilen anlaşma yapılması için. İçeriden yerli firmaların, dışarıdan da IMF'nin Türk hkmetine bastırıldığı ifade ediliyor. Türk şirketlerinin borçlarını ödeyemez duruma düşmesi durumunda Türk Hazinesi'nin, bankaların sendikasyon kredilerine garantör olması amaçlanıyor.

Anladınız mı TÜSİAD'ın çıkışlarının manasını. Aslında bütün bu IMF oyunu bir anlamda reel sektörün kendi borçlarını Hazine'nin üzerine yıkmak istemesi üzerine kurgulanmış. Bunca gelişmeden sonra yine dışımdan düşünüyorum. O zaman IMF ile tıkanıdığı söylenen görüşmeler, 'Hazine garantörlüğü'ne takılmış olmasın, sakın.

Peki bir tarafta bunlar yaşanırken öte tarafta Avrupalı ve Amerikalı şirketler hangi lemde? Konuyla ilgili önemli bir isimle konuşurken duyduklarıma siz de şaşıracaksınız. Bildiğiniz zere Birleşik Arap Emirlikleri'nin ticarī başkenti Dubai. Sadece Emirlikler'in değıl küresel dünyanın da cazibe merkezi. Son yıllarda dünyanın en büyük şirketleri, merkezini buraya taşımak için yarış içinde.

Şu anda ise Dubai Havaalanı'nda 8 bine yakın lüks otomobili anahtarlarıyla birlikte terk etmişler! Bu lüks araçları Dubai Havaalanı'nda bırakan insanların kim olduğunu tahmin etmişsinizdir. Avrupa ve Amerika'daki şirket merkezlerinin durumu zora girince bulundukları ülkedeki borç taahhütlerini yerine getiremeyeceklerini düşünerek çareyi bütün mallarını bırakarak kaçmakta bulmuşlar. Şimdi hükümet, "Gelin araçlarınızı alın, aksi takdirde açık atırma ile satılacak." diyormuş!

Gördüğünüz üzere küresel kriz, başta Amerikan şirketleri olmak üzere bütün dünyayı etkisi altına almaya devam ediyor. Örneğın uzun süre küresel kriz ile mücadele eden Kazakistan'da bazı Türk şirketlerinin paraları da buharlaştı. Bu rakamın 80 ile 100 milyon dolar arasında olduğı vurgulanıyor.

Dünyadaki gelişmeler bunlarla sınırlı değil. Ankara'da bir araya geldiğimiz Mütahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, Çin'in yurtdışındaki yatırımlarını durdurduğunu ve iç pazarına çekildiğini söylüyor. Türkiye'nin bu pazarlara acilen girerek Çin'in yerini kapması Avrupalı firmalarla rekabete hazır olması gerekiyor. Bu sebeple IMF'nin dayatmalarının aksine Türkiye'nin büyümesi, yatırımlarını tam gaz sürdürmesi şart. Şimdi IMF'nin niçin Türkiye'nin peşine düştüğünü anlamışsınızdır, umarım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sağlık Bakanı Recep Akdağ neden heyecanlı?

Hüseyin Sümer 2009.03.03

Sağlıkta dönüşüm 2003 yılında başladı. O yıldan bugüne hükümet, devrim niteliğinde projeler gerçekleştirdi. Vatandaşa, bütün hastanelerin ve eczanelerin kapıları açıldı.

Bu dönüşümle birlikte peki ne oldu? Öncelikle sağlığa kolay ulaşım sebebiyle insanlar geç kalmış tedavilerini gerçekleştirmeye başladı.

Bu kez ilaç tüketimi arttı. Ancak zannedildiği kadar yüksek olmadı. 'Bu ne demek oluyor?' diyenlere cevabım, "Yazana değil, söyleyene bakın." derim. Çünkü bu, Sağlık Bakanı Recep Akdağ ile beni bir araya getiren konu oldu. Sağlıkta yapılan reformu test etmek için Sağlık Bakanlığı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ve Dünya Bankası'nı Türkiye'ye davet etmiş.

Geçtiğimiz günlerde de OECD, bu raporu Türkiye'deki gidişatın iyi olduğu şeklinde sonuçlandırınca Akdağ ile bir araya geldik. Bakan, çok heyecanlıydı. Onu heyecandıran ise sağlıktaki reformun ödüllendirilmesi. Ödüllendiren kuruluş OECD olunca, heyecanı bir kat daha artmış. Onu üzen ise dışarıdan gelen takdiri içerideki muhaliflerin görmemesi.

Peki Türkiye, son 6 yılda sağlıkta nasıl bir mesafe aldı da ödüllendirildi? Onun izahını da yapıyor Sağlık Bakanı. Öncelikle ilaç alım yöntemiyle fiyatlar 2002 öncesinin çok çok gerisine düşürülmüş. Sağlıktaki artış kamunun diğer harcamalarından daha fazla olmamış. Akdağ, bugüne kadar büyük açıklar kapatıldığı için bundan sonra yüksek harcamaların olmayacağını söylüyor. Ancak altını da çiziyor: 'Yine de dikkatli olmamız lazım.'

Tam bu noktada özel sektöre de gözdağı veriyor. Sağlık harcamalarının öngörülen bütçeyi aşması durumunda, ilaç firmalarının fiyat artırmasına izin verilmeyecek.

Bilindiği gibi sağlıkla ilgili en büyük şikâyet yatırımcılardan geliyor. Değiştirilen yönetmeliklerle özel hastane ve tıp merkezlerinin açılmasına kolaylık sağlandı, yatırımcılar buna göre pozisyon aldı. Fakat 15 Şubat 2008'de yayımlanan yönetmelikle bu yerlere ruhsat verilmedi. O günden sonra yatırım planlayanlar önünü göremez oldu. Birçok işletme, hastane için planladığı yerleri bu kez otel vs.'ye dönüştürmeye başladı.

Özel sektörle ilgili olarak bakan benim gibi düşünmüyor, onun bir korkusu var. Sağlık Bakanı'nı korkutan, kontrolü özel sektörün ele geçirmesi. Bu konuda Akdağ'ın görüşlerinin çok net olduğunu fark ettim: "Özel sektörün sınırsız ve ölçsüz büyümesi makul değil. Hem kamuya hem de hastaya dayatabilirler, baskı altına alabilirler. Fiyat kontrolünü eline geçirdiklerinde ise bu işten en fazla vatandaş, daha sonra yine sektörün kendisi zarar görebilir."

Doktor noktasında atılan adımların ise çok yerinde olduğunu düşünüyor. Doktorların kolay tayin olmayacağını ısrarla vurguluyor. Bunun acımasız olduğunu söylüyorum. Ancak Akdağ, Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınladığı rapora atıfta bulunuyor. Bu konuda sadece Türkiye böyle bir karar almıyor, 12 OECD ve Avrupa ülkesi de Türkiye gibi davranıyormuş. Yani her şey doktor sayısında düşümleniyor.

Ödül, bakanı rehavete itmemiş, bilakis onu kamçılamiş. Sıra üniversite hastanelerine gelmiş. Akdağ, üniversite hastanelerinin 'öğretim üyesi farkı' adıyla aldığı paradan da çok rahatsız. Vatandaşın mağdur edildiğini düşünüyor.

Şimdi gündeminde 'tam gün yasası' var. YÖK'ü ikna etmiş. Seçimlerden sonra Genel Kurul'a gelmesi beklenen kanunla, üniversite hastanelerinde çalışan doktor istediği gibi yüksek para alamayacak. Üniversite hastanelerinde çalışan hekimler özel muayenehane açamayacak.

Evet sağlıkla ilgili en yeni gelişmeler bunlar. İnsanların direkt yaşamıyla ilgili olduğu için atılan bütün adımlar vatandaş tarafından yakından takip ediliyor, zaten. Şimdi Bakan 2009'u vizyon yılı kabul ediyor. Bu nedenle de artık sağlık sisteminin 1920'lerde yapılan kanunla yönetilemeyeceğini söylüyor. Gerekirse doktor yetiştirmenin yanı sıra doktor ithali de mümkün olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ziraat Bankası'nı Unakıtan'a kim şikâyet etti?

Hüseyin Sümer 2009.03.10

Liderler, küresel kriz sonrası dünya ekonomisinin nasıl şekilleneceğine yönelik ilk buluşmasını ocak ayında Davos'ta gerçekleştirdi.

Her ne kadar Davos buluşmaları, moderatör ve İsrail tartışmasına dönüşse de orada liderler küresel krizi masaya yatırdı. Yetmedi, şimdi de G20 üyesi ülkelerin devlet ve hükümet başkanları, Londra Zirvesi'ne hazırlanıyor. 2 Nisan'da 'küresel ekonomik krize çözüm arayışları' tekrar masaya yatırılacak.

Her gün yeni bir bankanın battığı bir ortamda bu tür toplantıların yapıldığına daha sık tanıklık edeceğiz. Açıklanan bütün veriler kötü geliyor. Bu rakamlardan AB üyesi ülkelerin yanı sıra Türkiye de nasibini alıyor. Dünyada sanayi üretiminde ocak ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 21,3 düşüş yaşadı.

Bu küçülme ihracat yaptığımız, ürün sattığımız pazarların hepsinde var. Şu anda Avrupa'da adeta yaprak kımıldamıyor. Dolayısıyla ihracatımızın yüzde 60'ını AB üyesi ülkelere yaptığımızı göz önüne alacak olursak sanayi üretiminde yaşanan küçülme kaçınılmaz.

O nedenle dünyanın 16., Avrupa'nın da 6'ncı büyük ülkesi Türkiye'nin bu krize direnç gösterebilmesi için sorunlarını sektör bazlı ele alması gerekiyor, artık. Aslında Türk müteşebbisi avantajlı olduğu alanlarda dünya piyasalarında söz sahibi olabilir. Bu konuda inşaat sektörü çok avantajlı duruyor. Dünyanın 225 büyüğü içinde Türkler, 23 müteahhitlik firması ile Çin ve ABD'den sonra 3. sırada.

İnşaat firmaları dünyanın büyükleri olmakla kalmadı aynı zamanda bir yıl gibi kısa bir sürede krizin baş gösterdiği Rusya, Ukrayna gibi pazarlardan çıkıp yeni destinasyonlara girme becerisini gösterdi. Önümüzdeki dönemde de Sahra'nın güneyindeki Afrika, Arap Yarımadası, Hindistan, Uzakdoğu ve Güney Amerika'da rekabet edecekler.

Önümüzdeki 5 yıllık dönemde, Libya'nın 160, Suudi Arabistan ve Hindistan'ın 500'er milyar dolar yeni altyapı yatırımlarını hayata geçireceği bir ortamda Türk firmalarının elini çabuk tutması gerekiyor. Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren'e göre ise teminat mektubu sorununun acilen çözüme kavuşması gerekiyor.

Sektör, 2009 yılı içinde teminat mektubu bulamadığı için 10 milyar dolarlık iş kaçırmış. Maalesef hâlâ Türk bankalarının, başta Libya olmak üzere yurtdışında sicili kötü. Kötü sicili düzeltmek için acilen banka yöneticileri ve devlet erkanının lobi çalışmalarını hızlandırması gerekiyor. Türkiye'de artık Tütünbank'ın kalmadığı, BDDK gibi denetleyici ve düzenleyici bir kurumun oluşturulduğu anlatılmalı.

Teminat mektubu konusunda Tütünbank'lı dönemlerin geride kaldığını söyleyen Erdal Eren, "Kimse korkuya kapılmasın, bizim sektörde geri dönmeme oranı binde 5 seviyelerine geldi." diyor. Yurtdışında teminat mektubu konusunda kamu bankaları daha itibarlıymış. Ziraat Bankası ise bunların içinde bir adım önde duruyormuş. Fakat her nedense Ziraat Bankası, teminat mektubu konusunda çok cimri davranıyormuş.

Ziraat Bankası'nın bu durumu Ekonomik Koordinasyon Kurulu (EKK) toplantısında Maliye Bakanı'na şikâyet olarak iletilmiş. Eren'e göre, 1 milyar dolarlık bir iş için gerekli olan teminat mektubu 100 milyon dolar. Unakıtan'ın hesabına göre ise 1 milyar dolarlık bir işte Türkiye'ye gelecek para en az 100 milyon dolar. Sektörde kredilerin geri dönmeme olasılığı ise yüzde 0,5. Velez ki bu rakam yüzde 1 olsun. Dolayısıyla Maliye Bakanı'na göre 100 milyon dolarlık bir teminat mektubunun ancak 1 milyon doları geri dönmemiş oluyor.

Bir an önce sağlığına kavuşmasını dilediğim Unakıtan'a göre, kasaya girecek 100 milyon doların yanında 1 milyon dolar ne ki! O nedenle Maliye Bakanı, Ziraat Bankası Genel Müdürü'ne: '...Can, teminat mektubunu sen ver, geri dönmez ise 1 milyon dolar zararı ben karşılarım.' tepkisini vermiş. İşsizlik ve büyüme sancısı çeken Türkiye için hiç de fena olmayan teklifler. Sizce de öyle değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Umutsuz finaller, umutlu bir yaşamın habercisidir'

Hüseyin Sümer 2009.03.17

Hafta sonu Ege Bölgesi'nin güzide şehirleri İzmir ve Manisa'daydım. Hükümetin açıkladığı ekonomik paketin ilk intibalarını bu bölgeden aldım.

Öncelikle hemen şunu belirteyim, başta Korucuk köyü sakinleri olmak üzere çiftçi kendine dönük bir paketin hazırlanmamasından oldukça rahatsız. Diğer taraftan küresel krizin yaralarını sarmak ve piyasayı canlandırmak için hazırlanan 4. paket dün yürürlüğe girdi.

Bu paketin öncekilerden farkı hem üreticinin hem de tüketicinin içinde olduğu, piyasayı canlandıracak ilk adımın atılmış olması. İlk üç paketin orta vadede vatandaşa direkt etkisi olmadı. Ancak bu paketle şimdi Türkiye de, Avrupa ve Amerika'nın yaptığı gibi öncelikle otomotiv sektörüne taze kan desteği vermiş oldu. Malum krizin tesirinin en ağır hissedildiği sektörlerin başında otomotiv geliyor. ABD ekonomisinin gücünü temsil eden şirketler bir bir iflas bayrağını çekerken General Motors gibi bazı otomobil firmaları da batma tehdidi savurmaya başladı.

Günümüz insanının en temel ihtiyaçlarından finans ve konut ile başlayan küresel kriz, otomotiv sektörünü yerle bir etti. Benzer durum Türkiye için de geçerli. Otomobil firmaları hükümetten destek isteklerini her fırsatta gündeme taşıyor. O nedenle şu anda ihracatın lokomotif sektörü otomotivde yapılan indirim ile tüketici tahrir

edilmiş oldu. İndirim sadece otomotiv sektörü ile sınırlı değil, elbet. Otomotiv ve beyaz eşyada ÖTV, konutta ise KDV indirimi 15 Haziran'a kadar devam edecek.

İzmir ve Manisa'da gördüğüm kadarıyla vatandaş ve esnaf, yapılacak indirimle birlikte alacağı ürünün fiyatını şimdiden hesaplamaya başladı bile.

Peki krizden ne zaman çıkacağız? Bu soruya cevap bulmak için öncelikle Tüketici Güven Endeksi'ni (TGE) iyi okumakta fayda var. Bildiğiniz gibi TÜİK, dün şubat ayı rakamını açıkladı. Endeks bir önceki aya göre yüzde 3,42 oranında artarak 74,01 seviyelerine geldi. Rakamları çok sevmediğimi bilirsiniz. Ancak şunu vurgulamadan da geçmeyelim: Aralık ayından itibaren endeksin yukarı yönlü bir çıkış içine girdiğini görmek gerekiyor. Hatırlayın, üretimdeki düşüşün öncü işareti krizden çok önce 14 Mart tarihinde AK Parti'nin kapatma davası ile verildi. O günden bu yana üretimde ve kapasite kullanım oranlarındaki düşüş, işsizlik artışı olarak rakamlara yansdı. Dolayısıyla krizden çıkışın da öncü işaretini yine Tüketici Güven Endeksi verecektir.

Şimdi krizden çıkıyor muyuz peki? Ben de AK Parti Grup Başkan Vekili Nurettin Canikli gibi düşünüyorum: "Endeksin yukarı gidişinin birkaç ay daha sürmesi durumunda kriz etkisini azaltıyor demektir." Trend oluşması için mart ayını da görmekte fayda var, aslında. Aynı doğrultuda kıpırdanış yukarı yönlü devam ettiği sürece krizden çıkış başlamıştır.

Ee bu işsizlik rakamları ne oluyor? İşsizlik oranı geçen yıla göre 3 puanlık artışla yüzde 13,6 seviyesinde gerçekleşti. Bu rakama bakarak baş belası sorunumuz işsizliğin tekrar alevlendiğini söylemek yerine önceki verilerin sonuçlarını alıyoruz diye bakmak daha gerçekçi. Tüketici Güven Endeksi rakamlarının üretim ve istihdama yansımaları önümüzdeki 4-5 aylık süreçte hissedeceğiz. Geçmişin olumsuz faturasını hâlâ ödüyor olmamız bugünün gidişatının kötü olduğunu göstermez.

Tüketici Güven Endeksi verilerinin şubat ayında bir önceki aya göre 3,42 puan artması piyasaya yaklaşık olarak 3,5 milyar TL girdiğini gösteriyor. Endeks bir puan arttığında ortalama piyasaya 1 milyar TL aktığını, aksi durumda da piyasadaki o kadar paranın çıktığını söyleyebiliriz.

Hep dolaşıp gezdiğim yerlerde, önümüzü nasıl görelim diyenler için söylüyorum. Rakamlar, bugüne kadar alınan tedbirlerin olumlu yansıdığını söylüyor. İç piyasayı canlandırmaya yönelik atılan en son paketin etkilerini ise önümüzdeki günlerde göreceğiz, mutlaka. Ben de rakamların yalancısıyım. Bundan sonra krizde dibi gördük, suyun üzerinde yüzüyor olacağız, artık. 'Umutsuz finaller, umutlu bir yaşamın bir habercisidir.' Onun için bekleyelim, görelim diyorum...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İflas erteleme modası; tavşan kaç tazi tut oyunu

Hüseyin Sümer 2009.03.24

Son günlerde Merkez Bankası'nı tutana aşk olsun. Faiz indirimi konusunda tam gaz ilerliyor. Diğer yandan da indirimlerin döviz baskı yapması nedeniyle ihracatçı kesim bayram havasında! Bayram faiz indirimi furysı ile sınırlı kalmadı.

Vergi indirimleri, otomotiv, beyaz eşya ve konut sektöründe bahar havası estiriyor. Tüketici cebinde tuttuğu parasını artık piyasaya aktarmaya başladı.

Şimdi reel sektör, öncelikle elindeki stokları tüketmek için vergi bayramının nimetlerinden yararlanacak. Sonrasında sanayi çarklarını yağlayarak yeni üretimler gerçekleştirecek. Hükümetin attığı adımların yenisi bekleniyor. Dolayısıyla şimdi batan ya da iflas ertelemesi isteyen şirket patronları 'vah vah' ediyor. Ne demek mi istiyorum? Hemen aktarayım.

Krizin etkisinin hiç silinmeyeceğini düşünen bazı şirketler, hileli yollara başvurdular. Bir kısım şirketler vurgusunun altını özellikle çizmek istiyorum. Söyleyeceklerim hepsi için geçerli değil. Son günlerin modası, biraz zora giren şirketler hemen hukukî haklarından yararlanmak için mahkemeye koşup iflas ertelemesi istiyor. Nedeni de ortada; fırsatçılık.

Fırsatçılık her yerde var. Şimdi de ÖTV indiriminden sonra bazı otomobil firmalarına yansıdı. Stokların bittiğini iddia eden şirketlerin, 'ithal ediyoruz, onun için gümrük farkı koyuyoruz' bahanesiyle otomobil fiyatlarını artırdıklarını duyuyoruz.

Düne kadar ağlayan insanların bir günde nasıl değiştiğine şahit olmak gerçekten içler acısı. Bakış bu olunca, benzer durumun iflas ertelemesinde olmaması kaçınılmaz oluyor. Geçen yılın başında şirketlerin tek tek başvurduğu bu yöntem, son günlerde neredeyse sıradanlaştı.

Yukarıda söylediğim gibi bütün şirketler bu yöntemi seçmiyor. Bankaların alacaklarını erken tahsil etmesi nedeniyle iflas ertelemesi isteyenler de var. Bunların içinde İSO'nun hazırladığı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında yer alan Göktaş Metal gibi şirketler de yer alıyor. Türkiye ve Avrupa'nın dev tekstil gruplarından Şahinler Holding'in 11 firması da bu kervanın içerisinde.

Para Dergisi'nin haberine göre son bir yıl içinde küçük büyük 90 firma iflas ertelemesi istedi.

Peki kötü niyetli şirketleri bu noktaya getiren kim? Önce küresel kriz, sonra da maalesef bankalar. Bu işten zarar gören kim; öncelikle şirket sonra da bankalar. O zaman bu yöntem nasıl işliyor? Bankalar alacaklarını tahsil etmek için zora girdiğini düşündüğü şirketlerin kapısını çalmak için hazırlık yapıyor. Bankanın bu durumundan haberi olan şirket ise uyanık davranarak hemen harekete geçiyor; iflas ertelemesi istiyor.

Bir anlamda banka, yaptığıyla kalıyor. Çünkü bu davalar ortalama 1 ila 4 yıl sürüyor. Bu zaman zarfında banka, alacaklısından parasını bir çırpıda tahsil edemiyor. Olan yine bankaya oluyor.

Son günlerde iflas ertelemesi isteyen birçok firmanın olduğunu duyuyoruz. Bahane belli: "Alacaklıların hepsi üzerime geldi." Hatırlarsanız, Türkiye, iflas erteleme kavramıyla 2001 krizinden sonra, Türk Ticaret Kanunu ve İcra İflas Kanunu'nda yapılan değişikliklerle tanıştı. O günlerde bankalar, şirket batırmakla meşhurdu! Şimdi bankalar kanunlardaki ilgili maddelerin değiştirilmesini istiyor. Çünkü bankaların, alınan iflas erteleme kararıyla elleri ve kolları bağlanmış oluyor.

İflas erteleme maddesinin tamamen kaldırılması gerektiğini savunan hukukçular da var. Çünkü kararların çok kolay verildiği düşünülüyor. Bazı uyanık firmaların hem bankaları hem de alacaklılarını suistimal ettiğine inanılıyor. Diğer taraftan şirketlerin de bankaların hışmından kurtulmak için bu uyanıklığı yaptığı söyleniyor.

Konuyla ilgili kimin haklı kimin haksız olduğu henüz netlik kazanmış sayılmaz. Ancak bu günlerde bankalar ile şirketler arasında tavşan kaç tazi tut oyunu izliyoruz; iyi seyirler!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekonomi bakanları sandıkta kaldı

AK Parti, yerel seçimleri açık ara kazandı. Ancak bu sonuca iktidar partisi sevinemedi. Nedeni ise AK Parti'nin bu seçimde kendisi ile yarışması.

Önceki rekorlarını kıramamanın üzüntüsü, partililer üzerine çökmüş durumda. Diğer taraftan muhalefet ince hesap yapmaya şimdiden başladı bile. Öyle anlaşıyor ki önümüzdeki günlerde hem iktidar hem de muhalefet politikalarını yeniden belirleyecek.

Özellikle iktidar açısından bakacak olursak, Türkiye bu seçimlere küresel krizin gölgesinde girdi. Etkileri ise vatandaşa işsizlik olarak yansdı. 15 gün önce yüzde 13,6 oranında gerçekleşen işsizlik rakamları vatandaşın oy verme davranışında çok etkili oldu. AK Parti'nin oylarını bu seçimde etkileyen bir diğer kesim ise çiftçiler. Bu yargıya, Türkiye'nin kırsalda hangi bölgesine gitsem hep aynı tepkiyle karşılaştığım için varıyorum. En belirgin tepkiyi memleketim İzmir'in de içinde bulunduğu Ege Bölgesi'nden aldım.

Ne zaman köylerde kahvehaneye girsem hemen çiftçiler tarım politikalarını eleştirmeye başlıyor. Bir önceki AK Partili Tarım Bakanı Sami Güçlü için ne dediklerini sorduğumda, "O çok iyiydi. Hiç olmazsa köyümüze gelir, bizi dinlerdi. Bir de yerli tohum noktasında önemli adımlar attı." diyorlar. Yani klasik bir AK Partili bakan tepkisi değil. Dolayısıyla bu tepki oyları AK Parti'nin aleyhine işledi. O nedenle iktidarın bu tabloyu okurken çiftçi kesimine dönük politikalarını tekrar gözden geçirmesi gerekecek. Peki Tarım Bakanı Mehdi Eker, kendi seçim bölgesi olan Diyarbakır'da ne yaptı? Yine kaybetti.

Eker'e haksızlık yapmayalım, aynı soruyu ekonominin diğer bakanlarına da sorduğumuzda seçim sınavından geçer not aldıklarını söylemek zor.

Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek seçim bölgesi Gaziantep'te kazanırken memleketi Batman'da kaybetti. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler'in partisi de Ordu'da kaybetti. Mersin'de Dış Ticaret'ten sorumlu Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, Eskişehir'de de Maliye Bakanı Kemal Unakıtan seçim bölgelerinde kazanamadı. Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan, Ankara'yı kazanmasına rağmen Yenimahalle, Kalecik, Kızılcahamam gibi önemli seçim bölgelerinde ilçeleri muhalefete kaptırdı.

Kabine revizyonunun çokça konuşulduğu bugünlerde yapılan tespitler mutlaka Başbakan tarafından da değerlendiriliyordur. Diğer taraftan Güneydoğu ve Doğu'yu ihya edecek olan GAP'a yapılacak yatırımlarda yavaş davranıldığını söylemek lazım.

Güneydoğu'daki oyların düşmesinde bu projenin etkisini de 'es' geçemeyiz. Çünkü GAP'a hız verilmiş olsaydı Mehmet Şimşek'in ifadesiyle 3 milyon kişiye iş kapısı açılacaktı. Türkiye'deki işsizlik rakamının 3,2 milyon olduğunu da unutmayalım. Doğu ve Güneydoğu'nun yanı sıra bütün Türkiye'yi uçuracak bir rakam.

Görüldüğü üzere aslında AK Parti'nin başta özelleştirmeler ve yabancı sermaye ve altyapı yatırımlarındaki hızını yavaşlatması halk katmanlarında çok çabuk hissedildi. Peki reçete ne olacak? Acilen hükümetin Türkiye'yi hoplatacak 'mega projeler' geliştirip vatandaşın algı seviyesini yukarı çekmesi gerekiyor.

Hatırlarsanız, rahmetli Turgut Özal'ı vatandaşın sevmesinin altında yatan en önemli unsur projeleriydi. Şimdi aynı durum Ak Parti için de geçerli. AK Parti, ilk yıllarında yaptığı özelleştirmelerle millete ve devlete kambur olan KİT'lerden kurtardı. Hem Türk şirketlerinin değeri yükseldi hem de Hazine'nin kasasına önemli ölçüde para geldi. Ardından yabancı sermaye ülkeye gelmek için sıraya girdi. Bu sayede Türkiye'nin vizyonu inanılmaz ölçüde arttı.

2007 seçimlerinden sonra ise ekonomide makro göstergeler iyi gitmiş olsa da küresel krizin bahane edilmesiyle mega projeler ortaya konulamadı.

Her ne olursa olsun Türkiye, bir kez daha yerel seçimleri geride bırakarak, demokrasi sınavından başarıyla geçti. AK Parti'nin birinci çıktığı yerel seçimlerin ardından sıra reformlara geldi. Özellikle IMF anlaşması ve AB'nin beklediği kritik siyasi reformlar hepimizi yakından ilgilendiriyor. Seçim bitti, şimdi zaman ekonomiye dönme zamanı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aragones gitsin, bu kriz bitsin!

Hüseyin Sümer 2009.04.07

Son bir haftadır hem Türkiye'de hem de dünyada çok hızlı bir gündem yaşıyor.

Geçen hafta içinde dünyanın en büyük 20 ekonomisinin bir araya geldiği zirve gerçekleştirildi. Buradan çıkan sonuçları konuşmadan Rasmussen, tartışmalı biçimde NATO genel sekreteri seçildi. G-20'nin merkezine Türkiye oturmasa da Danimarka Başbakanı Rasmussen'in genel sekreter seçilmesine karşı çıkarak dünya gündemine tekrar oturmayı başardı.

Önce Başbakan Erdoğan'ın tepkisinin diplomatik bir krize neden olması beklendi. Ancak beklendiği gibi olmadı. Gelişmeler Türkiye'nin lehinde cereyan etti. Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn'in erken tepkisi ise öncelikle AB'yi zor durumda bıraktı. Ancak çok geçmeden hemen hatasını anladı ve geri adım attı.

Gördüğünüz üzere Türkiye, uzun süredir yükselen bir grafik çiziyor. Şimdi de adaşım ABD Başkanı Hüseyin Obama, Türkiye'de. Bir taraftan dünya krizle mücadele ederken öte yandan Türkiye, çok yoğun bir trafiğin merkezinde. 29 Mart seçimlerinin ardından hareketli günleri hem biz gazeteciler hem de siyasetçiler yaşıyor.

Davos açıklamalarından sonra şimdi de NATO genel sekreterliği seçimi konusunda Başbakan Erdoğan'ın tavrı, İslam coğrafyasından tekrar puan topladı. Türkiye, İslam ülkeleri ile Avrupa arasında köprü olmuş durumda. Bugün ise Medeniyetler İttifakı Zirvesi'ne ev sahipliği yapıyor.

Güçlü ve arabulucu bir Türkiye'nin krizde de önemli yaralara pansuman olması bekleniyor. Onun için artık kriz ve Davos demişken, Kartepe'yi es geçemeyiz. Evet son bir haftadır bir gündemden diğerine atlıyoruz. Hafta sonu, Davos olma yolunda ilerleyen Ekonomi Gazetecileri Derneği'nin (EGD) 5 yıldır organize ettiği Kartepe Zirvesi'nde yapılan konuşmalar, Türkiye'nin geleceğine yönelik üstleneceği rolü ile ilgili önemli ipuçları veriyordu.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, beş yıldır zirvenin konuğu. Türkiye'nin ekonomi muhabirleri, yazarları ve yöneticilerine sunum yaptı. Bu yılın konusu, doğal olarak krizle ilgiliydi. Günün esprisini ise Başkan yaptı: 'Fenerbahçe Teknik Direktörü Luis Aragones gitsin, bu kriz bitsin.' deyiverdi.

Bu toplantılarda Türkiye'nin ve dünyanın gidişatını okuyabilirsiniz. Onun için 'Davos olma yolunda' diyoruz. Hisarcıklioğlu'nun en önemli tespiti şuydu: "Türkiye'nin bir an önce kendine yeniden güvenmesi ve diasporasını harekete geçirmesi gerekiyor." Özellikle AB ve ABD ile ilişkilerin hareketlendiği günlerde bu analizin altını çizmekte fayda var.

Türkiye, bütün dünyada ihracat atağına kalktığı bir süreci yaşıyor. Girişimcilik Avrupa, Amerika, Afrika, Ortadoğu gibi birçok bölgeye yayılmış durumda. Bu trafiğin nedeninin de girişimciler olduğunu söylemeden geçmeyelim. O nedenle güçlü ve arabulucu bir Türkiye'nin krizde de önemli yaralara pansuman olması bekleniyor.

Gelinen noktaya bakar mısınız? Hisarcıklıoğlu'nun ifadesiyle Gürcistan'daki verginin yüzde 25'ini Türk müteşebbisleri ödüyormuş. Türk müteşebbisi, diplomatı ve yöneticisi artık her yerde boy gösteriyor.

Geleceğe projeksiyon yaptığımızda 2020 yılında AB içindeki Türk kökenlilerin sayısının 8 milyon sınırını aşacağı görülüyor. Türk girişimcilerin AB genelinde toplam cirosu 90 milyar Euro, yatırım hacminin ise 25 milyar Euro seviyesine erişmesi bekleniyor. Böyle bir dönemde AB'nin Türkiye'den ayrı gayrı kalması düşünülemez. Onun için Rehn'in yaptığı açıklama bir talihsizliktir.

Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy, Türkiye'yi AB'ye istemese de küresel krizin çözümü yine de küresel işbirliğinden geçecek. Fenerbahçeli Hisarcıklıoğlu'nun ifadesiyle 'Aragones gitsin, bu kriz bitsin' köktenci yaklaşımlar ne AB'ye ne de ABD'ye yarayacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB için çalış, AB'ye inanma!

Hüseyin Sümer 2009.04.14

Türkiye, içeride Ergenekon, dışarıda kriz gündemine kilitlendi. Tüm bunların yanı sıra son 3-4 yıldır da AB süreci es geçildi.

Öyle anlaşıyor ki artık unutulmuş AB süreci tekrar canlanacak. Dün de Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren, hükümetin ekonomi kurmayları ile Katılım Öncesi Ekonomik Program'a (KEP) ilişkin açıklama yaptı.

Türkiye'nin her yıl aralık ayında AB Komisyonu'na sunduğu KEP, bu yıl seçim sonrasına bırakılmıştı. Yeni programı isteyen AB'ye, 'IMF ile yürütülen görüşmeler nedeniyle programı daha sonra sunabileceğiz.' denilmişti. Haber detaylarını ekonomi sayfalarından okuyacaksınız. Ancak AB deyince, duyduğumda uzun süre şaşkın şaşkın gezdiğim ayrıntıyı buradan sizlerle paylaşmadan geçmek istemiyorum.

Seçimler bitti. Şimdi Türkiye, AB görüşmeleri ile IMF anlaşmasına odaklandı. Tüm bu gelişmeler olurken, bazı kurumların da değişime direnmemesi gerekiyor. 'Türkiye, Avrupa Birliği'ni istiyor mu istemiyor mu?' sorusunun cevabı öncelikle net bir şekilde verilmeli.

Öncelikle şunu ifade edeyim. AK Parti'nin 22 Temmuz seçimlerinden sonra mega projelere imza atmadığını söylüyoruz. Benim gibi Ankara'da yaşıyorsanız bunun sebebini daha iyi anlarsınız. Bakan koltuğunda oturuyorsanız iş yaptıracağınız bürokratlardan, '... Aman efendim mevzuat müsaade etmiyor' bol soslu ifadeler duyarsınız. Hatta AB müktesebatı bile bu işin yapılmasına müsaade etmiyordur!

Türkiye'de AK Parti hükümeti nedeniyle zannedilir ki, bütün kurumlar aynı görüşün etrafında dolaşıyor, herkes iktidar partisi etrafında kenetlenmiş. Bana ulaşan ilginç bilgiler durumun çok çok farklı olduğunu söylüyor.

Gelelim beni şaşkın şaşkın gezdiren konuya. Bilindiği üzere Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmasına yönelik çalışmaları yürütüyor.

Doğal olarak böylesi bir ortamda bu ilişkileri yürütecek insanların öncelikle yapacakları işe inanması gerekir. Sizce de öyle değil mi? Ancak durum zannettiğiniz gibi olmuyor. Bakın Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nde bazı çalışanların mail yazışmalarından bir örnek vereyim:

"... Başbakan 23 Temmuz 2003'te 7. uyum paketini Erzurum'da imzalamıştır. Burada alınan kararlar 7 Ağustos tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu pakette yer alan maddeler AB dayatması, manda ve himayeciliğe işarettir."

Gördüğünüz gibi, Türkiye'yi AB'ye taşıyacak kurumun bazı çalışanları, AB'ye girmeyi manda ve himayecilikle eş değerde tutuyor. Söylediğim yazışmalar, bu örnekle sınırlı değil. Bu insanlar, Avrupa uygarlığının yıkıldığına inanıyorlar. Türkiye'nin, AB'ye üyeliğini istemeyen bürokratlarla ne yapması beklenebilir ki?

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nde çalışan bazı daire başkanları, uzman ve uzman yardımcılarının kendi aralarındaki yazışmaları okuyunca bu bürokratlarla AB'ye girme inancımı yitirdim.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve dönemin Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ile ilgili ağza alınmayacak hakaretleri bir kenara bırakıyorum. Bu ifadeleri ancak kişilerin kendilerini bağlayan siyasi görüşleri olarak not ediyorum. Ancak AB ile ilgili ifadelerin maillerle kurum çalışanları arasında paylaşılması akla ziyan. Bu maillerin bana nasıl ulaştığı cevabı da burada yatıyor. AB düşmanlığından rahatsız olan çalışanlar da var.

Beni ilgilendiren, kurumun içinde çalışan daire başkanları ve uzmanların inanmadıkları işi nasıl yaptıklarıdır. AB'nin yıkıldığına inananlarla Türkiye ne kadar Avrupa'ya yaklaşabilir?

Gerçekten Ankara bürokrasisini anlamak çok kolay değil. Hükümetin ve oluşturulacak kurul ve komitelerin kararları doğrultusunda gerekli araştırma ve incelemeleri yapmakla yükümlü kurumun çalışanları AB'ye inanmıyorsa bizim gibi sade vatandaşlar ne yapsın?

Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren, katılım öncesi programı açıklarken benim aklıma da bunlar geldi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tek millet iki devletin sonu mu?

Hüseyin Sümer 2009.04.21

Türkiye-Ermenistan sınır kapısının açılmasının gündeme gelmesi ile birlikte Azerbaycan paniğe kapıldı.

Bir taraftan Azeri kardeşlerimiz Türkiye'ye diplomasi trafiğini artırırken öte yandan Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Rusya'ya gidince kafalar karıştı. Bu gelişmelerden sonra, Türkiye ile Azerbaycan arasına kara kediler mi giriyor? sorusu gündeme geldi.

Tabii ki amacım politik bir yazı kaleme almak değil. Söylemek istediğim, Türkiye'nin son günlerde yaşadığı diplomasi, ona biçilen rolü hiç kimsenin es geçmemesi. Öncelikle Türkiye, kendi bölgesinde enerji üssü olmak istiyor. Amacı, hem boru hatları ile nakledildiği hem de enerjinin fiyatının belirlendiği bir ülke olmak. Bu konuda yalnız sayılmaz. Destekçilerinden birisi AB, diğeri de cuma günü yapacağı konuşmada "soykırım" ifadesini kullanıp kullanmayacağı merak edilen ABD Başkanı Obama.

Şu an itibarıyla Türkiye, gaz ve petrol boru hatlarından taşımacılığı yapıyor. Ancak gelecek hedefleri olan bir ülke için bunlar yeterli değil. Bununla ilgili ilk sinyal Ceyhan'a rafineri kurulması ile verildi. Konuyla ilgili olarak 4 başvuru yapıldı. Rafineri kurabilecek en yakın grup, Azerbaycan'ın milli petrol şirketi Socar ile Turcas

konsorsiyumu görünüyor. 4 milyar dolarlık bir rafineri kurmak için başvuran Socar, şimdilik EPDK'dan cevap bekliyor.

Diğer taraftan Türkiye, Azeri gazıyla ihracatçı ülke konumuna yükseldi. Bu kontratla yılda alınan 6 milyar metreküp gazın bir miktarı bugün Yunanistan'a ihraç ediliyor. Azeri gazının Türkiye için ayrı bir önemi de, ucuzluğu. Diğer ülkelerden alınan bin metreküp doğalgaza 400-500 dolar verildiği dönemlerde Azeri gazına 120 dolar civarı para ödendi. Azerbaycan ile Türkiye ilişkilerinin geldiği noktaya bakın.

Haydar Aliyev döneminde Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) gibi çok önemli petrol taşıma projesine imza atılmıştı. BTC, bugün yüzde 98 verimle çalışıyor. Şimdi de Türkiye, Ceyhan'da dünya petrol fiyatlarının düzenlenmesinde rol almak istiyor. Malum şu anda petrol fiyatları İtalya'da oluşturulan CIF petrol piyasasında belirleniyor. Ceyhan, petrol fiyatlarının oluşturulduğu bir yer neden olmasın?

Fırsatlar bitmiyor. Uzun süredir gündemde olan Nabucco projesi de Türkiye için çok önemli. Türkmenistan, Irak, Azeri ve İran doğalgazının Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınması düşünülüyor.

Rusya'ya doğalgaz bağımlılığını azaltmak isteyen AB için Türkiye tek kapı durumunda. Azeriler için de gazın Avrupa'ya doğrudan satışı mümkün. Bu durumda Avrupa'nın vanası da Türkiye'nin eline geçmiş olacak.

Tabii Türkiye'nin AB'ye üyeliğine karşı çıkanlara karşı enerji silahı Ankara'nın önemli kozlarından birisi. Çünkü şimdilik Avrupa ülkeleri tükettiği doğalgazın yarısını ithal ediyor; yarınlarda bu oranın yüzde 75'lere kadar yükselmesi bekleniyor.

BTC, Nabucco gibi projelere örnek olacak bir başarı performansı gösteriyor. Peki sadece Azeri-Türk ilişkilerini mi ilgilendiriyor, Nabucco? Tabii ki buna evet demek çok kolay değil. Özellikle Obama yönetiminin iş başına gelmesi ile birlikte Amerika-İran ilişkilerinde bir değişim mümkün olabilir. Bunun en müşahhas örneği de ABD'nin İran gazını da Nabucco'ya dahil edilmesini istemesiyle gerçekleşecektir. Doğal olarak bu proje, Türkiye'nin menfaatlerinin ötesinde barışçıl politikalara da hizmet edebilecek. O nedenle Azeri-Türk ilişkileri Ermenistan'a indirgenecek kadar zayıf olamaz!

O nedenle Türkiye, Azerbaycan'a rağmen hamleler yapmayacak. Uzun vadede Ermenistan'ın Karabağ'dan çekilme şartını da masaya koyacaktır. Kimse endişe etmesin, rahmetli Haydar Aliyev'in, "tek millet, iki devlet" anlayışı kolay kolay sona ermez. Ankara'dan bakınca, ilişkiler böyle görünüyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başkan rekora koşuyor?

Hüseyin Sümer 2009.04.28

Başkent haftaya yoğun gündemle başlıyor. Ankara'da gözler kabine revizyonuna çevrildi.

Sadece bakanlar kendi akıbetlerinin ne olacağını merak etmiyor; bürokratlar da hangi bakanla çalışacaklarını dört gözle bekliyor. O nedenle işler uzun zamandır askıya alındı. Bu, Ankara'da her zaman böyledir.

Kabine revizyonunun yapılacağı duyulduğu andan itibaren bürokrat, bakanı üzerinde gücünü hissettirmeye başlar. Aba altından, 'sen gidersin ama ben, gelecek olan kişi ile birlikte yine burada olacağım' sopasını gösterir.

Bu saatten sonra işler bürokratin yoğurt yeme biçimi ile devam eder.

Bürokratik oligarşinin bütün dayatmacılığı böyle ortamlarda daha da depreşir. Geçen hafta bu sütunun müdavimleri, AB Genel Sekreterliği'nde çalışan personelin AB'ye karşı olduklarını okumuştı. Bu kurumda yaşananlar tam tamına bürokratik oligarşinin tezahürüydü.

Bunları gördükçe ben reel sektörü daha fazla önemişiyorum. Çünkü, her şey bir yana bu kriz ortamında şirketini ve çalışanlarını yaşatma mücadelesi veren bir kitle var karşınızda. İşte o nedenle cumartesi günü yapılacak TOBB genel kurulu önemli.

Bu sene TOBB, başkanını seçecek. Hatırlayın, 2000 yılındaki seçimlere; 'hurafeler' sözü damgasını vurmuştu. O dönemde seçimlere aday olan Fuat Miras, "Odalar seçimine hurafeler karışmazsa seçimi kazanırız." demişti. Sonuçta seçimi kazandı ancak bu kez hurafelerin oyununa gelerek istifa etmek zorunda kaldı!

28 Şubat günlerinde görev alanını ihlal eden Miras, 2001 yılında TOBB'un dışına çıkmak zorunda kaldı. Eski başkanın istifa etmesi üzerine 16 Haziran 2001 tarihinde TOBB Yönetim Kurulu bugünkü başkanı göreve getirdi. İşte Hisarcıklioğlu'nun yolunu açan isim, kulvar dışına çıkan Fuat Miras oldu.

Hisarcıklioğlu ismi özellikle son 5 yıl içinde siyasetin hareketlenmesi ile birlikte öne çıktı. Her defasında adı bir siyasi partinin başında anıldı. Kendisi ile yaptığım bir görüşmede, "2009 yılına kadar TOBB başkanımı. Ondan sonra bir kez daha seçilme hakkım var; onu da kullanacağım." demesine karşılık maalesef inanan pek çıkmadı.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hararetli günlerinde ve 27 Nisan bildirileri döneminde hep bir parti kuracak beklentisi hakimdi.

Ancak o, halefi Miras gibi darbe girişimcilerinin içerisinde yer almadı. Kalbinden neler geçtiğini bilmesek de özelinde görüştüğümde, "Ben 2013 yılına kadar başkan kalmak istiyorum." sözünü sıkça kullandı. O günlerde, 'mutlaka bir bildiği var ve o hesabını yapıyor' diyerek benim de inancımı sınananlar çok oldu. Bunların içinde kabine üyeleri bile vardı.

Şimdi siyasete girip parti kuracağı söylenen adam, 1.555 delegenin karşısına çıkıp başkanlık için oy isteyecek. Şu ana kadar siyaseti elinin tersiyle iten Hisarcıklioğlu, bu seçimleri de kazanırsa kendi rekorunu da egale etmiş olacak.

Önceki rekor Sezai Dıblan'daydı. Dıblan'ın 7 yıl 7 aylık rekorunu 8 yıllı Hisarcıklioğlu kırmış oldu. Bu kez de seçimleri kazanırsa üç defa ardı ardına başkanlık yapan tek kişi olarak tarihe adını yazdıracak. TOBB'un kuruluş yasasında yapılan değişiklikle, bundan sonra başkanlar en fazla üst üste iki dönem (8 yıl) görev yapacaklar.

TOBB'un tarihi ilginçliklerle dolu. Bu koltuğa en az oturan kişi 20 gün ile Ahmet Dalli. İkinci ise 37 günle ünlü işadamı rahmetli Vehmi Koç. Çok kimse bilmez, kurumun kendi marşı bile var. Tıpkı Mülkiye Marşı, Harbiye Marşı olduğu gibi.

Gördüğünüz üzere bürokratlar Başbakan Erdoğan'ın açıklayacağı kabine üyelerini beklerken iş âlemi de TOBB seçimlerine odaklandı. O nedenle bu hafta çok önemli diyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Krize Babacan modeli

Kim bilebilirdi mortgage'ın bütün dünyayı sallayıp küresel krize dönüşeceğini. O nedenle 2007 seçimlerinden sonra yeni kabineyi zor bir sınav bekliyordu.

İşte o kriz şimdi ekonomi bakanlarını alıp götürdü. Yerine de yenilerini getirdi.

Yeni kabine göreve başladı. Görüldüğü üzere asıl değişim ekonomi bakanlarında yaşandı. Değişen 8 isimden 5'i ekonomi bakanı. Ekonominin koordinasyonundan sorumlu Bakan Nazım Ekren, Enerji Bakanı Hilmi Güler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen ve Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, kulvar dışı kaldı.

Küresel ekonomik kriz ortamında ilgili bakanların başarılı mı başarısız mı oldukları çok tartışıldı. Ancak krizin, ekonomi bakanlarını vurduğu kesin. Tabii bu, 22 Temmuz 2007 seçimlerinden sonra oluşan kabinenin şanssızlığı oldu. Çünkü o yıl dünya, konut krizinin eşiğine geldi. Bir yıl sonra da finans krizi patladı. İşte böyle bir ortamda ekonomi bakanları Türkiye'yi de içine alan bir sarmalla boğuşmak zorunda kaldı.

Bu süreçte Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren'in sesinin fazla çıkmaması, 'üniversite hocası, ne kadar başarılı olabilir ki' tezini doğrular nitelikteydi. Gazeteciler için renkli bir sima olamadı. Faruk Çelik döneminde ise çalışma hayatı Murat Başesgioğlu'nun mirasını yedi. Bu dönemde Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) başkan dayanmadı.

Diğer taraftan Enerji Bakanı Hilmi Güler, 7 yıllık bakanlık sürecinde en fazla eleştirilere hedef olan kişi oldu. Kışın ortasında doğalgaz sıkıntısı yaşatarak hepimize ecel terleri döktürdü. Şimdi koltuğa deneyimiyle adından çokça söz ettiren Taner Yıldız oturdu. Kamuoyunun yeni enerji bakanından beklentisi bu çerçevede yüksek olacak.

Kürşad Tüzmen ise kabinenin en renkli simalarından birisiydi. İthalatı artırdığı eleştirileri yapılsa da ihracat rakamını 100 milyar dolarlık psikolojik sınırın üzerine taşıdı. En heyecanlı yanı ise ticaret heyeti ile birlikte gittiği ülkelerde dalgıç kıyafetlerini giyip derin sulara dalmasıydı. Biz gazeteciler için hem bir heyecan hem de haber malzemesiydi, Tüzmen.

İşte böyle bir ortamda görev, iş dünyasının içinden gelen Zafer Çağlayan'a geçti. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nda ağırlığı çok hissedilmese de Çağlayan'ın yeni koltuğu ondan çok şey bekleyecek.

Şimdi ise Çağlayan'ın eski koltuğuna yeni bakan Nihat Ergün oturdu, sanayi ve ticaret bakanı olarak. Memleketi Kocaeli, ticaret ve sanayinin merkezi. 29 Mart yerel seçimlerinde büyükşehir ile birlikte biri hariç tüm ilçe belediye başkanlıklarını Ak Parti'ye kazandırdı. Bundan sonra tecrübesini Türkiye'nin sanayisi için kullanması beklenecek.

Fakat ilginçtir yılların ekonomi gazetecisi olarak önceki bayındırlık bakanı hakkında pek fazla bir şey yazıp çizemedik. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı döneminde Faruk Özak, hep sessizliği tercih etti. Ya içine ya da bize kapalı yaşadı. Şimdi yeni bakan Mustafa Demir, bu sessizliğin üzerine geldi. Yapacağı icraatların kamuoyunun ilgisini çekeceğini umuyorum.

Asıl önemlisi ise ekonominin yönetimi tek bir bakana emanet. Aynı zamanda başbakan yardımcısı olan Ali Babacan, hem Mehmet Şimşek'ten boşalan Hazine'nin yönetimini üstlenecek hem de ekonominin koordinasyonundan sorumlu olacak. Tabii bütün kamu bankaları ile birlikte BDDK, SPK, Merkez Bankası gibi ilgili kuruluşlar da ona bağlı çalışacak.

Ali Babacan, 2001 krizinde süper yetkilerle donatılan Kemal Derviş gibi. Hatırlarsanız Türkiye, Derviş programını istikrarla uygulayarak krizi aşmıştı. Şimdi bu kriz ortamında süper yetkilerle donatılmış bir bakan tekrar

ekonominin başına geçti. Kim ne derse desin, ekonomiye Ali Babacan modeli geldi.

Bundan sonra da bize Mevlânâ'nın dediği gibi; 'Dün dün de kaldı cancağızım, bugün yeni şeyler söylemek lazım' demek düşünüyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan'la aramızı açmak istiyorlar

Hüseyin Sümer 2009.05.12

Ankara'da gözler, kabine revizyonu sonrası gelişmelere kilitlendi. Ekonomi gündemi haftaya yoğun ve gergin başladı.

Dünya piyasalarındaki gelişmeler doğal olarak Türkiye'yi de etkiledi. Yine döviz ve Borsa üzerinde yapılan farklı hareketler gözlerden kaçmadı. Böyle dönemlerde krizin daha da derinleşmemesi için hükümetin uyanık olması gerekiyor.

O nedenle kabine revizyonunun ardından Ali Babacan başkanlığında ilk kez toplanan Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) önemliydi. Yeni kabine, krizin hasarlarını en aza indirmek için yol haritasını da çizmiş oldu. Küresel krizin etkilerini en aza indirmek için bundan böyle kurul üyesi olmayan diğer bakanlar ve kamu görevlileri ile özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin temsilcileri de davet edilecek.

Ancak bir taraftan hükümet, geniş katılım için düğmeye basarken öte yandan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu'nun arasının açıldığı haberleri kafaları karıştırdı.

Hafta sonu Çatalca'da rüzgar enerjisi santrali açan Başbakan, finans sektörünün, üzerine düşen görevi yerine getirmediğinden dem vurdu. Bankaların reel sektöre kredi musluklarını açmakta cimri davranmasının uzun zamandır Başbakan'ın gündeminde olduğunu biliyoruz. Her gün gelirlerine gelir ekleyen bankalar, inanılmaz miktarda kârlar açıklıyor. Fakat bir türlü reel sektöre istenilen düzeyde kredi akışı sağlanmadı.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu'nun bu konuyu sıkça hem de çok sert biçimde gündeme taşıdığı bir ortamda Başbakan ile ters düşmesi neyin nesiydi? Çünkü çıkan haberlerde, Erdoğan'ın, Başkan'ın elini sıkmadığı hatta itiverdiği söyleniyordu.

Önce Başkan'ın bankalarla ilgili sert ifadesini hatırlayalım. Hisarcıklioğlu, nisan ayında Ekonomi Gazetecileri Derneği'nin Kartepe zirvesinde, "Yüzde 12 ile topladıkları paraları yüzde 24 faizle dağıtıyorlar. Tefeci faizi isteyen bankalara dünyayı dar ederiz." şeklinde yüklenmişti. Yani her ikisi de bankalarla ilgili aynı düşünceleri paylaşıyor.

Peki bazı medya organlarında Başbakan ile Hisarcıklioğlu arasında yaşatılan kavganın ne oluyor?

Konuya ilişkin aradığım Hisarcıklioğlu'na, "Başbakan ile aranızda ipler koptu mu?" dedim. Sözüme çok şaşırılmış bir vaziyette, "Tamamen medyanın yanıltması, biz bazı yerlerde yazıldığı ve gösterildiği gibi bir gerginlik yaşamadık." şeklinde cevap verdi. Yani Başbakan'la arasının açılmak istendiğini söylemek istiyordu Başkan.

Bu kez şaşırma sırası bana gelmişti. Hatırlarsınız, cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde yine Erdoğan ile Başkan arasında soğuk rüzgârlar esmişti. O günleri çok iyi hatırlarım. Başbakan, yanlış enforme edilmiş, 'sana karşı parti kuruyor bu adam!' demişlerdi. O günlerin izleri zor silindi; tekrar eski sıcak günlere dönmeleri kolay olmadı.

Ne var ki, bu birliktelikten hoşlanmayanlar var. Hisarcıkloğlu, söylemek istemese de TOBB kulisleri, bu haberleri Star Televizyonu ile Habertürk yayın organlarının görüntüleri keserek yarım yansıtıklarını ifade ediyor. Tören görüntülerinin tamamını ben izledim. Söylendiğinin aksine, önce kurdele kesiliyor ardından konfetiler atıldıktan sonra Başbakan ile Başkan el sıkışıp öpüşerek tören yerinden ayrılıyor. İşte bu kısımlar medya organları tarafından sansürleniyor.

Bu kez ilişkilerin bozulmaması için Başbakanlık da devreye girdi. Basın Müşaviri Kemal Öztürk, 'Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu'na ilişkin haberlerin gerçeği yansıtmadığını' bildirdi. Şimdilik Başbakan ile Başkan arasına kara kedi girmesi her iki tarafın yaptığı açıklamalarla önlendi. İkilinin arasını açmak isteyenlerin bir sonraki hamlesini merakla bekliyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan ile Putin'in matruşkasından ne çıkacak?

Hüseyin Sümer 2009.05.19

Son günlerde enerji cephesinde önemli gelişmeler yaşanıyor. Öncelikli olarak bakan değişti. Ardından yeni bakan Taner Yıldız, eski ekibi gözden geçirmeye başladı.

Şimdi ise büyüklüğü 120 milyar TL'ye ulaşan petrol, doğalgaz, elektrik ve LPG sektörlerinin ikiye bölünmesi gündeme geldi. En son yol haritasına EPDK'nın Elektrik ve Gaz ile Petrol Piyasası Düzenleme Kurumu olarak yıl sonuna kadar ikiye bölünmesi fikri konuldu.

Bir taraftan enerjide bunlar yaşanırken diğer yandan da doğalgaz ve elektrik cephesinde yeni ekip için isim arayışları sürüyor. Ankara kulislerinden aldığımız bilgiler bu yönde.

Peki enerji bürokrasisinin değişmesi şart mıydı? Öncekilerin başarısız olduğunu söylemek istemiyorum. Ancak bir koordinasyon sorunu yaşıyordu. Eski Enerji Bakanı Hilmi Güler döneminde Türkiye, bunun ağır faturasını ödedi.

Mesela, BOTAŞ'ın zarar etmesini hiç içimize sindiremedik. Yöneticiler kurumun kamu alacaklarını tahsil edemediğinden şikâyet edip durdu. O zaman birisinin masaya vurup, kurumun kamu alacaklarını acilen tahsil etmesi gerekmez miydi?

Bildiğiniz gibi Türkiye, petrol ve doğalgaz satın alan bir ülke. En büyük iki ithalat kalemi için her yıl kasasından yaklaşık 40 milyar dolar çıkıyor. Dolayısıyla bu kadar yüksek bir alımı gerçekleştiren bir ülkenin artık elektriğini gaz yerine nükleerden üretmesinin zamanı geldi de geçiyor bile.

Enerjide yaşanan sıkıntılar sebebiyle Türkiye, cumhuriyet tarihinin en önemli projelerinden birisi olarak görülen nükleer santral ihalesini gerçekleştirdi. İhaleyi tek teklif veren Rus-Türk ortaklığı (Park Termik-AtomstroyExport-Inter Rao) kazandı. Süreç ise bir türlü sonuçlanmadı. Her nedense komisyonun çalışmaları uzadı. Bugünlerde ihaleyi düzenleyen TETAŞ'ın çalışmalarını tamamlamak üzere olduğunu duyuyorum. Netice Bakanlar Kurulu'na sunulacak ve nihai karar buradan çıkacak.

Son günlerde Türkiye, enerji konusunda çok hızlı bir trafiğin içerisine girmiş durumda. Önce Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, şubat ayında Moskova'da Rusya Devlet Başkanı Medvedev ile bir araya geldi. En üst seviyedeki görüşmede, Türk tarafı bir paket halinde nükleer santral, Mavi Akım 2 ve 2011'de süresi bitecek BOTAŞ kontratının yenilenmesini teklif etti.

Geçen hafta ise Başbakan Erdoğan ile Soçi'de bir araya gelen Rusya Başbakanı Vladimir Putin de bu konular üzerinde görüşmeler yaptı. Böylesi kritik bir ortamda Erdoğan'ın öncelikle dost Azerbaycan'a gidip buzları eritmesine karşılık Azeri kadın milletvekillerinin Türkiye'yi velveleye vermesi nedeniyle kırılgan olduğu biliniyor.

Benzer sorunlar Rusya ile de yaşanmıştı. En son Türk malları Rusya'nın gümrüklerine takılmıştı. Daha öncesinde de BTC projesi nedeniyle devre dışı bırakılan Rusya ile aramızda kırılmalık baş göstermişti. Şimdi yeni bir gelişme ortaya çıktı. Başbakan, sürpriz bir şekilde Putin'i Türkiye'ye davet etti.

Önümüzdeki günlerde enerji bürokratlarına önemli işler düşüyor dememin nedeni de bu aslında. Görüşmeler ilginç sonuçlara gebe. Başbakan Erdoğan, artık nükleer santral ihalesinin Ruslara verildiğini açıklayabilir. Peki Rusya'ya verilecek nükleer santrale karşılık Türkiye ne koparacak?

Bu sorunun cevabı Mavi Akım 2 projesinin inşasının Türkiye'ye verilmesi olabilir. Konuyla ilgili ilk işaretleri Zaman'ın enerji muhabiri İsmail Altunsoy, "Türkiye, nükleere karşılık Mavi Akım 2'yi istiyor" başlıklı haber analiz ile vermişti. Bu çok doğru. Böylece uzun zamandır beklenen nükleer hayalimiz de gerçeğe dönüşmüş olacak.

Aynı zamanda Erdoğan ve Putin görüşmesi ile Başbakan, Ermenistan sınır kapısının açılması nedeniyle Türkiye'ye gelip iki ülke ilişkilerini zedeleyen Azeri milletvekillerine de cevap vermiş olacak. Bizimkisi bir aşk hikâyesi değil, sadece benim Ankara kulislerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mayınları bedelli askerler temizlesin!

Hüseyin Sümer 2009.05.26

Bugünlerde ekonomi cephesinde, gazetelerin köşe yazıları ve haberleri içinde en fazla yer işgal eden konu, IMF görüşmeleri. Türkiye'nin IMF konusunda alacağı karar en fazla merak edilen husus. Umarım yazılanlardan siz de bir şeyler anlıyorsunuzdur! Benim bildiğim, arkası yarın gibi her gün IMF ile ilgili haber yazan gazetecilerin de kendi yazdıklarına artık inanmadıkları. Neyse, bu konu daha çok su götürür.

Dün, Ankara'da süper yetkilerle donatılan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, ekonomi bakanlarını topladı. Burada IMF konusu gündeme geliyor mu bilmiyorum! Ancak Babacan göreve geldiği günden bu yana, üçüncü kez Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nu (EKK) topluyor. Gündemde yer alan konular ise bildik sorunlar.

Dünkü toplantıda diğerlerinde olduğu gibi istihdamdaki gelişmeler ile yeni yatırım teşvik sistemine ilişkin çalışmalar ele alındı. Öyle anlaşıyor ki, uzun zamandır bekleyen Türkiye'nin bu iki temel sorununu Babacan, kabinedeki yeni ekonomi bakanları ile bir an evvel çözmek istiyor.

Umarım yakın zamanda atılan somut adımları da öğrenme fırsatımız olur. Bu oturumların, sonuçları olmayan toplantılara dönüşmesi en büyük korkum.

Geçmiş yıllarda da Türkiye, benzer sorunları çözmek için hop oturup hop kalktı. Ne yazık ki bir arpa boyu yol kat edemedi. Neden söz ettiğimi anlamış olmalısınız. Son günlerde IMF ve istihdamın yanında en fazla gündeme gelen konu, verimli arazilerin mayınlardan temizlenmesi. Tartışılan konu, daha çok, ihaleyi alacak firmanın kimliği noktasında düğümleniyor.

Arşive baktım, geçmiş yıllarda bu ihaleler iki kez iptal edilmiş. Birinde Bakanlar Kurulu Kararı, Danıştay tarafından iptal ediliyor. Başka bir zaman ise ihaleye girecek firma bulunamıyor. Ve bugünlere kadar geliniyor.

Türkiye ile Suriye sınırındaki mayınların temizlenmesine yönelik yasa tasarısı Meclis Genel Kurulu'nda görüşülüyor. Şimdi, tekrar aynı konuları tartışıyoruz.

Gelinen noktada, toplumun bir kısmı çözümsüzlük öneriyor. CHP ve MHP tasarıya karşı çıkıyor. Neden peki? Korkunun odağı, ihaleyi alan firmanın Türkiye ve Suriye sınırında bağımsızlığını ilan etmesiymiş!

Konuyu önce 2001 yılında, koalisyondaki hükümet ele aldı. Ve mayınları temizleme görevini Genelkurmay'a verdi. Bu iş o tarihten bugüne sonuçlandırılmadı.

Geçmişte bu mayınlı araziden geçerken hayatını kaybetmiş ya da sakat kalmış binlerce insan var. Pek çok ocak söndü bu bölgede. En önemlisi de verimli araziler mayınla döşeli olduğu için kullanılamadı. İstihdama, ekonomiye ve bölge güvenliğine katkı sağlayacak bir proje için, neden çözüme gidilmiyor? Kıbrıs Adası büyüklüğündeki sınır bölgesinin tarıma açılması fena mı olur? Konu öyle bir noktaya geldi ki, kitabı bile çıkmış. Yakında klibi çekilirse şaşırمام. Dün, mail adresime kitabın tanıtımı ulaştı. AK Parti hükümeti, sınırda Mayın Temizleme Yasası ile 216 bin hektarlık tarıma açık araziye, Siyonist İsrail devletine devretmeye hazırlanıyormuş! Hatta mevcut tasarıya, şanlı Türk ordusunun yüksek komutanları onay bile vermiş!

Bırakalım hamaset yapmayı, artık. Gerçekten istihdam sorununu çözmek istemeyenlerin ağzına bir parmak bal sürmek istemiyorsak, bu arazilerin tarıma açılması için iktidar ve muhalefet el ele vermeli. 2001 yılının koalisyon hükümeti olarak sorunu çözemeyen bugünün muhalefet partileri de böylece kendilerini affettirmiş olurlar.

Çözümü ister bu arazileri ihale ederek bulabilirler, isterse 2001 yılında olduğu gibi mayınları temizleme görevini Genelkurmay'a verirler. O zaman bu işin finansman kısmını karşılamak için hükümete bedelli askerlik konusunda destek vermek zorunda kalabilirler...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK'nın parası Türkiye'ye mi geliyor?

Hüseyin Sümer 2009.06.02

Ankara gündemi iyice hareketlendi. Öncelikle Ali Babacan'lı Ekonomik Koordinasyon Kurulu toplantılarının dördüncüsü gerçekleştirildi.

Krizin teğet mi yoksa delip mi geçeceği tartışılırken, istihdam verileri hiç iç açıcı değil. Dün açıklanan ihracat rakamları da geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 40 daha az. O sebeple gözler perşembe günü Başbakan'ın açıklayacağı teşvik paketinde.

Peki krizi sadece hükümetin açıklayacağı paketlerle çözmek mümkün mü? Bu sorunun cevabına evet demek imkansız.

Hatırlarsanız Türkiye, krizde bankacılık sektörünün zarar görmemesi ile övünüyor. Hatta bankalar da açıkladıkları rekor kârlarla gururlandı. Bu kabarma neticesinde kamçıyı KOBİ'ler yedi. Bankalar, batmak üzere olan şirketlerin gözünün içine baka baka -'zevkle' olmasa bile- iflas bayrağını çekmesini izlediler. Kredi musluklarını açma konusunda adeta bozuk tulumba oldular. Krizi çözmek adına bir adım atmadılar. Bu konuda hiç kimseyi de dinlemediler. Hatta Merkez Bankası'nın faiz silahı bile umursanmadı. Merkez indirdikçe onlar kredi faizlerini düşürmemekte direniyor.

Oysa 2006 yılında konut ve otomobil alan tüketiciye yüzde 1'in altında faizle kredi kullandırmak için yarışa girmişlerdi. Halbuki o günlerde Merkez Bankası'nın faizleri yüzde 13 seviyelerindeydi. Bugün ise 9,25'lere

düşmesine karşılık tüketiciye verdikleri faiz oranı yüzde 1,30 civarında seyrediyor.

Peki alacağına şahin kesilen bu kesimin ıslah olması mümkün mü? Başbakan Tayyip Erdoğan'ı bile dinlemiyorlarsa bu işe serbest piyasada başka kimin sözü geçer ki? Sürekli arzuluyorlar. Önce IMF ile acilen anlaşma yapılması noktasında bastırdılar. TL munzam karşılıklarının düşürülmesi, zimmet maddesinin kaldırılması gibi konularda kulis çalışmalarını elden bırakmıyorlar.

Bir kez güç ellerinde oldu mu artık hiç kimse laf geçiremiyor onlara. Geçen hafta TOBB önderliğinde 16 sivil toplum örgütü krizin yaralarının sarılması için bir kampanya başlattı. Hükümetin bazı sektörlerde ÖTV ve KDV indiriminden sonra 'Kriz varsa çare de var' kampanyası tüketiciler açısından iyi de oldu. Ancak bunun altını dolduracak olan bankalar yine ortada yoktu. El insaf be kardeşim... 'Sizler ekonominin raydan çıkması için fırsat mı kolluyorsunuz?' diyeceğim ancak dilim varmıyor. Şimdi 4 haftalık bir kampanyaya siz de en azından kredi kartı vadelerini uzatarak katılırsanız iyi olmaz mı? Bunu yapmıyorsanız birileri çıkıp, "Siz hangi ülkenin bankalarısınız?" derse çok ağır olmaz mı?

Bana kızmayın. Bakın ben hangi şirketlerin üzerine tek tek gidip onları yok ettiğinizi yazıyor muyum? Başbakan'a gidip, mevduat toplama lisanslarının kolaylaştırılma isteğinizi gündeme getiriyor muyum? Gerekçe olarak kredi faizlerinin düşmesini gösterdiniz. Ancak perde arkasında neler olduğunu ben biliyorum. Mevzuat sebebiyle bunları kayda geçiremiyorum.

Bu isteklerin yerine gelmesi halinde size ne gibi faydalar sağlayacağı da biliniyor. Ben bunları dillendirirken keşke sizin de empati yapmaya fırsatınız olsa. O zaman ben de ülkem bankaları için 'Krizi sayelerinde atlattık.' diyebilsem.

Bakın gördünüz mü sizin yüzünüzden Diyar AŞ'nin kara para soruşturmasına giremedim. PKK'nın paralarının Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin bu şirketi üzerinden bu ilimize getirilip getirilmediğini yazamadım. Maliye Bakanlığı'nın Mali Suçlar Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından başlatılan soruşturma sürüyor. Bir başka soruşturmayı da Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yürütüyor. Gördünüz mü hep sizin yüzünüzden bu konuların detayına giremedim.

Kısaca siz 'Benim adım Hıdır, elimden gelen budur' demek istiyorsanız yapacak bir şey yok. Ama unutmamak lazım, tüketici hancı sizler de yolcu olduğu sürece bu iş burada bitmez. Sahi PKK'nın paralarını Türkiye'ye kim getirmişti! h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu paketi siyasete alet etmeyin

Hüseyin Sümer 2009.06.09

Krizde en kötüyü görüp görmediğimizi bu hafta açıklanacak verilerle test etme imkanımız olacak. Bol bol rakamların açıklanacağı bir haftanın içinde bulunuyoruz.

Kimi verilerde krizin seyrini yakından görme fırsatımız olurken, bazılarıyla da yol haritamızı çiziyoruz. Öncelikle dün büyümenin öncü göstergesi olan sanayi üretimini aldık.

Nisan ayı aylık sanayi üretim endeksi, bir önceki aya göre yüzde 1,4 arttı. Geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 18,5 azalma var. Daralmanın hız kestiğini şimdiden söylemek mümkün. Rakamlar, krize karşı ÖTV ve KDV

teşviklerinin sanayi kapasitelerinde kısmi bir toparlanma sağladığını söylüyor. Bakan Ali Babacan'ın ifadesi ile 'sanayi üretiminde kötüye gidişin bir miktar yavaşladığını söyleyebiliriz'.

Sanayi için önemli bir diğer gösterge olan kapasite kullanımı oranları yarın belli olacak. Dedik ya verilerle dolu bir haftanın içindeyiz, diye. Yine bu hafta bütçe rakamları açıklanacak. Buradan gelecek rakamlar çok önemli. Malum, krizle birlikte cari açıktan kurtulan Türkiye, şimdi de ekonominin yumuşak karnı olmaya başlayan bütçe açığı ile boğuşuyor.

Gelinen noktada, hükümet krize karşı safları sıklaştırmış bir görüntü çiziyor. Düne kadar yapılan 'krize karşı hiçbir adım atılmıyor' eleştirisi, istihdam ve teşvik paketinin açıklanmasıyla rafa kalkmış oldu. Beklenen, 2007 yılından bu yana hız kesen yabancı yatırımın tekrar canlanması.

Gerçi son aylara baktığımızda yabancıların İMKB hisseleri ve bono alımlarına tekrar başladığına şahit oluyoruz. Yabancılar özellikle bonoda çok büyük alımlar gerçekleştiriyor. Sadece mayıs ayında 1,1 milyar dolarlık alım yaptılar.

Artık bu rakamların reel sektöre de yansımaları bekleyeceğiz. Hükümetin geçen hafta açıkladığı istihdam ve teşvik paketinin yabancıların da iştahını kabarttığı anlaşıyor. Düne kadar tedirgin olan bazı yabancı yatırımcılar bugün Ankara'da kulis çalışmalarına başladı bile.

İktidar görevini yaptı. Türkiye'yi yatırım cennetine dönüştürecek paketle büyük bir adım atıldı. Şimdi sıra muhalefette. Bu paketi erken seçim sinyali gibi gösterip popülist söylemlerle yok etmek, ayağımıza kurşun sıkmak olur. Türk ve yabancı yatırımcının iştahını kabartan bu açılımı da siyasallaştırmanın kimseye faydası yok.

Adrese teslim olduğu iddia edilen büyük proje teşviklerinin ardında farklı şeyler aramaya da gerek yok. Türkiye, dünyada enerji köprüsü olmanın yanı sıra önemli bir aktör. Onun için büyük proje teşviklerinden sadece Çalık grubu faydalanmayacak. Bugün rafineriyi Çalık yapar, yarın başka bir grup. Siz yatırım yaptınız da elinizden mi alındı?

Paketin sağlığı ve selameti ve devamı açısından özellikle KDV ile ÖTV indirimlerinin sürmesi gerekiyor. Aldığım izlenime göre hükümet, geri dönüşü olan sektörlerde vergi teşvikini devam ettirmek istiyor. Babacan başkanlığındaki dünkü EKK toplantısında bu konular tartışıldı.

Gelinen noktaya baktığımızda, otomotivdeki ÖTV indiriminin karşılığı alındı. Otomobildeki indirime rağmen vergi tahsilatı ile mart ve nisanda aylık yaklaşık 100 milyon liralık artış gerçekleşti. Öte yandan beyaz eşya için aynı şeyi söylemek mümkün değil.

Rakamlara bakarak hükümetin otomotiv sektöründe ÖTV indirimini uzatacağı beklenebilir. Beyaz eşya ve lüks konutlar için yapılan KDV indirimine ise Maliye'nin sıcak bakmadığını, ancak son sözü burada da Başbakan Tayyip Erdoğan'ın söyleyeceğini unutmayalım. Bir de müjde vereyim. Yeni sektörlerde ÖTV, KDV indirimleri de gelebilir.

Onun için hükümetin krize yönelik attığı adımlar hızlanmışken bu havayı bozmanın alemi yok. Yeşil filizler olarak adlandırılan bu olumlu havada paketi de siyasete alet etmeyelim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Banka lobisinin zaferi mi?

Kredi kartı ile sınırsız harcama yapan ve borcunu ödemeyen aile reisi, bankanın 'borcunu öde' talimatlarını dikkate almayınca kendisine son bir uyarı yapılır: 'Borcunu ödemezsen, her gün sevdiğin bir varlığı kaybedersin.' Bu uyarıyı da dikkate almayan kişinin önce köpeği, sonra evin küçük çocuğu, daha sonra da her şeyi kaybolur.

Çözüm, tek başına kalan aile reisinin kredi kartını makasla ikiye bölmesinde bulunur. Ama her şeyi kaybolmuştur, artık.

Parası olmayanların yaptığı harcamalar ödenemez hale gelince, konu beyazperdeye bu şekilde yansımıştı.

Türkiye'de kartlar makasla ikiye bölünmek şöyle dursun 70 milyon nüfuslu ülkede sayı 43 milyonu aştı. Bebekleri ve çocukları çıkartın, herkesin cebine ortalama iki kart düşüyor artık.

Hayatımızın bir parçası haline gelen kartlar, ne hazindir ki faydalarından çok zararları ile öne çıkıyor. Geçmiş yıllarda uygulanan aşırı faizler sebebiyle insanlar borçlarından dolayı intiharlara varan serüvenler yaşadı.

Bugüne kadar onlar, müşteri zaaflarından gayet güzel faydalandı. Bir dönem uyguladıkları yüksek faizler sebebiyle tefecilerin insafına kalanlar bile oldu. Bu olumsuzluklara rağmen hükümetler, kart edinme noktasında ağır şartlar öne süremedi. Neticede mağdur bir kitle doğdu.

Dün ise Başbakan Yardımcısı Ali Babacan ile birlikte Bankalar Birliği Başkanı Ersin Özince, mağdur kitlenin sorunlarının hafifletileceği müjdesini verdi.

875 bin kişiyi ilgilendiren 3,1 milyar liralık borç yapılandırılacak. Aslında bu af ilk değil. Daha önce de temerrüde düşen borçlular sayısı arttıkça bankalar lobisi harekete geçmişti.

Dün de aynısı oldu. Bankalar, alacaklarını hükümetin planladığı yeni bir düzenleme ile tahsil edecek. Özince, bu durumu, "Bankalar, ciddi bir alacağından feragat etmektedir." şeklinde özetledi.

Kimin nereden ne feragat ettiği konusu biraz karışık. Bankalar tahsil etmesi zor alacakları için hükümetle ortak adım atmış oldu. Tabii vatandaş için de avantajlı bir durum.

Buna karşılık bankalar kredi kartı ücreti noktasında da Babacan'ı ikna etmiş benziyorlar. Oysa Sanayi Bakanlığı, kart ücretinin üç yılda bir kez alınması konusunda yasa çalışması yapıyordu. Tüketici dernekleri de bunu destekliyordu.

Şimdi bütün bu çabalar rafa kalkmış oluyor. Artık bankalar, üç yıl yerine her yıl kart ücreti alabilecek. Böyle bir uygulamanın da önü açılmış oldu.

Peki bugüne kadar bankalar hükümetin hangi isteklerini yerine getirdi? Krizin etkisinin azaltılması çerçevesinde hükümetin bankalardan beklediği konularda olumlu adım atıldı mı?

Mesela Merkez Bankası'nın faizleri düşürdüğü bir ortamda onlar bireysel kredi faizlerini indirdi mi? Ya da reel sektöre verecekleri kredilerde cömert mi davrandılar? Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın tepkisine rağmen hangi adımı attılar?

Bütün bu olumsuzluklara rağmen hükümetten isteklerini bir bir almayı çok iyi bildiler. Şimdi takibe düşen kredi kartı borçları için ödeme planı oluşturuluyor. Ne güzel.

Peki bankalar 3,1 milyar liralık alacağını tahsil edemeyeceklerini bilmiyor muydu? Reel sektöre kredi dağıtırken kılı kırk yaran bankaların hangi kart müşterisinin ödeme yapamayacağını bilmemesi düşünülemez herhalde.

Bankalar, avantaj üstüne avantaj koparmaya devam ediyor. Artık döviz geliri olmayan firmaların da belli limitler çerçevesinde Türkiye'deki bankalardan kredi kullanmasına imkan sağlanıyor.

Yapılan bu düzenleme ile döviz tasarruflarımızın yurtiçindeki bankalarda kalmasını sağlayacağız. Hep birlikte sevindik. Ancak iş tüketiciye gelince nalıncı keseri gibi hep kendilerine yontuyorlar. Onun için, atılan bu adımları yine bankacılık lobisinin zaferi olarak yorumluyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekonomi makas değiştiriyor

Hüseyin Sümer 2009.06.23

Kabine revizyonu ile birlikte bürokrasi de değişimden nasibini almaya başladı. Öncelikle Maliye, Enerji, Sanayi ve Çalışma bakanlıklarında değişimler yaşandı.

Şimdi yeni müsteşar ve genel müdürlerle ekonominin yol haritası çiziliyor. Gelişmeleri sadece yol haritası olarak özetlemek de yeterli olmaz. Aynı zamanda Türkiye, artık ekonomide farklı bir kulvara doğru yol alıyor. Gidişat, AK Parti'nin kabine değişikliğinin ötesinde bir gelişme.

Bu düşünceyi doğrulayan gelişmeleri önümüzdeki süreçte daha açık şekilde göreceğiz. Yeni kabineyle birlikte bugüne kadar çalışmaları yapılan ancak karara bağlanamayan konuların altına imzalar çok hızlı atılıyor. Amaç, krizin yaralarını bir an önce sarıp, kazayı hafif sıyrıklarla atlatmak. Bu konuda açıklanan istihdam ve yatırım paketleri, hükümetin kararlılığını ortaya koydu. Ardından gelen ÖTV ve KDV indirimlerinde sürenin uzatılması da bu işte sürekliliğin esasını oluşturuyor.

Artık politikalar değişiyor. En son örneğini petrol fiyatlarında yaşadık. Dünyada petrolün varili 150 dolarlara çıktığı dönem ile 40 dolar seviyelerine indiği günlerde Türk tüketicisinin pompadan aldığı fiyat hiç değişmedi. Bilakis dünyadaki indirim, Türkiye'ye bindirim olarak yansıdı. O günlerde piyasayı düzenleyici kurum olan EPDK ve Rekabet Kurulu, konuyu bir türlü çözemedi.

İlginçtir, yeni kabineyle birlikte hükümet bu işe de el attı. Konu, en sonunda EPDK'nın gündemine girdi. Gelinen süreçte Üst Kurul'un durumlarını düzeltmeleri için akaryakıt dağıtım şirketlerine verdiği süre doldu. Bakalım Üst Kurul, perşembe günkü toplantısında reel adımlar atacak mı, göreceğiz.

Amaç, krizi en az hasarla atlatmak değil miydi? Öyleyse vatandaşın da cebini korumak gerekiyor. Onun daha fazla harcama yapmasını teşvik etmenin yolu, fiyatları indirmekten geçiyor. Ancak bu konuda çelişkili adımlar da atılmıyor değil.

Mesela bunlardan birisi, kredi kartları konusunda alınan karar. Temerrüde düşen borçlulara yönelik alınan karar sevinçle karşılanırken, her yıl kredi kartından ücret alınması ise hayal kırıklığına sebep oldu. Bu sayede bankalar, her yıl vatandaşın cebinden 2 milyar TL alacak; rakamı yanlış okumuyorsunuz. Tam tamına 1 milyar 287 milyon dolar.

Ekonomide yaşanan değişimin göstergesi de hükümet ile patronlar arasındaki yakınlaşma. Hatırlarsanız, dün kadar başta bankalar olmak üzere TUSİAD ile hükümetin arası iyi değildi. En son atılan adımlarla bu ilişkiler de değişimden nasibini alıyor. Bankaların sırada başka istekleri olacak bilgisi Ankara kulislerinde dolaşıyor. Öncelikle mevduat izni bekleyen bankalar var. Öte yandan bankacılık sistemine girmek için izin almak isteyenler de.

Bankalarla yapılan temasların önümüzdeki günlerde ne getirip ne götüreceğini izleyeceğiz. Bundan sonra TÜSİAD'ın diğer beklentileri ne olacak? Mesela TÜSİAD, IMF ile anlaşmanın bir an evvel yapılmasını istiyor.

Ekonomi cephesinde, IMF ve TÜSİAD dışında başka değişimler de yaşanıyor. Uzun süredir TOBB önderliğinde sivil toplum kuruluşları ve sendikalar, 'Kriz varsa çare de var' kampanyası yürütüyordu. Artık bu kampanyaya hükümet de destek vermeye başladı. Ankara'da yapılan ikinci toplantıya Başbakan Yardımcısı Ali Babacan katılmıştı.

Gördüğünüz gibi kriz sebebiyle politikalar değişiyor. Krize çözüm için Türkiye seferber oldu adeta. Bunların önemli kısmını, açıklanan paketler oluşturdu. Aslında bu makas değişikliğine TOBB, sivil toplum ve sendika dünyası daha hazırlıklı katılabilirdi. En azından sendikalar, geçici bir süre, "Üye aidatlarını almıyorum" diyebilirdi.

TOBB, kampanya kapsamında markaların ve alışveriş merkezlerinin sayısını artırıp indirimlerle Türkiye'yi sarsabilirdi. Neticede, ülke ekonomisi makas değiştiriyorsa bu değişim her tarafta hissedilmeli, öyle değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Uyutulduk' diyecek vaktimiz yok

Hüseyin Sümer 2009.06.30

TBMM bugün, bu yılki son toplantısını yaparak tatile giriyor. Milletvekilleri yaz tatiline çıkabilmek için tempoyu hızlandırmıştı.

Bu çalışmada, Başbakan Erdoğan'ın, "AB yasaları çıkmadan Meclis'e tatil yok." sözünün etkisi büyük oldu. Vekillerimiz her gün gece yarısına kadar çalıştı. Gerçekten de çok önemli yasaların altına imza atıldı.

Bu sebeple henüz birçok yasayı kamuoyu içselleştiremedi! İçselleştiremeyenlerin içinde yasayı çıkartanlar da olunca işin rengi değişti. Muhalefet ve iktidarın işbirliği içinde askerî yargı ile ilgili kanunu değiştirmesi kafaları karıştırdı. Malum gece yarısı yapılan değişiklik, askere sivil mahkemenin yolunu açıyor.

Şimdi muhalefet vekilleri, Meclis'te destek verdiği yasaya bu kez, 'uyutulduk!' diyerek karşı çıkıyor. Aslında Meclis, uzun zamandır hummalı bir çalışmanın içerisinde. Birçok yasa, gece gündüz demeden Genel Kurul'dan geçiyor. En son kredi kartlarını ilgilendiren düzenleme çok tartışılmıştı. Hem muhalefet hem de iktidar vekillerinin devreye girmesi ile tüketicinin aleyhinde olan kredi kartından ücret alınmasını düzenleyen madde tasarıdan çıkarıldı. Vekillerimiz, başka bir gece vatandaşın lehinde bir yasa çıkarmış oldu. Demek ki bazı yasalar gece de tartışmasız çıkarılabiliyormuş.

Bu yasalar, AB'ye uyum çerçevesinde önemli adımları içeriyor. Tartışmalı gündemin içinde yok etmenin anlamı yok. Hatırlayın, yoğun çabalar neticesinde Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Yasası 24 Haziran'da Meclis'ten geçti. Önümüzdeki günlerde kurumla ilgili önemli değişimleri hep birlikte izleyeceğiz.

Bu süreçte Meclis, piyasalara daha kolay para girişinin önünü açan çalışmalara da imza attı. Bunlardan en önemlisi, Varlık Barış'ında sürenin 30 Eylül tarihine kadar uzatılması oldu. Maliye, yurtiçi ve yurtdışındaki birikimlerin ekonomiye kazandırılması için ilk uygulamada yapılan 14,8 milyar TL'lik bildirimi 25 milyar TL'ye çıkartmayı hedefliyor.

Meclis, çalışma hayatında da çok ciddi adımlar attı. Özel İstihdam Büroları'nın faaliyetlerini yasal hale getirecek bir düzenlemeyi hayata geçirdi. Bundan sonra işsiz kalanların iş bulmasını kolaylaştıracak yasa ile işsizlik maaşı

alanların işveren primlerini devlet ödeyecek.

Hatırlarsanız, Zaman'ın 12 Mayıs'ta gündeme getirdiği kat mülkiyetine geçişte yaşanan sıkıntılar kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştı. Şimdi yeni yasa, kat irtifakından kat mülkiyetine otomatik geçiş imkânı sağlıyor. Kat mülkiyetine geçmeyenler için öngörülen bin liralık para cezası da kaldırıldı.

Gördüğünüz gibi bir taraftan devlet kesenin ağzını açarken öte yandan yeni kaynak oluşturmayı elden bırakmıyor. Atılan adımlara bakarak hükümetin son günlerde ekonomide 'proaktif politikalar' izlediğini de söyleyebiliriz.

Piyasaları rahatlatacak bu adımların içinde sadece yasal düzenlemeler yok. Bu süreçte, piyasaları düzenleyen bazı kurumlar da aktif yer almaya başladı.

En son EPDK, devreye girerek petrol şirketlerinin fiyat politikalarına müdahale etti. Kısmi de olsa tüketicinin pompadan aldığı akaryakıt için tavan fiyatı açıklayıverdi. Bundan sonraki süreçte, dağıtım şirketleri bu indirimde razı mı olacak yoksa mahkemenin yolunu mu, tutacak göreceğiz.

Her ne olursa olsun. Bundan sonraki adımı Maliye'den bekliyoruz, artık. Birçok kalemde ÖTV ve KDV indirimlerine gidilirken halkın en büyük tüketim kalemlerinden birisi olan akaryakıtta da benzer çalışmalar yapılmalı.

Çıkan yasalar yukarıda sözünü ettiklerimle sınırlı değil elbet. Çiftçilerin elektrik borçlarının yeniden yapılandırılmasından tutun, PTT'nin banka şubesi gibi çalışmasına kadar birçok alanda yasalar günlük yaşantımıza girdi.

Türkiye, değişecekse, proaktif politikalar izlemek zorunda. 'Benim uykum geldi, uykum vardı' diyerek geçirecek zamanı yok.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bankaların yeni Ali Cengiz oyunu

Hüseyin Sümer 2009.07.07

Türkiye ve dünyanın bir numaralı gündemi işsizlik. O nedenle bu günlerde işçi örgütlerinin sesinin yüksek çıkması normal. Peki böylesi krizin olduğu bir dönemde, Başbakan Erdoğan'ın teklifine sıcak bakmayıp daha fazla zam istemeleri sizce anormal değil mi?

Hele hele yılın ilk çeyreğinde ekonominin yüzde 13,8 küçüldüğü, işsizlik rakamlarının yüzde 15,8 seviyelerine geldiği bir dönemde. Daha fazla ücret istenirken acaba işsiz dolaşan insanlar sendikaların bu talebi için ne düşünüyordur?

'Kriz varsa çare de var' kampanyalarına katılıp çözüm yolunda mesafe alan sendikaların daha gerçekçi olmaları gerekmez mi? Bence sendikalar, krizde ücret pazarlığı nasıl yapılır noktasında strateji geliştirmelidirler. Hele hele böylesi stresli ve gergin ortamlarda, hep isteyen pozisyonunda olmaktansa makul isteklerle kamuoyunun önüne çıkılmalı. Aksi halde bir kısım insanları memnun etmek adına çok büyük işsizler ordusundan tepki alınır.

Tabii ki sendikalar, kendi tabanının haklarını savunacak. Normal şartlarda talepleri kabul edilemez değil. Türk-İş'in son dönemdeki yapıcı tavrını da unutmayalım. Ancak bu dönemde krizi hiç iyi yönetemeyen kesimlerin pozisyonuna düşme tehlikesi de var.

Hatırlarsanız, bir kesim var ki krizde kârlarına kâr katmaktan geri durmadılar. Hiç acımadan birçok şirketin batmasına göz yumdular. Kimden söz ettiğimi anlamışsınızdır. Kredi verme noktasında reel sektöre cimri davranıp onların batmasına seyirci kaldılar. Kamu vicdanı, bu kesimi hiç unutmayacak.

En son kart ücreti alınması noktasında çok büyük kulis yapan bu kesimin oyunu son anda bozulmuştu. Yeni hazırlanan yasanın içinden 'her yıl kart ücreti alınır' ifadesi, son anda tüketici örgütlerinin bastırmasıyla çıkartılmıştı.

Vatandaşın, hükümetin ve reel sektörün yek vücut olup krizi aşmak için alın teri döktüğü bir ortamda 'ne kadar yontabilirim'in hesabını yapanlar uslanmış görünmüyor. Bunların Ali Cengiz oyunları hiç bitmiyor. Şimdi de başka başka isimler altında kart ücreti almanın yolunu bulduklarına şahit oluyorum.

Bu kez de, Sanayi Bakanlığı'nın kapısını çalmışlar. Yıllık kart ücreti için yeni bir kurul oluşturacaklarmış. Amaç, yasal yollardan alamadıkları kart ücretini kurul yoluyla mubahlaştırmak!

Olay şu: Aslında mevcut haliyle bankaların tüketici sorunlarını çözen bir birimi var; Türkiye Bankalar Birliği Müşteri Şikayetleri Hakem Heyeti. Biliyorsunuz bir de Tüketici Sorunları Hakem Heyeti var. Bununla karıştırmayın. Bu hakem heyeti, kamunun önderliğinde sivil toplumun da temsil edildiği bir ortamda il ve ilçelerde örgütlenmiş durumda. 1995 yılından bu yana faaliyet gösteriyor. Bir de 4077 sayılı yasası bulunuyor. Tıpkı bir mahkeme gibi çalışıyor.

En son geline nokta, bankalar kendi hakem heyetinin içine devleti de ortak etmek istemişler. Veya yeni Kredi Kartları Kurulu oluşturmayı arzu etmişler. Amaçları, burada alınacak kararın altında devletin de imzasının olduğunu vurgulamak. Böylece alınacak yıllık kart ücretinde, "sadece bankaların üyeleri değil, bakın devletin de temsilcisinin olduğu yerde karar verildi" mazeretinin altına sığınmış olacaklar. Bu yolla yıllık kart ücretini yasanın içine koyamayan bankalar, bu kurul ile kart ücretinden alacakları yıllık 2 milyar TL gelirden mahrum olmayacaklar.

Böyle bir şey olabilir mi? Niye olmasın; konu bankaların istekleri olunca. Tabii, Sanayi Bakanlığı yetkilileri böyle bir durumda, bankacıları kovmaktan beter etmiş!

Krizi fırsata çevirmek için bankaların oynadığı en sonuncu Ali Cengiz oyunu işte böyle. İşçilerin ücret pazarlığı için masaya oturan sendikaları o nedenle uyarıyorum. Sürekli isteyen olup kendi isimlerinize antipati duyurmayın. Bakalım sırada, bankaların ne tür istekleri olacak? Bizi izlemeye devam edin.
h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupa'nın vanası, Türkiye'nin eline geçti

Hüseyin Sümer 2009.07.14

İçeride siyasete kilitlenmiş, askerlerin sivil mahkemelerde yargılanması tartışmasına kapılmışken dışımızdaki gelişmeler bizlerin yakasını bırakmıyor.

Ne hikmetse anamuhalefet bu gelişmelerin hiçbirini hakkında fikir bile beyan etmiyor ya da edemiyor. CHP, daha dün askere sivil yargı yolu açılın diye çıkarttığı yasayı bugün inkar ediyor, Anayasa Mahkemesi'ne götürüyor.

Gelişmelerin hızına ayak uyduramayan muhalefet, her daim Türkiye'yi geri çekiyor. Oysa düne kadar sessiz dış politika izleyen Türkiye, yeni dünya konjonktüründe etkin olmak istiyor.

Davos'ta İsrail liderine tepki gösteren Türkiye, başta İslam ülkeleri olmak üzere dünyanın en popüler ülkesi haline geliverdi. Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' çıkışı dış politikada nasıl varlık gösterileceğinin habercisi oldu.

Bir taraftan İsrail'in Filistin halkına uyguladığı zulme karşı çıkılırken diğer taraftan Çin'in Uygur Türklerine yaptıklarına sessiz kalmıyor, boyun eğmiyor.

Aktif dış politikanın ekonomik ayağı da ihmal edilmiyor. Ülkeye yabancı sermayenin çekilmesi noktasındaki çalışmalar ilgi odağı olmamıza neden oluyor. En son arazi tahsisine varan teşvikler, yabancıların dikkatini çeken hamlelerin sonuncusu oldu.

Uzun yıllardan beri hayal olarak konuşulan konular bugün gerçeğe dönüşüyor. Hayallerimiz, umutlarımız tekrar canlanıyor. Boynu bükük solgun günlerimiz bitiyor. Dış dünyada gücümüze güç katan, Hazar ve Ortadoğu gaz kaynaklarını Avrupa'ya iletecek Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nden söz ediyorum. Anlaşmalar dün Ankara'da imzalandı.

Türkiye, tarihî bir anlaşmanın tarafı olarak devlet başkanı ve başbakanları misafir etti. Uzun zamandır dış politikada yürütülen diplomasi trafiğinin meyveleri bugün toplanıyor.

Son gelişmelerde devletin zirvesindeki uyumun katkısı küçümsenemez. Özellikle son iki yıldır Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, çok aktif bir dış politika izlediler. Dış seyahatlere çıktılar; ziyaretler gerçekleştirildi.

Irak Başbakanı Nuri el Maliki'nin Nabucco Projesi'nin Ankara'daki imza törenine son anda katılması, Türk dış politikasının son zaferidir. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Irak ziyaretinin sonucudur bu.

Neticede Nabucco ile Türkiye, tarihî bir anlaşmaya ev sahipliği yaptı. Financial Times'ın ifadesiyle "Yeni İpek Yolu" hayata geçti.

Bilindiği gibi Türkiye, Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) gibi çok önemli petrol taşıma projesine imza atmıştı. Bununla önemli bir geçiş ülkesi olduk. Bu geçiş yoluna yenileri eklenecek.

Avrupa Birliği'ne girme noktasında bazı ülkeler ayak direse de, onlar da Türkiye'ye muhtaç artık. Çünkü Avrupa ülkeleri, tükettiği doğalgazın yarısını ithal ediyor; yarınlarda bu oran yüzde 75'lere kadar yükselecek.

Rusya'ya doğalgaz bağımlılığını azaltmak isteyen AB için biz tek çıkış kapısıyız. AB'ye üyeliğine karşı çıkanlara karşı enerji silahı, Ankara'nın önemli kozlarından birisi.

Bir ara Türkiye, Rusya'nın hamleleri ile enerji nakil hatlarında geriye sarmaya başlamıştı. Avrupa Birliği üyelik sürecinde en önemli kozlardan biri olan 'güvenli enerji koridoru' iddiası zayıflamıştı. Şimdi Nabucco ile Türkiye, zayıflayan elini tekrar güçlendiriyor.

Söylemek istediğim; Türkiye'nin son günlerde yaşadığı diplomasiden, ona biçilen rolü hiç kimsenin es geçmediği. İç siyasetteki çekişmelere rağmen bölgesinde güçlü, dünyada da etkin olmak istiyor. Amacı, hem boru hatlarının nakledildiği hem de barışın simgesi bir ülke olmak.

Bu konuda yalnız sayılmaz. Şimdilik destekçilerinden birisi AB, diğeri de ABD. O nedenle Nabucco önemli. Çünkü Avrupa'nın vanası Türkiye'nin eline geçiyor. Baykal istemese de!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Finans sektörünün İnterpol'ü neden olmasın

Hüseyin Sümer 2009.07.28

Yaz tatili ile birlikte Ankara sakinleşti derken, gündeme Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun bazı üyelerinin kutsal direnişi damgasını vurdu. Bunun dışında önümüzdeki hafta yapılacak Meclis başkanı seçimini saymazsak Ankara, tam anlamıyla uykuya yatacak.

Bense uyku dönemini geçirdim, tatil dönüşü Ankara'nın sakinliğine direniyorum. Geçtiğimiz haftalarda kaleme aldığım, 'Bankaların Ali Cengiz Oyunu' yazısı üzerine Bankalar Birliği Genel Sekreteri Dr. Ekrem Keskin'in uzun mesajına göz attım. Son zamanlarda bankacılık sektörüyle ilgili eleştirileri bu sütuna sık sık taşıyorum. Amacım bağcıyı dövmek değil elbette; üzüm yemek.

Eleştiri kültürüne alışkın olmamız gerekiyor. Son yıllarda bu kültür büyük şirketlerimizde epeyce gelişti. Eleştiriler onların yol haritasında önemli değişimlere ve gelişmelere vesile oluyor. Bu bağlamda bankacılık sektörüne yaptığım katkılar küçümsenemez! O nedenle bana kızmayacaklarını düşünüyorum.

Krizin gazabına uğrayan finans sektörü, bir anlamda günah keçisi ilan edilmişti. Yalan da değil hani. 'Kriz mi finans sektörünü zora soktu, yoksa bankalar mı krizi derinleştirdi?' sorusunun cevabının bulunması gerekiyor. Ancak şu var ki, Türk bankacılık sektörü bu işten alınının aklıyla çıktı. Göz ardı edilmemesi gereken, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) krizi çok iyi yönettiği.

Malum, bütün dünya Türk bankacılık sektörüne gıpta ile bakıyor. Bu fırsat varken Bankalar Birliği, Türk bankalarının teminat mektubu sorununu çözebilecek tanıtım çalışmalarına girişebilir.

Bankalar Birliği Genel Sekreteri Keskin'in ifadesiyle, ülkemizde bankacılık sistemi 2001 yılında pahalı bir tecrübe yaşadı. Bu tecrübe ışığında hem düzenleme ve denetim, hem de mali bünyenin güçlendirilmesi alanında çok ciddi bir yapılanma gerçekleştirildi.

Gelinen noktada bankacılık sektörünün öz kaynakları, 2002 yılında 15,7 milyar dolar iken, bu rakam 2008 yılı sonunda 54,3 milyar dolara yükseldi.

Bu süreçte, bankacılık yasası gereği burada deşifre etmemiz yasak olan bazı gelişmeler de olmadı değil. O sebeple BDDK, ayrı otlarını temizledi; riskli kurumların oluşmasının önünü aldı.

Şimdi dünyanın bu örnek ülkeye gözlerini diktiği bir ortamda, Bankalar Birliği'nin hazırlıklı olması gerekmez mi? Bankaların denetiminden sorumlu üst düzey bir yetkiliyle görüşürken bu konuda ilginç bulduğum bir fikrini de sizinle paylaşayım.

Malum, krizden dolayı dünya finans sisteminin acilen yapısal dönüşümler gerçekleştirmesi gerekiyor. Tıpkı polis teşkilatının İnterpol'ü gibi bir sistem hayata geçirilebilir. Bilindiği gibi uluslararası polis teşkilatı, Birleşmiş Milletler'den sonra dünyanın ikinci büyük örgütü. Şu anda 184 ülkede faaliyet gösteriyor. Suçlular anında yakalanıyor.

Ne demek mi istiyorum? Artık dünya ölçeğinde faaliyet gösteren şirketlerin her ülkede şubesi var. Nitekim bankacılık sektöründe bu durum daha da fazla. Örneğin bir HSBC neredeyse bütün dünyada faaliyette. Peki bir ülkede sorunlu olan bir şirketin başka bir ülkeye gidip o bankadan kredi almasının önü alınabiliyor mu? Maalesef hayır.

Şimdi nasıl bir suçlu, kırmızı bültenle dünyanın her yerinde aranabiliyorsa; neden finans suçlusu olan şirket ve kişiler aynı muameleyi görmesinler? Artık finans sektöründe yaşanan sorunları dünyanın da aşması gerekiyor. O nedenle Türkiye lider olabilir. Siyasetin uykuya yattığı bu yaz rehabetinde Türkiye Bankalar Birliği, bu tür konulara öncülük yaparak tartıştırabilir. Neden mi? Çünkü Türk finans sektörü, model olarak gösteriliyor da ondan.

İşte o zaman dünya finans sektörünün İnterpol'ü de olur, Türk bankalarının itibarı da...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin petrolü tarımda gizli

Hüseyin Sümer 2009.08.04

Petrolün pompa fiyatının artması üzerine başta tüketiciler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere herkes dağıtım şirketlerine tepki gösterdi. Nedeni ortada.

Tüketici akaryakıtın litresine gelişmiş ülkelerin üstünde fiyat ödüyor. Oysa bu ülkelerde kişi başına milli gelir bizim iki-üç katımız. O halde akaryakıtı neden 2-3 kat fazla ödemek zorunda bırakıyoruz?

Bu konuda Zaman, dağıtım şirketlerini zorlayacak ciddi haberler yaptı. Neticede EPDK, fiyatların yüksek olduğu gerekçesiyle harekete geçti. Akaryakıt piyasasındaki rakamların Avrupa ile uyumlu olması için 25 Haziran tarihinde tavan fiyat uygulaması başlattı. İyi de oldu. Bu sayede birazcık da olsa fiyatlar aşağıya doğru inmeye başladı.

Ancak çok geçmeden Maliye, akaryakıtta ÖTV artışı getirerek eski yüksek rakamlara dönüldü. Böylece bayilerin kâr farkını da cebine atmış oldu. Neticede cebi yanan yine tüketici.

Tam bu noktada EPDK'nın müdahalesini irdelemek gerekir. Dünyada fiyatlar inerken devreye girmeyip artış trendinde tavan fiyata geçmesi zamanlama açısından yanlış oldu. Bunları es geçiyorum. Aslında işin özü şu. Türkiye, petrol ithalatçısı bir ülke. Yani göbeğinden dışa bağımlı. Ya topraklarından petrol bulup işletecek ya da petrolü farklı biçimde üretecek.

İkinci seçenek Türkiye'nin elinde. Malum son yıllarda dünyada fosil yakıtlarla çalışan taşıt araçlarının egzoz gazlarındaki karbondioksit, küresel ısınmaya neden olduğundan, yenilenebilir kaynaklardan üretilen yakıtlara yöneliş başladı.

Bunun adına da petrolün alternatifi sayılan biyoyakıt üretimi deniliyor.

Biyoyakıt alanında ilk uygulama biyoetanol ile başladı. Özellikle 2000 yılından sonra yükselen petrol fiyatlarına paralel olarak ABD, İsveç, Brezilya ve Kanada'da hızlı bir artış gösterdi. Ülkemizdeki en önemli biyoetanol hammaddeleri şekerpancarı, mısır ve buğday. Sadece şekerpancarına dayalı biyoetanol üretim kapasitesi benzin tüketimimizin önemli bir bölümünü karşılayacak potansiyele sahip.

Malum tarımda ciddi anlamda SOS veriyoruz. Köylümüz halinden hiç memnun değil. Türkiye'nin birçok arazisinde yukarıda sözünü ettiğim tarım ürünleri üretilebiliyor. Ancak talep görmediği için ya ürün elde kalıyor ya da arazi boş yatıyor. Bir yandan da AB, bizim daha fazla şeker üretimimizin önüne geçmek için bazı kotalar koymuş durumda. Yani çiftçimiz şekerpancarı yetiştirecek bölgelerde tarlasının tamamını bu ürüne ayıramıyor.

Bütün bunlara rağmen Türkiye'de biyoyakıtların akaryakıtla harmanlanması için yüzde 2 sınırı var. Ancak bu oran da mecburi değil. Halbuki Kanada, 2010 yılı başından itibaren tüm ülkede benzin istasyonlarında yüzde 5 oranında etanol kullanımını zorunlu hale getirdi. ABD ise alternatif yakıt miktarını 2010 yılına kadar yüzde 30 düzeyine çıkarmayı hedefliyor.

Peki Türkiye ne yapabilir? Benzine biyoetanol harmanlanmasını 'zorunlu' hale getirerek üretim desteklenebilir. Hatta bu oran yıllar içinde kademeli olarak yüzde 5'e çıkarılabilir. Böylece tarım kesiminin önünü de açmış oluruz. Kyoto Protokolü'nü imzalayan ve çevresel yükümlülükleri ağustos ayında başlayacak ülkemizin biyoyakıtlarla ilgili düzenlemeyi yapması da şart. Bugüne kadar neden yapılmadığına gelince. Petrol dağıtım şirketleri, yıllarca bu konuda direnç gösterdi. Bu direnç olmasa, bizde de Kanada'daki gibi yüzde 5, zorunlu sınır olabilirdi.

Birilerinin harekete geçip biyoetanolü zorunlu hale getirmesi gerekiyor. Bu sayede hem şekerpancarı hem de mısır çiftçisi nefes almış olur. Bu işin meyvesini de tüketici ucuz benzin alarak yer.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Matruşkadan Türkiye çıktı

Hüseyin Sümer 2009.08.11

Çocukluğumun şarkısıydı, 'aman petrol, canım petrol, artık sana sana muhtacım petrol.' O tarihlerde Türkiye, bu parça ile Eurovizyon'a katılmıştı. Ajda Pekkan'ın söyleyişi ile, dünya siyasetini podyumlara taşıyorduk. 1979 ve 80 yılındaki petrol krizine, sadece şarkılarla eşlik edebiliyorduk.

Petrol o kadar önemliydi ki; bir damla petrolün bir damla kanla eşdeğer tutulduğu yıllardı.

Milyonları ekran karşısına toplayan 1980'lerin efsane Dallas dizisinde bile petrol kuyusu önünde poz veren Ceyar'ı hatırlamayan yoktur. Dizinin ünlü petrol zengini Ewing ailesi gibi olmasa da Türkiye işin önemini şarkılara konu olacak biçimde fark etti. Fark etti de ne oldu peki? Tam anlamıyla bir fiyasko.

O günlerde siyasî kamplara bölündürülen ülke, petrol uğruna olmasa da kardeş kanı akıtmakla meşguldü!

Gelinen süreçte, enerji politikaları noktasında bir arpa boyu yol kat edemedik. Neredeyse petrolün tamamını yurtdışından temin eder hale geldik. Her yıl fiyatlar değişse de ortalama 15 milyar doları başta Rusya olmak üzere tedarikçi ülkelere ödüyoruz.

Şimdi ise arada bir 'petrol bulundu' haberleriyle vatandaş umutlandırılrsa da aynı tas aynı hamam devam ediyoruz. Tıpkı 1980'li yıllardaki gibi, 'Aman petrol, canım petrol, artık sana sana muhtacım petrol' şarkısını tekrar söylüyoruz.

Türkiye bu kez aynı şarkıyı büyük bir oyuncu olarak mırıldanıyor. Bir taraftan Obama yönetimi ile Washington'a diğer yandan AB'ye yaklaşıyor. Düne kadar ikiliden birini tercih etmek zorunda olan Türkiye, bugün her iki güçle başta enerji olmak üzere ilişkilerini ilerletiyor. En son Rus Başbakanı Vladimir Putin görüşmesi ile yanına üçüncü bir gücü de ortak aldı.

Dünyanın krizle boğuştuğu bir ortamda Türkiye, gelişmeleri fırsata dönüştürmek için geçmişiyse hesaplaşıyor, adeta. Üç etkili süper gücün ilgisini çekmekle kalmıyor, 'Win Win' yani kazan kazan politikaları ile tarihini yeniden yazmak istiyor.

Tam bu noktada Putin ile Ankara'da nükleer enerjiden tutun doğalgaz ve petrole kadar 20 farklı alandaki anlaşmaya imza attı. Bununla yetinmeyen Soğuk Savaş döneminin iki düşman ülkesi bu kez, ilişkilerden doğacak problemleri çözmek için her yıl başbakanlar ve bakanlar düzeyinde görüşmeler yapacak.

Hatırlarsak Rusya'nın canını sıkacak bir gelişmeye Ankara, geçen ay ev sahipliği yapmıştı. Avrupa'nın liderlerini Nabucco doğalgaz anlaşması için toplamıştı. Klasik dış politika yorumcularına göre Türkiye, Rusya'nın canını sıkıyordu!

Fakat Putin'in Ankara'da yaptığı konuşmalardan klasik yorumcuları ters köşeye getiren açıklamalar geldi. Rus lidere göre, enerji güzergahları açısından Türkiye, vazgeçilmez konumda bulunuyor.

Türkiye, son yıllarda çizdiği dış politika ile mesafe kat etmiş olsa bile henüz gelinen noktadan memnun değil. Üç gücü yanına almanın ötesinde Ortadoğu'dan Afrika'ya oradan Uzakdoğu'ya kadar (Hindistan, Çin, Japonya) başta ekonomik alanlar olmak üzere ilişkilerini artırıyor.

Peki, enerjide dışa bağımlı ülke olarak Türkiye, algısında ne değiştirdi? Değişen şu; artık petrolün ve doğalgazın değerini anlamış bir ülke var, ortada. Hiç olmazsa tıpkı İpek Yolu gibi, 'Petrol Yolu'na sahip olmak istiyor, bugün.

O nedenle petrol ve doğalgazda yapılan transit boru hatlarında bütün yollar artık Ceyhan'a çıkıyor. Ceyhan'a çıkan yolların içinde sadece petrol yer almıyor. Nükleer santral de çok yakında Mersin Akkuyu'da olacak.

Bugüne kadar bir damla petrol için akıtılan bir damla kan politikalarına seyirci kalan ülke, bundan sonra politikaların tam göbeğinde yer alacak. Ancak bir farkla. Menfaatlerinin ötesinde barışçıl politikalara hizmet etmek kaydıyla. Bir yazımda Erdoğan ile Putin'in matruşkasından kim çıkacak? demiştim. Şimdi cevabını veriyorum işte: Türkiye çıktı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rus Başbakan Putin 'bu işi bitirin' mi dedi?

Hüseyin Sümer 2009.08.18

Son günlerde Türkiye'nin enerji ile ilgili attığı adımlara baktığımızda eski politikaları revize etmek zorunda kaldığını görüyoruz.

Daha önce, çok etkili olunamayan politikaların bugün güçlendirilmesi için adımlar atılıyor. Düne kadar Nabucco anlaşmasını bürokratik engellerle gerçekleştiremeyenler, bu prestijli işi şimdi yeni ekibe kaptırmış oldu.

Aslında bu anlaşmalar dört-beş yıl öncesinden yapılabilirdi. Fakat Türkiye, boşu boşuna zaman kaybetti.

O nedenle Taner Yıldız komutasındaki yeni bürokrasinin işi çok kolay olmayacak. Zaten yeni kan Taner Yıldız, bu konuda disipliniyle tanınan önemli özelleştirmelere imza atan Metin Kilci'yi en önemli koltuğa getirdi; müsteşarı yaptı. Çok geçmeden de görüşmeler meyvelerini verdi. Ruslarla birçok anlaşmaya varıldı.

Tabii son 20 protokolün yapılmasında Rus diplomasisinin zaferini de unutmamak gerekir. Ankara kulislerinden bildiğim kadarıyla Güney Akım projesi konusunda Rus Başbakan Vladimir Putin'in "bu işi bitirin" talimatı oldu. O nedenle Rus ekip işi çok sıkı tuttu. Öyle sıktılar ki; gece bile uçağa atlayıp bizim bürokratlarla görüşmeye geldiler. Oysa Türk diplomasisi, bu aceleciliğe alışkın değildi.

Günün ya da haftanın herhangi bir saatinde özel uçaklarına atlayıp gelen bu kişiler, şimdi Putin'in emirlerini de yerine getirmenin mutluluğunu yaşıyor.

Neticede uzun yıllar stabil kalan enerji bürokrasisi, yeni ekiple birlikte proaktif politikalar gütmeye başladı. Şimdi sırada nükleer enerji var. Maalesef işin en zor kısmı da bu. Bu anlaşmalarda Rus tarafına çok kesin garantiler verilmedi. Nedeni de hazırlanan şartname ile ilgili duyulan endişeler. Bazı boşluklar ya da farklı yorumlanabilecek maddeler var.

Öyle anlaşıyor ki, nükleer konusunda yeni ekibin işi çok kolay olmayacak. Hazırlanan ihale şartnamesinin neresinden tutulacağı bilinmiyor. Şimdi bu ikircikli durumla karşı karşıya kalan bir enerji bürokrasisi var ortada. Ne yapılacağına ilişkin yol haritasını çizebilecek bilgiye sahipler; ancak geçmişte atılan adımlarla ilgili ne yapacakları meçhul.

Mevcut haliyle işin gitmesi zor görünüyor. Tekrar ihaleye çıkmak ise riskli. O nedenle Rus tarafına garanti verilmedi. 'Hukuki süreci beklemek zorundayız' denildi.

Maalesef enerjide, nükleer ihalesinde olduğu gibi uzun zamandır doğru strateji ile çözümlenmeyen konular bugün bizi zorluyor. Tabii işin bir de Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafı var. Son günlerde EPDK'nın en büyük hatası ise petrol fiyatlarını belirlemek oldu. Piyasanın kendisini serbest koşullarda oluşturması gerekirken müdahale etti.

Hatırlarsanız, EPDK'nın müdahalesinden önce akaryakıt fiyatlarını tüketici daha ucuza alıyordu. Geline noktada fiyatlar arttı.

Bundan sonra yeni yönetimi zorlayacak konuların başında petrol ve elektrik gelecek. Çünkü 5 yıl elektriğe zam yaptırmayanlar, bugünkü süreci de hazırlamış oldular. Şimdi Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt AŞ (TETAŞ), toptan elektrik satış fiyatlarında 1 Ekim itibarı ile yaklaşık yüzde 20 oranında zam yapmaya hazırlanıyor. Nedeni de yıl sonunda kurumun zarar ettirilmemesi gerekiyor. Çünkü kanununa göre bu iş böyle.

5 yıl zam görmeyen vatandaş, henüz bunun faturasını ödemedi. Diğer taraftan doğalgaz ile ilgili gelen zammı insanlar hiç unutamıyor. O günlerde bu fiyat artışlarını Bakan Hilmi Güler indirimlerle unutturmaya çalıştı. Ancak başaramadı. O nedenle yeni ekibin işi zor diyorum.

Hülasa, enerjide uzun zamandır rafta bekleyen meseleler şimdi tek tek çözüm bekliyor. Güney Akım'da Putin, "bu işi bitirin" talimatı ile kendi problemini çözdü. Bakalım biz başta nükleer olmak üzere sorunlarımızı nasıl çözeceğiz. Süreci hep birlikte izleyeceğiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik açılıma havza modeli

Hüseyin Sümer 2009.08.25

Türkiye tarımı makas değiştiriyor. Bu sonuca nereden varıyorum diyenlere hemen aktarayım.

Son günlerde Tarım Bakanlığı uykudan uyandı. İnanılmaz projelere imza atmaya başladı. En son tarımda havza modeline geçileceğini açıkladı. Ancak bu konuyu kamuoyu çok iyi algılayamadı. Birçok tarım haberinin arasında kaynayıp gitti.

Oysaki proje tarımda devrim niteliğindeydi. Bu noktaya gelmek kolay olmadı. Öncelikle 527 milyon farklı verinin kullanıldığı sistemde, tarım arazilerinin fotokopisi çekildi.

Bugüne kadar üretim ve kalkınma planları sadece coğrafi bölgeler ve idari sınırlar esas alınarak yapılıyordu. Yeni modelde ise iklim, toprak ve topoğrafya verileri kullanıldı.

Türkiye, bu proje için yıllarca bekledi. Beklemesinin sebebi ise Güneydoğu sorunuydu. Mevcut haliyle 7 coğrafi bölgeye ayrılmış olan ülke, yeni tarım sisteminde 30'a bölünüyor. Yani 'Havza Bazlı Destekleme Modeli'ne geçiliyor.

Havza sistemine geçmek için Türkiye, terör belasından dolayı 25 yıl beklemek zorunda kaldı. Daha başka güvenlik gerekçeleri öne sürülerek bugüne kadar geciktirildi. Şimdi eski usullerle yapılan tarımın da, terörün de defteri dürülecek.

İklim karakteristiği aynı olan yerler bir havzanın içerisine konuldu. Yeni sistemde örneğin Diyarbakır'ın iki farklı ilçesi farklı havzaların içerisinde yer alabiliyor. Nedeni de tarım arazisinin özelliklerinden kaynaklanıyor.

Demokratik açılımla birlikte Türkiye'de tarımın da önü açılıyor. Bakanlık, 35 kişilik bir ekip oluşturdu. Bu kişiler, dünya tarımındaki tüm gelişmeleri yakın takibe aldı. 2010 yılından itibaren uygulanacak sistem ile vatandaş arazisinde en verimli hangi ürünü alabileceğini anında öğrenecek.

Türkiye'nin tarım haritasını çıkaran sistem sayesinde üretim alanı darlaşırken verim artacak. Tarım Bakanlığı yetkilileri, arazinizin pafta numarası ile en verimli hangi ürünü yetiştireceğinizi bir kâğıt çıktısı olarak elinize verecek. Böylece yanlış tarım politikaları sonucu fındık örneğinde olduğu gibi dağı taşı aynı ürünle doldurma dönemi tarihe karışacak. Hangi üründen ne kadar ihtiyaç var ise o miktarda üretim yapılacak. Bundan sonra herkes ektiğinin karşılığını fazlasıyla alacak.

Reformlar sadece havza modeli ile sınırlı değil. Bilinçsiz tarım ilacı kullanımından dolayı insan ve toprak sağlığı tehlikeye atıldı. Kanser vakaları ciddi şekilde arttı. Yanlış politikalar sebebiyle toplumun sağlığı ile birlikte dengesi de altüst oldu.

Yeni süreç ile birlikte reçetesiz ilaç satma dönemi de rafa kalktı. Sadece bu konu üzerinde onlarca yazının kaleme alınması gerektiğine inanıyorum. Mevcut durumda, eğitimsiz kişiler asla ilaç satamayacak. Şubat ayında yürürlüğe giren sistem hazırda tekrar revize edildi. Sertifikalı kişiler, tıpkı eczacılar gibi çiftçiye reçete ile ilaç verecek.

Bundan böyle çiftçiler de istediği ilacı kullanamıyor artık. Neden mi? Çünkü mevcut ürün zehirlenmelerinden üretici de sorumlu tutuluyor da ondan.

Gelinen noktaya çiftçi nasıl adapte olacak peki? Onların imdadına sertifikalı tarım danışmanları yetişecek. Bu danışmanlardan hizmet alacak çiftçilere devlet dönüm başı 250 TL destek verecek. Hemen duyurayım; bu yıl için ağustos ayının sonunda çiftçilerin danışmanlarla sözleşme yapma süresi bitiyor. Şu anda Türkiye'de 3 bin 97 tarım danışmanı olduğunu biliyor muydunuz?

Gördüğünüz gibi tarımda yapılan reformları hiçbirimiz bilmiyoruz. Yapılan bu dönüşümler uygulamaya girdiğinde bölgesel uçurumlar da ortadan kalkmış olacak. İşte o zaman demokratikleşme de, özgürleşme de kendiliğinden gelecek. Bir anlamda havza modeli demokratik açılıma da ivme kazandırmış olacak.

h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hüseyin Obama'ya selam söyle

Hüseyin Sümer 2009.09.01

Dünya ekonomik krizle boğuşadursun Türkiye yeni hamleler peşinde. Önce pro-aktif politikalarla ülkenin tanıtım faaliyetlerine hız verildi.

Mazisi henüz 3 yıla varan Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı kanalıyla yatırımcı avına çıkıldı. 3 yıl içerisinde dünyanın en meşhur CEO'ları ve patronlarına Türkiye'yi tanıtımları için teklifler götürüldü. Bunun sonucu olarak dünya coğrafyasında etkin olmak için çaba sarf eden bir ülke profili ortaya çıktı.

Hali hazırda Türkiye için çalışan bu kişilerin bir kısmı prens düzeyinde, bir kısmı da ülkelerinin en zenginleri arasında yer alıyor. Yatırım Ajansı Başkanı Alparslan Korkmaz ile konuşurken ve onu dinlerken Türkiye'nin zor günleri nasıl aşmaya çalışıldığını daha iyi anladım.

Yabancı sermaye yatırımları ve teşvik noktasında atılan adımlar meyvesini vermiş. 30 yılda 18 milyar dolar doğrudan yabancı sermaye gelirken, son beş yılda ise bu rakam 73 milyar dolara fırlamış. Bu başarının altında tesadüflere yer olmadığını görüyorum. Zaten bunun aksinin mümkün olmadığını göstermek isteyen Korkmaz, "Ben dünyada komando takımı kuruyorum." şeklinde özetliyor, Türkiye'nin çalışmalarını.

Şimdi de Türkiye, eylülde dünyanın her tarafında kapsamlı tanıtım kampanyaları ile bu sürece ivme kazandırmak istiyor. 70 ülkenin medyasında Türkiye ile ilgili öne çıkan flaş bilgiler yer alacak. Bu işin başını da dünyanın en büyük ekonomisi ABD çekiyor. Özellikle burada bulunan büyük gazetelere reklamlar verilmeye başlandı bile.

Krizin zirve yaptığı bir dönemde yani 2009'da dünya yabancı sermaye noktasında dipte dolaşırken Türkiye pik yapmak için var gücüyle çab alıyor.

Hedefin doğru olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Sebebini mi soruyorsunuz? Çünkü dünyanın her yerinde bize duyulan güven artıyor da ondan. Siz bu yazıyı okurken ben de Amerika'nın muhtelif eyaletlerinde iş icabı dolaşmaya devam ediyor olacağım. Krizin dip yaptığı bu koca ekonomide çırpınışları yakından görme fırsatım olduğu için Türkiye'nin bir adım önde olduğunu söylüyorum.

Bugünlerde krizin çıkışı ile ilgili doğru tespitleri yapmak için dünyanın önde gelen şirketleri bir araya geliyor. Mesela, Amway'in dünya başkanı Doug Devos, krizi, ABD'de yaşayan insanların ellerinde olmayan parayı harcayarak çıkardığını söylüyor. Michigan eyaletinde şirketin merkezinde görüştüğüm Devos, halihazırda 8,2 milyar dolarlık ciro yapan koca bir dev yönetiyor. Krizde şirketini büyüten Başkan, Amerikan tüketicisinin yanlış eğilimleri sebebiyle bugüne gelindiğini belirtiyor.

Şimdi krizden çıkmak için ABD yönetimi ellerinde sihirli değnek taşıyan bu kişileri dinliyor. Çünkü en büyük tüketim grubunda kriz aşıldığında dünyanın kurtuluşunun daha kolay olacağına inanılıyor. O nedenle ABD vatandaşı da başkanları Obama'ya güveniyor. Bunu da her halinden de belli ediyor.

İllinois eyaletinden Texas'a geçerken biletimi kontrol eden görevli bunlardan sadece birisiydi. Uçuş kartımda Hüseyin yazdığını görünce tebessümle karışık, "Başkan Hüseyin Obama ile git görüş; hatta selamımı da söyle!" demeyi unutmadı. Evet başkana ulaşabilme inancı ve umudu krizden kurtuluşun da simgesi burada.

Hali hazırda her gün bankaların devlet tarafından el konulduğu bir ülke ABD. En son California, Maryland ve Minnesota'da 3 banka daha kapatıldı. Böylece bu yıl içinde kapatılan banka sayısı 84'e ulaştı.

Öte yandan dünyanın bir başka yeri Ortadoğu'da yatırımcılar servetine servet katmaya devam ediyor. Apple ve Citibank'a ortak olan Prens El Velid, 16,3 milyar dolarlık serveti ile Arapların en zengini unvanına kavuştu.

Görüldüğü üzere Türkiye ilginç bir kavşakta yol alıyor. Bir taraftan dünyada yatırımcı avına çıkarken öte yandan Obama'ya eli ulaşacak ve ona selam söyleyecek mesafede duruyor. h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zekeriya Öz, BDDK'yı ziyaret ederse şaşırmam

Hüseyin Sümer 2009.09.08

G20 zirvelerinde dişe dokunur kararlar çıkmıyor. Krizi tarif etmenin ötesinde bir sonucun çıkmaması gelişmiş ülkelerin elinde tutarlı bir reçetenin olmadığını gösteriyor.

Bu yıl maliye bakanları ve merkez bankası başkanlarına göre mali krizin temelini çalışanların primleri oluşturuyor.

İyi o zaman, bankacılık krizi çalışanların aldığı fazla primden kaynaklanıyorsa çözmek de zor olmasa gerek. Primleri keserseniz sorun biter. Ama kazın ayağı hiç de öyle değil. Sektörün gündemde bulunanların yanı sıra görünmeyen birçok sorunu bulunuyor.

Daha önceki yazılarımdan birisinde gündeme getirmiştım. Ancak biraz fantezi olarak algılandı galiba. Oysa bugün itibarıyla söylediklerimin önemli olduğunu düşünüyorum. Bir banka ile ilgili kurtarma girişimi konusunu bu sütunun müdavimleri hatırlayacaktır. El konulmak üzereyken gece operasyonu ile büyük bir bankamız bugün dimdik ayakta duruyor. Belli ki bazı mali bilgiler dışarı sızdırılarak bir bankanın batışı önlenmişti.

Dikkat ederseniz bugünlerde dünya bankacılık sistemi kendisini sorguluyor. Türk finans sektöründe ise krize ilişkin olumsuz bir gelişme yaşanmıyor. Hatta bankaların yedi aylık kârı, rekor seviyeye ulaştı. Kârlar bu yılın ilk yedi ayında yüzde 35 artışla 12,7 milyar liraya yükseldi. Bu rakamlar Türk bankacılık sektörünün yüzünü güldürüyor. İyi de oluyor.

Ancak ister kriz çıksın, isterse Türkiye'de olduğu gibi Ergenekon soruşturması yapılsın. Her halükârda finans sektörü gündemdeki yerini koruyor. Neden korumasın ki?

Hatırlayın yukarıda sözünü ettiğim kurtarma olayının benzeri Fransa'da yaşanmıştı. Ülkenin en büyük bankalarından Societe Generale'deki 7,1 milyar dolarlık dolandırıcılık olayı olmuştu. Bu vakayla Fransız bankacılık sistemine olan güven bugün sorgulanıyor. Dünyanın her yerinde bu tür hortumculuk olaylarına rastlamak mümkün. O nedenle G20 toplantılarını yapan ülkelerin elle tutulur ve sektörün geleceğini şekillendirecek köklü adımlar atması gerekiyor.

Dünyanın yaşadığı ekonomik belirsizlikler finans sektöründeki bilgi güvenliği risklerini de tetikliyor. Veriler ise önümüzdeki dönemde bilgi güvenliği ihlallerinde bir artış olabileceğine işaret ediyor. G20'nin de bu konuya dikkat çekmesi önemli. Krizle mücadelede daha güvenli bir mali sistem kurulması gerekiyor. Bankacıların fazla prim almasından daha önemli madde bence bu.

Deloitte'un 2008 Global Finansal Hizmetler Güvenlik Araştırması bu riskleri bir bir ortaya koyuyor. Önümüzdeki dönemde bilgi güvenliği ihlallerinde bir artış olabileceğine işaret ediliyor. Kriz nedeniyle insan hatalarından ve küskün çalışanlardan kaynaklanan güvenlik zaafı, kurumların bu alandaki politikalarını yeniden gözden geçirmelerini zorunlu kılacak.

Ergenekon soruşturması ile ilgili olarak bazı bankaların güvenlik sistemlerini sağlayan bir kişinin tutuklu olduğunu ne çabuk unuttuk. Hatırlarsanız yakın tarihte bir bankanın bilgi işlem sistemi çökmüştü.

Artık yeni dönemde güvenlik finans başta olmak üzere bütün sektörlerde daha da önemli hale gelecek. Bu konu öyle önemli hale geldi ki, Ergenekon Savcısı Zekeriya Öz geçtiğimiz günlerde TMSF Başkanı Ahmet Ertürk'e ziyarette bulundu. Muhtemelen fon tarafından el konulan bankalara ilişkin akçeli işler gündeme geldi. Anlaşılan o ki Savcı Öz, Ergenekon'un finans ayağına yönelik ipuçlarını takip etmeye başladı.

Ergenekon savcıları bu işlerde başka kimlerin parmağı olduğunu ortaya çıkarttı mı bilmiyorum. Hep birlikte bekleyip göreceğiz. Bırakın sadece el konulan iflası istenen bankaların durumunu. Mevcut bankacılık sisteminde bile benzer oyunlar oynanabiliyor. Geçmişte bir bankaya yapılan kurtarma operasyonunda kimlerin isimleri açıklandı? Bu kişileri daha sonra hangi kuruluşlar işe aldı; duyan, bilen varsa beri gelsin.

Bütün bu anlattıklarımın sonu Zekeriya Öz, BDDK'yı ziyaret ederse hiç şaşırmam.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sizin de bir hikâyeniz varsa yolunuz New York'a düşsün

Hüseyin Sümer 2009.09.29

Geçen hafta BM Genel Kurulu ve G-20 zirvesi için Türk heyeti çok kalabalık bir grupla Amerika'ya çıkarma yaptı.

Aynı günlerde ben de New York'ta bulunduğum için diğer katılımcı ülkeler ile Türkiye'nin farkını yakından gördüm. Türk girişimcisinin Başbakan Tayyip Erdoğan'ın seyahat ettiği her ülkeyi iyi değerlendirdiğine bir kez daha şahit oldum.

Zaten doğalgaz ve petrolü olmayan bir ülke olarak elimizdeki tek sermaye, girişimcilik. Bunu da çok iyi yapıyoruz. Ancak Türk yatırımcısının Amerikan pazarını iyi değerlendirdiğini söylemek erken olur. Şimdilik iki ülke arasındaki ticaret hacmi 15 milyar dolar seviyelerinde. Oysaki Soğuk Savaş döneminden bu yana müttefik iki ülke arasındaki ticaret hacminin geline noktan katbekat fazla olması gerekirdi.

Gerçi son yıllarda öğrenci göndermenin yanı sıra üst düzey şirketlerde Türk yöneticilerini görüyor olmak bizleri sevindiriyor. Malum Coca Cola'nın tepe yöneticisi Muhtar Kent, hepimizin gurur kaynağı oldu. Ancak ben bir şey daha gördüm. New York'ta büyük şirketlerde çalışan zehir gibi Türk gençleri var. 15 yıl önce gelmişler; şimdi çok büyük finans ve bilişim şirketlerinde çalışıyorlar. Bu kimseler ileriki yıllarda tıpkı Muhtar Kent gibi Amerika'nın büyük şirketlerinin tepe görevlerine gelirse, bunlar da nereden çıktı, demeyin.

Tabii Amerika deyince Yağlıderelileri hatırlamadan geçmemek gerekiyor. Her şey yıllar önce bir hemşehrilerinin memleketine gelip kartvizit dağıtmasıyla başlamış. Eline kartvizit alan Yağlıdereliler 1960'lı yıllardan sonra bir bir Amerika'nın yolunu tutmuş. Neticede bu koca kıtada Giresun'un Yağlıdere ilçesinden gelen insanlar, isimlerini duyurmayı başarmış.

Yaşanan bazı sorunlar nedeniyle fırsatlar ülkesi bu kişilere şimdi vize vermekte direniyormuş. Fakat onlar pes etmemiş. Girişimcilik ruhları bir kez daha depresmiş. Yağlıdere'deki kütüklerini İstanbul'a nakledip şimdi İstanbullu olarak Amerika'ya geliyorlar.

İşin bir diğer noktası ise buradaki Türk mutfağının çok zayıf olması. Örneğin hemen her yerde Küba veya Yunan mutfağı bilinirken dünyanın ilgi odağı olan Türk yemekleri yeterince tanınmıyor. İki ülke arasındaki sıcak

ilişkiler ticarete çok fazla yansımamış. Nedeni ise hâlâ Türkiye algılamasının, Ortadoğu'nun radikal islam söylemi ile eşdeğer tutulması.

Yıllarca başörtüsü tartışmaları burada aleyhimize işlemiş. "Sizin ülkenizde bayanlar başı açık dolaşabiliyor mu?" diyen Amerikalılar çoğunlukta, burada.

Son yıllarda bu ülkede gözle görülür bir Türk artışının olduğunu da söylemeden geçmeyelim. Bir büyükelçilik görevlisi son 3 yılda Türklerin dikkat çekecek biçimde yaşamın içinde yer aldığını söylüyor.

Artışın piyasaya yansımaları da oluyor. New York'ta yeni açılan İstanbul Cafe başta 57. Cadde sakinleri tarafından ilgi görmeye başlamış bile. Şimdilik müşterilere caz eşliğinde yemek servisi yapılıyor. İşletmenin sahibi Üzeyir Bey'e neden Türk müziği koymadıklarını sordum. Ney eşliğinde bazı denemeler yapılmış ancak çok ilgi görmemiş.

Nihayetinde ticari bir müessese. Fakat ne olursa olsun yine de bizim Türk ismiyle açtığımız bu mekanlara kendi müziğimizle de seslenebilmemiz gerekiyor. Çünkü böylesine çok sesli pazarda insanlar hem yerel mutfakları hem de bilmediği özgün müzikleri tercih ediyor. Çünkü ben öyle yapıyorum. Bir Küba restoranında yine bir Küba müziği dinlemek istiyorum.

Evet, dedim ya Türk müteşebbisi Başbakan'ın gezilerini fırsata çeviriyor, diye. Bu kez Güllüoğlu, New York Brooklyn'in ardından, Amerika'daki ikinci şubesini Manhattan'da açtı.

Tabii Başbakan Tayyip Erdoğan'ın 'One Minute' çıkışı olur da Türkler buna yabancı kalır mı? Bir ay önce açılan One Minute Cafe, New Yorkluların ilgi odağı olmaya başlamış. Unutmayın burada hikâyesi olan herkes iş yapıyor. Sizin de bir hikâyeniz varsa yolunuz New York'a düşsün.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

IMF'ye Türk direnişi

Hüseyin Sümer 2009.10.06

"IMF'nin önerilerine inanmıyoruz." Türkiye'nin IMF ile ilişkilerini yürüten en üst düzeydeki Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'a bunu söyleten gerçekleri görmek gerekiyor.

Hatırlarsanız Türkiye, yıllarca Fon'un kuyruğunda dolaştırıldı. Bir dolara mahkum ettirildi. Şimdi Uluslararası Para Fonu, eski alışkanlıkları ile ülkemize bildik muamelesini sürdürmek istiyor. Kendi istediği türden bir anlaşmanın acilen imzalanmasını dayatıyor.

Bildiğiniz gibi IMF ile hükümet arasındaki görüşmeler uzun zamandır devam ediyor. Bu konuda o kadar çok yazı kaleme alındı ki, artık konu tavsadı. Ancak mevcut durumda, global hastalık bütün organları etkisi altına almaya çalışırken Türkiye, tedavi yöntemleri üzerinde Fon'a çalım atıyor. Dünyanın en büyük kamulaştırılmasının yaşandığı kapitalizmin kalesinde işler rayından çıkmışken, Türkiye bu fırsatı kaçırmıyor.

Geçmiş yıllarda bankaların bir bir battığı bir ortamda kredi derecelendirme kuruluşları notumuzu düşürürken IMF de bu fırsatı hiç kaçırmamıştı. Tıpkı Osmanlı'nın pay edilmesi dönemindeki gibi Türkiye için 'artık yolun sonuna geldiniz, hasta adam' ifadelerini kullanıyordu.

O günden bugüne hasta adam iyileşirken, şimdi teşhisi koyanlar sıtma mücadelesi veriyor. Bırakın krizi, ABD'nin kalesinde ekonominin manifestosunun yeniden yazılmasının gündeme geldiği bir ortamda

uluslararası mali kuruluşların sesi soluğu kesildi.

Bugün ise acilen anlaşmanın yapılması için içeriden büyük gruplar dışarıdan da IMF, Türk hükümetini sıkıştırıyor. İşin ironik tarafı, bu yıl IMF ve Dünya Bankası toplantılarının Türkiye'de gerçekleşiyor olması. Böylesine ev sahipliği yaptığımız bir toplantıda Türkiye yüzünü kızartmadan, mahcup hissetmeden, "Tekliflerine inanmadığımız için IMF ile anlaşmadık." diyebiliyor. Türkiye, teslim olmuyor.

Bu kez Fon baltayı taşa vurdu. Karşılarında her isteklerine evet demeyeceği bir siyasi iradeyi buldular. Hükümet, artık kartları açık oynamaya başladı. Krizden çıkış stratejisini IMF'ye, Orta Vadeli Program'la (OVP) ortaya koyduğunu belirtti.

19 programın sona erdiği Mayıs 2008 tarihinden itibaren Para Fonu, Türkiye ile anlaşma yapmak istiyor. Bugün tıkanıklığın en önemli ayağını hükümetin Orta Vadeli Program'dan taviz vermemesi oluşturuyor. Daha önceki görüşmelerde ise büyümeye yönelik adımlar bahane teşkil ediyordu. Şimdilik 20. stand-by anlaşması OVP üzerindeki anlaşma şartına bağlandı.

Geçen yıl Başbakan Tayyip Erdoğan'ın 'Ümüğümüzü sıkamak istiyorlar.' tepkisi ile sekteye uğrayan görüşmeler IMF-Dünya Bankası'nın İstanbul'daki yıllık toplantılarında iyice gerildi. Halihazırdaki durum, "IMF'nin önerilerine inanmıyoruz." biçimine dönüştü.

Türkiye ilk kez uluslararası arenada dünyanın önemli kuruluşları ile ters düşmeye başladı. Ancak bu sertliğe rağmen içeriden de destek bulan IMF, Türkiye'nin peşini bırakmıyor.

Türkiye'nin krizin tepe yaptığı böylesine bir ortamda IMF'ye diklenmesini TÜSİAD gibi kuruluşlar anlamsız bulabilir. Zaten bu konuda onların görüşü belliydi. TÜSİAD, son yıllarını IMF ile anlaşma yapılmazsa hapı yuttuk (!) diyerek geçirdi.

Bütün bunlara rağmen şöyle bir gerçek olduğunu da hatırlamak gerekiyor. Bugüne kadar Türkiye başlattığı 17 programın hiçbirini tamamlayamamıştı. İlk defa Fon'a karşı duran AK Parti döneminde bir anlaşma sonuçlandırıldı.

Bütün bu gelişmelerden sonra IMF, tarihinde ilk kez bir direnişle karşılaşmanın şaşkınlığını yaşıyor. Dün, dönemin IMF Başkan Yardımcısı Stanley Fischer'in, "hasta adam" tanımlaması yaptığı kurumdan Türkiye şimdi yavaş yavaş intikamını alıyor! h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İthalatçının gümrük oyununa bakan el koydu

Hüseyin Sümer 2009.10.13

Dünya Ticaret Örgütü'nün gümrük duvarlarını yıkan düzenlemesinden sonra Türkiye, zorlu bir sürece girdi.

Özellikle Çin, İran ve Hindistan gibi ülkelerden gelen kalitesiz malların sayısı her geçen gün artıyor. Standartı düşük ürünler yüzünden Türkiye, kalitesiz mallar cennetine dönüşmeye başladı.

Sadece bununla kalmadı; ithal mallardan yakınan yerli üreticilerin rekabet şansı da hızla azaldı. Haklı olarak yerli firmalar, "Biz CE işareti olmadan dışarıya mal satamıyoruz; ama Türkiye'ye her türlü ürün geliyor." diyerek, isyan bayrağını çekiyor.

Bilindiği üzere Çin ve Tayvan gibi Uzakdoğu ülkelerinden gelen ürünlerde CE işareti zorunluluğu arandığı için bu mallar uzun zamandır Türkiye'ye AB üyesi ülkeler üzerinden girmeye başladı. İthalatçı firmalar, önce ürünü herhangi bir AB ülkesine getiriyor ve vergisini orada ödüyor. Türkiye ise bu vergi gelirlerinden mahrum kalıyor.

Türkiye, Avrupa'dan gelen mallara inceleme yapmadığı için ithalatçının işi kolaylaşıyor. Halbuki 2006 yılından bu yana ithal edilen ürünlerin piyasaya sürüldükten sonra kontrol edilmesi gerekiyordu. Özellikle bu tarihten sonra Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi kapsamında ithal ürünlerin Türkiye'ye girişine start verilmiş oldu.

Türkiye, Dünya Ticaret Örgütü'nün gümrük duvarlarını kaldıran düzenlemesi ile birlikte piyasa denetimlerini maalesef sağlıklı yapamadı.

Şu haliyle gümrüklerde sorunlar azaltılmış olsa dahi bazı ithalatçı şebekeler, yeni kurnazlıklarını piyasaya sunmaya başladı. Tabii gümrük deyince Türkiye'de yüzlerce kitap ve filmin çekileceği bir konuyu da gündeme getirmiş oluyoruz. Sanayi Bakanı Nihat Ergün'ün anlattıklarını duyunca siz de benim gibi şaşıracaksınız.

Bugüne kadar gümrüklerde yapılan usulsüzlüklerin haddi hesabı olmadı. Şimdi yeni bir oyunla karşı karşıyayız. Önce art niyetli ithalatçı malı gümrüğe getiriyor. Gümrük görevlileri incelemelerde malın ithalatının mümkün olmadığına, standart dışı olduğuna karar veriyor. İlgili şahıs, "tamam" diyerek bir gemi dolusu malı gümrüğe bırakıp gidiyor.

Daha sonra bu tür malların devredildiği TASİŞ, aynı malı açık artırmayla satışa çıkartıyor. Bu kez aynı kişiler gümrüğün diğer tarafına geçip, ihaleden malın tamamını satın alıyor. Türkiye'nin standart dışı olarak gördüğü ve satışını yasakladığı ürünü, ilgili firma böylece gümrük ödemelerini yapmadan daha ucuza satın alıp kalitesiz ürünü iç piyasaya sunmuş oluyor. Buyurun size yeni bir ithalatçı oyunu daha.

Gördüğünüz gibi ithal ürünlere yönelik serbest girişin faturasını Türkiye ağır ödüyor. Bundan sonraki asıl tehlike denetimsiz ithal ürünlerin piyasaya girmesiyle oluşacak dış ticaret makasının genişlemesi.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, işi sıkı tutuyor. Henüz koltuğunda yeni sayılan Bakan Ergün, konunun önemini erken fark etmiş.

Zaten bu nedenlerden dolayı 'Yoğunlaştırılmış Piyasa Gözetimi ve Denetimi Eylem Planı' için düğmeye bastıklarını söyledi, Ergün. Söz konusu eylem planında kısa, orta ve uzun vadede gerçekleştirilmesi hedeflenen faaliyetler yer alıyor. Orta vade 31 Aralık 2009, uzun vade ise 31 Temmuz 2010 tarihine kadar olan süreyi kapsayacak.

Geçtiğimiz günlerde yakın eylem planı kapsamında iş makineleri, otomatik olmayan tartı aletleri, elektrikli su ısıtıcıları ve saç kurutma makineleri gibi bazı ürünlerde denetimler yapılmış. 90 elemanla yapılan bu takiplerde ilçelerde Ankara, İzmir ve İstanbul gibi büyük şehirlerin bulunduğu 7 il kapsam içinde yer almış.

Bakan, kasım ayında yeni bir denetim furyası başlatacaklarını söyledi. Şimdi yedi ilde verilen denetim startı bütün Türkiye'yi kapsayacak. Ankara, düğmeye bastı; bakalım ithalatçının yeni oyunu ne olacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TÜSİAD, açılımın neresinde?

Hüseyin Sümer 2009.10.27

Şu anda Ankara'nın iki gündemi var. Birisi açılım, diğeri de bütçe. Herkes açılımı, TBMM ise bütçeyi tartışıyor.

Açılıma karşı çıkanların endişesi Türkiye'nin böyle giderse ulusal bütünlüğünün sarsılacağı. Bu işi savunanlar ise kronik sorunun bu biçimde gitmesine karşı çıkıp bir an evvel statükodan uzaklaşmak istiyorlar.

Fakat yıllarca Türkiye'de statükoyu savunanlar, maalesef her türlü değişimin kendilerine ve ülkeye zarar vereceğini düşündüler. Adeta korku imparatoru oluşturdular. Anamuhalefet lideri Deniz Baykal bile açılımın balon olduğuna inandı. Açılımın ekonomik bir yönü bulunuyor, aslında.

Her şey yıllar öncesinde, bölgeye yapılamayan yatırımlarda kilitleniyor. Bölgenin sorunları CHP ile yaşıt. Ülke yönetiminde en fazla bulunan anamuhalefet bugün bölgenin sorunlarından kopmuş vaziyette.

Bunu, dün iki saat sohbet ettiğimiz CHP milletvekili Esfender Korkmaz Hoca da söyledi. Esfender Hoca, sadece CHP'li bir vekil değil; aynı zamanda Türkiye'ye mal olmuş bir isim. Zaten ne Ankara siyaseti ne de CHP onu anlayabilmiş değil. O nedenle önümüzdeki dönemde milletvekilliğine adaylığını koymayacak.

O, partinin ulusalcı politikalarının CHP'nin bölgedeki etkisini azalttığını düşünüyor. Kısa dönemde CHP ile halkın bakışı uymadı, ancak uzun vadede örtüşeceğine inanıyor.

Ben dün bir yandan bütçeyi dinlerken diğer yandan zihnimin bir köşesinde açılımla ilgili CHP lideri Baykal'ın umutsuz tavrı ile hükümetin bu konudaki çabalarını içselleştirdim. İç içe geçen bu düşünceler karmaşasında hafta sonu Can Dündar'ın Vehbi Koç'un özel arşivinden hazırladığı anılarını tekrar okudum.

Konu bu günlere ışık tutması açısından ilginçti. 1972 yılında Dünya Bankası'nda çalışan rahmetli Turgut Özal, henüz kuruluş aşamasında olan TÜSİAD yöneticilerine, "Doğu Anadolu Kalkınma Holding"i kurulmasını öneriyordu. Bir anlamda bugün çokça tartıştığımız açılımı Özal, ta o günlerde teklif ediyor. Vehbi Koç'la mektuplaşmalarında iş dünyası o gün bu teklife, "Doğu işi yürümez, size TÜSİAD genel sekreterliği verelim." demeye getiriyordu.

Geçmişten günümüze özellikle özgürlükle ilgili dönüşümlerde büyük sermayenin maalesef hep statükonun yanında yer aldığını görmek insanı kahrediyor. Bölge konusunda sermaye çevrelerinin o günkü bakışı ile bugünkü arasında çok fazla bir şeyin değişmediği anlaşıyor.

Özellikle son yıllardaki başörtüsü tartışmasında 'gerilime sebep olmayalım' diyen büyük sermayenin organize gücü TÜSİAD, anayasa değişikliğinde bile çok istekli davranmadı. 'Aceleye getirmeyelim' politikalarıyla işi savsakladı.

Asker-sivil yargı meselesinde bile 'mutabakat sağlansın' gibi suya sabuna dokunmayan politika güden TÜSİAD, en fazla kendilerini ilgilendiren mesleki eğitimin önünü açan katsayı konusunda dahi ilerici bir çıkış sağlayamadı.

Şimdi ülkenin önünde bir açılım varken ulusal büyük sermaye hâlâ çözümcü yaklaşım içinde yer alamıyor. Gerçi açılımın iyi, hoş bir şey olduğunu söylüyorlar ancak somut bir öneri getirilmiyor. Hatırlarsanız Rahmi Koç, Arzuhan Doğan Yalçındağ'dan boşalacak başkanlık koltuğu için, "... TÜSİAD'a başkan bulamaz hale geldik. Beni seçerler mi diye herkes beklerdi. Şimdi kimse talip olmuyor." demişti.

Evet ülkenin kemer sıkıldığı böylesine önemli dönemlerde yeni başkanını seçecek olan TÜSİAD'ın alışageldiği politikaları bir daha masaya yatırmaması gerekiyor artık.

Hadi o günün koşullarında iş dünyasının risk alması kolay değildi. Bunu da rahmetli Turgut Özal'ın ilerici bakışı olarak yorumlayalım. Peki bugün TÜSİAD üyeleri gücüne güç kattığı bir ortamda, biraz da ellerini taşın altına koymak istemez mi?

Yoksa Esfender Hoca gibi, "TÜSİAD, bir kulüptür, reel sektörü temsil edemezler." mi diyeceğiz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bankalar bu filmi bize hep izletiyor

Hüseyin Sümer 2009.11.03

Yıllarca yüksek enflasyon ve kaynak tahsisinin siyasi irade tarafından gerçekleştirildiği ortamda faaliyet gösteren, üretmeden tüketmeye şartlanmış bir lobi, herkesin hayatını altüst etti.

Uzun yıllar topladığı vergilerle açıklarını kapatamayan hükümetler ise yangına körükle gitti. Neden söz ettiğimi anlamışsınızdır.

Hükümetler, Hazine'yi doldurabilmek adına bankalardan borç alarak finans sektörünü reel ekonomiden uzaklaştırıp daha sonra da çökmesine neden oldu. Başımızın belası 2000 krizi de böylece geldi, çattı. Bütün halk, bankaların borçlarını ödemek zorunda bırakıldı. Durum böyle olunca da ihtisas ve yatırım bankacılığı Türkiye'de oluşmadı.

Sektörler uzun ve ucuz kredilerden yoksun kaldı. Kamu ve özel yatırımlar durdu. İstihdam, nüfus artışının gerisinde kaldı. Devlet, geliri düştükçe yeni vergiler koydu. Ekonominin yarısı kayıt dışına kaçtı.

Siyasiler bunca yıl enflasyonla mücadeleyi göze alamadıkları için, kendi dar siyasi menfaatleri açısından iş dünyasındaki enflasyon lobisi ile "al gülüm ver gülüm" ilişkisine girdi. Popülist politikalar sonucu gelir dağılımı da, fırsat eşitliği de, sosyal dayanışma da bozuldu. Bu durum şirketleri çok zor koşullarda bıraktı.

Ve bütün bunlar işsizlik, tasarrufların erimesi ve pahalılık olarak insanların hayatına yansıdı. Her ne kadar işçi çıkararak ayakta durmaya çalışsalar da çıkan işçilerle birlikte azalan iş gücü, ödenen tazminatlar, kapatılan tesisler, azaltılan üretim, hisse senetlerindeki değer kaybı şirketlerin canlarını çıkardı.

Son yıllardaki enflasyonun, faizin düşmesi ile birlikte o eski günler geride kaldı. Bugünlerde faizlerin düşmesi, enflasyonun tek hanelere inmesiyle ekonomide canlanma belirtilerinin başladığı ortamda birileri çıkıp tekrar eski günleri hatırlattı, bize.

Şimdi de Merkez Bankası'nın faiz indiriminden rahatsız oldular. Hazine'nin borçlanma maliyetindeki azalma onları rahatsız etti. Oysaki yılın ilk 8 ayında 14 milyar lira kâr eden bankalar şimdi de Merkez Bankası'nın faiz indirimlerinden rahatsızlık duyuyor. Neymiş efendim artık kamuya borç vermeyeceklermiş!

Bankalar bunu hangi ortamda söylüyor peki? IMF ile hükümetin anlaşma yapma ihtimalinin azaldığı bir ortamda. Türkiye'ye yabancıların şirket satın almaya geldikleri bir zamanda. Hatırlayın dün Zaman'da da yer aldı; Carlyle Group, Medical Park'ın yüzde 40'ını satın aldı. Diğer yabancılar ise satın alacakları ya da ortak olacakları şirketleri kovalıyorlar, Türkiye'de.

Öte yandan, küresel krizin hasarlarını üzerinden atmak istediği bir dönemde Standard and Poor's Türkiye'nin kredi notu görünümünü, 'negatif'ten 'durağan'a yükseltti. Bu reyting kuruluşu, gerekçe olarak Türkiye'nin, azalan dış finansman riski çerçevesinde, ekonomik dayanıklılığının artmasını ve Orta Vadeli Program çerçevesinde de ekonomik politika belirsizliğinin azalmasını gösteriyor.

Başka bir olumlu haber de önceki gün ihracattan geldi. Ekim ayı ihracatı, geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 4,6 artışla 9,9 milyar dolara ulaştı. Hafta sonu Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ve Dış Ticaret'ten

sorumlu Devlet Bakanı Zafer Çağlayan ile birlikte Basra, Erbil ve Musul'daydım. Bir taraftan Irak'la ticareti artırmak için var gücüyle yapılan bir çalışma var, ortada.

Geçenlerde Başbakan'ın gezisinde gündeme gelen İran'la doğalgazı birlikte çıkarma çalışmalarını sürdürüyor Türkiye. Suriye, Katar, Sudan'ın ardından Pakistan bize uygulanan vizeyi kaldırıyor.

Böylesine Türkiye'nin hamle yapmak istediği bir ortamda faizden beslenen bir kesim tekrar piyasaya çıkmış, aynı filmi izletmek istiyor bize. Oysa biz bu filmi daha önce seyretmiştik.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik açılımın ekonomik ayağı nasıl olacak?

Hüseyin Sümer 2009.11.10

Türkiye'nin en önemli gündem maddelerinden biri olmayı sürdüren 'demokratik açılım' Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Meclis'e sunulan genel görüşme önergesinin ön görüşmesi bugün gerçekleşiyor.

Uzun zamandır kamuoyunda tartışılan demokratik açılımın genel görüşmelerinin ise perşembe günü yapılmasını bekliyoruz.

Perşembe günü görüşmelerde Başbakan Erdoğan ile Meclis'te grubu bulunan siyasî parti genel başkanlarının konuşmasını bekleyeceğiz. Tabii bu, açılımla ilgili gelişmelerin siyasî tarafı. Bir de bu işe sahip çıkan sivil toplum tarafı da var.

Şimdilik ilk somut adımı Memur-Sen atıyor. Adını memurun zam pazarlığı ile duyduğumuz Memur-Sen Başkanı Ahmet Gündoğdu ve ekibi aralık ayı içerisinde yapılacak bir sempozyuma hazırlanıyor. Çalışmalar yetişirse aralıkta, olmazsa 2010 yılının Mart ayında gerçekleştirilecek. Düzenlenecek sempozyum ile dünyanın farklı ülkelerinden tanınmış simalar açılımı konuşacak.

Tabii bu çalışma açılımın ilk sivil ayağını oluşturacak. Ancak bu işin bir de ekonomi ayağı var. Bu konuda bölgeye ne kadar kaynak aktarılacağıyla ilgili net rakamlar ortaya çıkmadı. Şimdilik en önemli mali destek, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan gelmiş görünüyor. Fonun toplam varlığı bu yıl sonunda 41,5, 2010 yılı sonunda ise 45,5 milyar liraya ulaşacak. Bugün itibarıyla 41 milyar 220 milyon lirası bulunan fonun, iştah kabartan rakamlara ulaşması açılıma yaradı diyebiliriz.

Bir nevi açılımın ekonomik ayağı ilk kez İşsizlik Fonu'ndan aktarılan kaynakla ortaya çıkmış oldu. Bu paraların her ne kadar açılım öncesi GAP, DAP ve KOP'a aktarılacağı biliniyor olsa da bunları ön hazırlıkları daha önce yapılmış bir çalışmanın ürünü olarak görebiliriz.

2008 ve 2009 yıllarında GAP, DAP ve münhasıran bölgesel kalkınma ve sosyal gelişmelerde kullanılmak üzere 4,9 milyar TL aktarıldı. Bu rakam, 2010 yılında yaklaşık olarak 3,4 milyar TL, 2011 ve 2012 yıllarında ise 1'er milyar liranın üzerine çıkacak. Böylece İşsizlik Fonu'ndan açılıma aktarılabilecek kaynağın miktarı toplamda 10,5 milyar TL'ye ulaşmış olacak.

Açılım bu miktarlarla sınırlı değil. Başbakan Erdoğan'ın haziran ayında açıkladığı Teşvik ve İstihdam Paketi de bu kapsam içinde değerlendiriliyor olmalı. Teşvik edilen yatırımlara bağlı olarak, istihdam edilen işçilerin sigorta primlerinin işveren hisselerinin tamamı, 1 yıl süreyle Hazine tarafından karşılanacak. Amaç bu bölgeye gelecek yatırımları artırmak. Ancak bu teşvikler alt düzenlemelerin gecikmesi sebebiyle henüz istenilen hedefe ulaşamadı.

İşin ekonomi kısmıyla ilgili olarak dün bir haber vardı. Habere göre, '11 bin kişinin yaşadığı Kuzey Irak'taki Mahmur Kampı'ndan gelecek her kişiye Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP) kapsamında 5 bin TL verilecekti.' Bu rakam somut adım gibi görülebilir. Ancak haberle ilgili sorun şu: SRAP, 2007 yılında bitmiş bir proje. Zaten haber de İçişleri Bakanı tarafından yalanlandı. Konumuz bu proje değil, elbet.

Ancak şu var ki, Mahmur'dan gelecek 11 bin kişi ülkesine geri dönüyor. Bu kamp, Birleşmiş Milletler'in denetiminde olan bir yer. Bu kişiler yıllar önce gitmişler, çoluk çocuğa karışmışlar. Kendileri hatta çocukları da çalışma yaşındalar. Şimdi merak edilen konu; gelecek bu kişilere kim iş verecek veya nasıl iş bulunacak? Malum, Türkiye'de işsizlik sorunu çözümlenebilmiş değil.

Görüldüğü üzere açılımın ekonomik boyutunu ilgilendiren birçok değişken var. Sadece İşsizlik Sigortası Fonu ile sorun çözülüyor. Demokratik açılımla ilgili bu konuda ne tür gelişmeler olacağını önümüzdeki günlerde daha net göreceğiz galiba.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sadettin Saran niye taşlandı?

Hüseyin Sümer 2009.11.17

Türkiye'nin hızlı gündemine yetişene aşk olsun. Artık biz gazetecileri görenler hızdan başları dönmüş olmalı ki hemen, "İyiye mi kötüye mi gidiyoruz?" demek zorunda kalıyor.

Bu siyasi gelişmeleri bir kenara bırakacak olursak, işin ekonomi cephesinde hayati gelişmeler yaşanıyor. Bunların bir kısmı olumlu, bir kısmı da aleyhimize işliyor.

Olumsuzdan başlayacak olursak, doğalgaza gelecek zam konusundaki gelişmeleri siz de yakından takip ettiniz. Zaman, zam haberini yaptı ancak hâlâ tartışmaları bitmeden sürüp gidiyor. Enerji Bakanı Taner Yıldız'ın zammı izah etmekte zorlandığını yaptığı açıklamalardan anlıyoruz. İşin özü şu, enerjide atılan her adım hepimizi yakından ilgilendiriyor. Dolayısıyla etkisi de o ölçüde oluyor.

Doğalgaz ile ilgili bu hareketli gündemden sonra şimdi de Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) elektrik üretimi yapmak isteyen yatırımcıları yakından ilgilendirecek önemli bir adım attı. Kurum, gerçek yatırımcıyla 'çantacı' olarak tabir edilenleri ayırmak için harekete geçti. Vaktiyle çantacı denilen bazı kimseler, enerji lisansları satın alarak bunları pazarlamaya başlamıştı. Bu kişiler sayesinde birçok yenilenebilir enerji yatırımı gecikti.

Şimdi benzer sıkıntılar nükleer santral ihalesinde yaşanıyor. 1970'li yıllardan beri gündemde olan nükleer santral konusu bu kez Danıştay'a takıldı. Yönetmeliğin üç maddesinde yürütmeyi durdurma kararı verildi. Şimdi iptalle karşı karşıya kalındı. Bakanlık ihale dosyasını Bakanlar Kurulu yerine ihaleyi yapan TETAŞ'a geri gönderiyor.

Bütün bu sorunlara rağmen yatırımcılar boş durmuyor. Özellikle son yıllarda enerji sektörüne yapılacak yatırımlarda uzun zamandır dünyanın dev şirketleri Türkiye'yi yakından takip etmeye başladı. Tabii sadece yabancılar değil bankalar bile bu sektörü mercek altına aldı. Bütün sektörlerde kredi miktarlarının düştüğü bir ortamda enerjide durum farklı seyreliyor. Krize rağmen son 5 yılda enerji projelerine 10 milyar dolar kredi kullandırıldı.

Zaten bu rakamlar yatırımlara da yansıyor. Hafta sonu Ankara'da çok büyük bir enerji yatırımına şahit olduk. Saran Holding şirketlerinden Saran Enerji ile İspanya'nın enerji devi Fersa, Türkiye'de 1 milyar dolarlık yenilenebilir enerji yatırımına imza attı.

Saran Holding'in patronu Sadettin Saran ile Ankara'da bir araya geldik. Saran, yatırımların hidroelektrik, rüzgar ve güneş enerjisinde sürüp gideceğini söyledi. Milyar dolarlık yatırımın hükümetin açılım takvimi ile örtüşmesi de konuyu önemli hale getirdi.

Hidroelektrik santralinin yapılacağı iller arasında Tunceli'nin de bulunması konuyu farklı hale getiriyor. Çok hızlı gündemden başımız döndü demiştik. Açılım kazasına uğrayan CHP milletvekili Onur Öymen'in Dersim isyanıyla ilgili açıklaması Tunceli'yi daha fazla öne çıkardı.

Saran Grubu, Doğu ve Güneydoğu'ya sadece yenilenebilir enerji yatırımı yapmıyor. Oralarda okullar da açıyor. Ancak okulların rengini, Fenerbahçe'nin sarı-lacivertli renklerine boyuyor. Şimdi onun Fenerbahçe yönetimi ile mahkemelik olduğuna bakmayın. Anadolu'da Fenerbahçe adına çalışmalarını tam gaz sürdürüyor.

Bölgeyi gezen Saran, izlenimlerini de paylaştı. Hakkari Yüksekova'da polisleri taşıyan çocuklardan kendisi de nasibini almış. Saran'ın tespiti ilginç. Çocuklarla konuştuğunu ve taş atmayacaklarına dair söz aldığını anlatan Saran, ancak arabalarına binmelerinin ardından taşlamanın başladığını söyledi. Sadettin Bey'e göre, çocukların ellerine üç-beş lira verilip 'taşla' deniliyor. İşte bölgede bu sorunu doğuran işsizliğin çözülmesi lazım. Niye çözülmesin ki, bakın ortamın sakinleşmesi ile birlikte 1 milyar dolarlık yatırım yapan iki şirket Türkiye'nin doğusuna gidebiliyor. Başkaları da niye gitmesin?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hangi bakan iş stresini sporla atıyor?

Hüseyin Sümer 2009.11.24

Bir aydır süren 2010 yılı Bütçe Tasarısı'nın Plan ve Bütçe Komisyonu serüveni dün sona erdi. Bu maratonda kabinenin tüm bakanları Meclis'e gelip komisyonlarda bütçelerini anlattı.

Bir yandan da 2009 yılında yaptıklarının hesabını verdiler. Bu yıl bütçe renkli çalışmalara sahne oldu. En ilginç ise Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in seçim bölgesi Gaziantep'ten getirttiği baklavalardı. Hatırlarsanız Şimşek, bütçe tasarısı TBMM'ye sunulmadan önce ekibine jest yapmak için seçim bölgesinden bol bol baklava siparişi vermişti.

Dün gözümüz yine baklavadaydı. Çünkü Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, Maliye Bakanlığı'nın bütçesi vardı. Muhtemelen bürokratlar baklavaları yiyip gelmişti! Baklava ile Mehmet Şimşek, Türk siyasetinin tatlı isimleri arasında yerini almasını bildi.

Hazine'den sonra artık Ma-liye'de daha bir usta Şimşek'le karşı karşıyayız. Özellikle Hazine'den sorumlu olduğu dönemde İngiltere'den yeni geldiği için, 'Türkiye'yi nereden bilecek.' rüzgârı esti. Hatta başarısız olması için gayret gösterenler bile oldu.

Bazı iletişim kazaları yaşanmış olsa da bakanın Türkiye'ye alışması ve siyaseti kavraması zor olmadı. Maliye Bakanı'nın, kendisine 'İngiliz Mehmet' diyen CHP Grup Başkan Vekili Kemal Kılıçdaroğlu'na, "İngiliz değil, köylü Mehmet'im" karşılığını vermesi, Türk siyasetine ısınmasının bir neticesiydi.

Ancak onun Türk siyasetçisinin iki yüzlü tavırları içerisinde yer almak istemediğini en son yaptığımız görüşmede daha iyi anladım. Kendisini Maliye Bakanlığı koltuğuna almış buldum. Anlamsız gelen birçok talebi hiç gözünün yaşına bakmadan 'hayır' diyen bir bakan vardı karşımda. Onu en fazla şaşırtan ise Hazine arazileri ile ilgili farklı çevrelerden gelen talepler olmuş.

Anlamsız taleplere, 'bir bakalım' taktiği gütmekten, 'ihaleye çıkarsınız kazanırsınız' cevabını vermesi, onu klasik siyasetçilerden uzaklaştırıyor.

Öte yandan, Maliye bakanı olduktan sonra spora ayırdığı vakit de artmış. "Hazine'de iken vaktiniz olmuyordu, Maliye'de vakit sorunu yaşamıyorsunuz." dediğimde, "Tam tersi burada yoğunluğum arttığı için stresi sporla atmaya çalışıyorum." cevabını verdi.

Tabii geçen günlerde kamuoyuna da yansıdı. Vergi konusunda Maliye, mükelleflere göz açtırmayacak uygulamalara gidiyor. Bu konuda Bakan, kesinlikle affa karşı. Hatta imkanı varsa Anayasa'nın değiştirilemez hükümleri arasına konulmasından yana. Bu konuda ben de aynı kanaati paylaşıyorum. Sebebi mi? Çünkü af kesinlikle Anayasa'nın 10. maddesine, eşitlik ilkesine aykırı. Bir kısmı düzenli ödemesini yaparken diğer kişilerin bundan muaf tutulması adaletsizliğin daniskasını oluşturuyor.

Bir de işin psikolojik yönü var. Af beklentisinden dolayı insanlar vergi borçlarını zamanında ödemiyor. Bu da önemli ölçüde vergi kaybına yol açıyor.

Yeni dönemde, Türkiye vergi cezalarında 'af' olmayacak bir yola girmiş bulunuyor. Bildiğiniz gibi en yüksek vergi cezasına yakın zamanda tanıklık etmiştik. Doğan Yayın Holding'e kesilen 4,8 milyar liralık ceza, grup tarafından çok eleştirilmişti. Bugün ise Doğan Yayın Holding ile Maliye, Ankara'da uzlaşma toplantısı yapacak. Artık Maliye'nin vergi cezalarında Anayasa'nın eşitlik ilkesine hanel getirmeyecek uygulamalarına daha sık şahit olacağız. Yani yüksek meblağlar sadece Doğan Grubu ile sınırlı kalmayacak.

Bundan sonraki süreçte bütçeden hemen sonra Gelir Vergisi'nin yeniden yazılması, kurulların birleştirilmesi, Gelir İdaresi'nin yeniden yapılandırılması gibi bir dizi reformu konuşuyor olacağız. Şimdi Bakan ve ekibi önlerinde duran bu konular üzerinde çalışıyor. Siz de benim gibi Şimşek'in daha fazla spor yapmasının sebebini anlamış olmalısınız. h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Telefon faturalarına denetim geliyor

Hüseyin Sümer 2009.12.01

Bu ülkede vatandaşa en büyük kazıklardan birisini hiç kuşkusuz Danıştay atmıştır. Bardağı taşıran en son kararı da öğrencilere Kurban Bayramı öncesi verilen katsayı hediyesi olmuştur!

Danıştay bu kararla bütün öğrencilerin üniversiteye girişini 'eşitsizlik' olarak yorumladı. Konumuz bu değil, ancak es geçmek de mümkün olmadı. Peki vatandaşın hayatını doğrudan etkileyen başka neler oldu bu ülkede?

Çok şey oldu. Mesela Türk insanı hiçbir şeyden çekmemiştir, banka faizleri ile telefon faturalarından çektiği kadar. Bu ifadem abartılı bulunabilir. Ancak bu yargıma yenilerini de ekleyebilirim. Bu iki sektörün toplumun fakirleşmesinde ciddi etkisi olmuştur. Bu konuda olayın felsefesini yapabilecek kadar tecrübeye sahibim. Geçmişte yıllarca tüketici köşesi yazmış birisi olarak söylüyorum bütün bunları.

Bir dönem bu toplum maaşının önemli bir kısmını cep telefonu sabit ücreti ile Telekom'un yüksek faturalarına yatırırdı. Telefon faturasının faizini ödeyemediği için intihar edenlere kadar birçok sosyal vaka yaşandı, bu ülkede. En son Danıştay'ın attığı adım kadar bu konular da roman olur, sizin anlayacağınız.

Hâlâ dünyanın gelişmiş ülkelerinde telefon konuşma ücretleri bizimkisi kadar pahalı olmasa gerek. Ne zaman yurtdışına çıksam, çok kısımama rağmen iki üç günlük gezinin faturası 400 lirayı aşıyor. Sanki dünyanın en zengin ülkesiymişiz gibi en pahalı telefon konuşmasını biz yapıyoruz. Bu işin pahalı konuşturma tarafı.

İşin bir de faturalandırma kısmı var. Vatandaş kendisi için üretilen faturalarda telefon şirketinin insafına terk edilmiş durumda. Bu konuda telefon şirketleri hassas davrandıklarını söyleyebilir. Ancak kazın ayağı öyle görünmüyor.

Konunun teknik uzmanları çok büyük faturalandırma hatalarının yapıldığını söylüyor. En büyük hata ise tarife modelleri ile ilgili. Neredeyse her GSM şirketinin beş yüz farklı tarife modeli olunca karışıklık da burada ortaya çıkıyor.

Peki, bunu denetleyen bir sistem var mı Türkiye'de? Vatandaş itiraz ettiğinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) devreye girip faturayı incelemeye alıyor. İtiraz edilmediği durumda ise 'yanlış' yüksek fatura olarak müşterinin cebine yansıyor.

Şimdi bu yanlışların önüne alabilmek için BTK'nın yeni bir çalışma içinde olduğunu öğrendim. Yeni sistem devreye girdiğinde GSM operatörleri ve Telekom'un faturaları denetlenecek. Vatandaşın ödediği fiyat ile denetim yapılan fatura örtüşüyorsa bir problem yok. Tersisi durumda telefon şirketlerine ciro bazından cezalar kesilecek.

'Faturam yüksek geldi' kaygıları yerinde inceleme yapılarak giderilecek. İşin önemli tarafı, telefon şirketleri denetim sebebiyle faturalandırmada kendilerine daha fazla çekidüzen verecek.

Aslında yüksek meblağlı faturalar konusunda Türkiye önemli mesafeler aldı. Özellikle GSM faturalarında sabit ücretler ve katlanarak büyüyen faiz dönemi sona erdi. Şimdi ise kontör atış konusu var. Bu konuda BTK, hem cep telefonu operatörlerinde hem de sabit telefonlarda kontör atış süresine standart getirecek çalışma içinde. Buna göre 60 saniye olan kontör atış süresi en fazla 20 saniye ile sınırlı tutulacak. Sadece küsuratlardan dolayı firmaların cebine milyonlarca dolar giriyor.

Yeni sistem devreye girdiğinde ise 'kontörüm erken düşüyor' gibi endişeler de ortadan kalkacak. Bir taraftan cep telefonlarında sabit ücret miktarı hissedilmeyecek rakamlara gerilerken sabitlerde (10 lira civarında) hâlâ sürüyor olması da ayrı bir handikap.

Bu konuda Telekom, gelecek stratejisini müşteri odaklı yapmadığı sürece GSM şirketleriyle rekabette zorlanmaya devam edecek. Öte yandan da BTK, fatura kontrolü ile bütün sektörü denetlerse bu şeffaflıktan hem vatandaş hem de telefon şirketleri kazanacak. O sebeple şeffaflıktan korkmayalım, diyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

FBI, kimlik kartımızı neden sordu?

Hüseyin Sümer 2009.12.08

Geçen ay Amerikan Federal Soruşturma Bürosu (FBI) Başkanı Robert Mueller, özel uçağı ile Ankara'ya geldi.

Yapılan görüşmelerde, PKK'ya karşı daha geniş ve etkili işbirliği imkanları gibi bir dizi konu ele alındı.

Teröristlerin Türkiye üzerinden sahte Türk kimliklerini kullanması sebebiyle "Kimlik kartlarında, biyometrik bir sisteme geçin." denildi. Acaba FBI neden bizim e-kimlik projemizi merak ediyordu?

Neden mi söz ediyorum? Hemen aktarayım. Öncelikle son günlerde Türkiye, bilişim anlamında önemli açılımlara ve çalışmalara sahne oluyor. Bazı projelerin ihalesi iptal edilirken, bazıları da geciktiriliyor. Tabii bu arada çok ilginç projeler hayata geçirilmek üzere sırada bekliyor. Hiç kuşkusuz bu sözünü ettiğim konular yoğun gündem arasında kaybolup gidiyor. Ben de bunların kaybolmaması için bazısını üstü açık, bazısını da kapalı şekilde aktarmaya çalışacağım. Kapalı olarak söyleyeceklerimin bir kısmı ulusal güvenliği, bir kısmı da mahkemelerde davaları devam ettiği için detaylandırmayacağım.

Öncelikle es geçilmemesi gerektiğini düşündüğüm bir konuyu geçen günlerde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkanı Tayfun Acarer açıkladı. YouTube ve Google başta olmak üzere mevcut arama motorlarının yabancı kaynaklı olduğuna dikkat çeken Başkan, "Niçin bizim arama motorumuz olmasın?" deyiverdi.

Evet gerçekten de neden bizim arama motorumuz ya da e-mail adresimiz olmasın? Aslında bu konuda atılacak adımların tam da zamanı. Son günlerde Türkiye yasal olmayan dinlemelerle çalkalanıp duruyor. Oysaki daha vahimi söz konusu. İnternet üzerinden yapılan yazışmalarımızın yurtdışına gidip oradan Türkiye'ye geldiğini sağır sultan duydu artık.

Gerçi şu anda BTK, 'Anaposta Projesi' üzerinde çalışıyor. Her çocuk doğar doğmaz nüfus cüzdanında yazılı olan bir e-posta adresine sahip olacak. 70 milyon kişinin TC kimlik numarası eşleşmesi seviyesinde kullanılabileceği bir mobil ağ sağlanmış olacak. Üzerinde durulması gereken bir çalışma.

Diğer bir konu da yazının başında ifade ettiğim FBI Başkanı'nın gündeme getirdiği konu. Evet e-kimlik, Türkiye'nin üzerinde uzun zamandır çalıştığı bir konu. Pilot uygulaması Bolu'da başlamasına rağmen bir türlü hayata geçirilemedi. Önümüzdeki yıl 70 milyonun sahip olacağı sistemin şimdi tekrar erteleneceği söyleniyor.

Projenin geçmişini hatırlayınca bir kez daha merakım kabardı. Niçin bizim 'devrim' niteliğindeki işlerimiz her defasında askıya alınıyor? 'Devrim arabaları'ndan söz etmiyorum. Hatırlayın elektronik pasaporta geçiş ile ilgili ihaleyi.

Şimdi de benzer gelişmeler çipli kimlik kartlarında yaşanıyor. TÜBİTAK ve Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (UEKAE) ile birlikte geliştirilen projeyi dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'nun danışmanı Saadettin Çay bitirmişti. 2006 ve 2007 yıllarında kartın ülke geneline yaygınlaştırılması öngörülmüş olmasına rağmen, dönemin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun Başesgioğlu'nu arayıp, "Bu projeyi kimlik kartları ile birleştirelim, böylelikle iki kez masraf yapmaktan devleti kurtarmış oluruz." sözü üzerine proje İçişleri Bakanlığı bünyesinde de paylaşılmış oldu.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün projeyi sürekli olarak ertelemek istemesi üzerine şu andaki Çalışma Bakanı Ömer Dinçer'in Başbakanlık Müsteşarlığı yaptığı dönemde konu ilgili kurumların en tepesi ile istişare edildi. O dönemde yapılan toplantıya 10 kadar müsteşar, emniyet genel müdürü, Darphane genel müdürü, DPT müsteşarı, SGK Başkanı gibi ilgili birçok kurumun üst düzey yöneticisi katıldı. Neticede işlemlerin ortak bir kimlik üzerinden yapılabilceğini belirten genelge yayımlandı.

İşte o proje, birçok avantaj sağlamasına rağmen uygulamaya geçirilemedi. Şimdi anladınız mı FBI'nın neden elektronik kimlik projesini desteklediğini? Çünkü e-kimliğin devreye girmesiyle sahte kimlik taşımak kolay olmayacak da ondan.

Siyasi gelişmeler ekonomiyi sıkıştırıyor

Hüseyin Sümer 2009.12.15

Yurtdışından bakıp Türkiye'de krizin ne kadar kalıcı olduğunu söylemek çok daha kolay. Mesela New York ya da Moskova'dan bakınca Türkiye fotoğrafı mutlaka farklı oluyor.

Şimdi benim gibi Trablusgarp'tan Türkiye'ye bakıyorsanız umudunuz artıyor. Kendi ülkenize yapılan haksızlıkları ve bu ülkenin avantajlarını uzaktan daha iyi görüyorsunuz. Hele hele bugünlerde Ankara'da siyaset ve ekonomi, hava durumu gibi bir ısınıp bir soğuyorsa haklılığınız daha da artıyor. Her geçen gün yeni bir gündemle uyandığımız için odaklandığımız konular da değişiyor.

Sadece Ankara mı, bütün Türkiye parti kapatma kararıyla şoke olmuş vaziyette. En büyük gündem konusu olan açılım, DTP'nin kapatılmasıyla birlikte gölgelendi. Daha önce cumhurbaşkanlığı seçimi, erken seçim ve AK Parti'nin kapatılma davası derken çok karışık zamanlar geçirmiştik. Artık normal sürece girildi derken Türkiye, tekrar kaosa sürüklenmek isteniyor.

Oysa önümüzde çok önemli konular var. Dün, TBMM Genel Kurulu'nda 2010 yılı bütçe görüşmeleri başladı. Bundan sonra Meclis mesaisini bütçe görüşmelerine ayırarak yılı bitirecek. Peki 2010 nasıl geçecek? Bu konuda Türkiye, yavaş yavaş pişirilen yeni bir senaryo ile karşı karşıya. Özellikle bugünlerde puslu havayı sevenler tekrar ortaya çıkmış durumda. Kışın aşırı soğuğuna inat tekrar hararetli günlere doğru yol aldırılıyor, Türkiye. Bütün dünyanın merakla beklediği, 'Ekonomik kriz nasıl sonuçlanacak?' sorusunun cevabı, puslu havayı sevenler için hiçbir şey ifade etmiyor.

Oysa yıl sonuna ramak kala ekonomik krizin 2010 yılı verileri de yavaş yavaş alınmaya başlamıştı. Siyasi gelişmeler ekonomiyi sıkıştırıyor olsa da sanayiden gelen olumlu rakamlar umutları artırdı. Sanayi üretiminde 2008 Ağustos'unda başlayan ve 14 ay aralıksız devam eden küçülme nihayet sona erdi. Sanayide artıya geçişin, son çeyrek büyümesini de olumlu etkileyeceğini bekliyoruz. 2009 yılında yüzde 6 ile 7 arasında küçülmesi beklenen Türk ekonomisinin 2010 yılında yüzde 3,5 civarında büyüyeceği beklentisi abartılı karşılanıyordu. Şimdi hedeflere doğru yol alınıyor.

Kredi derecelendirme kuruluşu Fitch'in notumuzu iki basamak birden artırması, büyüme beklentilerini pekiştirmiş oldu. Hatırlarsanız geçtiğimiz günlerde darbe söylentileri azalınca uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu, Türkiye'nin notunu iki basamak birden yükseltti. Sadece Fitch mi? Japon kredi derecelendirme kuruluşu (JCR) da IMF desteği almadan Türkiye'nin ekonomik ve mali krize düşmediğini, o nedenle bu duruma göre not vermek gerektiğini açıkladı.

Öyle anlaşılıyor ki; önümüzdeki günlerde ekonominin toparlandığını hissedip artık büyümeyi daha fazla göreceğiz.

Tabii bu arada yabancı cephesinden gelecek yatırımlara dikkat etmek gerekiyor. En çok merak edilen, '2010 yılında ekonomi nereye gidecek?' sorusunun cevabı. Bunun için yabancıların tavrına iyi bakmalı. Onlar şimdiden özelleştirilecek kuruluşların listesini almış durumda. Fitch'in kredi notumuzu artırması ile birlikte Türkiye'nin risk primi de düşmüş oldu. Yani yabancıların ilgisi daha da artabilir.

Bütün bunlara rağmen Anayasa Mahkemesi'nin DTP'yi kapatmasıyla birlikte oluşan umutsuzluk rüzgârı umarım geçicidir. Gerçi bunu fırsat bilen bazı spekülâtörler harekete geçerek faiz ve döviz piyasalarında oyun

oynamaya başladı. Onlara fırsat vermemek gerekiyor.

En kısa sürede, siyasi gündemin ağırlığından kurtulabilirsek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda başlayan 2010 yılı bütçe görüşmelerini daha rahat analiz edebileceğiz. Hatta 2009 yılının muhasebesini yapma fırsatımız olacak. Vatandaşın ve yatırımcının halini konuşacağız. Ve biz, bu analizleri illa da ülke dışına çıkmak zorunda kalmadan yapacağız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bakan'ın eczane ruleti

Hüseyin Sümer 2009.12.22

Türkiye'de vaktiyle sağlık, hak olmaktan çıkmış tümüyle piyasa ekonomisinin kurallarına terk edilmiş durumdaydı. Bu ülkeye ilaç için inanılmaz paralar ödettirildi.

Ta ki 2004 yılına gelene kadar. Bu tarih, Türkiye'de ilaç sektöründe depremlerin yaşandığı yıl oldu. Bu süre içerisinde ilaç fiyatlarında iki defa indirim yapılırken Bütçe Uygulama Talimatı üç defa değiştirildi. Asıl milad ise 10 Şubat 2005 tarihiydi. İlaçların serbest eczanelerden satılmasıyla birlikte SSK'nın ilaç çilesi bitti ve vatandaş rahata kavuştu.

Bu kez bütün eczanelerin ve hastanelerin vatandaşın hizmetine açılmasıyla birlikte devletin sağlık harcamalarına ödediği miktar da katlanarak arttı. Ancak devlet zarar ederken hiç olmazsa vatandaş sağlık hizmetinin nimetlerinden yararlanmaya başlamıştı. Şimdi ilaç harcamalarını düşürmek için bir dizi tedbirler alınıyor. Uzun zamandır başlayan uygulama en son ilaç fiyatlarının düşürülmesiyle tekrar alevlendi.

Hükümetin ilaçta attığı indirim adımı çok hayati. İlaç tröstlerinin fiyatları aşağı çekmesiyle devlet 2,5 milyar TL'lik bir tasarruf sağladı. Burada da Çalışma Bakanı Dinçer haklı. Bunu savunmamak mümkün değil.

Eczacıların da inanılmaz baskısı var. Zaman zaman sağlık konularında yazı yazan bir gazeteci olarak neden eczanelerin sesi olmadığımız eleştirilerine muhatap oldum. Haklılar. Rafta bekleyen ilaçlar nedeniyle 800 milyon TL kayıplarının telafisini istiyorlar.

Bu kavgalara ilk defa şahit olmuyoruz. Geçen yıl da TEB (Türk Eczacıları Birliği) ile hükümet arasında benzer tartışmalar yaşandı. O zaman da büyük cıngar çıktı. SGK yine TEB'i aradan çıkarıp eczanelerle tek tek anlaşmak istedi. Dönemin Bakanı Faruk Çelik, devreye girerek krizi eczacı örgütü lehine çözdü.

Şimdi yine aynı sorun yaşanıyor. Ancak bu kez Bakan Ömer Dinçer doğrudan devrede. 4 Aralık'ta kepenk kapatan eczanelere, 'vatandaş mağdur ederseniz sözleşmeyi iptal ederim' resti çekti. Biz, siyasilerden bu sözleri duymaya çok alışkınız. Genellikle arkası gelmez. Ancak bu kez durum farklı. Bir sabah, sözleşmelerinin iptal edilmesinin şokuyla uyandı eczaneler. Kavgaya devam ediyor.

Öğrendiğime göre bazı eczane dernekleri, şimdiden Başbakanlık'ta görüşme trafiği içerisinde. Öyle anlaşılıyor ki TEB'in boşluğunu doldurmak için kimi dernekler harekete geçiyor. Haklılar, çünkü bu işten zarar görecektir olan, onlar. Bir kısım eczanelerin bu anlaşmaya 'evet' dediğini düşünün. 10 milyar dolarlık ilaç pastasını sadece anlaşmayı yapanlar yemiş olacak. Belki de yeni zenginlerimiz ortaya çıkacak. Ancak eczaneler çözülmeye başlarsa 16 Ocak gecesi binlerce eczane, SGK ile anlaşma yapabilir. Bu süreçte hâlâ TEB'in yanında olmaya devam edenlerse kepenk kapatıp evlerine dönerler.

Eczaneler, hükümetin attığı son adıma 'evet' derlerse meslek örgütlerinden mahrum kalacaklar. Yani ileride haklarını savunmak için yanlarında yer alan örgütünü kaybedecekler. Onlar açısından, evet demek kolay değil.

23 bin serbest eczanenin yola TEB'le mi yoksa SGK ile mi devam edeceğine dair çalışmalar bugün yavaş yavaş ortaya çıkacak.

Bu durumda bir de madalyonun öteki yüzü var. TEB, kriz çıktığından bu yana imza toplamaya başlamıştı. İmzalar Çalışma Bakanı'na gönderilecek. Şimdi bütün gözler TEB'in bu hamlesinde. Benim görüştüğüm eczacılar, eczanelerin bu krize fazla dayanamayacağını biliyor. Tabii bir kısım eczacı da SGK'nın üç gün direnemeyeceğini düşünüyor. Yani Çalışma Bakanı Ömer Dinçer'in o koltukta oturamayacağını düşünüyor. Çünkü 16 Ocak'tan sonra tüm eczaneler üç gün ilaç vermezse vatandaş çok zor durumda kalır. Bu, bakanı da sallar hükümeti de, görüşü hakim. Gördüğünüz gibi Rus ruleti oynanıyor. Nasıl sonuçlandığını göreceğiz. Bakalım kim kimi sallayacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

2010'da neler olacak?

Hüseyin Sümer 2009.12.29

Fütüristler, sadece dünyayı bekleyen felaketleri söylemiyor artık. Hayatımızın nasıl şekilleneceğinden tutun ekonominin nereye gideceğine kadar bir dizi sorunun cevabını da veriyor.

Şayet onlara inanacak olursak üçüncü dünya savaşı Kasım 2010'da başlayacak ve Ekim 2014'e kadar sürecek.

Fütüristleri bir kenara bırakacak olursak bütün dünya 2009'a, Amerika'da patlak veren konut krizinin etkisi ile girmişti. Hiç kuşkusuz Türkiye de bundan etkilendi. İçeride fütüristleri aratmayacak kıyamet senaryoları yazıldı, çizildi. Şimdi yılı, dünya ekonomisini yerle bir eden krizin Türkiye'ye verdiği hasarın ne düzeyde olduğuna ilişkin tartışmayla bitiriyoruz.

2009'a damgasını Başbakan Recep Tayyip Erdoğan vurdu. Krizle ilgili aklımızda kalan Başbakan'ın "kriz teğet geçti" cümlesi oldu. Kriz teğet mi geçti, deldi mi geçti tartışmaları sürerken bu kez içimizdeki kâhinler 2010'a daha temkinli yaklaşıyor. Ekonomistlerin çoğu umutlu senaryolar çiziyor. Ancak bir şartla...

Siyasette 22 Temmuz seçimlerinden bu yana iki yakamız bir araya gelmedi. Her geçen gün Türkiye yeni gündemlerle uyandı. Şayet siyasi gerilimleri konsensüs sağlayarak atlatabilsek ekonomide daha radikal gelişmeleri izleyebileceğiz.

Ekonomidaki en büyük korkumuz olan cari açık günler geride bırakıldı. Hatırlarsanız yıllarca 'cari açık alarm veriyor' haberlerini okuduğunuz gazeteler ve yazarları, artık bütçe açığı korosuna dahil oldu! Cari açığımız 2008'de 41 milyar dolar olurken bu yıl 11 milyar dolara kadar düştü. Türk ekonomisi yılı yüzde 6 daralarak kapatmaya hazırlanırken bütün olumsuzluklara rağmen ilk dokuz ayda 9 milyar dolar yabancı sermaye girişi sağlamayı başardı.

Yüzü en fazla gülen ise sermaye piyasalarında yatırım yapanlar oldu. Krizin teğet geçtiği sektörlerin en başına bankalar oturdu. Dünyada yerle bir olan bankalar bizde reel sektörün kredi musluklarını kısıp devlete borç vererek kârlılığına kâr katmayı başardı.

Diğer yandan krizde Türkiye'nin elini güçlendiren en büyük güç, enflasyondan gelen rakamlar oldu. Merkez Bankası, kriz boyunca faiz rakamlarını 10,5 baz puan indirerek faizden medet umanlara fırsat vermeyerek çok

önemli adım attı.

Hükümet, piyasa beklentilerine rağmen en büyük adımı IMF ile anlaşma yapmayarak attı. Beklenen anlaşmayı çıkarlarına uymadığı gerekçesiyle elinin tersiyle öteledi. Krize rağmen Türkiye, IMF'ye kafa tutan tek ülke olmayı başardı.

Peki 2010 yılında bizi neler bekliyor? En büyük belamız bu sefer işsizlik rakamları olacak. Önümüzdeki sene gazetelerde bol bol bu rakamların analizini okuyacaksınız. Ancak şu var ki, ekonomi yüzde 3,5 büyümeye trendine doğru yol alacağı için beklentim 14,8'lere ulaşan işsizliğin aşağıya doğru kayacağıdır. İşsizliği indirmek için yatırımların artmasını bekleyeceğiz.

Yani ekonominin büyümesi için reel sektörü seyredeceğiz. Tabii bu arada onların özellikle dış borç ödeme bilançosu yüksek olduğu için 2010 zorlu geçecek. 35 milyar dolarlık borç ödemesi özel sektörü bekliyor olacak. Öte yandan yabancılar için fırsatların doğacağı bir sene umuyoruz. Şayet erken seçim rüzgârı esmezse önemli halka arzlar gerçekleşecek. Yabancılar da bu halka arzlar neticesinde kendi pozisyonlarını alacaklar. Diğer yandan özelleştirmelerden önemli bir kaynak gelecek. Özelleştirmelerin başını ise elektrik dağıtım, Milli Piyango, limanlar, otoyol ve köprüler çekiyor. Halk Bankası, THY gibi kurumların halka arzları da konjoktüre göre gerçekleşecek.

Yine fütüristlere sözü bırakırsak, onlar olumlu şeyler de söylüyor. Alışveriş, otomotiv ve enerji geleceğin sektörleri olarak görülüyor. Fütüriste inanma fütüristsiz de kalma diyenlerdenseniz; 2010 yılında olumlu şeyler de olacak. Yoksa ben de mi fütüristlerden oldum acaba? h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AVM'ler yerel yönetimlerin insafına mı kalıyor?

Hüseyin Sümer 2010.01.05

En zor yılı geride bırakırken çok ağır fatura ile yüzleşme olmadı. Ancak krizi bahane edip ensemizde boza pişirmek isteyenler oldu.

Onun için bu yıl da ekonomi yönetiminin ipleri gevşetmemesi gerekiyor. Ekonomi, rehavet kaldırmıyor. Yılın son günlerinde umut veren rakamların yanı sıra hafif canımızı sıkan veriler de aldık. Aslında açıklanan rakamlar Türkiye'yi ufukta nelerin beklediğini gösterdi, yol haritamızın nasıl şekilleneceği noktasında bazı ipuçları da verdi.

Önce Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Varlık Barışı kapsamında 47,3 milyar liralık beyanda bulunulduğunu söyledi. Bu önemli bir rakam. Günün ikinci verisini ise Devlet Bakanı Zafer Çağlayan açıkladı. 2009 yılı ihracatı 100 milyar doları geçerek, 101,6 milyar lira düzeyinde gerçekleşti. Geçen yılın şubat ayında 6,8 milyar dolarla dip yaptıktan sonra ara ara yükselişe geçen ihracat rakamlarının 2010 yılında artmasını bekleyeceğiz.

Bizi asıl şaşırtan enflasyon oldu. 2009 yılında tüketici fiyatları endeksi yüzde 6,53, üretici fiyatları endeksi ise 5,93 arttı. Önümüzdeki yıl enflasyonun yüzde 4 seviyelerinde kalması hedefleniyor. Bu rakamlardan sonra şimdi önümüzde bekleyen çok önemli yasalar var.

Geçen yıl siyasi konulardan ekonomiye zaman ayırlamadı. Dolayısıyla birçok kanuni düzenlemenin bu yıl içerisinde yasalaşması söz konusu.

Örneğin, 50 yıl önce düzenlenen ve artık ihtiyaçlara cevap vermekte yetersiz kalan Türk Ticaret Kanun Tasarısı'nı piyasalar acilen bekliyor. Öte yandan yılan hikâyesine dönen bir başka konu da bugüne kadar yasalaşmayan Alışveriş Merkezleri (AVM) Yasa Tasarısı. Zafer Çağlayan'ın bakanlığı döneminde Bakanlar Kurulu'na sevk edilmişti. Ancak Nihat Ergün'ün koltuğu devralmasıyla, düzenleme, bakanlığa iade edildi. Dün ise tekrar Bakanlar Kurulu'nun gündemine geldi.

Konu ile ilgili görüştüğüm Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, hazırlanan tasarının belirsizliklere son vereceğinin altını çizdi. Bilindiği gibi son zamanlarda Türkiye'nin bazı şehirlerinde büyük alışveriş merkezleri hiç bulunmazken bazı şehirlerde ise adım başı açılması hem şehrin görüntüsünü hem de AVM'lerin rekabetini olumsuz etkiliyor.

Ergün, yeni yasa ile AVM'lerin kuruluşuna, oluşturulacak yerel komisyonların izin ve karar vereceğini anlattı. Yeni düzenlemede, 'Değerlendirme Komisyonu' oluşturulacak. Yani alışveriş merkezlerinin kuruluşları bundan sonra yerel komisyonlar marifetleriyle izne bağlanacak. Aldatıcı indirimler ve haksız rekabete yönelik uygulamalar ise düzenlemenin diğer başlıkları arasında yer alıyor. Bu bağlamda raf ömrü uygulaması da kaldırılacak.

Yılın son günlerinde Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, AVM yöneticileri ile bir araya gelmişti. AVM, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazalar Kanun Tasarısı'na ilişkin sektör temsilcilerini dinledi. 2010'un ilk günlerinde biz de bu konuları kendisinden dinledik. Bakan Ergün, bu konunun acilen sonuçlandırılmasını istiyor. Ancak bir farkla; bugüne kadar bilinenlerin aksine devletin müdahalesi yerine topun yerel yönetim ve mahalli idarelere bırakılmasından yana. Bakana göre, hem tüketici hem üreticinin hakkının korunduğu bir yaklaşım sergilenecek.

Marketler bugüne kadar çok iyi lobi yaptı. Kendilerinin şehir dışına çıkarılmasından tutun da otopark şartına kadar bir dizi düzenlemeye karşı çıktı. Öte taraftan bakkallar da şehir içine market açılmasına karşı çıktı. Şimdi her iki tarafı rahatsız eden sivri uçlar törpüleniyor. Henüz tasarının tamamını görmüş değiliz. Ama yeni yasa ile AVM'lerin kuruluşuna, oluşturulacak yerel komisyonların izin vereceği belirtiliyor. h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hariri, Türkiye'de ne arıyor?

Hüseyin Sümer 2010.01.12

Hariri ailesinin şöhreti Lübnan'ı çoktan aşmış durumda. Artık onları bütün dünya çok yakından takip ediyor.

Baba Refik Hariri, Lübnan'da iki dönem başbakanlık yaptıktan sonra bir suikast neticesinde yaşamını yitirdi. Kral Fahd'ın kız kardeşi ile evli olması sebebiyle Suudi Arabistan'da saraylar yaptırdı. Medya ve Telekom sektörlerine girerek servetine servet katmayı başardı. Şimdi onun oğlu Saad (Saadettin) Hariri, Lübnan Başbakanı olarak Türkiye'de. Dün devletin en tepesindeki isimlerle görüştü.

Onun en büyük arzusu ülkesinin vatandaşları ile Türklerin vizesiz geçiş yapmasını sağlamaktı. O da gerçekleşti. Peki Hariri vize muafiyetini niye istedi? Lübnan, Türkiye'nin avantajlarından yararlanmak istiyor da ondan. Diğer Ortadoğu ve Arap ülkelerinin yapmak istediğini yaptı. Daha önce Türkiye ile Suriye, Ürdün ve Libya arasında da vize kaldırılmıştı. Önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin, Arapların ve Ortadoğu'nun ticarî üssü haline gelmemesi için hiçbir sebep yok.

Aslında Lübnan'ın hedefi, Türkiye üzerinden Avrupa'ya ve dünyaya açılmak. Bu konuda Hariri ailesi çok önemli adımlar attı. Önce Türk Telekom'un yüzde 55'lik hissesini 6,5 milyar dolara satın aldı. Ardından Hariri ailesi,

MNG Bank'ı satın alıp T-Bank yaptı.

Şimdi de Hariri ailesi, ajandasına yeni şirketler eklemek istiyor. Alınacak şirketlerin sinerjisi ile Avrupa'ya ve diğer dünya pazarlarına açılmak çok mantıklı. Bu konuda Türk Telekom, onlar için önemli bir deneyim oldu.

Kasım 2005'te Türk Telekom'un yüzde 55'i Oger Telekom'a geçince ciroyu 7,3 milyar TL'den 10,5 milyar TL'ye çıkardılar. Yıllık kâr ise neredeyse 2 milyar TL'ye vardı. Aile dört yıl içerisinde şirkete 6 milyar TL'lik yatırım gerçekleştirdi. Özelleştirme aşamasında 1,5 milyon ADSL abonesi bulunurken bugün 6,5 milyon kişiye internet hizmeti veriyor Hariri kontrolündeki Türk Telekom. En son; Sobe, Argela, Innova ve Sebit satın alındı. Bu şirketler şimdi hem Amerika hem de Ortadoğu'ya yazılım ihracatı yapıyor.

Bütün bunlara rağmen Telekom, Türkiye'de GSM operatörleri rekabet etmekte zorlandı. Bu, rakamlara da yansdı. Abone sayısı 18,6 milyondan 17,6 milyona indi. Şu an itibarıyla GSM operatörleri sabit telefonları sarsıyor. Hâlâ sabit ücret almayı tercih eden şirket, son günlerde beni de şaşırtmayı başardı.

Yıllarca tüketici köşesi yazmış bir gazeteci olarak şirketin müşteri odaklı gelişimini çok yakından takip ediyorum. Özelleştirme öncesi evine telefon bağlatmak isteyenlerin sıraya girdiği, hatta Ankara'da siyasi bir tanındık aradığı dönemler artık geride kalmış durumda. Geçtiğimiz günlerde yeni taşınacağım eve telefon ve ADSL bağlantısı yapıp yapmayacağımı soran Telekom görevlisi Mehmet Altundal beni şaşırttı. Bu bilgiyi ve telefonumu nereden bulduğunu sorunca da, "Hüseyin Bey neden şaşıırıyorsunuz biz özel bir şirketiz." deyiverdi. Evet gelinen süreç çok önemli. Umarım bu devam eder.

Yazımı kaleme alırken bazı yetkililerden bilgi almayı da ihmal etmedim. Kanaat şu; 'devlet tekelinde devam etmiş olsaydı, bugün Telekom, GSM operatörleri ile rekabet edemez hatta piyasadan silinirdi' deniliyor.

Hariri ailesinin çok önemli bir ferdi Türkiye'ye gelince hepiniz gibi benim de aklıma doğal olarak Türk Telekom'un gelmesi normal. Kulağıma gelen bilgilere göre konuk Başbakan, Türkiye'de önemli yatırımlar için bulunuyor. Özelleştirilecek otoyollarla da ilgileniyor. Hatta havayolu şirketi kurmaya kadar bir dizi fıslıtı dolaşılıyor, ortalıkta. Tabii en önemlisi de enerji yatırımları. Bu konuda Türkiye'den bir şirket alabileceği görüşü ağırlık kazanıyor.

En ilginç gelişme de devletin elinde bulunan Türk Telekom hisselerinin bir kısmının daha Hariri ailesine satılması olur. Bu bile konuşuluyor. Yani önümüzdeki günlerde Türk Telekom'un tamamına yakını Hariri'lere geçer, ismi de 'Oger Telekom' olursa şaşıırır mısınız?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doktorlar Tekel mi olmak istiyor?

Hüseyin Sümer 2010.01.19

Her gün televizyon ekranlarında Tekel işçileri ile birlikte bazı doktorların eylemine şahit oluyoruz. Tabii bu arada ilginç manzaralara da tanıklık ediyoruz.

Tekel işçileri, Tam Gün olarak bilinen kanun tasarısına karşı çıkan doktorların eylemine destek çıkıyor. Öyle anlaşıyor ki, Tekel işçileri araştırmış, incelemiş bakmışlar ki doktorlar eylemlerinde haklılar! O nedenle Tekel işçileri, Tam Gün'e karşılar.

Evet, haklı gibi görünen bazı konular sizi haksız kılabilir. Provokasyon kokan eylemler hem ülkenin hem de eylemi yapan meslek örgütlerinin işini zorlaştırır. Tabii eylem, taşkınlığa varmadan yapılabilecek en demokratik

hak. İsteklerini duyuramayan sessiz çoğunluğun sesini hem halka hem de hükümete duyurma biçimi.

Bu eylemler diğerlerinden farklı. Konu ile ilgili hem Sağlık Bakanlığı hem de Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından bir dizi araştırma yaptım. Çünkü her iki konu hakkında 'Acaba neyi ıskalıyorum?' diye düşündüm; ve şu ana kadar hiçbir yazı kaleme almadım. Bu kez bazı ironik gelişmeler fark edince, bunları sizinle paylaşma gereği duydum.

Bir defa her iki kesimin ortak paydası; mevcutların içinde maaşları en yüksek kişiler olması. Bugün Tekel işçileri milyonlarca asgari ücretli insanın yüzüne baka baka eylem yapıyor. Peki Tekel işçileri şu anda ne kadar ücret alıyor? Evet işin bu kısmı hem işsizleri hem de diğer çalışanları kızdıracak miktarda. 8 bin 364 Tekel işçisinin şu anda ortalama giydirilmiş ücreti 3 bin 108 TL. Neredeyse son birkaç yıldır hem de hiç çalışmadan bu paraları aldılar.

Şimdi devlet, 'bu ballı maaşı 1 Şubat'tan itibaren veremem' diyor. Neden? Çünkü Tekel, artık devletin değil; özel bir şirketin oldu da ondan. Artık onlara iki şık veriliyor. Devlet, özelleştirilen kurumlarda çalışanları mağdur etmeyecek formülü 2004 yılında 4/C ile geliştirdi. Şimdi isteyen bu kapsama girip devletin gösterdiği yerde 11 ay çalışıp, eğitim durumuna göre ayda 860 ile 1090 lira arasında ücret alabilir.

Tekel işçisi, 'Hayır kardeşim, bu maaş bana yetmez' derse yaklaşık 41 bin TL kıdem ve ihbar tazminatı alarak kendisine özel sektörde iş bakacak. Fırtına da burada kopuyor.

Oysa özelleştirme sadece Tekel'de gerçekleştirilmedi ki. Petkim, Petlas, Telekom, Tüpraş, POAŞ ve Erdemir gibi çok önemli kurumlarda yapıldı. Oysa 4/C çıkmadan önce birçok işçi işlerini kaybetmişti. Geçmişte, Tekel işçilerinin kabul etmediğini 24 bin kişi kabul etmiş, 4/C kapsamına girerek yararlanmıştı. Şimdi birileri ısrarla çalışmadan yüksek maaş almak istiyor.

Peki doktorlar cephesinde durum nedir? Bugün, Tam Gün Yasa Tasarısı Meclis'e geliyor. Sağlık Bakanı ısrarla, "Hiçbir doktor mevcut haklarından bir adım geri gitmiyor." açıklamasını yapıyor. Türkiye'de aylık geliri çok çok yüksek bir doktor grubu var. Bunlar inanılmaz rakamlar alıyor. Sayısı 200'ü geçmeyen bu kişilerin üniversite hastanelerini billboard olarak kullandığı biliniyor. Bir defa bunların önü kesilecek.

Sağlık Bakanı'nın söylediğine göre; yeni düzenlemede hiçbir doktor 'asla' hak kaybına uğramayacak. Bir üniversite profesörünün maaşının 10 bin ila 17 bin TL'ye çıkabileceği ifade ediliyor.

Tasarının yasalaşması ile birlikte doktor sadece bir hastaneye çakılı kalmayacak. Mesela, üniversitede çalışan bir doktor, birkaç üniversite hastanesinde çalışabilecek. Bu işe karşı çıkan bazıları da, 'üniversitede eğitim aksayacak' diyor. Benim anlayamadığım, bugüne kadar özel muayenehanesine giden doktor eğitimi aksatmıyor muydu?

İşin özü, Tam Gün ile vatandaşla doktor arasında para alışverişi bitecek. Yani bilinen, bıçak parası, hoca farkı, özel muayene ve ameliyat parası gibi alınan ek ücretler artık sona eriyor. Yani doktor tekeli bitiyor. Bunları öğrendikten sonra hem Tekel işçilerini hem de doktorların eylemini anlamış değilim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hisarcıklıoğlu nerede hata yaptı?

28 Şubat sürecinde hükümete karşı platform oluşturan ve 'beşli çete' olarak bilinen sivil inisiyatifin destekleyicilerinden birisi olan dönemin TOBB Başkanı Fuat Miras, çok geçmeden koltuğunu bırakmak zorunda kalmıştı.

O günlerde görev alanının dışına çıkan TOBB Başkanı Miras'ın istifa etmesinin ardından 2001 yılında Rifat Hisarcıkloğlu için başkanlık yolu da açılmış oldu.

Darbelerden medet uman başkandan görevi devralmanın ne demek olduğunun bilincinde olan bugünkü TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu'nun, ismi ne hazindir ki darbecilerin başbakanı olarak anılıyor.

Darbelerin ve darbecilerin bu ülkeye yaptığı hasarları gören bir kişinin onlarla işbirliği yapması mümkün mü? Nereye gitsem bu soru önce bana soruluyor. Gerçekten TOBB Başkanı darbecilerle dirsek teması içerisinde miydi diye.

Yakın geçmişe giderseniz; merkez sağda ne zaman lider arayışına girilse hiç kuşkusuz Rifat Hisarcıkloğlu ismi hep ön plana çıktı. Tabii bundan en fazla etkilenen ise AK Parti ve çevresi oldu. Çünkü o günlerde yapılan siyasi senaryolara göre bir şekilde AK Parti alaşağı edilecekti.

Bu senaryolardan en önemlisi ise 27 Nisan 2007 tarihinde gerçekleştirilen Genelkurmay'ın internet üzerinden yayımladığı e-muhtıra oldu. Yeni başbakan bulmak için isim avı da bu bildiriden sonra hız kazandı. Ardından Anayasa Mahkemesi'nin AK Parti'yi kapatma davasına ilişkin iddianameyi kabul etmesi ile birlikte arayışlar ayyuka çıktı. O günlerde kamuoyunda Hisarcıkloğlu'nun bir siyasi hamle yapabileceği beklentisi oluştu.

Başkan, "Oda başkanı olduğumdan bugüne bana hep aynı yaftayı taktılar. Her zaman parti kuruyor, siyasete giriyor dediler." diyerek açıklamalar yapsa da inandıramadı, kamuoyunu. En son, darbe sonrası kurulması planlanan Balyoz Hükümeti'nde başbakan olarak isminin geçmesi bardağı taşıran son damla oldu.

Aslında kamuoyunda onunla ilgili bu algının oluşmasında yukarıda sözünü ettiğim siyasi gelişmelerin yanı sıra başka gelişmeler de yatıyor. Ergenekon operasyonu kapsamında tutuklanan ATO Başkanı Sinan Aygün'ün başına gelenler onun demokrasi algısına zarar verdi. Hatta geçtiğimiz yıl tekrar Aygün'ün ATO başkanı olmasına verdiği destek bu şüpheleri iyice artırdı.

Oysa son yedi yıllık süreçte 'demokrasi' sınavında en kötü notu patronlar kulübü TÜSİAD vermişti. TÜSİAD, Avrupa Birliği söylemi dışında darbeler ve demokratikleşme noktasında kalıcı adımlar atamadı. Şimdi yeni başkan Ümit Boyner koltuğa oturur oturmaz bu algıyı değiştirecek açıklamayı yapıverdi: "Türkiye'nin sadece cari açığı değil demokrasi açığı da vardır."

Aslında Hisarcıkloğlu, TÜSİAD'ın aksine tarihî gelişmelere imza attı. Danıştay saldırısının ardından CHP lideri Baykal'ın "Siyasete kan bulaştı." sözleri ile ortamın iyice gerildiği dönemde TOBB Genel Kurulu'nda, Başbakan Erdoğan, CHP Genel Başkanı Baykal, DYP Genel Başkanı Ağar'la tarihî bir fotoğrafa ev sahipliği yaptı.

İkili görüşmelerimizde hep başkan olduğu dönemde siyaset yapmayacağını kalın çizgilerle çizdi. O dönemlerde çok duygusal bir sırrı da benimle paylaşmıştı. Kamuoyu yanlış mana vermemesi için yazmamı istememişti. O günlerde siyasete girmeyeceğinin deliliydi, bu sırrı.

Peki Başkan her Türk vatandaşı gibi siyasete giremez mi? Tabii ki girebilir. Ancak başkanlık koltuğunu bırakacağı 2013 yılından sonrası için bu mümkün.

Onunla ilgili kapalı kapılar arkasında hep iş çeviriyor şeklinde bir algı yayıldı. Bu konuda birtakım çevreler onun beyanına inanmadı. 27 Nisan bildirisinden hemen sonra, kendisinden, "darbelere karşıyız" tarzında bir açıklama gelmeyince bu inancı alevlendirdi.

Başkan'ın e-muhtıradı hemen açıklama yapmaması stratejik bir hataydı. Hakkında çıkan iddiaları sert bir dille yalanladığı için Balyoz darbe planında bu tekrarlanmadı. Kamuoyunu ve kendisini rahatlatmış oldu.
h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vatandaş için sessiz devrim

Hüseyin Sümer 2010.02.02

Türkiye'de gündemin hızına yetişmek çok kolay değil. Tekel işçilerine yönelik hummalı çalışmayı Maliye, Çalışma Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı bürokratları yürütüyor.

En sonunda Başbakan, son noktayı koydu. Konu dün Bakanlar Kurulu'nun gündemine geldi. Öyle anlaşılıyor ki iyileştirme sadece Tekel işçileri ile sınırlı olmayacak. Geçtiğimiz günlerde nasıl çalışan emeklilere zam yapıldıysa şimdi de diğer toplum kesimlerine yönelik iyileştirmelerin de sinyali verilmiş oldu.

Henüz nasıl olacağı noktasında bir bilgi verilmemekle beraber kamu işçileri ve memur zammının ardından 4-C ile çalışanlar da bu olumlu furyadan nasibini alacak gibi görünüyor.

Artık ekonomi merkezli gündeme dönüyoruz derken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya'nın Türkiye'nin yönünü değiştirecek bir çalışma içerisinde olduğu iddiaları Ankara'da yayılıyor. Bilgi, belge topladığı iktidar partisi olunca endişeler arttı. Eğer 14 Mart 2008'deki gibi kapatma davası açılmaz ise hükümet, 2010 yılında kesenin ağzını açacak.

Açılması da gerekiyor zaten. Şayet hepimiz krizli günlerin geride kaldığını söylüyorsak maaş zammı ya da iyileştirme haberlerini bol bol duymalıyız. Şimdiden sinyaller iyi gelmeye başladı. Önce Fitch, Moody's ardından Japon kredi derecelendirme kuruluşu JCR da Türkiye'nin uzun dönemli borçlanma notunu yükseltti.

Dün de 2010 yılının ilk ihracat verileri belli oldu. Ocak 2010 ihracatı 2009 Ocak ayına göre yüzde 12,2 artışla 7,9 milyar dolar oldu. 'Teğet mi geçecek yoksa delip mi geçecek?' tartışmalarını bitirecek olumlu sinyaller gelmeye devam ediyor.

Başbakan Erdoğan'ın attığı adımlar, vatandaş odaklı çalışmaların daha da hızlanacağını gösteriyor. Hazine ve Botaş'ın yüzde 66 oranında zam yapmaya hazırlandığı bir dönemde Başbakan'ın zamma onay vermemesi sevindirici bir gelişme. Çünkü küresel krizle birlikte sokaktaki vatandaş için çok büyük adımlar atılamamıştı.

Bir taraftan Ergenekon, Kafes ve Balyoz darbe planları ile siyasi gündemin nabızı hızlı atarken, öte yandan da yaşamın devam ettiği gerçeği unutuldu. Şimdi vatandaş görme zamanı.

Bugünlerde vatandaşa yönelik sessiz, sedasız bir devrim gerçekleşiyor, aslında. Sözünü ettiğim proje için uzun zamandır çalışılıyordu. Türk insanını çağdaş dünyaya entegre edecek bu proje sayesinde tüketici oturduğu yerden sorununu çözebilecek. Yani hakkını almak için mahkeme mahkeme dolaşma dönemi sona eriyor.

Bilindiği gibi tüketici yasasının çıktığı 1995 yılından bu yana il ve ilçelerde Hakem Heyetleri kuruldu. Bunların 938 TL'ye kadarki uyuşmazlıklarda verdiği kararlar mahkeme kararı gibi kabul görüyor. Her yıl değişen bu meblağın üzerindeki anlaşmazlıklara ise Tüketici Mahkemeleri bakıyor.

Bunca zaman vatandaş resmi yollardan hakkını arama konusunda biraz çekinceli davrandı. Sebebi de işleyişin yavaş olması gibi nedenlerdi. Tüketici köşesi yazmayı bırakalı yedi-sekiz yıl olmasına karşın her gün

okurlarımdan hâlâ şikayet mailleri alıyorum. Bu konuda insanlar mahkemelere gitmek istemiyor, belli ki. O nedenle yeni oluşturulan Tüketici Bilgi Sistemi (TÜBİS) hepimizin imdadına yetişecek.

Artık insanlar şikayetlerini ilçelerde kaymakamlık arama yerine oturduğu yerden çözüme ulaştırabilecek. Bilgisayar üzerinden yazılan sorunlar www.tuketici.gov.tr adresinden her il ve ilçe merkezinde faaliyet gösteren 975 ayrı noktaya gidecek. Bunun için, e-devlet şifresi, mobil imza ya da elektronik imzadan birine sahip olmak yeterli olacak.

Gördüğünüz gibi Ergenekon, Kafes ve Balyoz derken Sanayi Bakanlığı sessiz sedasız bir devrime imza atmış oldu. Darısı yeni projelerin başına... h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Benim de moralim bozuk

Hüseyin Sümer 2010.02.16

Bugünlerde Ankara merkezli siyasi gündeme yetişmek çok kolay değil. Ergenekon soruşturmalarının ardından gelen Kafes ve Balyoz darbe planları adeta unutuldu.

Hatta Balyoz hükümetinin başbakanı ve kabinesi de yakın geçmişte kalıverdi. Gündemin hızı baş döndürücü biçimde sürüyor. Bir yandan bu gelişmeler yaşanırken öte yandan Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ ile Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, morallerinin bozuk olduğunu açıkladı. Askeri cephede yaşanan gelişmeleri görünce askerin moralini bozmaması anormal olurdu zaten.

Tabii işin sivil kısmında yaşananlar ise ayrı. Çünkü siyaseti tanzim etmeye çalışanlar, Ankara'da hesaplarını yapmaya devam ediyor. Hesapların ne olduğunu anlamak için bugünlerde siyasi parti liderlerinin yaptığı açıklamaları iyi izlemek gerekiyor.

Bir yandan erken seçim hesapları yapılırken diğer taraftan Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanlığı süresinin 5 yılda bitmesi için baskılar artıyor. Oysa 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 7 yıllık süresi dolmasına karşılık koltuğunu 3 ay daha bırakmamıştı. O günün muhalefeti, bunun Anayasa gereği olduğunu savunmuştu. CHP lideri Deniz Baykal, bu kez cumhurbaşkanının süresini kısaltmak için Anayasa Mahkemesi ile tehdit ediyor. Demek oluyor ki; son sözü mahkeme söyleyecek.

Gördüğünüz gibi mahkemeler Türkiye'de devleti hatta siyasetin alanını daraltmaya devam ediyor. Sadece siyaseti mi? İş dünyasını ve eğitimi de... En son Danıştay, SGK'nın eczaneler ile tek tek sözleşme imzalamasını sağlayan uygulamayı durdurmuştu. Siviller ne zaman hareket alanını genişletse mahkemeler devreye sokuluyor.

Bunun ilk örneklerini daha önceki yıllarda da yaşamıştık. O gün açılan davalar kazanılmış olsaydı bugün Tüpraş, Telekom, Erdemir, Petkim gibi dev özelleştirmeler yapılamayacaktı. Özelleştirilecek kuruluşlarla ilgili çok zaman kaybetti Türkiye.

'Eski tas, eski hamam' anlayışının devam etmesi isteniyor hâlâ.

Oysa bu konuda karar verirken artık son gelişmeleri de göz önüne alması gerekiyor, hakim ve savcıların.

Çünkü son yıllarda Türkiye, elektrik sektöründen tutun şeker fabrikalarına, oradan otoyollara kadar birçok alanda özelleştirmeler yapmaya devam edecek.

Meclis'ten geçen Tam Gün Yasası'nın Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi söz konusu. Bununla da bitmiyor. Sırada Tekel işçilerini de içine alan 4-C var. Peki kimse sormuyor, Danıştay 4-C'yi iptal ederse ne olacak? Özelleştirme sonucu işsiz kalanlara kim iş verecek?

Aslında yaşanan son gelişmeler, Tekel işçilerini de aşmış durumda. Bir Tekel işçisi Ankara'daki eyleme bir belediyenin 100 TL ödeyerek belediye işçilerini getirdiğini anlatmıştı. Evet, konu Tekel işçilerini aşmış derken bunu kastettim. Peki çözüm?

Eyleme destek için 100 TL veren belediye, 'Tekel işçisini işe alırız' diyemedi, bugün. Allah aşkına Türkiye'de 2 bin 500 belediye 8 bin civarındaki Tekel işçisine iş veremeyecek durumda mı?

Bazı sendikalar bu konuda çözüm odaklı olma yerine siyasi davrandılar. Şayet onlar Tekel işçilerinin yanında tavrı alsaydı, bir sendikacı, İzmir'deki işçiyi Muş'a, hatta Münih'e... göndermezdi.

Bu konuda bazı işçi sendikaları sınıfta kaldı. Sınıfı geçmek istenseydi 2004 yılında 4-C kapsamına alınan işçilerle ilgili hak alma çalışmaları 6 yıl sonra akıllarına gelmezdi. O günden bu yana birçok özelleştirme yapıldı. Niçin o özelleştirmelerde 4-C'li işçilerin haklarını sendikalar savunmadı?

Tekel krizi devam ederken bardağı taşıran son olay ise Danıştay'ın katsayı düzenlemesini ikinci kez iptal eden kararı oldu. Üniversite öğrencileri ile iş dünyasını sükut-u hayale uğradı. Son yıllarda Danıştay'ın toplum hayrına verdiği kararları doğrusu merak eder hale geldik. Bütün bu moral bozukluklarına rağmen ilk moralli haber TUSİAD'ın yeni yönetiminden geldi. TUSİAD Başkanı Ümit Boyner, "... Bizim moralimiz iyi. Bozulması için sebep yok." dese de verilen mahkeme kararları aklıma geldikçe benim de moralim bozuluyor. Tıpkı Başbakan ile İlker Paşa gibi...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargı müsaade ederse...

Hüseyin Sümer 2010.02.23

Tam mevcut gelişmeleri konuşurken birden yeni gündem eskiyiveriyor. Erzincan Cumhuriyet Başsavcısı İlhan Cihaner'in Ergenekon terör örgütüne üye olmak, resmi evrakta sahtecilik, iftira ve tehdit suçlarından tutuklanması ile başlayan yargıdaki kavga çığ gibi büyüyor.

Hızını alamayan yargıçlar (HSYK) ivedilikle Erzurum'da görevli Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı Osman Şanal'la birlikte üç savcının daha 'özel yetkisini' elinden aldı. Şanal'ın suçu Erzincan Başsavcısı'nın tutuklanmasını talep etmek. Ancak unutulmuş şu, tutuklama kararını veren savcı değil, mahkeme.

Yargıdaki kafa karışıklığı ile Türkiye çalkalanırken geline süreçte yargı reformunu konuşuyor olmamız güzel bir gelişme. HSYK müsaade ederse tabii!

Yargı cephesinde yaşanan gelişmelerde vicdanları sızlatan Şanal hadisesi ilk değil. Kamu vicdanını rahatsız eden bir sürü karar var mazide. Sadece ekonomi cephesinde yaşananları hatırlayınca Türkiye'nin önü ne kadar kapatılmış diyorum. Haa kapatılma deyince aklıma geldi; bu aralar Ankara kulislerinde AK Parti ile ilgili kapatma davası da konuşuluyor.

Yargı cephesinde alınan en taze kararlardan birisi Danıştay'ın katsayı düzenlemesini ikinci kez iptal etmesi oldu. Bu şoku henüz iş dünyası ve eğitim camiası üzerinden atabilmiş değil.

Sırada bekleyenler de var. Sendika 4-C'nin iptali için Danıştay'a gideceğini duyurdu. Hiç kimse Danıştay'ın 4-C'yi iptal ederse özelleştirme sonucu işsiz kalanlara kimin iş vereceğini düşünmüyor.

Mahkemelerin verdiği kararlar sanatçı Teoman'ı bile çileden çıkarmış. "Anayasa Mahkemesi'ne bütün inancımı 367'yle kaybettim." diyen Teoman'ın geldiği noktaya toplum da hızla gidiyor. Oysa bugünlerde insanların işini ve aşını ilgilendiren ekonomiyi daha çok konuşuyor olmamız gerekirdi.

Bunca iç mücadeleye rağmen ekonomi ile ilgili dış dünyadan olumlu haberler gelmeye devam ediyor. Hatırlayın, ocak ayının ortalarında Lübnan Başbakanı Saad Hariri gelmişti. O günlerde bu sütunda, "Hariri Türkiye'de ne arıyor?" diye sormuştuk.

Şimdi o görüşmelerin perde arkası yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Dün Zaman'dan Selim Kuvel, Türk Telekom'un yüzde 55'ine sahip Oger Telecom, kamunun elindeki yüzde 30'luk hissenin yüzde 15 ila 20'lik kısmı için piyasa değerinin yüzde 20 daha üzerine para ödemeye razı olduğunu yazdı. Böyle bir teklifin kendisine yapıldığını açıklayan isim ise Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım.

Gördüğünüz gibi Türkiye yargı krizi ile çalkalana dursun yatırımcı, bu ülkede yatırımlarını artırmayı tercih ediyor. Bu satış gerçekleşirse Telekom için Türkiye'ye yaklaşık 2,6 milyar dolar gelecek.

Bu teklif de gösteriyor ki, birçok yatırımcı gibi Haririler de Türkiye'yi sevdi. Yakında yeni özelleştirilecek kuruluşlara da girerlerse şaşırmam. Mesela karayolları ihalesi, üçüncü köprü, enerji ve havaalanı ihaleleri onlar için cazip duruyor.

Son hamlelerle Türkiye, Ortadoğu'nun üssü haline geliyor. Başta Körfez ülkeleri olmak üzere birçok uluslararası firma, zararlarını telafi edebilmek için Türkiye'yi yatırım yapılacak pazar olarak görüyor.

Bunları yazarken bir dönem Arapların İstanbul sahillerinde konut fiyatlarını artırdığı yılları hatırladım. O günlerde İstanbul sahil şeritleri zengin Arapların ikamet ettiği yerlerdi. Daha sonraları bu zenginler kaçtı. Gördüğüm kadarıyla tekrar Ortadoğulu zenginler Türkiye'nin yolunu tutmaya başladı.

Evvela yatırımcıları geliyor. Ve gelenler de daha çok üst seviyede. Önceki gün Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esed, TOBB Başkanı'nı ülkesinde kabul ediyor. Enerji, telekomünikasyon gibi birçok alanda Türk yatırımcıları beklediğini söylüyor. Yetmiyor, 'bir sorun yaşarsanız da bana iletin, her türlü zorluğu çözerim' diyor.

Gördüğünüz gibi Ortadoğu ve komşularla ilgili geline süreç bu. Türkiye'nin vizyonu komşularıyla sınırlı kalmayacak. Yeter ki yargı müsaade etsin...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB Genel Sekreterliği'nde neler oluyor?

Hüseyin Sümer 2010.03.09

Yaklaşık bir yıl önce "AB için çalış, AB'ye inanma!" başlıklı bir yazıyı bu sütunda yayınlamıştım. Ben konuyu gündeme getirdikten sonra ne kurumdan ne de ilgili bakanlıktan bir cevap ulaştı.

Bunca duyarsızlığa bir anlam verememiş hatta basın müşavirleri acaba amirlerine bilgi sunmuyor mu diye hayıflanmıştım. Çünkü bütün kamuoyunu yakından ilgilendiren bir konuda ilgili kurumlar suskun kalmıştı.

Peki gelinen süreçte ne oldu da ben bunları tekrar ısıtıp getiriyorum? Dün bir gazete yaşanan olayları anlatan bir manşet attı, 'AB kalesindeki' gelişmeleri rapor edip Başbakanlık'a ileten 'hacker muhbir'den bahsediliyordu. 'ABGS çalışanlarının kişisel e-postalarını kopyalayan bir kişi bunları da ekleyerek devletin önemli bir kurumuna imzasız, isimsiz bir mektup yollamış.' Bunun üzerine müfettişler hemen harekete geçmiş.

Evet uzun zamandır Ankara'da herkesin dilinde olan iddialarla ilgili olarak müfettişler Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'ne (ABGS) gitmiş. Peki onları inceleme yapmaya iten saik neydi?

Olayın gelişimini tekrar hatırlayalım. AK Parti hakkında kapatma davasının açılacağı, Cumhuriyet mitinglerinin kol gezdiği günler. ABGS'nin üst düzey çalışanlarında hummalı e-mail trafiği yaşanır.

İddialara göre, bazı çalışanlar kurum içinde şampanya patlatır. Partinin kapatılacağına sevinç çığlıkları atılır. Hatta birbirleriyle yapılan görüşmelerde henüz Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı AK Parti ile ilgili dosyayı şekillendirmemişken iddianame hazırlıklarının 300'üncü sayfaya geldiği bile konuşulur.

Kurum içi resmi bilgisayar ağında Başbakan, bakan ve milletvekilleri hakkında ağza alınmayacak ifadeler yer verilir. Hatta başörtülü vatandaşlara yönelik galiz küfürler karikatürler paylaşılır kurumun e-maillerinden.

En önemlisi de çalışanların Avrupa Birliği'ne karşı duruşudur: "Başbakan'ın 23 Temmuz 2003'te imzaladığı pakette yer alan maddeler AB dayatması, manda ve himayeciliğe işaretler." Kısacası Türkiye'yi AB'ye taşıyacak kurumun bazı çalışanları, AB'ye girmeyi manda ve himayecilikle eşdeğerde tutar.

Oysa kurum, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmasına yönelik çalışmaları yürütmekle görevlidir. Kurumsal göreve rağmen bu kişiler Avrupa uygarlığının yıkıldığına inanır. Yani hepimizin vergileriyle maaşını alan, bizleri AB'ye taşıyacak olan kişiler yaptıkları işe inanmaz.

Yurtdışında üst düzey bir çalışanı da, "... ne yapalım ekmek parası, bu işi yapıyoruz, işte." açıklamasını yüksünmeden paylaşır çevresinde.

O yazımda ben bu kişilerin görüşlerinden söz etmedim. Onların Ergenekoncu mu yoksa Balyozcu mu olduklarını bilemiyorum. Ancak dün bu haberi okuyunca, bir kez daha o günleri hatırladım.

Kurumun içerisinde "AB için çalış, AB'ye inanma" başlıklı yazım tartışılmış. Tekzip yayınlayalım diyenleri üst düzey bir yöneticinin "... peki adam e-mailleri tek tek yayınlarsa ne yapacaksınız?" sözleri bu fikirden vazgeçirmiş. Önceki yıl da sınav skandalı yaşamıştı kurum. Kadrolaşmak adına yönetmelik çıkartıldığına dair bir sürü soru işareti. Daha sonra da Avrupa Birliği Genel Sekreterliği bu sınavı iptal etmek zorunda kaldı.

Benim AB'ye karşı olmam sadece beni ilgilendirir. Ancak Türkiye'yi AB'ye götürecek kurumun üst düzeyinde görev yapanlar AB'ye inanmaz ise o zaman bu bütün Türkiye'nin meselesi olur.

Kurum içindeki gelişmeleri bir mektupla ilgili yerlere ulaştırdığı ileri sürülenleri 'muhbir' diye nitelemek, burada araştırma yapan müfettişlerin ise 'Ergenekoncu avı' yaptığını söylemek insafsızlık olmaz mı? Bizleri Avrupa Birliği'ne sokacak kişilerin AB karşıtı olmasına kimin gönlü razı olur?

Sahi, ABGS, Başbakan'ın Avrupa hedefinin neresinde? Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış bu konularda ne düşünüyor?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

IMF gitsin, bedelli askerlik gelsin

Yargı ve asker vesayeti tartışılırken Türkiye, yıllarca kendisini esir alan başka bir vesayetten kurtulmak üzere. Son 50 yılda Türkiye ömrünün yarısından fazlasını bu koltuk değneği (IMF desteği) ile yaşadı.

Ekonomik anlamda son 50 yılını anlatmamı istemeyin benden. Krizlerle dolu koskoca yarım yüzyıl; gırtlığına kadar borca batmış bir ülke...

Darbe dönemleri ve bozulan ekonomilerle birlikte IMF'nin kapısının çalındığı günler de başladı. Ta ki Özal dönemine kadar. 70 cente muhtaç olan Türkiye'nin Özal'la birlikte yaptığı kalkınma hamlesinin perde arkasında IMF yer almıyordu. Fon'un ekonomideki sıçrayışın önüne pranga vuracağını düşünen Özal'lı dönemde 1984 ile 1994 yılları arasında herhangi bir stand-by anlaşmasına gidilmedi. Ta ki 94 krizine kadar.

Son iki yıldır ise gazetelerin köşe yazarları bu vesayetin devam etmesini istedi. Hatta bu konuda IMF totoları oynandı. Uluslararası Para Fonu ile anlaşma yapılacak, yapılıyor, ramak kaldı gibi onlarca haber yazıldı, çizildi. Bu yazıları yazanlar ters köşeye yataarken bunları yazdıran kaynakların durumu hiç mi sorgulanmayacak?

O oyuncuların bir kısmı bugün 'IMF'siz de olur' demeye başladı, bile. Geline süreçte Türkiye, küresel krizi IMF programına ihtiyaç duymadan atlatmak üzere.

Peki şimdi ne olacak? Kötü senaryo yazanlar öncelikle piyasalarda her dalgalanma olduğunda akıllarına para fonunu getirecekler. Kriz tellalları, 'IMF ile anlaşmış olsaydı bunlar başımıza gelmezdi, bakın görürsünüz dolar 3 TL'ye çıkacak' eleştirilerini dillendirecek.

İyi senaryoda ise önümüzdeki dönem yaz tatili; turizm gelirlerindeki artış beklentisi döviz ihtiyacının bir kısmını karşılayacak gibi görünüyor. Bu da borç servisinde Hazine ve bankaları rahatlatacak. Kötü senaryo gerçekleşse bile bedelli askerlik kararı alınarak kaynak sağlanabilir.

'Anlaşma yapılmış olsaydı ne olacaktı?' sorusunun cevabını vermek gerekirse; en önemlisi düşük maliyetle kredi alabilecektik. 'Stand-by imzalamamak aleyhimize mi oldu?' sorusunun cevabı geçen hafta test edildi. Dış borçlanmaya çıkan Hazine'nin tahvillerine 5 kat talep geldi.

Peki hükümet, bu yol ayrımına geldiği süreçte haklı mıydı? İşe bugünkü iktidar açısından bakacak olursak; gündemde referandum ve sonrasında seçim var. Gelir İdaresi için bağımsız yapı öneren ve yerel yönetimlere kaynak aktarımını kısıtlayan IMF ile anlaşmayı hükümetin istememesi çok normal.

Peki IMF vesayetinden kurtulduktan sonra tekrar eski günlere dönmek için ne yapmak gerekecek? Öncelikle orta ve uzun vadede döviz ihtiyacını karşılamak için hamlelere ihtiyaç var. Bunun yolu da yerli ve yabancı yatırımcılara destekten geçiyor.

Bu konuda ilk işaret Kuveyt'ten geldi. Emir'in Türkiye'ye 3 milyar dolarlık yatırım yapacağı haberi doping etkisi yaptı.

Böyle bir ortamda bazı yatırımcıların şikâyetlerini duyunca doğrusu çok şaşıyorum. Yeni yatırımlar yapmak için önceki gün ziyaretime gelen Rüzgâr Enerjisi Santralleri Yatırımcıları Derneği (RESYAD), Güneş Enerjisi Santralleri Yatırımcıları Derneği (GESYAD), Hidroelektrik Santralleri Sanayi İşadamları Derneği (HESYAD), Türk Jeotermal Vakfı ve TMMOB Makine Mühendisleri Odası temsilcilerini dinlerken kulaklarıma inanmadım.

Amaçları yatırım yapmak olan bu kişilerin istekleri ise Meclis'te bekleyen tasarının kanunlaşması. Aslında muhalefet ve iktidar komisyonda ortak hareket edip, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yasa Tasarısı'nı Meclis gündemine taşımıştı. Ama ne oldu ise sonradan Meclis gündeminde görüşüleceği sırada geri çekildi tasarısı.

Yatırımcılar bu kez dertlerini Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e anlatmak istiyorlar. 16 ayrı sivil toplum kuruluşu, ortak randevu talep ediyor.

Taleplerinde haklılar. Çünkü ellerinde milyar dolarlık yatırım kontratları bulunuyor. Keşke herkes yatırım yapmak için Köşk'te ve Başbakanlık konutunda sıraya girse. Bu randevular önemli. Neden mi? Çünkü vesayetlerden kurtulmanın ve doların 3 TL olmamasının yolu hür teşebbüsten geçiyor da ondan.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

20 milyar dolarlık dava

Hüseyin Sümer 2010.03.23

Son zamanlarda Ankara'da bazı kurumlarla ilgili ilginç gelişmeleri bu sütunda gündeme getiriyorum. Tekrar aynı kurumların ismini hatırlatmak istemiyorum.

Artık ilintili bakanları düşünsün bürokratlarının durumunun ne olacağını. Ankara'da yaşayıp da ilginçliklerle karşılaşmamak mümkün mü? Gündeme anayasa değişikliği gelmişken benim de yazı konum ortaya çıkmıştı aslında.

IMF ile köprülerin atılmasının ardından konu anayasa değişikliğine gelip takıldı. Fona rest çekmek kadar anayasa değişikliğini yapmak kolay olmayacak, hükümet için. Anayasa paketinde ekonomiyi ilgilendiren değişiklikler de yer alıyor. Değişikliği öngörülen maddeler arasında, memurlara toplu sözleşme hakkı tanınması ve kamu denetçiliği kurumunun faaliyete geçirilmesi söz konusu.

Muhalefet partileri şimdiden gardını almış durumda: 'Geldikleri gibi giderler. Bu AK Parti'nin anayasası' görüşü etrafında birleşiyorlar.

IMF'nin gerekli olmadığını dış dünyaya kolayca anlatan hükümetin anayasa değişikliği noktasında iç muhalefeti ikna etmesi hiç de kolay olmayacak. Bu tartışmalardan en çok ekonomi yara alacak.

Bir taraftan anayasa değişikliğiyle ilgili maddeler netleşirken, öte yandan bugün Paris'te görülen bir dava var ki dillere destan. Bu konu benim için anayasa değişikliği kadar önemli hale geldi. Çünkü davayı Türkiye'nin kaybetmesi halinde faizleriyle birlikte Hazine'nin kasasından 20 milyar dolar çıkacak.

Konuyu bilmeyenler için hatırlatayım. Enerji Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) başvurusu üzerine 2003'te Uzan Grubu'na ait ÇEAŞ ve Kepez Elektrik şirketlerine el koymuştu. El koyma üzerine Güney Kıbrıs menşeli Libananco şirketi, ÇEAŞ ve Kepez'in ortağı olduğunu ve el koymayla zarara uğradığını ileri sürerek Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Mahkemesi'nde (ICSID) Türkiye aleyhine 10,1 milyar dolarlık dava açtı.

Bir aksilik olmaz ise dava bugün Paris'te görülmeye başlayacak. Davayı Türkiye açısından ilginç kılan birçok unsur bulunuyor. Öncelikle Libananco'nun mahkemeyi kazanması durumunda Türkiye, faiziyle birlikte 20 milyar dolar tazminat ödeyecek.

Tabii mahkemenin görülme aşamasında da ilginç gelişmeler de olabilir. Bugünkü davada Cem Uzan'ın da hazır bulunması bekleniyor. İnterpol tarafından kırmızı bültenle aranan Hakan Uzan bile ifade verecekler arasında yer alıyor.

Türkiye'ye milyarlarca dolara mal olabilecek dava için 18 kişiden oluşan avukat timi Paris'e giderken aslında Ankara'da bu işlerin muhatabı BAHUM adında bir kurum. Bu kuruluşun görev tanımında "Milletlerarası yargı mercilerinde devletin taraf olduğu davalarda; milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülen uyuşmazlıklarda ve Hazine avukatlarınca takibi mümkün bulunan yurtdışındaki davalarla devleti ve genel bütçe içindeki daireleri temsil etmek." ifadeleri yer alıyor.

Türk devletinin kamu alacaklarına ilişkin davaların koordinasyonunu yukarıda sözünü ettiğim Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü (BAHUM) adındaki kurum üstleniyor. Hem yurtiçi hem de yurtdışındaki davaların koordinasyonunu yapıyor.

Ancak hizmet alımında özel sektör tercih ediliyor. Yurtdışında Türkiye'yi savunan avukatlık bürolarıyla ilgili önemli iddialar da kulağıma gelmiyor değil. Şimdi bu iddiaları buraya almak istemiyorum.

Ancak Türkiye'nin haklarını savunacak kurum ve kuruluşların çok donanımlı olması gerekmez mi?

İlginçtir ben BAHUM ile ilgili bilgi toplarken devlette çoğu kişinin haberinin olmadığını fark ettim.

Gördüğünüz gibi Ankara'da ismini cismini duymadığımız genel müdürlükler var da kimsenin haberi yok. Bana, 'cahil' demeyin. Henüz kurumun adını yeni duyan devlette üst düzey görev yapan kişiler olduğunu da aktarayım size.

İşte bugün Uzanlar davası Paris'te görülürken benim de aklıma BAHUM gibi kurumlar geldi. Merak ettiğim 20 milyar dolarlık davanın bu kurum neresinde? Çünkü dava kaybedilirse para Türk hazinesinden çıkacak da ondan... h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Almanya, Türkiyesiz olur mu?

Hüseyin Sümer 2010.03.30

Dün, Alman Şansölyesi Angela Merkel Türkiye'ye geldi. Gelmeden önce, Türk-Alman ilişkilerinde baş gösteren tartışmalar da hızlandı.

Önce Türk Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türk okullarının da Almanya'da açılabileceğini bildirdi. Sonrasındaki adım ise Merkel'den geldi. En sonunda görüşmeler yüz yüze yapılıyor, Ankara'da.

Peki Türkiye ile Almanya arasında süren bu tartışmalar ne kadar gerçekçi? Almanya'nın, Türkiyesiz Türkiye'nin de Almanyasız yapması mümkün mü?

Bu soruların cevabını verebilmek için iki ülke arasındaki ilişkileri iyi okumak gerekiyor. Tarihte, Alman-Türk dostluğu olarak başlayan süreç bugün Avrupa Birliği'ne (AB) kilitlenmiş durumda. Almanya istemediği takdirde Türkiye AB vizesini alamayacak.

Bugün Almanya'da satışa sunulan tüm televizyonların yüzde 40'ında 'made in Turkey' damgası bulunuyor.

Diğer yandan Türkiye'de toplam 23 bin 753 yabancı firmanın 4 bin 74'ünü Alman firmaları oluşturuyor. Bu çok büyük bir rakam. Her gün açılan şirket sayısına yenileri ekleniyor. Fakat buna karşılık bu ülkede yatırım yapan Türk firmalarının sayısı ise sadece 230. Almanya lehine bir durum söz konusu.

Bütün bunlara rağmen Almanya'da yaşayan Türklerle ilgili sorunlar çığ gibi büyüyor. Hatta bir vize sorunu var ki dillere destan. Ne zaman Almanya yolu görünse, Türk işadamlarının ayağının geri geri gittiğini bilirim. Sadece onlar mı? Biz gazetecilerin de durumu onlardan pek farklı değil. Vize talebimiz uzun uğraşlardan sonra gerçekleşiyor.

Öte yandan Türkiye ile Almanya arasında süren çifte vergilendirme tartışması ise en yeni anlaşmazlık olarak karşımızda duruyor. Bu anlaşma Ocak 2011 tarihinde sona eriyor. Geçen yıl Almanya bu anlaşmayı tek taraflı olarak feshetmişti. Anlaşma yenilenmez ise gurbetçinin karşısına vergi sürprizi çıkacak.

Görüldüğü üzere Berlin, Türkiye'de yaşayan gurbetçilerimizin maaşına göz dikmiş durumda. Şayet, Yunanistan krizi devam ederse Türklerin işi hepten zor. Çünkü, Alman bankalarının Yunanistan'dan 40 milyar doların üzerinde alacağı bulunuyor. Bunları alamadığı takdirde Alman maliyesi ek kaynaklar yaratmak durumunda kalacak.

Böylece komşuda pişen bize de düşer misali Yunanistan krizi dolaylı olarak Türkiye'yi de etkileyecek.

Sorunlar sadece bunlarla sınırlı değil elbet. Türkiye'den bu ülkeye gitmek isteyen Türk aile bireylerine Almanca dil sınavı mecburiyeti getirildi. Bir Türk şirketinin Almanya bürosuna görevli olarak giden kişinin eşine de aynı sınav uygulanıyor. Dil sınavını geçemeyen aileler parçalanmaya terk ediliyor, adeta.

Dün çığ gibi büyüyen sorunların yanı sıra AB'ye üyelik süreci, Kıbrıs sorunu, bölgesel ve uluslararası konuların ele alındığı birçok mesele masaya yatırıldı.

Aslında, siyaseten yaşanan bu krizlerin hiçbiri aşılamaz değil. Merkel de bunu fark etmiş olmalı ki okullar konusunda dün yeşil ışık yaktı. Öncelikle Almanya'da yaşayan yaklaşık 3 milyon Türk gerçeği ortada dururken; Türkiye ile Almanya arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler her geçen gün artarken Almanya Başbakanı Merkel, gerçekçi davranmıyor.

Çok kültürlü, çok dilli Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde Türk Başbakanı Erdoğan'ın ifade ettiği gibi 'Türk liselerinin açılmaması için hiçbir sebep yok' aslında. Yukarıda sözünü ettiğim rakamlar da bu tezi doğruluyor. Almanya, Türkiyesiz yapamaz, Türkiye de Almanyasız. h.sumer@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)